Department of Near Eastern
Languages and Civilizations
http://www.nelc.fas.harvard.edu/icb/icb.do

6 Divinity Avenue
Cambridge, Massachusetts 02138
(617) 495-5757
fax (617) 496-8904

MODERN HEBREW PROGRAM
HARVARD UNIVERSITY

התוכנית לעברית מודרנית, אוניברסיטת הרווארד

MODERN HEBREW 130a
עברית לרמת המתקדמים – סמסטר סתיו



Dr. Irit Aharony

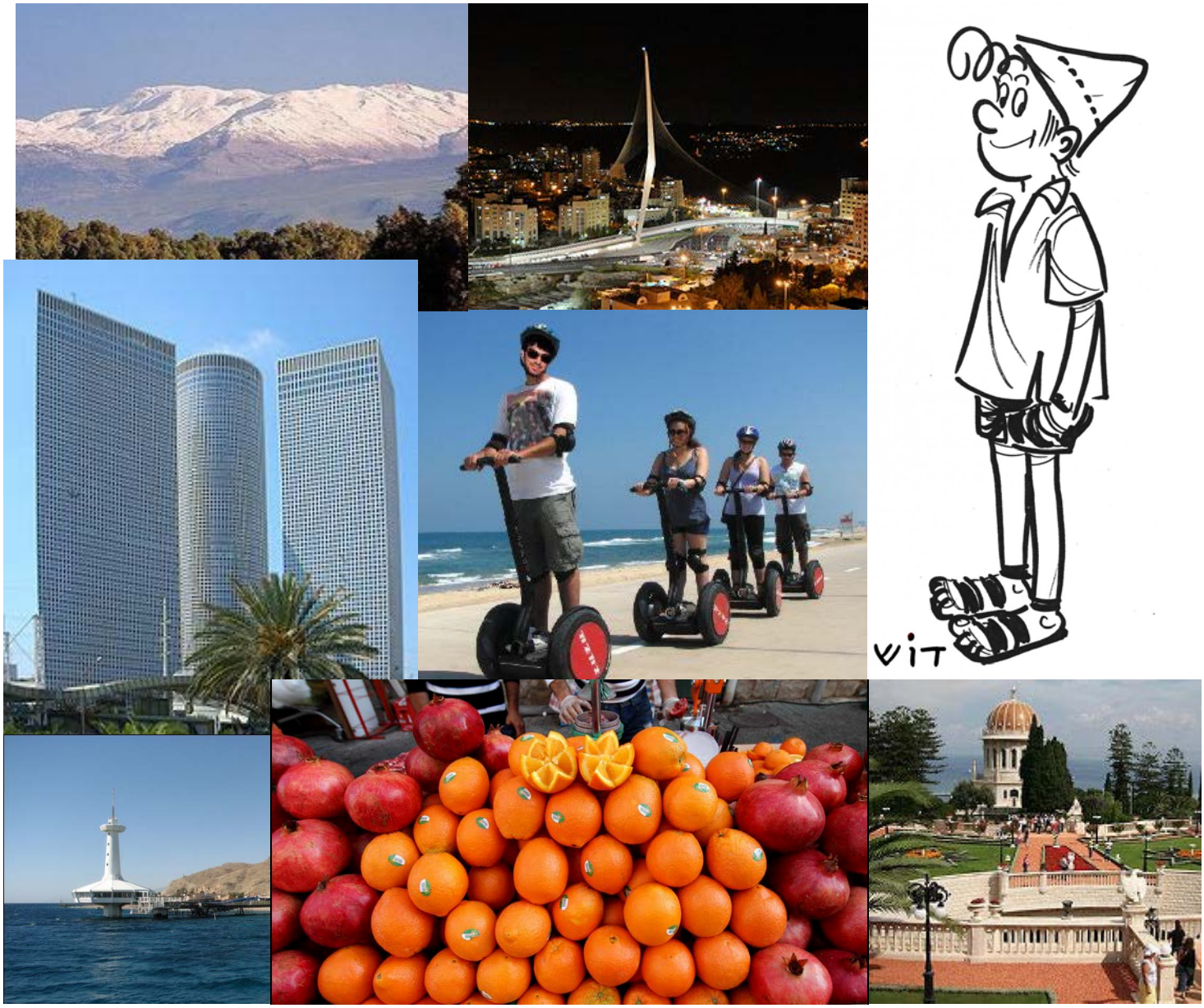
Osnat Aharoni

HARVARD UNIVERSITY NEAR EASTERN LANGUAGES AND CIVILIZATIONS

THE MODERN HEBREW PROGRAM

Heb130A

קום והתהלך בארץ



דר' אירית אהרני, גב' אסנת אהרני

עברית למתקדמים 130a סמסטר סתיו – תוכן עניינים

ישראל – המקום והמפה..... 6

- מפה – הגדרה 7
- מפות האזור 8
- דני קרמן: על המפה 11
- מצגת: ישראל – המקום והמפה 13
- אוצר מילים: ישראל – המקום והמפה 41

הצבר המטייל: משמעות הטיול בתרבות הישראלית 43

- מצגת: הצבר המטייל 44
- עוז אלמוג: הצבר המטייל 55
- דריה מעוז: תרמילאים 57
- שיר: אמא אדמה, אריק איינשטיין 58
- שירים: קום והתהלך בארץ, סימני דרך, הטיול הקטן 59
- אוצר מילים: הצבר המטייל 61

הדרוזים בגולן 62

- הקשר בין הנוף ופריסת היישובים בישראל 63
- הדרוזים בישראל 65
- כתבה מעיתון "הארץ" 67
- אוצר מילים: הדרוזים בגולן 71

רמת הגולן: היסטוריה, גיאוגרפיה, מסחר ותיירות 73

- מצגת: רמת הגולן – היסטוריה, גיאוגרפיה, מסחר ותיירות 74
- קוויאר בקיבוץ דן 90
- צימרים בצפון 92
- רחל המשוררת 93
- משירי רחל 94
- אוצר מילים: רמת הגולן, א' 97
- אוצר מילים: רמת הגולן, ב' 98

הגליל 100

- הגליל: עטאללה מנסור: "פעמיים קפה" 101
- אוצר מילים: "פעמיים קפה" 107

חיפה 108

- חיפה – טקסט גיאוגרפי 109
- נמל חיפה 112
- נילי גולד: סופרים בחיפה 114
- סמי מיכאל בואדי ניסנס 120
- מתוך "יונים בטרפלגר", מאת סמי מיכאל 122
- שיר: יום שישי, להקת "בנזין" 130
- שיר: חיפה, דיוויד ברוזה 132
- אוצר מילים: חיפה 133

ירושלים 134

- כתבה Ynet: דו קיום בירושלים 135
- מפות עתיקות של ירושלים 137
- ירושלים: עיר שלוש הדתות
  - כנסיית הקבר הקדוש 140
  - מסגד אל עקצא 141
  - הר הבית 142
- ש"י עגנון 143
  - מאויב לאוהב 144
  - מתוך "תהלה" 147
- ירושלים: שירה
  - חיים חפר – מצגת 151
  - חיים חפר: "ירושלים של כולם" 157
  - שירים: עמיחי, ויזלטיר 158
- "האיש שהעביר את הכותל", עוזי וייל 161
- שיר: הנה אני בא, להקת "הדג נחש" 173
- אוצר מילים: ירושלים 175

תל אביב 176

- מתוך "תמול שלשום", מאת ש"י עגנון 177
- נחום גוטמן: סבתא וברז המים 185
- תל אביב: העיר הלבנה 186
- תל אביב: ארכיטקטורה 187
- תל אביב: שירה – א. ביטון, ר. סומק, י. לאור 190
- שיר: יש לי סימפטיה, מ. ויזלטיר 193
- אוצר מילים: תל אביב 194

תל עזקה 195

- מצגת: סיור בתל עזקה, הסיפור התנ"כי: מלחמת דוד וגלית 196
- שמואל א', פרק י"ז, עברית 227
- אטלס כרטא למקרא: קרב דוד וגלית 229

- קרב דוד וגלית, "ראשית", מאיר שלו 230
- דוד הצעיר, מאת יהודה עמיחי 234
- שיר: גלית, להקת "כוורת" 235

השטחים 237

- דוד גרוסמן: מכבסת מילים, מתוך "הזמן הצהוב" 238
- "עץ לימון": כתבות מעיתון "הארץ", אתר ואללה 239
- סיפור עם: "עץ הזית והחורבן" 242
- קהילת השומרונים 243
- מתוך: "אותיות השמש, אותיות הירח", מאת איתמר לוי 245

אילת 254

- אילת - טקסט גיאוגרפי 255
- הסלע האדום – פטרה 256
- אילת: מסלולי טיול באזור 258
- המצפה התת ימי 263
- אוצר מילים: אילת 265

"זה היה בחנוכה", מאת נתן אלתרמן 267

- נתן אלתרמן – ביוגרפיה 268
- מתוך: "זה היה בחנוכה" – כתבי אלתרמן, איורים: דני קרמן 269
- "זה היה בחנוכה" 274
- "זה היה בחנוכה": מסכת 281

נספח: מסמכי דקדוק: 284

- חזרה – מילים לכתיבה אקדמית 285
- הרבה או מאוד 289
- תחביר: סוגי משפטים 293
- משפטי זמן 296
- משפטי סיבה 301
- משפטי תוצאה 304
- משפטי תכלית 308
- משפטי השוואה 313
- משפטי ניגוד 317
- משפטי תנאי 319
- משפטי ויתור 327

ישראל: המקום והמפה

מַפָּה - הגדרה

מַפָּה* נ׳ [לאטינית: mappa; אך סוברים כי המקור שֵׁמִי — פוני]
1°, מִטְפַּחַת גְּדוֹלָה שֶׁפּוֹרְשִׂים עַל הַשֻּׁלְחָן: ״פּוֹרֵס מַפָּה וּמְקַדֵּשׁ״ (פסחים ק׳). ״וַיִּבְרַךְ עַל מַפָּה נְקִיָּה״ (ביאליק, אמי ז״ל). 2°, תַּרְשִׂים שֶׁל הַצּוּרָה הַגֵּיאוֹגְרָפִית, הַפִּיסִית, הַכַּלְכָּלִית אוֹ הַמְּדִינִית שֶׁל אֶרֶץ, אֵזוֹר אוֹ חֵלֶק אַחֵר מֵהֶם, אוֹ לְהַבְלָטַת פְּרָט מְיֻחָד: מַפַּת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. מַפַּת אַסְיָה. מַפַּת חֲלָקַת־הַשָּׁבָטִים. מַפַּת הַגְּשָׁמִים. מַפַּת הָרְחוֹבוֹת בָּעִיר. מַפּוֹת צְבָאִיוֹת. סֵפֶר הִיסְטוֹרְיָה בְּצֵרוּף מַפּוֹת צִבְעוֹנִיּוֹת. 3°, יְרִיעָה שֶׁל אָרִיג לְשִׁמּוּשִׁים שׁוֹנִים, כְּגוֹן לְנִגּוּב יָדַיִם, לַעֲטִיפַת סֵפֶר־תּוֹרָה, לְדֶגֶל: ״מְקַנַּח יָדָיו בַּמַּפָּה״ (ברכות ח ב). ״אִם הָיָה (סֵפֶר־הַתּוֹרָה) כָּרוּךְ בְּמַפָּה״ (ירושלמי ברכות ו ד). ״סִימָנִין הָיוּ לְכָל נָשִׂיא וְנָשִׂיא מַפָּה״ (במדבר רבה ב). — [מַפַּת־, מַפּוֹת]
— מַפָּה אַסְטְרוֹנוֹמִית°, מַפַּת־כּוֹכָבִים°(־שָׁמַיִם), תֵּאוּר מְצָיָר אוֹ מְצֻלָּם שֶׁל כַּדּוּר־הַשָּׁמַיִם אוֹ חֲלָקִים מִמֶּנּוּ וּבוֹ רְשׁוּמִים הַכּוֹכָבִים וַעֲצָמִים שְׁמַיְמִיִּים אֲחֵרִים לְפִי מְקוֹמָם וְזִהֳרָם.
— מַפַּת־קִיר°, מַפָּה גֵּיאוֹגְרָפִית גְּדוֹלָה שֶׁנּוֹעֲדָה לְהִתָּלוֹת עַל הַקִּיר לְמַעַן יֵרָאוּ פְּרָטֶיהָ מֵרָחוֹק: בַּשִּׁעוּרִים בְּבֵית־הַסֵּפֶר מְשְׁתַּמְּשִׁים בְּמַפּוֹת־קִיר.
— מַפַּת־שֻׁלְחָן°, יְרִיעָה שֶׁפּוֹרְשִׂים עַל הַשֻּׁלְחָן.

מפה

מפה [מן מַפָּה 2]
~ פע׳ מְפָה° פ״י שִׂרְטֵט מַפּוֹת, רָשַׁם עַל־גַּבֵּי מַפּוֹת גֵּיאוֹגְרָפִיּוֹת, גֵּיאוֹלוֹגִיּוֹת וְכַדּוֹמֶה: ״הַגְּבוּלוֹת שֶׁבֵּינֵיהֶם (בֵּין הָאֲפָקִים) נִתַּן לְמַפּוֹתָם בְּדִיּוּק רַב״ (בן־תור, ׳תצלומי־אויר׳, ארץ ישראל). — [לְמַפּוֹת, מְמַפֶּה, יְמַפֶּה]
~ פע׳ מְפֻה°, שֻׂרְטַט בְּמַפָּה, צֻיַּן עַל־גַּבֵּי מַפָּה: כָּל הַכְּפָרִים וְהַיִּשּׁוּבִים מְפוּ בְּדִיּוּק נִמְרָץ. — [מְמֻפֶּה, יְמֻפֶּה]

1. מטפחת handkerchief
פורשים, לפרוש to spread

2. תרשים outline
אזור area, zone
הבלטה making prominent
פרט detail
בצירוף joining, including

3. יריעה sheet
אריג cloth
מקנח, לקנח to wipe

עצמים שמימיים heavenly bodies
זהר, זהרם brightness

להתלות to be hung

מְפָה mapped
שִׂרְטֵט drew out, sketched
אפקים horizons

מֻפָּה was mapped
שֻׂרְטַט was drawn out, sketched
צוין was marked

מפת ישראל - פיזית



מפת ישראל

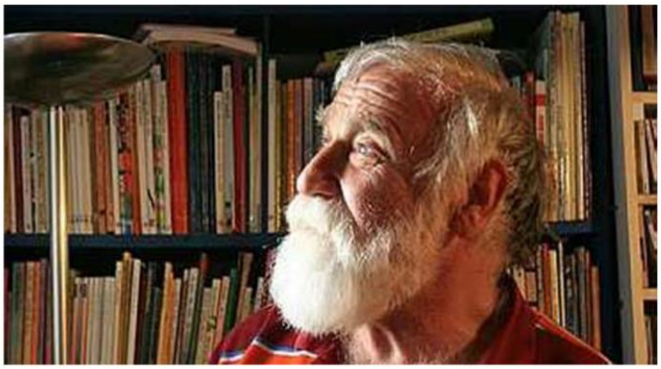

0 10 20 ק"מ
לבנון
סוריה
רמת הגולן (1)
הר מירון
נהריה
חיפה
נצרת
הים התיכון
חדרה
נתניה
פתח תקווה
תל אביב - יפו
חולון
בת-ים
ראשון לציון
אשדוד
אשקלון
הגדה המערבית (2)
ירושלים (1)
ים המלח
רצועת עזה (2)
באר-שבע
דימונה
נגב
ירדן
מצרים
אילת
מפרץ אילת
1. רמת הגולן ומזרח ירושלים:
שטחים כבושים שישראל החילה עליהם את החוק הישראלי.
2. הגדה המערבית:
תחת שלטון צבאי ישראלי עם סמכויות מוגבלות לרשות הפלשתינאית בחלק מהשטח.

ישראל – המקום והמפה

גיאוגרפיה ופוליטיקה באומנות השימושית

על המפה

דני קרמן, 2009



דני קרמן (נולד ב-1940, בכרכור) הוא מאייר, סאטיריקן ומעצב. בשנת 1959 סיים את לימודיו בבצלאל, במגמה לעיצוב גרפי. כיום חי ועובד בתל אביב. מגיל 17 ועד היום אייר למעלה מ-300 ספרים.
בשנת 1959 הקים יחד עם בן דודו אריק קרמן סטודיו לעיצוב שפעל במשך 14 שנים במסגרתו עסק בעיצוב, איור ותכנון תערוכות ומוזאונים.
החל משנות ה-60 עיצב קרמן את כל העדלאידות הגדולות שהיו בחג הפורים בעיר תל אביב. כמו כן עיצב מספר תפאורות לתיאטראות בארץ.

המפות שלי- מחשבות על מפת ישראל מאת המאייר והסטיריקן דני קרמן

במשך שנים רבות אני בוחן בעבודותיי מנגנונים שונים של הומור. אני עוסק ביצירת סוג ההומור המכונה 'נוֹנסֶנס', או כפי שאוהבים לומר בעברית 'אִיגָיוֹן'.

בשני ספריי – 'על המפה' ו'מסביב למפה' – לקחתי יסוד מוגדר מאוד וטיפלתי בו באמצעים יצירתיים, ליריים או מופרכים דמיוניים. השילוב בין המוגדר לבין הדמיוני יוצר את ההומוריסטי.

במקרה של מפת ישראל קשה לומר כי מדובר ביסוד מוגדר, כי עצם גבולותיה של המפה הם נושא לוויכוח פוליטי, אבל אני התייחסתי בעיקר לקו החוף ולקו הכנרת-הירדן-ים המלח, כפי שהכרנו אותו כ'אַייקון' עוד מילדותנו מקופסת 'הקרן הקיימת'.

הדינמיקה של 'נושא וּוריאציות' אהובה עליי, בעיקר משום שככל שהיוצר שואב מדמיונו עוד וריאציות, כך הוא אנוס להגיע למחוזות הזויים שבלא שלבי ההתקדמות הרבים, ספק אם היה מגיע אליהם.

בחלק מהווריאציות של המפה יש אמירות ברורות ואפילו פוליטיות. חלק מהן יכולות להתפרש בדרכים שונות וחלקן הומוריסטיות בעלמא והמסתכל יכול לצקת בהן מהרהורי לבו ומדעותיו.

לשמחתי, שני הספרים האלה, שהתחילו כשעשוע יצירתי, הפכו לספרי לימוד בכמה מוסדות בישראל, כולל המחלקות לגאוגרפיה במוסדות אקדמיים שבהם לא הייתה לי דריסת רגל מעולם.

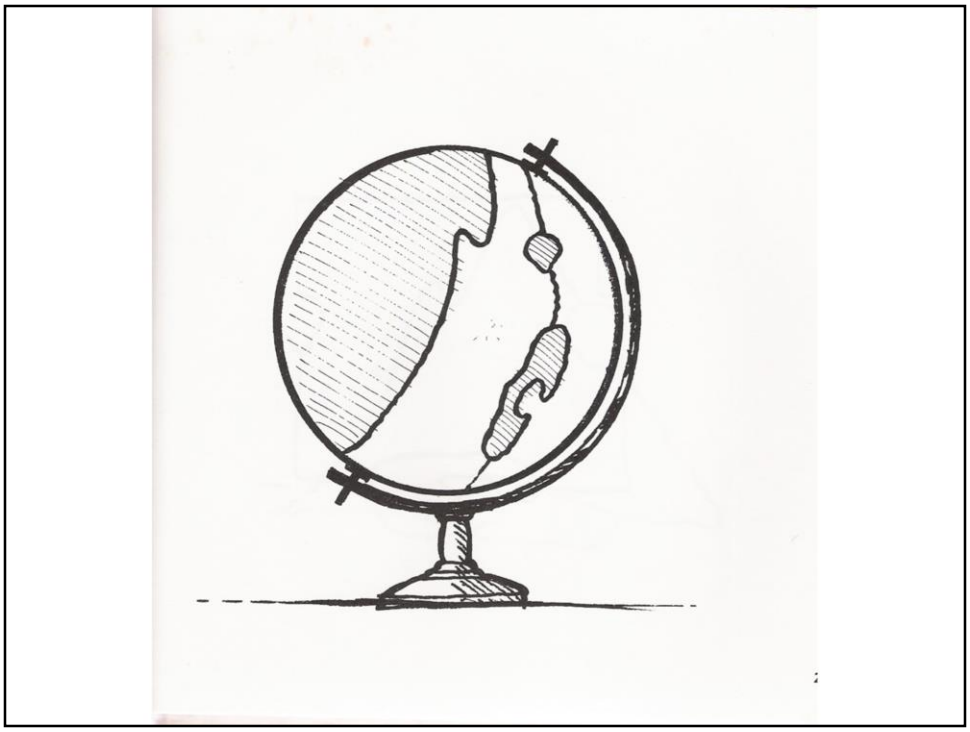
בוחן, לבחון to examine
מנגנון mechanism
סוג type
מכונה that is called
יסוד element
מוגדר defined
אמצעי means
מופרך unfounded, unrealistic
שילוב integration
עצם actual
התייחסתי, להתיחס to relate to

שואב, לשאוב to draw from
אנוס forced
מחוז, מחוזות territory
הזוי, הזויים imaginary
ספק doubt

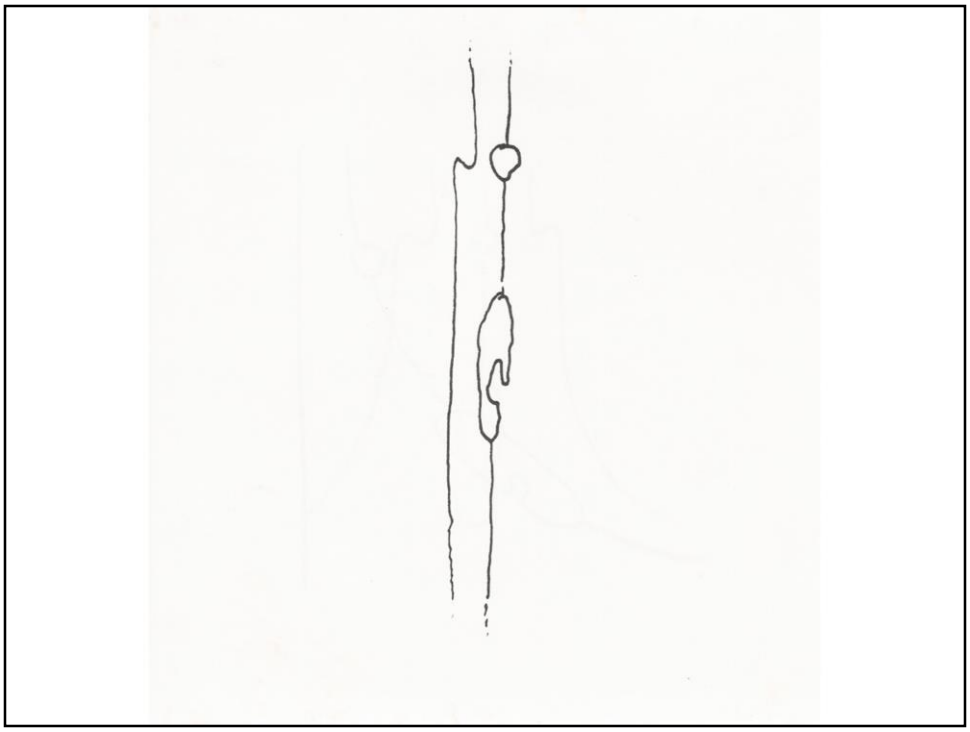
להתפרש to be interpreted
בעלמא solely
לצקת to pour
הרהור, הרהורי passing thought
שעשוע entertainment
דריסת רגל access



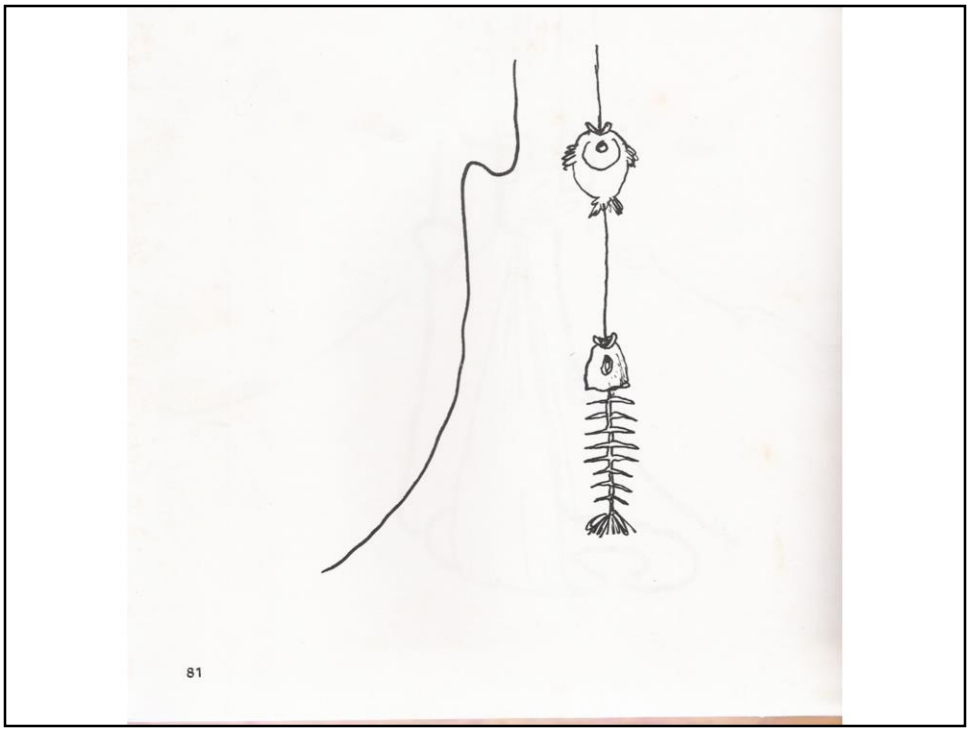
המילה מפה בשתי משמעויות שונות: מפת שולחן ומפת המדינה. להתייחס לפסוק "ארץ אוכלת יושביה" (במדבר, י"ג, לב, מדברי המרגלים ששלח משה לתור את ארץ כנען). כאן אולי ההיפך?



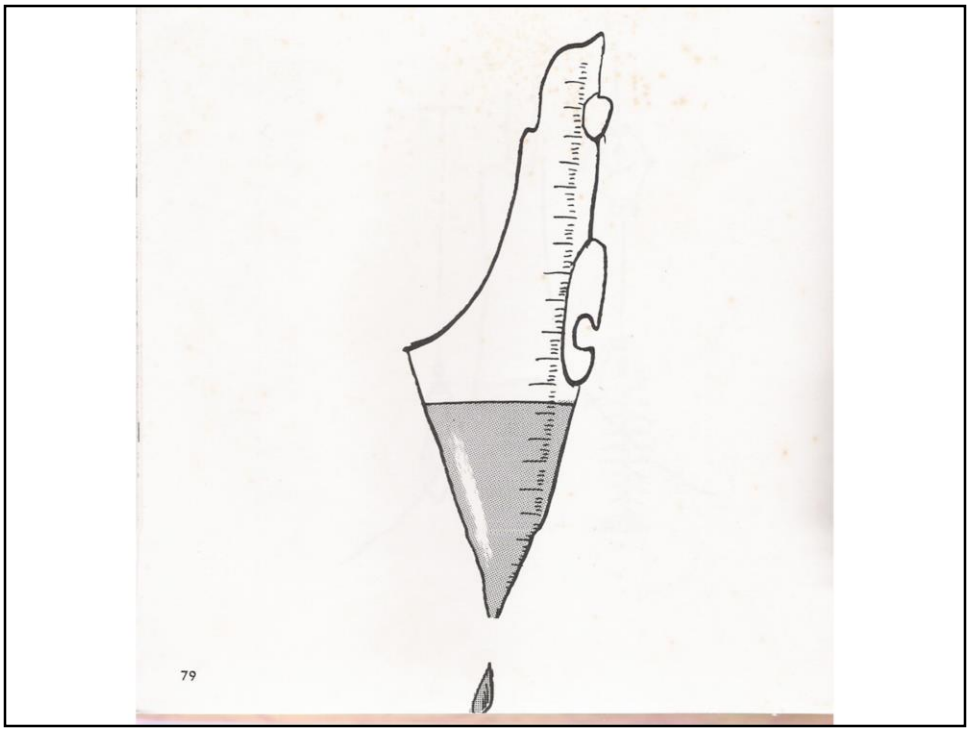
ישראל – עולם ומלואו



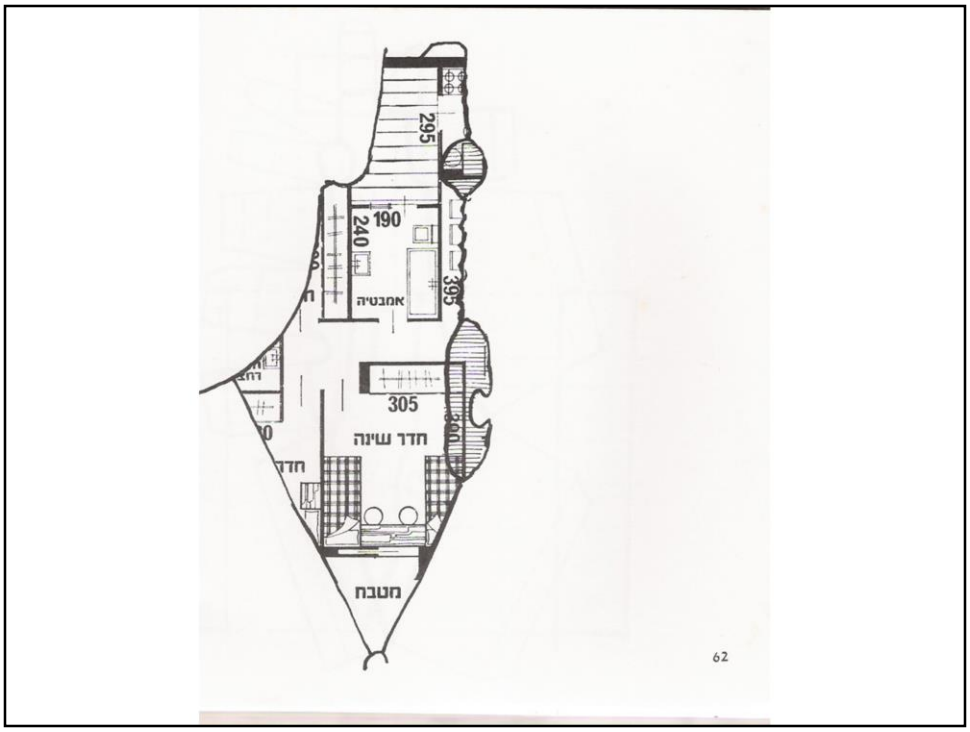
ואיך אנחנו, הישראלים, רואים את עצמנו?
זוהי קריקטורה על כך שמדינת ישראל היא מדינה צרה ביותר, וארוכה (יחסית...)



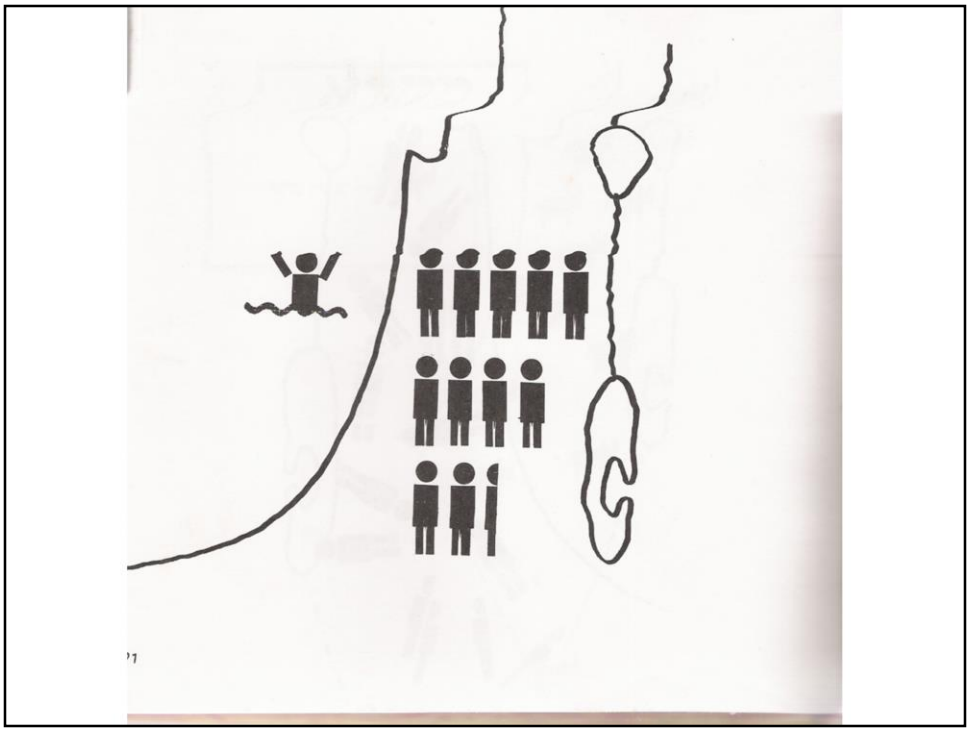
כינרת – ים החיים (מקור המים של המדינה) ים המלח – ים המוות.



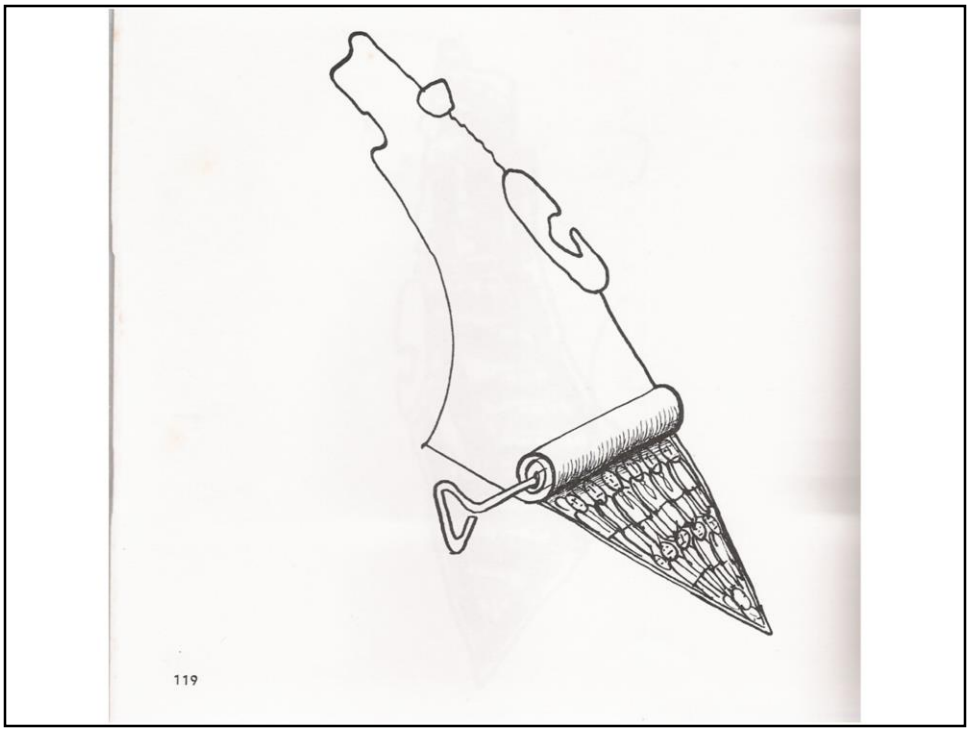
דרך מקורית לתיאור מפלס המים, בעית המים, בצורת.



המדינה כל כך קטנה, ממש דירה אחת



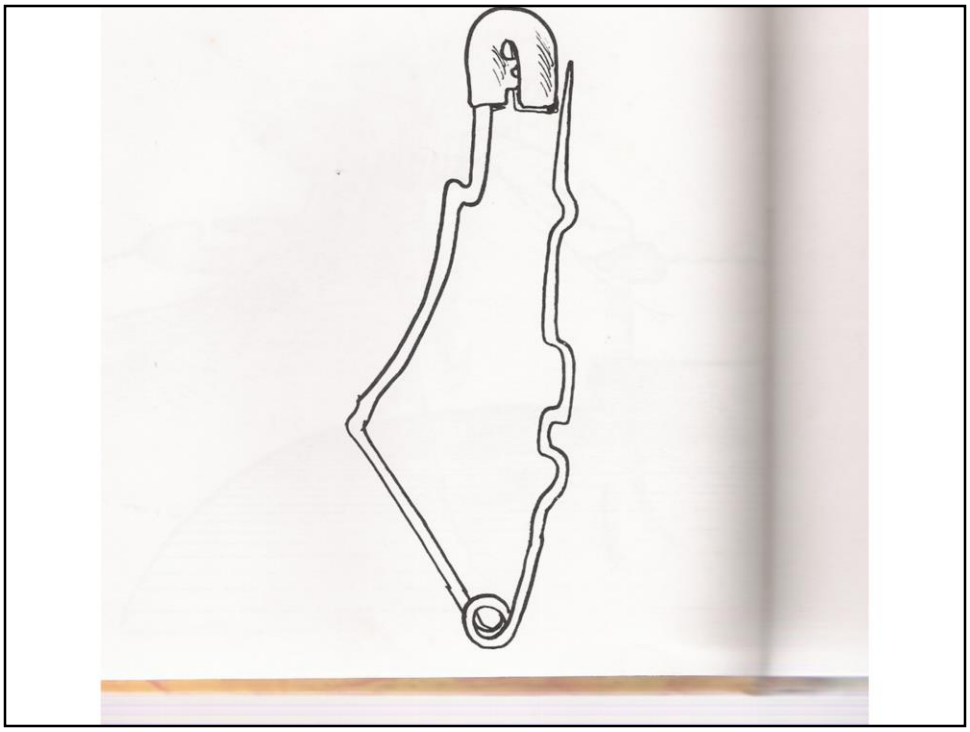
אוכלוסיה:
מפקד אוכלוסין, צפיפות אוכלוסין במרכז הארץ. ומי שאין לו מקום – יזרקו אותו לים.



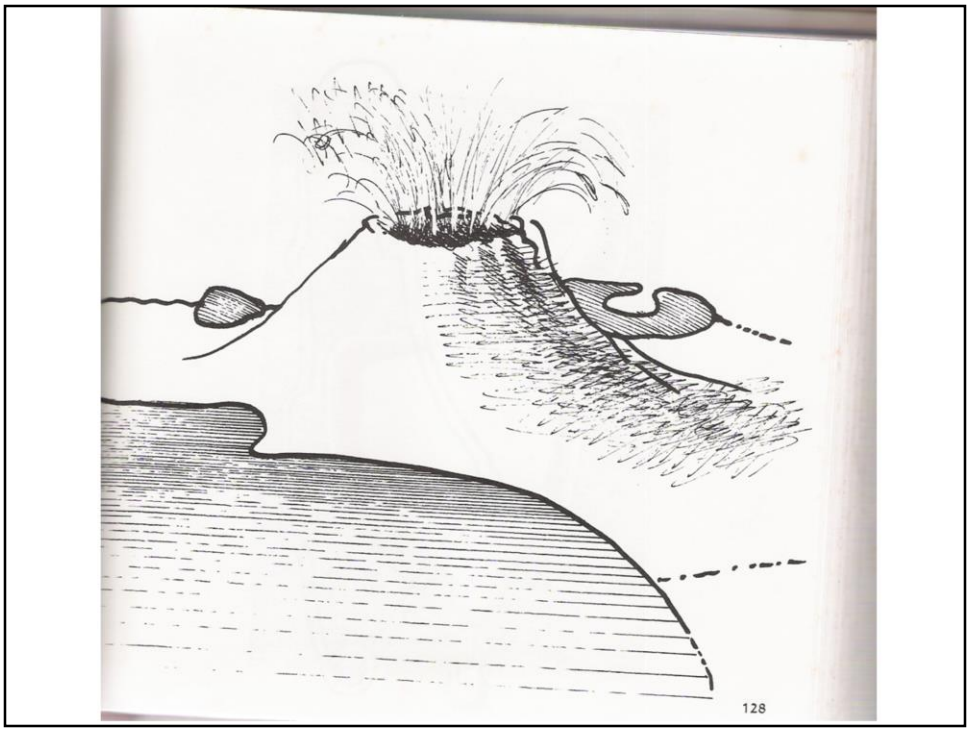
איפה יש סרדינים?
ב. במדינה הצפופה שלנו.



ישראל משולה לעולם ומלואו. אפשר למצוא כאן הכל, אז למה לנסוע ל....



סיכת ביטחון? איזה ביטחון?



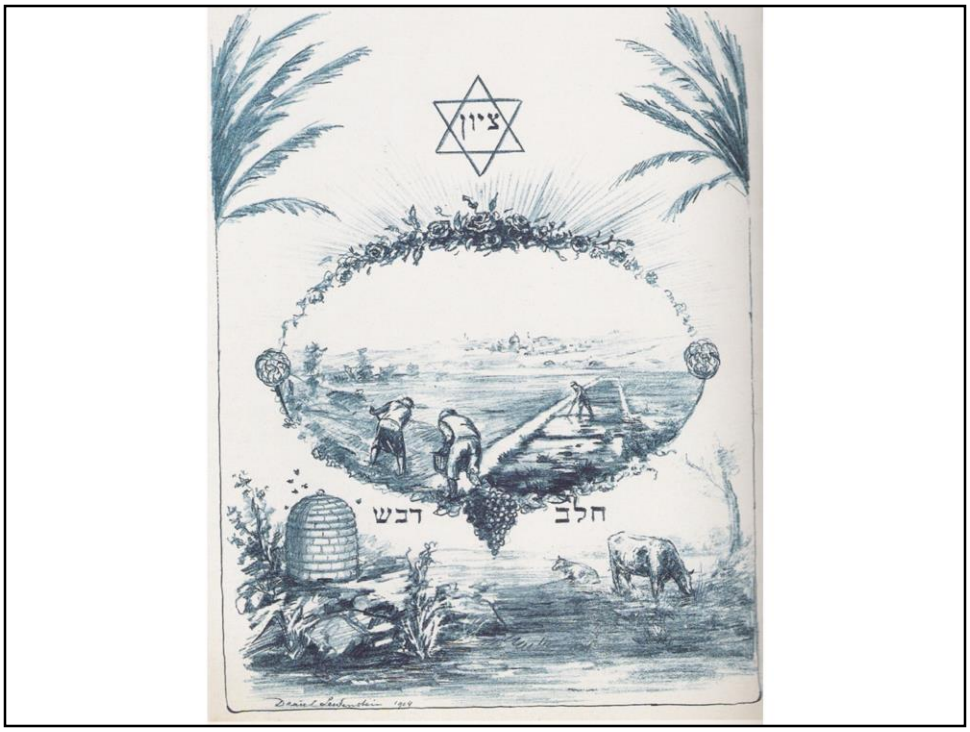
המדינה שלנו היא הר געש שמחכה להתפרץ.



ולבסוף, המדינה כצמח, חי נושם, אבל לא כל כך מלבלב...



. בתיה אפולו – 1966 – לידת החלום הציוני. שימוש אירוני בדימויים קולקטיביים. יוצרת אייקון דתי כמו אייקונים נוצריים. הסצינה נוצרית – מריה וישו. מריה היא הציונות הנושאת על כפיה את הרצל הקטן אך המבוגר והמזוקן. הכובע מרחף מעל ראשו של הרצל. מגן דויד על חזהו. נוף ברקע.



1904 – איור על כתב עת ציוני בגרמניה – חלב ודבש – פרות וכוורות. במרכז החלוצים.

זהו הדימוי שהרצל יצר – דימוי היהודי החדש, עובד האדמה, בניגוד ליהודי הגלותי, עם קפוטה ושטריימל)

עוד לא מפה, עוד אין משהו ממשי, מטריאליסטי, רק חלום.



<u>ארץ זבת חלב ודבש</u>

2. כרטיס הזמנה לנשף מסיכות שערכה ההתאחדות הציונית בברלין בראשית המאה העשרים – "חג פורים בפלסטינה" – ארץ ישראל כאבן שואבת לדבורים חבושות כובעים עם מזוודות. השטחים במפה נכבשו על ידי הקרן הקיימת. ארץ ישראל כפרח שהדבורים באות אליו.



5. רובין – 1964 – ירושלים. עצי הזית. ירושלים מתוארת על ידי הר הבית, הזיתים בקדמת הציור נותנים מימד של עומק, וגם מימד של זמן - עתיק



. אנו בונים את ארץ ישראל – שנות הארבעים. הילדים מעצבים את המרחב ואת המפה – חומה ומגדל. מירכוז. עץ במרכז.



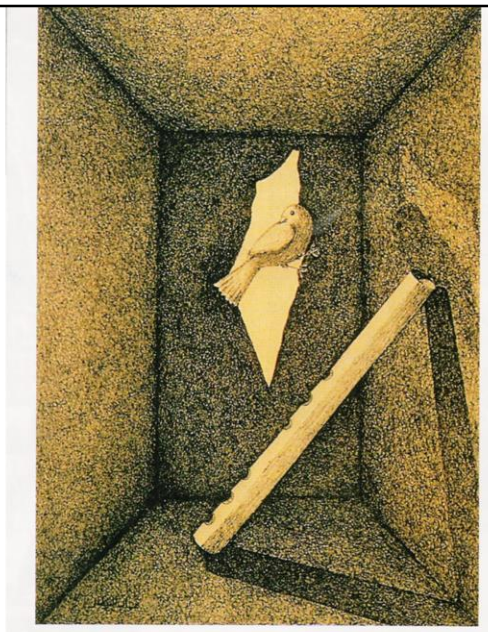
. לוח משחק משנות הארבעים – טיול בארץ. הקו הירוק מסומן עבה ונראה כמו כביש. נופים תנכיים, מצוינים גם אתרים מחוץ לקו הירוק. המקומות העבריים נקראים "יישוב", הערביים נקראים "כפר".



. שנות השלושים – מפה של הרוויזיוניסטים – שאיפות טריטוריאליות מוגדרות, קווי המפה של העבר מכסים את מרחב הנייר. המשפט של טרומפלדור.
וכן ז'בוטינסקי: שתי גדות לירדן, זו שלנו זו גם כן. כולה שלי: זה מהתלמוד"שניים אוחזין בטלית, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי"



דגנית ברסט 1976. יצרה באותה תקופה עשרות יצירות המבוססות על המפה – ניסיון עיקש לתפוס את הקווים, את הציור, את המפה. 6 תצלומים מן האטלס לבתי ספר של בראוור. לא למדנו גאוגרפיה אלא "מולדת" "ידיעת הארץ" "כתיבת הארץ". מימין לשמאל. היא מצלמת את המפות, מגדילה מעוותת ומטשטשת, כך קווי המפה מעורפלים. מבחינה מטאפורית המולדת אינה נמצאת במרכז, היא מטושטשת, ולא ברורה, גם גבולותיה אינם ברורים, לא ברור מה בשוליים ומה במרכז.



5. עימאד אל־ביתר, "ללא כותרת", 1986. ד'ו על נייר

עימאד אל ביתר – 1986. יוצר פלסטינאי. קופסה שחורה כמו במטוס. האם זו קופסת הנשמה? ציפור הנפש? החירות? הציפור מכסה על הגדה ועל עזה. השאבבה – חליל רועים מסמל את הניגון ואת התרבות העממית שעליה מושתתת התרבות הפלסתינאית. מולדת ללא הקשר גאוגרפי, ללא צבע, ללא קנה מידה מדעי או ממשי.



7. סלאח אל־אטרש, "פלסטין", 1986.
צבעי־שמן על בד

סלאח אל עטראש 1986 – פלסטין – מאבק על הגבולות של הפלסטיני. הגבולות הם מרחב המחייה, הקו הירוק הוא קו אורגני, צומח המגדיר את תבנית המולדת ואת בית האמן, צריח המסגד הוא המקום בו הוא מתפלל. הגבולות כענפי עץ זית וכשורשיו – עמוקים. העלים ירוקים.



חלק מפארק עצי הזית שיצר האמן בהרי ירושלים המשקיפים על חברון ובית לחם. כל השבילים מובילים למרכז הפארק ושם נפגשים בבמה מוגבהת 3 עמודים בגובה 15 מ' ובראש כל אחד עץ זית. יש כאן רשימה של שאלות –

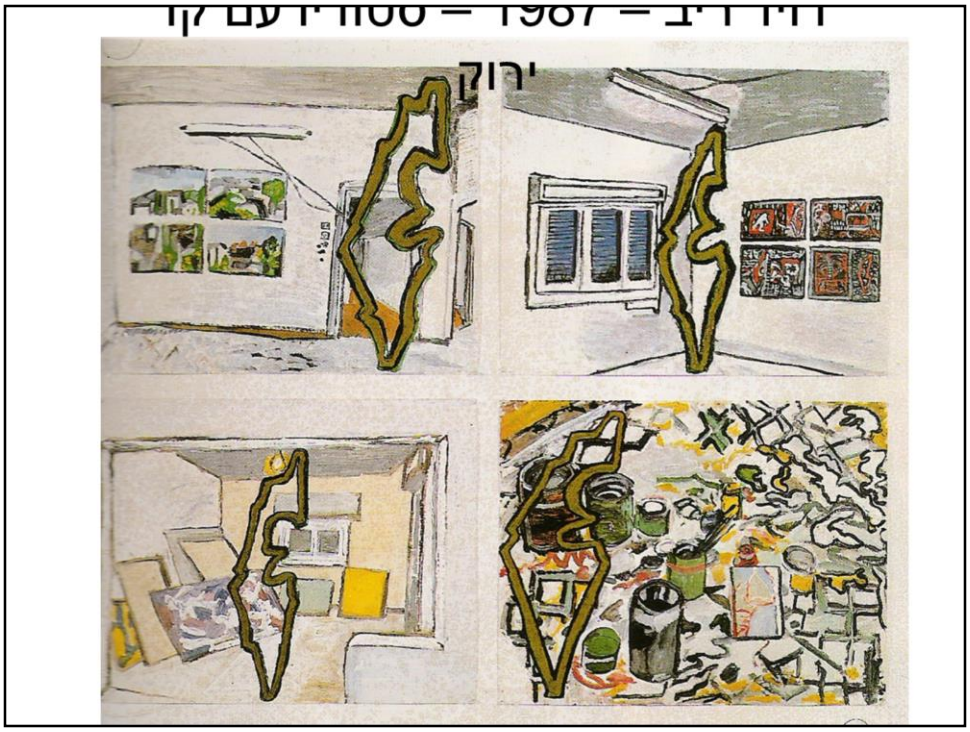
האם זאת במת כבוד לעץ?

האם זהו סימבול של עקירה ותלישות?

האם העובדה שזה מוצב מול חברון ובית לחם הוא סמל של שליטה ישראלית בשטח?

האם זה סמל של שלום?

האם זה שיר הלל לטבע או עמוד ניצחון של עליונות הטכנולוגיה?



דויד ריב – 1987 – סטודיו עם קו ירוק. עבודה בת 120 יחידות. צורת ישראל של לפני ששת הימים כופה עצמה עליו, הטריטוריה והקו הירוק נכפים על האמן ועל מרחב המחיה שלו – בית, סטודיו, כלים, צבעים. אי אפשר לראות וליצור אמנות בארץ במנותק מן המפה. המאבק הטריטוריאלי כופה עצמו על התודעה והעשייה.

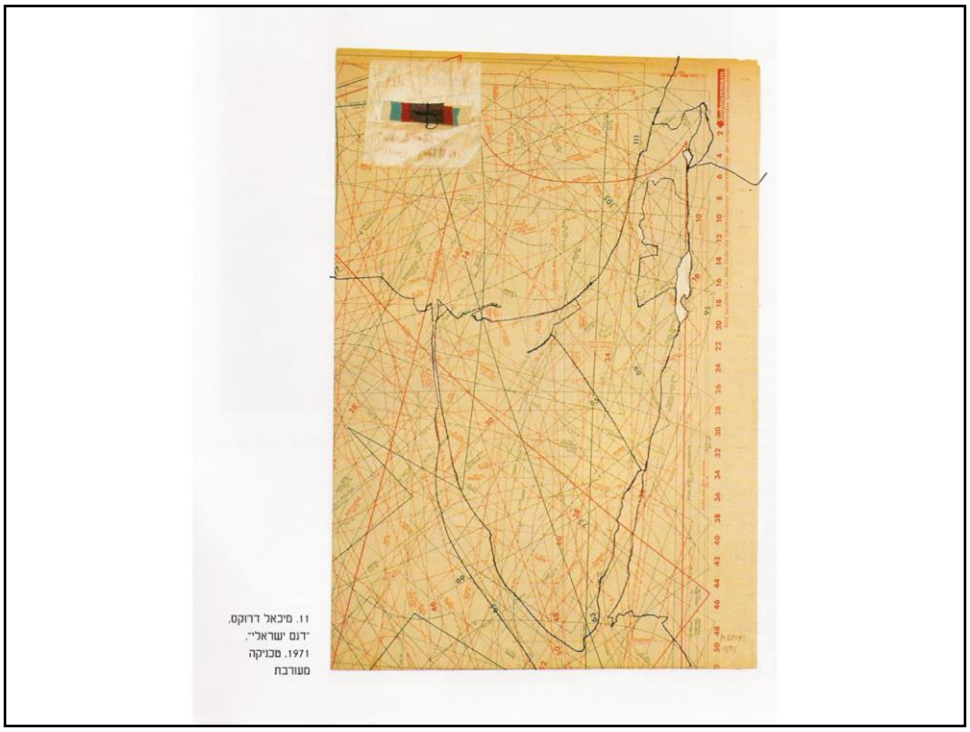


12. זינה שארוול, "palestine", 1990, טכניקה מעורבת (בדים, סיכות, תפירה)

. זינה שארוול – ילידת אנגליה, שמשפחתה עזבה את הארץ ב- 1948 ועברה ללבנון. היא עושה עבודות טקסטילמבוססות על מפות מנדטוריות ומפות החלוקה. בדים בלויים, שחוקים, קווי מתאר מטושטשים, דהייה של שמות מקומות, טלאים,, חיבור קטעים מן העבר, פסוקים מהקוראן, זכרונות של סבה, עיתונים המדווחים על האינתיפדה. היא משתמשת באמנות נשית – במקום ארץ האבות – ארץ האמהות, היא משתמשת בחומרים נשיים ויוצרת טקסטואליות חדשה, נשית.



מונה חאטום – נולדה בבירות להורים פלסטינאיים, ב- 1975 היתה באנגליה כאשר פרצה מלחמת האחים בלבנון ונשארה שם. 1996 – ביקרה בישראל והיציגה. קוביות סבון משכם הפלסטינאית, שמגדירות טריטוריה סימבולית. על הסבון סימנה בחרוזים את הטריטוריות האמורות להיות אוטונומיות לפי המפה. שילוב של מלאכה מסורתית עם מפה. סבון כחומר מתכלה. חרוזים עדינים שיכולים לזוז – פגיעות.



מיכאל דרוקס – 1971 – גיזרה. המילה גיזרה כמילה של תפירה וכמילה צבאית. גם גזירה מאותו השורש. סטריאוטיפ נשי (תפירה) וסטריאוטיפ גברי- צבא. גוזרים גבולות כמו שגוזרים בגדים. תמיד אפשר להגדיל ולהקטין.



. מיכאל סגן כהן 1992 – התישבות. לשבת על הארץ. הכל הפוך – חיפה חור, ים המלח הפוך, באמצעות הישיבה – שליטה בארץ ובשמיים, כיסוי הארץ והשמיים. כסא בית ספר ישן – חינוך.

עברית מודרנית לרמת הביניים – 130a

אוצר מילים: ישראל: המקום והמפה

מצגת presentation

משמעות meaning

מפה map, tablecloth

אזור area

גבול, גבולות border

שטח, שטחים area, territory

צפון north

דרום south

מזרח east

מערב west

מישור החוף the coastal plain

מדבר desert

ים sea

הר, הרים mountains

צמח plant

לצמוח to grow

אוכלוסיה population

בבקשה לתרגם את המשפטים הבאים:

1. The Hermon Mountain is the northern border of Israel.
2. He gave a meaningful presentation about plants in the desert.
3. The Mediterranean Sea is in the west, and the desert is in the south in Israel.
4. Much of the Israeli population lives on (in) the coastal plain, an area by the sea.
5. Many plants grow in the mountains, it is a very green area.
6. Before you travel to desert areas in East Africa, please look at the map.

הצבר המטייל



הישראלים נקראים צברים – prickly pear, כמו הפרי הם קוצניים מבחוץ, אבל מתוקים מבפנים...
צמח הצבר המזוהה יותר מכל צמח עם ישראל, איננו, למרבה האירוניה, אחד מצמחיה האותנטיים של אדמת ארץ ישראל, אלא צמח שהובא מחוצה לה (מקורו במרכז אמריקה) לפני כמאתיים שנה ואוקלם בה. ואולם קליטתו במרחב הארצישראלי עלתה כה יפה, עד שהוא נעשה לאחד מסמלי המקום המובהקים של הארץ.
הכינוי "צבר", הפך מקובל בשנות השלושים והארבעים, נועד לבטא את ההבחנה שהלכה והתחדדה בקרב הציונים בין ה"יהודי" בן הגלות ל"יהודי החדש" - בן הארץ. הציונות היתה דת חדשה של המהפכנים שהגיעו לארץ, והצבר היה מודע לייחודוהתרבותי . היו לו סמלי זהות ילידיים וסגנון חיים ארצישראלי מיוחד בשפה, בלבוש ובתרבות הבילוי בצוותא.

שרוליק - הוא דמות מצוירת המסמלת את ישראל.
הדמות צוירה לראשונה ב-1956 על ידי הקריקטוריסט והמאייר דוֹש (קָרִיאֵל גַּרדוֹש), ניצול השואה שעלה לישראל מהונגריה, והופיעה במשך שנים רבות בקריקטורות שפרסם ב"מעריב".
שרוליק מתואר בדרך כלל כנער צעיר עם כובע טמבל וסנדלים תנ"כיים, הלבוש במכנסי חאקי קצרים. שרוליק הוא ציוני חלוצי ונמרץ, אוהב הארץ והאדמה.



הכינוי "צבר" היה מאד מקובל עד שנות השבעים.



ידיעת הארץ – קטע קריאה מעוז אלמוג.

We will dress you with a robe of concrete and cement, and we will roll out for you carpets of gardens. On the soil of your emancipated fields the wheat will sing with joyous bells

נתן אלתרמן שר למולדת שיר אהבה גברי, בוטח, שתלטני: המשורר מדבר בלשון רבים ומייצג בכך את החלוצים בוני המולדת. המולדת מצטיירת כאישה אהובה וכנועה. בשורה ארוכה של פעלים מכריז המשורר על מה שאנו, החלוצים, הולכים לעשות לה



We wanted to renew senses that were dulled, to reach through the bible a deeper rooting than that of the shtetl and the Diaspora.

ציורים של ראובן רובין ובחום גוטמן, השדות והפרדסים מוטיב חוזר ביצירה הישראלית הצעירה.

המולדת- המילה השכיחה ביותר בספרי הלימוד עד שנות החמישים

משמעות הטיול בתרבות הצברית

הטיול – כגישה חינוכית

- כשמטיילים אפשר ללמוד בלי ספרים.
  תאם את אידאולוגית ההתישבות העובדת.
- אצל הצברים הטיול הממשי בנוף הוא מסע לרכישת רגשות שייכות למקום.
- תרבות החבורה.



לטיול יצאנו
http://www.youtube.com/watch?v=MG1P-eYF1jU

רכישה - acquisition



זיקה – affinity’ connection
מורה טוב – מורה לחיים
מורה דרך – tour guide



אנטי בורגני –יציאה מהעיר, טיולים רגליים סגפניים כמעט, עם מימיה לחם יבש וספר תנ"ך. מוטיב ההשרדות.
אנטי גלותי – הצבר הוא הקלברי פין יהודי: אמיץ!
התעוררות לאומית – צעדות ושירה בקול
הבלטה דורית –generational prominence הצברים השתמשו בבקיאות (expertise, familiarity) שלהם בידיעת הארץ כדי להראות את המקום ההיסטורי והייחודי שלהם לעומת המייסדים. הציונות – דת חילונית. הצבר – בחור ישיבה בישיבת תנועות הנוער.
מכשיר לקביעת בעלות על המולדת: ריטואל שבו המהגרים ביקשו לכבוש ברגליהם את הארץ, להגיע למקומות שרגל אדם לא דרכה בהם.וכך לזכות בחזקה על הארץ.

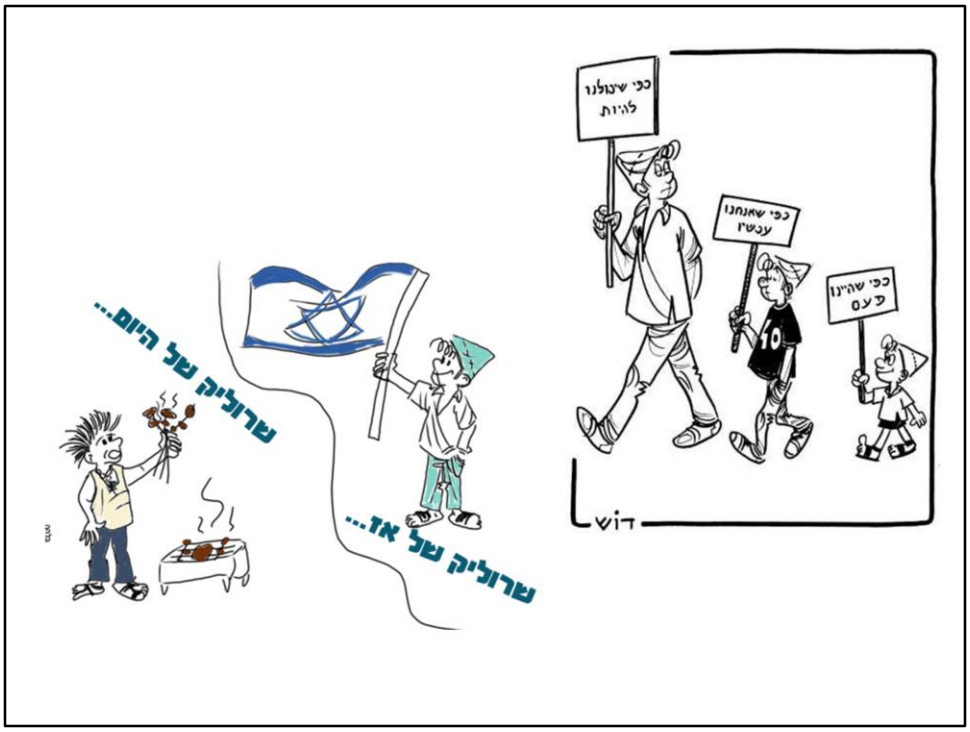


ניכוס – appropriation סיור – tour, for the purpose of getting to know a place, in the army with the implication of reconnaisance

לדבר על גאוות יחידה, אחוות לוחמים, כולם בשביל אחד, אחד בשביל כולם, והערכים שהם אבני יסוד בתרבות הישראלית.
המסע מכשיר לבדיקת תפקוד הפרט במצבי לחץ, להזכיר "משמעת מיים". מבחן פטריוטיזם,השבעת החיילים למולדת.



עד היום: בגן: סיורי חצר להכרת החי והצומח
בבית ספר – יציאה למס ימים פלוס לינה לצורך גיבוש חברתי social unification לא נשמע באמריקה, לא חלק מהתרבות הקפיטליסטית, אבל שריד סוציאליסטי גאה בתרבות הישראלית העכשווית.
תנועות הנוער – כמסגרת אידאולוגית והכנה לצבא
בצבא – עד היום להיות בסיירת זה אין, ג'ובניק זה לא, אבל יש גם שינויים.



וכמו תמיד – אנחנו יודעים לצחוק על עצמינו.

הטיול – חלק בלתי נפרד מהתרבות הישראלית – גם היום!

•**התרמילאים**: החל משנות השמונים הצבר הפסיק לגלות את המולדת דרך הנוף, והתחיל לגלות את עצמו דרך נופי העולם.



•אבל לא כל המאפיינים של הטיול הישראלי נעלמו, גם היום יש בטיולי תרמילאים מבחני יכולת, והדגשת החבורה.

אל המעין

http://www.youtube.com/watch?v=ir0GLCwFIOE

http://www.youtube.com/watch?v=dcoQ0OSlLGA

http://www.youtube.com/watch?v=WX3zXFtLTxY&feature=related

http://www.youtube.com/watch?v=9BL_B8CfA_4&feature=related

•קריאת טקסט של דריה מעוז

עוז אלמוג

הצבר - דיוקן

א. השיבה אל הטבע בתרבות החלוצית

1. מיסטיפיקציה של נוף הארץ

בשנות העשרים החלו להתפרסם ספרי לימוד ועיון למבוגרים ולנוער על הגאוגרפיה והטבע (החי והצומח) של ארץ ישראל וכן שפע של ספרי הדרכה למטייל העברי – רובם בהוצאת קק"ל והסתדרות העובדים.[29] הנחת הכותבים, וכן המחנכים שהשתמשו בספרים, היתה שהכרת הארץ נחוצה לא רק מסיבות אינטלקטואליות ומעשיות, אלא גם מסיבות אידאולוגיות. הם סברו, וכמסתבר בצדק, שהחיבור בין דעת (ידיעת הארץ) לרגש (אהבת הארץ) הוא מכשיר פדגוגי ליצירת הזדהות עם הארץ והרגשת שותפות במפעל החלוצי.[30]

עצם השם "ידיעת הארץ",... שבו הוכתרו ספרי הגיאוגרפיה והטבע מרמז על תוכנם הרגשי – בבחינת לדעת אשה.
הוראת הטבע והגיאוגרפיה של ארץ ישדאל שימשה... בגלוי ובסמוי מכשיר אידאולוגי להוראת "ציונות", ובעיקר להטמעת המשמעויות הרגשיות של נוף הארץ.

ספרי עיון textbooks
שפע abundance
הדרכה guidance
הנחה assumption
נחוצה necessary
סברו – חשבו
מסתבר to turn out
שותפות partnership
מפעל – operation, factory

הוכתרו, להכתיר to crown
מרמז, לרמז to hint, imply
תוכן content
בבחינת – in terms of
בבחינת as in
בגלוי openly
בסמוי covertly
הטמעה assimilation

ואולם אם אצל החלוצים בני שלוש העליות הראשונות המסע הממשי והמילולי בנוף הוא מסע לגילוי הארץ ואולי אף לגילוי עצמי (של אדם שעשה מהפך בחייו), ולעתים גם חלק ממסע הסברה ציוני לחיזוק המודעות הלאומית בקרב כלל ציבור המתיישבים, הרי שאצל הצברים המסע הממשי והמילולי בנוף הוא מסע לרכישת בקיאות ילידית ורגשות שייכות למקום. מכאן ריבוי הדימויים הארוטיים בתיאורי הנוף בכתביהם.

מסע journey
מילולי verbal
גילוי discovery
מהפך revolution
הסברה propaganda
מודעות awareness
בקרב within
רכישה acquisition
בקיאות expertise
ילידית native
שייכות belonging

מתוך: "הצבר – דיוקן". תל אביב: עם עובד, 1997.



מיתוס legend

מחזורי periodical
תגובה reaction
פלצות terror
שומרי החומות guards of the gates
שמרנים conservatives
הגשמה materialization of (settlement)
ספק doubt
צצו, לצוץ to appear
השפעה influence
פרצות breach
תמים innocent
יומרני pretentious
עגומה dreary
סער stormy
מעצבת forming

החזית הפסיכולוגית 789 – 788 פרידה משרוליק

המתקפה על מיתוס הצבר

בשנות השישים כבר נהפכו הראיונות עם בני נוער לפני הגיוס למנהג מחזורי בעיתונות, וכך גם תגובת הפלצות וה׳געוואלד׳ של שומרי החומות והשמרנים שתשובות הצעירים לא תמיד נעמו לאוזנם הפטריוטית. התברר בכל פעם מחדש שדור הצברים של שנות השישים, או לפחות מקצתו, אינו חושב רק על מולדת והגשמה, אלא גם על דברים ׳אגואיסטיים׳ יותר כמו קריירה ולימודים. פה ושם עלו בקרב הצעירים גם קולות של ספק וביקורת באשר לקלישאות הציוניות. הם צצו בשל ההשפעה הגוברת של תרבות ההדוניזם, המטריאליזם והקרייריזם האמריקנית והפרצות שהיא פתחה בחומת התרבות הישראלית, ובשל הפער המתרחב בין האידיאליזם התמים והיומרני של האבות־המייסדים ובין המציאות היומיומית העגומה. זאת ועוד, הדור השלישי של הציונות לא חווה את תקופת הסער המעצבת ולא היה שותף לגאוות היחידה של מי שנחשבו ל׳מגש הכסף׳, ולכן פיתח ריחוק קל מן הערכים שלא הוא יצר.

מתוך: "פרידה משרוליק - שינוי ערכים באליטה הישראלית". חיפה, אוניברסיטת חיפה וזמורה ביתן, 2004.

תרמילאים

על פי דריה מעוז.

ייחודם של הישראלים

לתרמילאים הישראלים יש מאפיינים ייחודיים .מדובר בקבוצת אנשים שמתאפיינים בגיבוש ובקשרים בין אישיים חזקים במיוחד, שנוטים להתכנס בתוך עצמם ולא להתערבב בכלל עם אחרים (יותר מאשר תיירים אירופאים) ושטיולם עומד ביחס ישיר לשירותם הצבאי. מצד אחד מנסה הטיול להיות ההפך מהשירות הצבאי באמצעות פעילות שחורגת מהשגרה (סמים, מין, שבירת נורמות), אך מצד שני הוא המשך ישיר לצבא (בגיבוש, בהתנהלות, בסלנג). הטיול הוא גם המשך והשלמה של טקס המעבר לבגרות שאותו לא הספיקו המטיילים לסיים כחיילים, מאחר שעדיין היו קשורים משמעותית להוריהם.

.תרמילאות, כך עולה ממחקרים, מתרחשת לא פעם בצמתים בחיים ונועדה לענות על שאלות זהות. אנשים נוסעים למקומות מרוחקים כדי למצוא את עצמם ופעמים רבות הם סבורים שהצליחו. אך האם הפתרון שהושג במקדש בתאילנד או באשראם בהודו יישאר לנצח? האם הוא ישפיע על מהלך חייו של האדם? על כך אין עדיין תשובה.

מאפיים – characteristics

גיבוש – unification

נוטים - tend

יחס ישיר - directly related to

חורגת – deviates

שגרה – routine

התנהלות – conduct

בגרות – maturity

משמעותית – meaningful

מתרחשת – occurs

צומת, צמתים - intersection, junction

נועדה – was intended

סבורים – to think that

לנצח - forever

מהלך - course







אמא אדמה



אריק איינשטיין

מילים: יענקל'ה רוטבליט

לחן: מיקי גבריאלוב

הִיא תַּבִּיט אֵלַי טוֹבָה וַחֲכָמָה
כְּמוֹ בְּבֶן הַשֶּׁב הַבַּיְתָה מִן הַדֶּרֶךְ
תְּחַבֵּק אוֹתִי אֵלֶיהָ בִּנְשִׁימָה חַמָּה
אִמָּא אֲדָמָה.

הִיא תַּגִּיד - "אַתָּה עָיֵף מִן הַמַּסָּע
אַל תִּפְחַד אֲנִי חוֹבֶשֶׁת אֶת פְּצָעֶיךָ"
הִיא תְּנַשֵּׁק אוֹתִי אֵלֶיהָ כְּשֶׁאֶקְרָא בִּשְׁמָהּ
אִמָּא אֲדָמָה

נשימה – breath
מסע – journey
לחבוש, חובשת – to dress (a wound)

הִיא תַּבִּיט אֵלַי טוֹבָה וַחֲכָמָה
הִיא שְׁקֵטָה כָּל כָּךְ וּכְמוֹ תָּמִיד סוֹלַחַת
תְּחַבֵּק אוֹתִי אֵלֶיהָ בִּנְשִׁימָה חַמָּה
אִמָּא אֲדָמָה.



https://www.youtube.com/watch?v=ZpCtixrfSI4

קום והתהלך בארץ

יהודה אליאס

מילים: יורם טהרלב
לחן: יאיר קלינגר

קוּם וְהִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ
בְּתַרְמִיל וּבְמַקֵּל.
וְוַדַּאי תִּפְגּוֹשׁ בַּדֶּרֶךְ
שׁוּב אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.
יְחַבְּקוּ אוֹתְךָ דְּרָכֶיהָ
שֶׁל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה,
הִיא תִּקְרָא אוֹתְךָ אֵלֶיהָ
כְּמוֹ אֶל עֶרֶשׂ אָהֳבָה.

זֹאת אָכֵן אוֹתָהּ הָאָרֶץ,
זוֹ אוֹתָהּ הָאֲדָמָה
וְאוֹתָהּ פִּיסַּת הַסֶּלַע
הַנִּצְרֶבֶת בַּחַמָּה.
וּמִתַּחַת לָאַסְפַלְט
לְבִנְיָנֵי הָרַאֲוָה,
מִסְתַּתֶּרֶת הַמּוֹלֶדֶת
בַּיְישָׁנִית וְעַנָּוָה.

קוּם וְהִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ...

וְכַרְמֵי עֲצֵי הַזַּיִת
וּמִסְתּוֹר הַמַּעְיָן
עוֹד שׁוֹמְרִים עַל חֲלוֹמָהּ
וַחֲלוֹמֵנוּ הַיָּשָׁן.
וְגַגּוֹת אוֹדְמִים עַל הַר
וְיַלְדִים עַל הַשְּׁבִילִים,
בַּמָּקוֹם שֶׁבּוֹ הָלַכְנוּ
עִם חֲגוֹר וְתַרְמִילִים.

קוּם וְהִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ...

תרמיל backpack
מקל walking stick



ערש cradle

פיסה piece
סלע rock
נצרבת, להצרב to be scorched
חמה – שמש
ראווה showcase
מסתתרת, להסתתר to hide
ביישנית shy
ענווה modest

כרם, כרמים grove
מסתור - hideaway
מעיין spring (water)

חגור battle gear



https://www.youtube.com/watch?v=EU0cm1uil_M



סִימָנֵי דֶּרֶךְ

יהורם גאון

מילים ולחן :נעמי שמר

מִי זוֹכֵר וּמִי יוֹדֵעַ
אֶת הַדֶּרֶךְ אֶל בֵּיתִי
מִי אֲשֶׁר קוֹלִי שׁוֹמֵעַ
הוּא יָבוֹא הַבַּיְתָה אִתִּי
עֲנָנֵי נוֹצָה מִמַּעַל
וְהַשֶּׁלֶף לְרַגְלַי
וְדִינְדוּן פַּעֲמוֹן הַפֶּלָא
הַשּׁוֹמֵר תָּמִיד עָלַי

אֵי מִשָּׁם, שֶׁר לוֹ בַּדֶּרֶךְ
אֵי מִשָּׁם, שֶׁר פַּעֲמוֹן
אֵי מִשָּׁם, שׁוּבָה הַבַּיְתָה
בַּזְמַן הַנָּכוֹן !

אִם שָׁכַחְתִּי אֶת הַדֶּרֶךְ
הַמּוּכֶּרֶת מִשָּׁנִים
פֹּה וְשָׁם בְּצַד הַדֶּרֶךְ
נִשְׁאֲרוּ לִי סִימָנִים :
חֵץ אֶחָד הִנֵּה שָׁלוּחַ
מְצַיֵּר בְּגִיר לָבָן ,
לֵךְ לְךָ אַחַר הָרוּחַ
שְׁתֵּי פְּסִיעוֹת וָרֶבַע מִכָּאן !

אֵי מִשָּׁם ...

מַחְצֵבָה בְּצַד הַדֶּרֶךְ
וְעָלֶיהָ צַל אִילָן
וּבְאֵר אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם
לִי לְאוֹת וּלְסִימָן
עַז אַחַת שְׁחוֹרָה כְּלֵילָה
הָלוֹחֶכֶת אֶת הַשִּׁיחִים
רַק לְמֵיטִיבֵי הָלֵכֶת
הַשְּׁבִילִים הַלָּלוּ פְּתוּחִים

אֵי מִשָּׁם ...

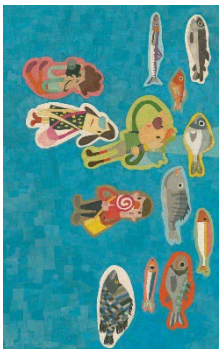
לֹא לְבַד אֲנִי בַּדֶּרֶךְ
הַהוֹלֶכֶת אֶל בֵּיתִי
יֵשׁ חֶבֶר אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם
שֶׁהוֹלְכִים הַבַּיְתָה אִתִּי
וּבַשֶּׁמֶשׁ הַשּׁוֹקַעַת
בְּדִינְדוּן פַּעֲמוֹנִים
הֵם יְדָעוּ לְפַעְנֵחַ
לִי אֶת כָּל הַסִּימָנִים

אֵי מִשָּׁם...









https://www.youtube.com/watch?v=gsw1z4xANfs

הַטִּיּוּל הַקָּטָן

נעמי שמר

מילים ולחן :נעמי שמר

לַטִּיּוּל יָצָאנוּ
כַּלָּנִית מָצָאנוּ
עַל גִּבְעַת הַדֶּשֶׁא בַּמַּעֲרָב
אֶל הָהָר עָלִינוּ
אֶת הַיָּם רָאִינוּ
וּמִשָּׁם יָרַדְנוּ בִּדְהָרָה .

צָב זָקֵן פָּגַשְׁנוּ בַּדֶּרֶךְ
בַּיִת עָנָק הֶחֱזִיק עַל גַּב
בְּתַהֲלוּכָה נֶהֱדֶרֶת
אֶלֶף נְמָלִים נָשְׂאוּ חָגָב .

בְּשֶׁלוּלִית הַמַּיִם
שַׂמְנוּ תַּרְגִּלִים
עַל הַחוֹף יָשַׁבְנוּ בְּתוֹךְ סִירָה
בְּחֻלְצַת אַסְפֶּסֶת
רַצְנוּ בְּתוֹפֶסֶת
כָּל הַלְּטָאוֹת נִבְהֲלוּ נוֹרָא .

בָּאנוּ בְּשׁוּרָה אֶל הַכֶּרֶם
רוּחַ סְעָרָה וְעָנָף נִשְׁבָּר
שָׁמָּה בֵּין תְּלִי חֲפַרְפֶּרֶת
אֶלֶף רַקָּפוֹת כָּל אֶחָד סָפַר .

אָז מְאוֹד עָיַפְנוּ
וְהַבַּיְתָה שַׁבְנוּ
שֶׁמֶשׁ כְּבָר יוֹרֶדֶת וּמְאֻחָר .
רַק בְּתוֹךְ הַדֶּשֶׁא
כַּלָּנִית לוֹחֶשֶׁת
שׁוּבוּ בְּשָׁלוֹם
נִפָּגֵשׁ מָחָר.

https://www.youtube.com/watch?v=5GKlE1EvO84

אוצר מילים: הצבר המטייל

לבטא to express

ביטוי expression

זהות identity

חלוצים pioneers

תרבות culture

משותף common

טיול trip, journey

התיישבות settlement

נוף scenery

הדרכה guidance

רמז clue

מסע journy

שייכות belonging

קשר connection

גורם factor

תנועת נוער youth movement

לגלות to discover

בבקשה לתרגם את המשפטים הבאים:

1. The trip to South America was great! It is hard to express how beautiful the scenery is!
2. The pioneers belonged to many different youth groups.
3. The researcher tried to discover the factors that influence youth in the Settlements.
4. The youth guide gave the children clues and they discovered the answer to the riddle (חידה).
5. They went on a common (joint) journey to discover their cultural identity.

הדרוזים בגולן

הקשר בין הנוף ופריסת הישובים בישראל

במשך מאות שנים, עד שקמה מדינת ישראל, רוב היישובים היו באזורי ההרים. במדינת ישראל של היום, רוב היישובים והערים הגדולות נמצאים במישור החוף.אפשר גם לראות שרוב היישובים הערבים מרוכזים בהרים, ורוב היישובים היהודים נמצאים במישורים ובעמקים. איך נוצר המצב הזה?

במשך מאות שנים הקימה האוכלוסייה הערבית את יישוביה בהרים, מכמה סיבות:

1. כדי לזכות בהגנה ובטחון מהאויבים שלה
2. כדי לחסוך את אדמת העמקים ולהשתמש בה לצורכי חקלאות.
3. כדי לנצל את הצמחייה בהר למאכל לעדרים
4. כדי להנות ממזג האוויר הטוב בהרים

האוכלוסייה הערבית לא התיישבה בעמקים כי:

1. אי אפשר היה להגן על האזורים האלה
2. חלק מהשטחים היו מכוסים בביצות והיו שם הרבה מחלות.
3. החקלאים הערבים לא ידעו איך להשתמש באדמת החול של מישור החוף לחקלאות. מסיבה זאת, נשארו רוב אזורי החוף לא מיושבים.

בסוף המאה ה-19, בראשית ההתיישבות הציונית החדשה בארץ ישראל, קנו ארגונים יהודיים וגם יהודים עשירים אדמות ריקות שהיו זמינות לרכישה. כך נרכשו קרקעות בעמק יזרעאל, בחולה, ובמישור החוף, ושם הוקמו יישובים יהודים חדשים. ליהודים שבאו ליישב את האזורים האלו היו הרבה בעיות וקשיים, והם התמודדו איתם:

1. הם ייבשו את הביצות.
2. הם הוסיפו דשנים לקרקע והתאימו גידולים חקלאיים לתנאי האזור
3. הגידולים החקלאיים ייצבו את החולות הנודדים.

במשך השנים הפך מישור החוף לאזור הכי מיושב והכי מבוקש במדינה. יש בו הרבה אפשרויות לפרנסה, לימודים, בילוי ונופש, ולכן צפיפות האוכלוסייה גדולה.

בגלל הצפיפות במישור החוף, הממשלות בישראל רוצות לפזר את האוכלוסייה ולעודד את התושבים לגור גם בצפון ובדרום המדינה. עד היום ההצלחה לא גדולה, ומישור החוף עדיין מושך הרבה אוכלוסייה מכל המדינה.

נוף landscape
פריסה layout

אזור area
עיר, ערים city
מישור החוף the coastal plane

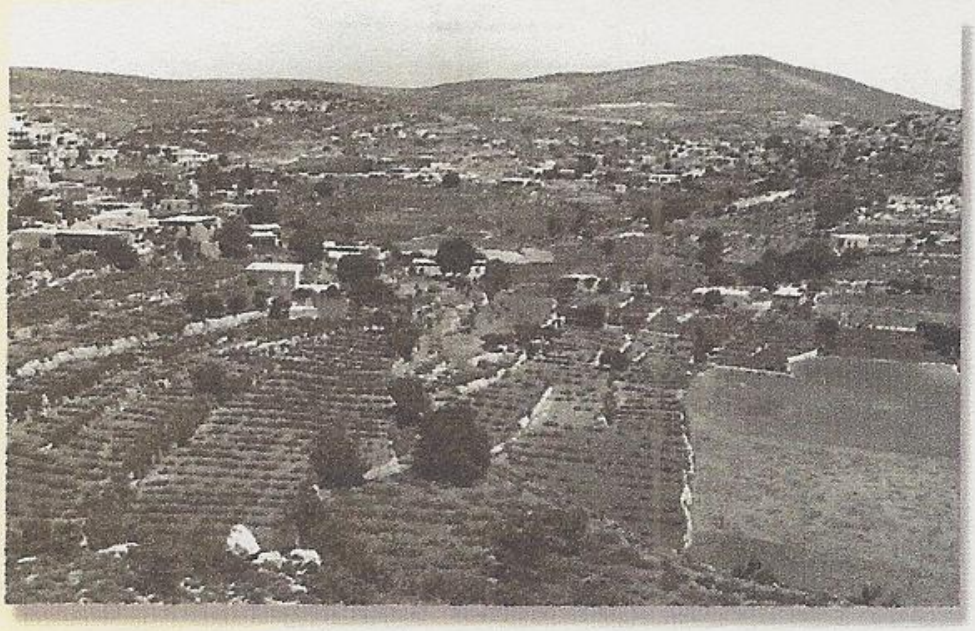
לצורך for the need of
חקלאות agriculture
צמחייה vegetation
עדר herd

ביצות swamps
חקלאים farmers
חול sand
מישור החוף the coastal plane

זמין, זמינות available
רכישה acquisition

קשיים difficulties
התמודדו, להתמודד to cope with
ייבשו, לייבש to dry, drain
דשנים fertilizers
קרקע soil
תנאים conditions
ייצבו, לייצב to stabilize
נודדים migrating
מבוקש desired
פרנסה livelihood
בילוי entertainment
נופש recreation
צפיפות density
לפזר to disperse
לעודד to encourage

ה34. יישוב דרוזי בהר, יישוב יהודי במישור



א. היישוב הדרוזי בית גַ'ן שוכן בגליל העליון, על מורדותיו של הר מֵירוֹן. היישוב, שנוסד במאה ה־18, היה עד 1948 יישוב קטן, ומאז התפתח והפך ליישוב עירוני, וכיום הוא מונה 9,000 תושבים (נכון לשנת 2001). בתמונה: היישוב בית ג'ן בשנת 1960

מורדות **slopes**

מונה counts



ב. העיר רחובות שוכנת במישור החוף הדרומי על רכס כורכר. רחובות נוסדה כמושבה בשנת 1890, על קרקעות שנרכשו בידי יהושע חנקין. כיום מונה העיר 95,000 תושבים (נכון לשנת 2001). בתמונה: הרחוב הראשי ברחובות בשנת 1933

רכס כורכר sandstone ridge

הדרוזים בישראל

העדה הדרוזית מונה כ- 1.2 מליון נפש בעולם, ריכוזיה העיקריים נמצאים בסוריה, לבנון וישראל .
מרכזי היישובים הדרוזים בישראל נמצאים בעיקר באזור הכרמל, הגליל וברמת הגולן .מספר התושבים הדרוזים בישראל בסוף שנת 2005 היה כ-115 אלף נפש. בשנת 1956 הוכרו הדרוזים בישראל כעדה דתית רשמית ומאותה שנה הם משרתים בצה"ל שירות חובה.

תולדות העדה הדרוזית

ראשיתה של העדה לפני כאלף שנים, בתקופתו של הח'ליף הפאטמי אל - חאכם באמר- אללה, ששלט במצרים בשנים 996- 1021.
אל חאכם ייסד דת חדשה והכריז על עצמו כהתגלמות המוחלטת של האלוהות עלי אדמות. כיוון שראו בו בוגד בעקרונות האיסלאם הוא נאלץ להימלט ממצרים ללבנון, והחל להפיץ את עקרונות דתו החדשה באזור.

עיקרי האמונה והמסורת בעדה הדרוזית

עקרון הדת הדרוזית הוא רעיון ייחודו של האלוהים.
עיקריה של הדת הדרוזית חסויים: סודותיה ידועים רק ליחידי סגולה מקרב העדה המכונים "עוקאל".
ה"**עוקאל**"- הם הרשאים לקרוא בספרי הדת ולפרש אותם ונדרשים לכללי התנהגות קפדניים. הם מתלבשים בבגדים מיוחדים: גלימות ארוכות, כחולות או שחורות, וכיסוי ראש לבן. כדי להתקבל ל"עוקאל" צריך לשמור על מוסר גבוה ואורח חיים צנוע.
יתר בני העדה נקראים "**ג'והאל**" (חסרי ידע בדת) .עליהם חלים כללי התנהגות פחות חמורים, ואסור להם לקרוא בכתבי הקודש.למרות זאת יש להם מושג לגבי סודות הדת משיחות עם הורים, קרובים ומחינוך דתי לא פורמאלי.

אפשר להצביע על מספר עקרונות מרכזיים בדת הדרוזית:

תוחיד :חובת האמונה באל יחיד.
צדק אל לסאן: החובה לדבוק באמת ולדבר אמת.
חפ'ז אל אח'ואן : החובה לעזור לכל דרוזי הנמצא בסכנה.
ת'קיה : חוק מרכזי של הדרוזים המרשה להם להסתיר את דתם ולהתחזות לבני דת אחרת, בתנאי שבתוך תוכם ישמרו על אמונתם האמיתית.
אמונה בגלגול נשמות : הדרוזים מאמינים שכאשר אדם נפטר, נשמתו נכנסת מיד לגופו של ילד הנולד בדיוק באותו הרגע. אמונה זאת מתבטאת ביחס לקבורת המת ומנהגי האבלות של העדה. האמונה בגלגול נשמת המת מאפשרת השלמה מהירה יותר עם המוות.

ילדים דרוזים מחליטים בגיל 15 אם להיות דתיים או חילוניים (ג'והאל), ולפני כן הם יכולים "להתרשם" מהחיים הדתיים. תמיד אפשר "לחזור בתשובה" או להפוך לחילוני, אך לדתי שהופך לחילוני אסור לגלות את עיקרי הדת. בשנים הראשונות קיבלה הדת הדרוזית מצטרפים חדשים, ולאחר מכן, עקב רדיפות מצד המוסלמים, ננעלו שערי הדת ומאז הדרוזים אינם מקבלים מאמינים חדשים ורואים בחומרה נישואי תערובת. אדם המתחתן עם לא דרוזי או מביא ילדים עם לא דרוזי, נחשב כלא דרוזי וכן ילדיו לא יהיו דרוזים, ולרוב לא מתקבל במשפחתו או בחברה. אך אם הוא מתגרש, הוא יכול לחזור לעדתו.

ההיסטוריה של החברה הדרוזית בארץ ישראל

רק חלק קטן מהעדה הדרוזית מרוכז בישראל וקשה לקבוע מתי בדיוק החלה ההתיישבות הדרוזית בארץ ישראל .
הדרוזים בישראל חיו בכפרים שהוקמו בעיקר בשני מוקדים: בגליל ובכרמל. הדרוזים שבאו במטרה לזכות בביטחון ובקיום נפרד, הקימו בכרמל עשרות כפרים, מהם נותרו היום רק שניים גדולים : דליית אל כרמל ועוספיה.ישובים נוספים הם: בית ג'אן, מע'ר, ירכא, ג'וליס, סג'ור, אבו סנאן, ראמה וכסרא-סמייע,ינוח-ג'ת,עין אל אסד,שפרעם ופקיעין.
ב-1909 קיבלו הדרוזים הכרה רשמית למחצה והשייח' מוחמד טריף מונה כשופט לעדה הדרוזית בארץ.

מונה counts
עדה ethnic group
רשמית officially

תולדות history
ייסד, ליסד to found, to establish
הכריז, להכריז to declare
התגלמות embodiment
מוחלטת total
בוגד traitor
נאלץ was forced to
להמלט to flee
להפיץ to distribute
עקרון, עקרונות principle
ייחוד singularity
חסוי, חסויים covert, confidential
יחידי סגולה special, singled out
מכונה, מכונים called
רשאים allowed
נדרשים required
קפדניים strict
גלימות robes
מוסר morals
צנוע modest
חלים apply
מושג concept, idea

חובה obligation
לדבוק to adhere to
מרשה, להרשות to allow
להתחזות to impersonate
גלגול נשמות reincarnation
מתבטאת expresses itself
אבלות mourning
השלמה coming to terms

להתרשם to get an impression of
מצטרפים, להצטרף to join, joiners
רדיפות persecution
ננעלו, להנעל to be locked
בחומרה severely
מתגרש, להתגרש to be divorced

מוקד, מוקדים center, focus
נותרו – נשארו
שופט judge

בתקופת השלטון העות'מאני היגרו דרוזים רבים מהגליל אל הר הלבנון, מפני ששם היו פטורים מחובת הגיוס וכיוון שבאזור זה היו בטוחים ובעלי קיום עצמאי.
בשנת 1917, עם הכיבוש הבריטי ותחילת המנדט, השתנה יחס השלטון אל הדרוזים והם קיבלו זכויות כמו כל עדה אחרת.
בשנת 1929 דחו הדרוזים את קריאתו של חאג' אמין אל חוסייני, שהיה המופתי הירושלמי, להצטרף אל המחנה הערבי הלאומי. הם העדיפו לנקוט עמדה ניטראלית בסכסוך הערבי- יהודי.

הדרוזים ברמת הגולן

ביוני 1967 כבשה ישראל חלק ניכר מרמת הגולן ובכלל זה את הכפרים הדרוזיים בצפון הרמה, שבהם חיים היום כ-20,000 נפש. הכפרים הם: מג'דל שמס, מסעדה, בוקעתא ועין קנייא.היחסים בין השלטון הישראלי לבין הדרוזים ברמת הגולן נוחים בדרך כלל, בין היתר הודות לכך שבישראל כבר התקיימה ב-1967 קהילה דרוזית גדולה שהשתלבה בחיי המדינה. בשנת 1981 התקבל חוק הגולן שסיפח למעשה את הגולן למדינת ישראל. הדרוזים ברמת הגולן קיבלו את החוק במחאה חריפה והכריזו על שביתה כללית. כיום, רוב הדרוזים ברמת הגולן מוכרים כתושבי קבע בישראל, אולם לא כאזרחים. הם רשאים לקבל אזרחות ישראלית, אולם רק מעטים מהם, 677 איש במרשם האוכלוסין של 2006, ניצלו את האפשרות. מי שמחליט להתאזרח בישראל מסתכן בהטלת חרם מצד בני הקהילה שלו. ישראל אינה מכירה בדרוזים ברמת הגולן כאזרחים סורים, ורובם מוגדרים כמי שאזרחותם "אינה ברורה". בינם לבין סוריה מתקיים קשר מוגבל, בעיקר באמצעות שליחת צעירים ללימודים באוניברסיאות בסוריה. הנהגת הדרוזים שמחוץ לרמת הגולן אינה מתערבת בדרך כלל בסוגיית אזרחותם של הדרוזים ברמת הגולן.

החברה הדרוזית

החברה הדרוזית היא חברה כפרית באופייה .
מאז ומתמיד התגוררו הדרוזים בכפרים והתפרנסו מחקלאות. עם הכרזתה של הדת הדרוזית כדת עצמאית החלו דרוזים רבים לעבוד מחוץ לכפר ורבים מהם משרתים במשטרה, בצה"ל ובמשמר הגבול. בשנים האחרונות החלה חדירה של התעשייה למגזר הדרוזי.
בשנת 1995 ננקטה יוזמה לשיפור מצב החינוך בעדה הדרוזית וכך החלה פריצת הדרך בהקניית השכלה גבוהה לדרוזים בכפרים.
בקרב הצעירים בכפרים יש פעילות חברתית חינוכית רבה שמטרתה לשמור מצד אחד על זהותם הדרוזית ומצד שני להמשיך ולהשתלב בחברה הישראלית כאזרחים שווי זכויות.
בתחומים אחרים עדיין ניכרת ההשפעה המסורתית בחברה הדרוזית. המנהיג של הכפר הוא איש דתי ומקפיד שאנשי הכפר ינהגו על פי עקרונות המוסר של הדת, אך לצידו עומדים המנהיגים החילוניים, פעילי הציבור אשר פועלים במסגרת השלטונות החילוניים ופעילים למען החברה הדרוזית.
למשפחה יש חלק נרחב בחייו של בן העדה הדרוזית והיא מהווה אבן יסוד. המשפחה המצומצמת (בעל, אישה והילדים הלא נשואים) קשורה בקשרים הדוקים אל המשפחה המורחבת, והכפר הדרוזי בנוי במבנה של חמולות.

האישה הדרוזית מקבלת יחס מיוחד בחברה הדרוזית, היא נחשבת לטהורה ושייכת מלכתחילה למעמד ה"עוקאל". הדרוזים מקפידים לקבל את הסכמת האישה להתחתן עם הגבר המיועד ומעניקים לה במסגרת המשפחה מעמד השווה למעמד הגבר. על הבעל להבטיח לאשתו מגורים ולהקפיד שלא לקפח אותה בירושה. דרוזי אינו יכול לגרש את אשתו ללא פסק דין של בית הדין הדרוזי, ולאישה ניתנת אותה הזכות לדרוש גט מבעלה באופן שווה לגבר.
היחס בעדה הדרוזית לצנעתה של הבת והאישה קפדני מאוד.

היגרו, להגר to immigrate
פטורים exempt
כיבוש occupation, conquest
יחס attitude
דחו, לדחות to reject
העדיפו, להעדיף to prefer
לנקוט עמדה to take a stand
סכסוך conflict

השתלבה, להשתלב to be integrated
סיפח, לספח to annex
מחאה protest
חריפה strong
הכריזו, להכריז to declare
קבע permanent
ניצלו, לנצל to take advantage of
הטלת חרם banning
מוגבל limited
הנהגת leadership
מתערבת, להתערב to get involved
סוגייה issue

חדירה penetration
תעשייה industry
מגזר sector
ננקטה, לנקוט to be taken
יוזמה initiative
פריצת דרך breakthrough
הקנייה instilling
השכלה education

מטרה goal

ניכרת evident
השפעה influence
מקפיד, להקפיד to be strict about
ינהגו - יתנהגו
פעילי ציבור public activists
מסגרת framework
אבן יסוד cornerstone
הדוקים tight
מבנה structure
חמולה clan (from Arabic)

טהורה pure
שייכת belongs
מעמד class, status
מיועד intended
מעניקים, להעניק – לתת
לקפח to discriminate against
ירושה inheritance
פסק דין verdict
גט divorce
צנעה modesty

הרוג ופצוע אנוש בלינץ' שביצעו עשרות דרוזים בפצועים סורים שפונו לישראל

זהו המקרה השני ביממה שבו תוקפים דרוזים אמבולנס צבאי במחאה על הטיפול בסורים. שני חיילים נפצעו באורח קל בתקרית. נתניהו: "קורא למנהיגי הדרוזים לפעול לאלתר להרגעת הרוחות"

critical – אנוש	to attack – לתקוף
mild injury – באורח קל	immediately – לאלתר
acute injury – באורח קשה	

ג'קי חורי
גילי כהן
נעה שפיגל
עמוס הראל
23.06.2015 00:34



האמבולנס שהותקף, הלילה, גיל אליהו

בפעם השנייה ביממה ,דרוזים תקפו אמש (שני) אמבולנס צבאי לאחר שפינה שני פצועים באורח קשה ממלחמת האזרחים בסוריה לקבלת טיפול רפואי בשטח ישראל. אחד הפצועים הסורים נהרג והשני נפצע באורח אנוש ופונה לבית החולים רמב"ם בחיפה.

אמש – אתמול בערב
סמוך – קרוב, ליד
הקיפו, להקיף – to surround

האמבולנס שפינה את הפצועים לווה בניידת של משטרה צבאית כלקח מהתקיפה הנוספת שאירעה מוקדם יותר אתמול. עדי ראייה דיווחו שכשהגיע האמבולנס לכניסה לאתר החרמון, סמוך לכפר מג'דל שמס, הקיפו

אותו כ-150 צעירים דרוזים שהוציאו מתוכו את הפצועים ותקפו אותם. רופא צבאי ונגד צה"ל נפצעו באורח קל מיידוי אבנים ופונו לבתי החולים רמב"ם בחיפה וזיו בצפת. הנגד שוחרר הבוקר מבית החולים לביתו. לאחר מכן נמלטו החיילים לכיוון המושב נווה אטי"ב. כוחות צה"ל ומשטרה שהגיעו למקום התעמתו עם התוקפים, שחזרו תוך זמן קצר לכיוון מג'דל שמס .

בשלב מאוחר יותר אתמול התאספו עשרות צעירים בכיכר סלטאן אל-אלטרש שבמרכז מג'דל שמס במחאה על מדיניות ישראל שלא להתערב בלחימה בסוריה כדי לסייע לקרוביהם שם. הם קראו קריאות כמו "ברוח ובדם נפדה את חדר" - כפר דרוזי בסוריה הקרוב לגבול עם ישראל. הדרוזים מוחים על הטיפול הרפואי שמעניק צה"ל לפצועים ממלחמת האזרחים בסוריה. זאת, מפני שלטענתם נמנים בין הפצועים גם חברים בארגוני מורדים שמאיימים על אחיהם הדרוזים במדינה .**סרט דוקומנטרי על הסיוע הישראלי לפצועים מסוריה:**

https://youtu.be/ItykyRdBTHE

non-commissioned officer – נָגַד	
to throw - יידוי, ליידות	
stage – שלב	
policy – מדיניות	
to interfere – להתערב	
לסייע – לעזור	
to redeem – נפדה, לפדות	
מעניק – נותן	
to claim – לטענתם, טענה	
to belong – נמנים, להמנות	
rebels – מורדים	
to threaten – מאיימים, לאיים	

במהלך הלילה ערך הרמטכ"ל, גדי איזנקוט, הערכת מצב בהשתתפות מפקד פיקוד הצפון, אלוף אביב כוכבי, ובמהלכה קיבל פרטים ראשונים על התקרית והנחה על היערכות להמשך. הרמטכ"ל גינה את תקיפת חיילי צה"ל והפצועים הסורים, ואמר: "לא ייתכן כי חיילי צה"ל ופצועים יותקפו על ידי אזרחי ישראל". בהערכת המצב השתתף מפקד המחוז הצפוני במשטרה, ניצב זהר דביר, והוחלט להטיל את חקירת האירוע על היחידה המרכזית במחוז צפון. קצין בכיר במחוז אמר כי מבחינת המשטרה מדובר ברצח לכל דבר וכי המשטרה מתכוונת להביא את התוקפים לדין.

רמטכ"ל – Commander in Chief	
to condemn – גינה, לגנות	
it's impossible – לא ייתכן	

לדברי קצין בכיר בצה"ל, האמבולנס הצבאי הותקף לאחר שעבר את מחסום מג'דל שמס. "אני קובע חד-משמעית, היה מגע בין הפורעים לבין הפצועים הסורים. אני עוד לא יודע עד כמה, אבל אנחנו מעריכים שהתקיפה של הפצועים החריפה את מצבם". לאחר התקיפה, נסע האמבולנס מלווה בניידת המשטרה הצבאית לכיוון המושב נווה אטי"ב, וגם שם המשיכו העימותים עם התוקפים.

"אנחנו רואים את האירוע כחמור מאוד ומתייחסים אליו כך. פעם שנייה שתוקפים אמבולנס צבאי שמפנה פצועים ביממה", אמר הקצין. לדבריו, שני הפצועים שנקלטו אינם משוייכים לג'בהת א-נוסרה. "כל הסיפור הזה שמסתובב הוא איננו נכון - אנחנו קולטים קליטה רגילה של שני פצועים סורים. הסיוע הוא הומניטארי בלבד, ואין שאלון לאיזה ארגון אתה משוייך", טען הקצין הבכיר. לדבריו, ככל הידוע לצה"ל מדובר באזרחים.

ראש הממשלה, בנימין נתניהו, הגיב הלילה לתקיפת האמבולנס. בין השאר כתב נתניהו בחשבון הטוויטר שלו: "תקיפת אמבולנס צה"ל ברמת הגולן היא אירוע חמור ביותר. לא ניתן לאף אחד לקחת החוק לידיים ולא ניתן לאף אחד להפריע לחיילי צה"ל לבצע את משימותיהם. נמצה את הדין עם מפירי החוק. אני קורא למנהיגי הדרוזים לפעול לאלתר להרגעת הרוחות."

בעקבות האירוע אמר שר הביטחון משה יעלון כי "הלינץ' שבוצע אמש ברמת הגולן, אשר כלל תקיפת אמבולנס, גרם לרציחתו של אדם ולפציעתם של שלושה, בהם קצין וחייל בצה"ל, הוא אירוע קשה וחמור ביותר שלא נוכל לעבור עליו לסדר היום, והוא יזכה לטיפול ביד קשה מצד גורמי אכיפת החוק". עוד אמר יעלון כי "ישראל היא מדינת חוק, ואנו לא נאפשר בה הפקרות, התנהגות אלימה ונטילת החוק לידיים מצד מיעוט מקרב תושביה. המקרה הזה מנוגד לערכי המדינה ולמוסר שלה, שבאים לידי ביטוי גם בטיפול רפואי מטעמים הומניטריים לפצועים סוריים ולכל אדם הזקוק לכך."

ראש העדה הדרוזית בישראל, השייח מואפק טריף, גינה אמש בתוקף את תקיפת האמבולנס והפצועים הסורים, וקרא לרשויות לפעול למציאת התוקפים. "זאת לא דרכנו ואנחנו כואבים את אשר קרה, מעשה נפשע, שבוצע על ידי אנשים פורעי חוק. על הרשויות לפעול", אמר. הנהגת העדה הדרוזית תתכנס מחר בבוקר בקבר יתרו לדיון חירום.

בתוקף – strongly	
רשויות – authorities	
מציאה, למצוא – to find	
נפשע – criminal	
בוצע – to be committed	
פורעי חוק - outlaws	

אתמול לפנות בוקר אירעה תקיפה נוספת של אמבולנס צבאי בידי דרוזים .תושבי הכפר חורפיש תקפו את כלי הרכב הצבאי שהסיע פצועים מסוריה, וחסמו את דרכו כדי לבדוק את זהות הפצועים. הם יידו אבנים לעבר האמבולנס, וכשהתחמק החלו לנסוע בעקבותיו בשני כלי רכב אזרחיים. איש מנוסעי האמבולנס לא נפגע, אולם אחד מהנהגים שרדפו אחריו נפצע באורח קל עד בינוני ופונה לקבלת טיפול רפואי במרכז הרפואי לגליל בנהריה. האמבולנס נמלט מהכפר אל תחנת משטרת מעלות, שפתחה בחקירת התקרית בשיתוף פעולה עם המשטרה הצבאית.

בעדה הדרוזית הביעו בימים האחרונים חשש מתקריות מסוג זה ומהשלכתן על מצב קרוביהם בסוריה. דרוזי תושב רמת הגולן אמר בשיחה עם "הארץ" כי לאירוע מסוג זה ולעצם פרסומו ברבים עלולות להיות השלכות קשות בתוך סוריה. לדבריו, "כל מהלך כזה יכול רק להוסיף שמן למדורה העדתית שבוערת בסוריה. זה רק יחליש ויפגע עוד ועוד בחברה הסורית, שכבר מחולקת לסונים, עלאווים, דרוזים ונוצרים."

הביעו, להביע – to express
חשש – fear
תקרית – incident
השלכה – implication
אירוע – event
עלול – might
מהלך – step, development
להוסיף שמן למדורה: To add oil to the fire (idiom)
בוערת – burning
מחולקת - divided

עברית מודרנית לרמת הביניים – 130a

אוצר מילים: הדרוזים בגולן

נוף landscape, scenery
חקלאות agriculture
תנאים conditions
פרנסה livelihood
בילוי entertainment
צפיפות density
עדה ethnic group
לייסד to establish
עקרון, עקרונות principles
להצטרף to join
מוקד, מוקדים focus
עיר, ערים city
להגר to immigrate
כיבוש conquest, occupation
יחס attitude
סכסוך conflict
תעשייה industry
מבנה structure

בבקשה לתרגם את המשפטים הבאים:

1. people in the city makes a living (התפעל) from industry.
2. The attitude to towards (to) immigrants in Europe is changing.
3. Is it possible to join the Druze ethnic group?
4. The density in Tokyo is terrible, but there are many places for entertainment.
5. Agriculture is the focus of several Druze villages in the Golan.
6. Occupation always leads to conflict and suffering of the population.

הגולן: היסטוריה, גיאוגרפיה, מסחר ותיירות



רמת הגולן

היסטוריה,
גיאוגרפיה, ומה
שבינהם



רמת הגולן היא רמה שטוחה השוכנת בין נהר הירמוך מדרום והר החרמון מצפון, ממזרח לכנרת ולעמק החולה. ברמת הגולן עובר קו הפרדת הכוחות בין ישראל לסוריה. שטח הרמה הוא כ-1,800 קילומטרים רבועים, מהם כ-1,200 קמ"ר בשליטת ישראל.
מבחינה גאוגרפית הרמה נתחמת על ידי נפילה של 600 מטר אל שפת הכנרת ונהר הירדן במערב, נהר הירמוך בדרום, והר החרמון בצפון. במזרח גובל הגולן בחורן, אף כי הגבול הגאוגרפי אינו ברור, כיוון שמישורי הבזלת ממשיכים עד לעומק סוריה.

השם 'גולן' מופיע לראשונה בכתובים בספר דברים, שם זהו שמה של עיר בתחום שבט מנשה באזור הבשן: "וְאֶת גּוֹלָן בַּבָּשָׁן לַמְנַשִּׁי" (ד', מג). עיר זו שימשה כעיר מקלט ייתכן ששימוש זה הוא שהקנה לה את השם גולן, מלשון "גולה" או "גלות" (בערבית 'ג'וואל' (جَوّال) הוא עובר אורח או נודד). גם בערבית מכונה הרמה בשם דומה: אל-גַ'וְלָאן
החלק שבשליטת ישראל ברמת הגולן נכבש על ידיה מידי סוריה במלחמת ששת הימים והוחל עליו החוק הישראלי ב-1981 בחקיקת חוק רמת הגולן (יש המכנים זאת "סיפוח").



התיישבות אנושית התקיימה ברמת הגולן כבר לפני מאות אלפי שנה. ממצא ידוע מתקופה זו הוא ונוס מברכת רם, שנחשב לממצא העתיק ביותר של דמות אנושית הקיים בתיעוד הארכאולוגי.
הצלמית גולפה מאבן סקוריה אדומה, אורכה 3.5 ס"מ וייתכן כי שמשה למטרות סמליות או דתיות. הצלמית תוארכה לתקופה שבין 233,000 לפנה"ס ל-800,000 לפנה"ס, תיארוך שהסתמך על המקום שבו נתגלתה, בין שתי שכבות של בזלת. עם זאת, התחתונה משתי השכבות קדומה לממצאי האתר והתיארוך ההגיוני הוא זה הקרוב לשכבת הבזלת העליונה המכונה "בזלת כרמים". כנראה שהיא נוצרה בידי הציידים-לקטים מהמין הומו ארקטוס, מאבותיו האבולוציוניים של האדם. נמצאה ב-1981



דולמן הינו מבנה מגליתי, כלומר בנוי מאבנים גדולות, שמקורו לרוב בתקופת האבן החדשה, שבמהלכה התחוללה המהפכה הנאוליתית.
הדולמנים עשויים ממספר אבנים גדולות (מגליתיות) הערוכים במבנה, (לעתים מבנה פשוט של שתי אבנים מאונכות שעליהן אבן ראשה מאוזנת, ולעתים מבנים מורכבים בהרבה) ובמקורם היו מכוסים באבנים נוספות או באדמה, אשר שימשו כתא קבורה. אלו התפזרו עם השנים, ונותר רק המבנה המגליתי.
פירוש השם דולמן הוא "שולחן אבן" ("דול" = שולחן, "מן" = אבן בשפה הברטונית העתיקה).
בארץ ישראל מספר רב של דולמנים, ובמיוחד מצויים מאות דולמנים ברמת הגולן. שדה שבו כ-700 דולמנים נמצא ליד העיר העתיקה גמלא ודולמנים רבים מצויים ליד ובתוך קיבוץ שמיר. אחד הדולמנים המוכרים ביותר בישראל הוא זה שנמצא במרכז גלגל רפאים שברמת הגולן.
גלגל רפאים - האתר בנוי כקומפלקס העשוי מיותר מארבעים ושניים אלף אבני בזלת המסודרות במעגלים. במרכז האתר בנוי תל אבנים בגובה של כ-5-6 מטרים, המוקף מספר שכבות מעגליות של מצבורי אבנים. חלקן יוצרות מעגל מושלם וחלקן פתוחות. היקפה של החומה החיצונית ביותר קרוב לחצי קילומטר וקוטרה הוא יותר מ-150 מטרים. ככל הנראה נבנה גלגל רפאים לקראת סוף התקופה הכלקוליתית בארץ ישראל וחוקרים מעריכים שגילו בסביבות 5,000-4,000 שנים.
ישנן השערות שונות אודות הייעוד והמטרה לשמה נבנה האתר, החל מלוח שנה קדום המבוסס על השמש ועד קבר או אתר פולחן. בעברית נקרא האתר "גלגל רפאים" משום שעל פי המקרא היו תושביו הקדמונים של אזור הבשן - הגולן המודרני, שבו שוכן האתר, עם של ענקים שכינויים המקראי היה "רפאים". בשל כך, לדעת אנשים דתיים מסוימים, נוצר המקום על ידי ענקים, ומהווה הוכחה לפעולתם של ענקים באזור. מקורו של המונח "גילגל"" או "גלגל" הוא הצורה המעגלית של האתר.



המלך החשמונאי אלכסנדר ינאי כבש את הגולן במאה הראשונה לפנה"ס ויישב את העיר גמלא ביהודים. בתקופה זו הוקמו יישובים רבים בגולן וצפיפות האוכלוסייה גדלה

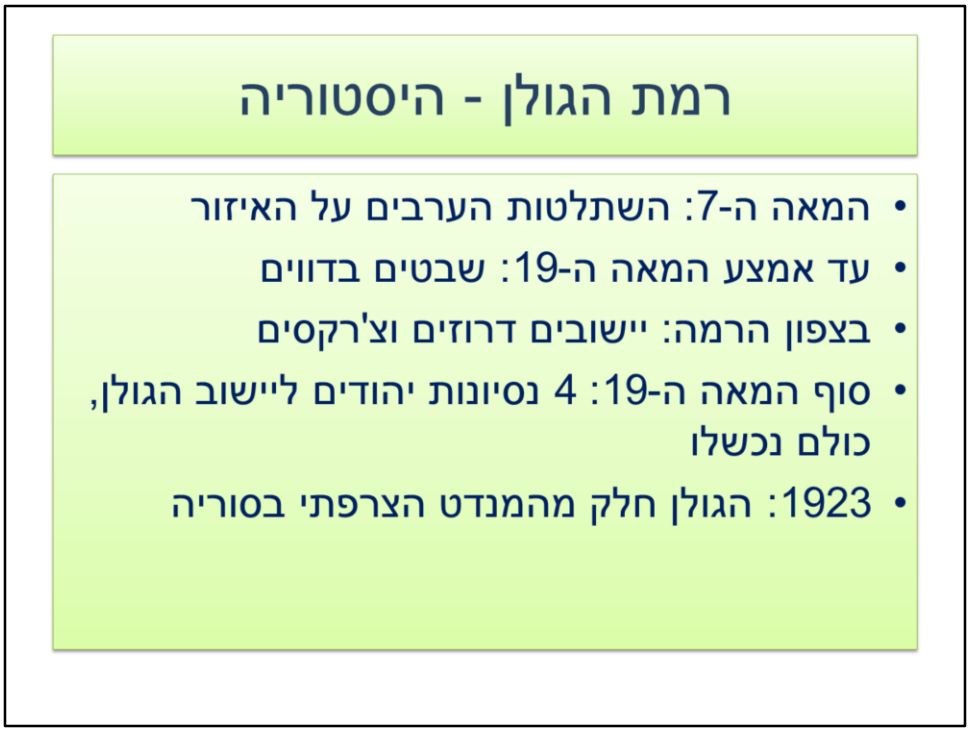


שיבת ציון היא חזרתם של היהודים מגלות בבל לארץ ישראל בעקבות הצהרת כורש, החל בשנת 538 לפנה"ס.
ה**חשמונאים** היו שושלת מלוכה יהודית ששלטה בארץ ישראל במאה ה-2 לפנה"ס עד המאה הראשונה לפנה"ס. לאורך מרבית התקופה הזו הייתה יהודה ממלכה עצמאית בה שלט שליט חשמונאי. לאחר נפילת מלכי בית חשמונאי לא קמה עוד ישות יהודית עצמאית בארץ ישראל, למעט תקופות קצרות בימי המרד הגדול ומרד בר כוכבא, וזאת עד לקוממיות מדינת ישראל במאה העשרים, כאלפיים שנה לאחר נפילת בית חשמונאי. החשמונאים הוכחדו עד האחרון שבהם בידי הורדוס.
המרד הגדול, בשנים 66 – 73/74,[1] היה הראשון מבין שלוש מרידות גדולות שמרד העם היהודי נגד האימפריה הרומית. המרד נכשל כישלון חרוץ, ומנהיגיו נהרגו או נלקחו בשבי. הגליל וירושלים חרבו, מאות אלפי יהודים נהרגו, נפלו בשבי, הוגלו או נמכרו לעבדות, ומרכזו הרוחני והדתי של העם היהודי, בית המקדש, חרב.
יוספוס פלביוס כאשר הוקמה ממשלת המרד בתקופת המרד הגדול, הוחלט למנות את יוסף המתון שזה עתה שב מרומא למפקד הגליל. בעת ההתקפה הרומאית היה בן מתתיהו ביודפת, ופיקד עליה לאורך המצור שנמשך 47 ימים. לאחר נפילת יודפת בשנת 67, יוסף ועשרות מאנשיו ברחו למערה. כאשר התגלו על ידי הרומאים, אנשיו שלא רצו ליפול בשבי הרומי, בחרו להתאבד בדקירה והטילו פור ביניהם הקובע את סדר הריגתם (שיטה שנודעה לאחר מכן כבעיית יוספוס). בן מתתיהו נשאר האחרון מבין המגנים ביחד עם לוחם נוסף, ושניהם החליטו שלא להתאבד ולמסור את עצמם לרומאים על מנת להציל את חייהם. בשל אקט זה והעברת נאמנותו למצביאים הרומאים, רבים ראו בו בוגד בעמו.

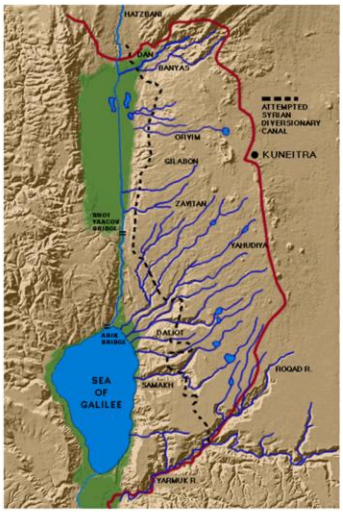


יוסף בן מתתיהו מתאר את הטופוגרפיה של העיר, התלויה על צלע הר תלולה ואליה מוביל רק שביל אחד (גם כיום). העיר בנויה על גבעה המוקפת מדרונות תלולים משלושה עברים, ומצד צפון מזרח היא מבוצרת בחומה שבנה יוסף.
הקרב על גמלא: בשנת 67. הרומאים הרעישו את חומת העיר באיל ברזל והחלו לדחוק את מגני העיר היהודים מעלה, אולם בשלב מסוים כוח החלוץ ניתק מן הכוח המרכזי. היהודים כיתרו את הרומאים, ודחקו אותם אל הגגות (שבשל תלילות העיר היו צמודים לקרקע). הגגות קרסו תחתיהם, וחיילים רומיים רבים מצאו את מותם. יוסף בן מתתיהו המנהיג הצליח להימלט מן העיר. בניסיון השני לכיבוש העיר הצליחו הרומאים למוטט את מגדל השמירה בעיר ולהשתלט על העיר הנצורה. ארבעת אלפים מתושבי העיר נטבחו, בעוד חמשת אלפים בחרו לקפוץ אל מותם מראש הצוק של העיר (מלחמות היהודים ד' 83-1). בסך הכול נהרגו בעיר 9,000 נפש, מתושבי גמלא ותושבי הכפרים הסמוכים שמצאו בה מחסה מפני הכוחות הרומאים הקרבים.

אנו נתקלים בגמלא בכלי נשק חדש שהגיע לעולם: **הבליסטרא** – יורה קליעי אבן. הטווח של כלי נשק זה הוא כ- 200-250 מטר. שרידי הנשק נמצאים כ-30 מטר לפני החומה. נמצאו 2,000 אבני קלע, 1,600 ראשי חיצים.
קאטאפולטה – טכנולוגיה שיורה למרחוק חיצים כבדים.



בימי המשנה והתלמוד היו באזור יישובים יהודיים רבים, אולם עד המאה ה-10 נעלמו כולם והאזור התרוקן יחסית מתושביו היהודים.
במאה השביעית התחולל באזור דרום רמת הגולן קרב הירמוך, הקרב המכריע בין האימפריה הביזנטית לבין האימפריה המוסלמית. קרב זה נחשב אחד המכריעים בהיסטוריה[2], ובעקבותיו השתלטו הערבים על האזור.
מתחילת השלטון העות'מאני ועד לאמצע המאה ה-19 היה הגולן אזור ספר בו התגורר מעט תושבי קבע והשולטים בפועל היו שבטים בדווים. בצפון רמת הגולן הוקמו יישובים דרוזים (הקיימים עד היום).



רמת הגולן

ברמת הגולן נחלים רבים, המספקים כשליש ממי הכנרת.

"פה קבור הכלב" לדבר על משבר המים באזור המזרח התיכון



בעקבות הקמת המוביל הארצי, שהוביל מים מהכנרת למרכז ישראל ודרומה, ב-1964 פתחה סוריה (בברכת שאר ארצות ערב) בנסיון לסכל את מפעל המים הישראלי על ידי הטיית מקורות הירדן - נחל דן, בניאס וחצבאני, ולהעבירם בתעלה מזרחית לכנרת (על גבי השלוחות המערביות של הגולן) אל הירמוך והירדן. בעקבות זאת החלה המלחמה על המים. כדי להכשיל את מפעל ההטיה הסורי ניצלה ישראל תקריות-ירי סוריות על-מנת לתקוף את מקימי התעלות הסוריות.
מתוך אטלס כרטא: ב – 13 בינואר 1964 הגיעה ועידת פיסגה של מנהיגי מדינות ערב למסקנה כי אין ביכולתם להשמיד את מדינת ישראל במלחמה חזיתית , ועל כן הגו רעיון
מבריק שיביא לחיסולה של המדינה הציונית ללא מלחמה: יטו את מקורות הירדן אל מחוץ לשטחה . התכנית הייתה לכאורה טיפשית ביותר: הקמתה של תעלה יקרה , שלא נועדה להביא תועלת לאיש, אולם היה בה כדי לגרום נזק כבד ביותר לישראל, וזה היה הצידוק שלה בעיני יוזמיה. על ההתנגדות הצבאית הצפויה של ישראל התכוונו הערבים להתגבר במשותף, תוך כינון מפקדה מאוחדת, אולם בסופו של דבר נותרה סוריה לבדה במערכה.
התכנית התבססה על הטיית מי מעינות החצבאני והבניאס לתעלה שתתחיל במערבו של החרמון ברום 340 מ', תעבור בתחתית צלעות החרמון, במרחק 2 ק"מ מגדר קיבוץ דן, ותמשיך בשיפוע מתון לאורך כל הגולן דרומה עד שתביא את המים לאגם באפיק הירמוך. מאגם זה עמדו להזרים את המים בתעלה מזרחית לירדן , מחוץ להישג ידה של ישראל .
מעינות הדן שהיו בשטח המפורז בריבונות ישראלית "ניצלו" מהמזימה בגלל קירבת הקיבוץ אליהם.
הזרמת המים בתעלה היתה גורעת שליש עד חצי ממי המוביל הארצי.
העבודות להכשרת התוואי לתעלת ההטיה הסורית נמשכו לסרוגין בעיקר בשנים 1964 – 1966 .
ישראל הפגיזה בטנקים את בציוד המכני שעסק בעבודות ההטיה. הסורים, בתגובה, פתחו בפעולות ההכשרה בקטעים דרומיים בהם הגולן רחוק מגבול ישראל. כאשר "ברחו" הסורים מטווח הטנקים הפעילה ישראל מטוסים. **התקרית החמורה ביותר היתה ערב מלחמת ששת הימים כאשר ישראל הפילה 6 מיגים סורים שחדרו לישראל בתגובה לפעילות חיל האוויר הישראלי. מעמדה הבינלאומי של ישראל הגביל את תגובותיה לאמצעים המוגדרים כ"תקריות" , מבלי לחרוג לפעילויות המוגדרות כ"מלחמה".**
מתוך אורך כולל מתוכנן של 73 ק"מ הספיקו הסורים להכשיר תוואי באורך של 38 ק"מ , ואת התעלה עצמה חפרו והשלימו רק לאורך של פחות משני ק"מ. תוואי התעלה שהכינו הסורים, הידוע בכינוי " תוואי ההטיה הסורית ", נותר כצלקת בנוף וכמצבה וזכר לתכנית ההטיה הערבית .



במהלך מלחמת ששת הימים הפגיזו הסורים את ישובי עמק החולה וראש פינה, וטנקים סוריים אף ניסו להתקדם לעבר קיבוץ דן. למרות זאת, לא הייתה כוונה לממשלת ישראל לכבוש את רמת הגולן.[דרוש מקור] רק בימיה האחרונים של המלחמה, לאחר שהתרכזו מספיק כוחות בגזרה, ובעקבות לחץ של משלחת יישובי הצפון,[דרוש מקור] הוחלט לכבוש את רמת הגולן ולשים קץ לאיום ההפגזות על יישובי עמק החולה

ב-9 ביוני, לאחר תום הקרבות בחזית המצרית ובחזית הירדנית, תקף חיל האוויר הישראלי את הרמה במתקפה אווירית מרוכזת ומתמדת. במקביל הופעלו שבע חטיבות, בפיקודו של אלוף פיקוד הצפון, דוד אלעזר. ההתקפה התרכזה בגיזרת הבניאס וצפון רמת הגולן, שם היה השיפוע בעלייה לרמה מתון יחסית, וכוחות השריון יכלו לעלות לרמה ולהתקדם כמעט עד מחצית הדרך לקונייטרה. קרב ידוע במתקפה זו היה בתל פאחר. בדרום הרמה תקפו כוחות רגלים וצנחנים, את המוצבים הסורים והשיגו גם הם התקדמות לא מעטה. במהלך הלילה הרחיב צה"ל את הטריז דרומה, עד לאזור גשר בנות יעקב. בבוקר יום שבת, 10 ביוני, פרצו כוחות שריון וחיל רגלים מזרחה תחת סיוע אווירי, והצליחו להגיע, בצפון רמת הגולן, אל מעלה החרמון ואל קונייטרה, ובדרום רמת הגולן אל צומת רפיד. **ב-10 ביוני בשעה 14:00 נפסקו הקרבות ברמת הגולן ונסתיימה למעשה הלחימה.**

בשטח שנכבש על ידי ישראל התגוררו כ-128,000 אזרחים סורים – כרבע מהם התגוררו בעיר קוניטרה, והשאר גרו ב-222 יישובים אחרים. לאחר הניצחון הישראלי כ-115,000 עד 122,000 מהאזרחים הסוריים עזבו את הרמה ועברו לשטח סוריה; מרבית הכפרים הסוריים נהרסו לאחר מכן.[1]

היישובים הישראלים הראשונים בגולן הוקמו על רקע אידאולוגי וביטחוני. היישוב הראשון – מרום גולן הוקם כבר חודש לאחר המלחמה, ב-14 ביולי 1967

חוק רמת הגולן", שהתקבל ב-14 בדצמבר 1981, ביטל את הממשל הצבאי והחיל על הגולן את החוק הישראלי ולמעשה סיפח אותה למדינה, על אף שנזהר מלהשתמש במילה "סיפוח" לשם כך. בעקבות חוק זה, התאפשר לכל התושבים הדרוזיים בגולן להפוך לאזרחים

ישראליים, במידה והם רוצים בכך. תושבים שסירבו להתאזרח קיבלו מעמד תושב בישראל. רק מעטים מהם בחרו לקבל אזרחות ישראלית. סיפוח הגולן אינו מוכר על ידי הקהילה הבינלאומית, ומועצת הביטחון של האו"ם אף קיבלה החלטה הקוראת לביטולו וקובעת כי אין לו תוקף בינלאומי.



1973 – מלחמת יום כיפור היו קרבות נגד סוריה, הסורים לא הצליחו לכבוש מחדש את הגולן.
מאז 1974 מוצבים לאורך קו הפרדת הכוחות כוחות שמירת שלום של האו"ם, הממונים על שמירת השקט באזור; ואכן באזור נשמר שקט מאז מלחמת יום הכיפורים (למעט עימותים בשטח לבנון, תקיפה של מחנה אימונים של הג'יהאד האיסלמי בעומק סוריה על ידי מטוסים ישראליים והפצצת הכור הגרעיני הסורי ב-2007). כחלק מדיונים להשגת הסכם שלום דורשים הסורים החזרה של כל שטח רמת הגולן שנכבש ב-1967

בישראל עצמה יש חילוקי דעות בעניין רמת הגולן. בישיבת הממשלה ב-8 בספטמבר 1994 הבהיר רבין כי אין התחייבות ישראלית לנסיגה, אולם לפי כמה דיווחים,[4] הייתה התחייבות סודית של רבין בפני הממשל האמריקני לסגת מרמת הגולן אם יתמלאו התנאים הביטחוניים שהציב. התחייבות זו כונתה "פיקדון רבין".
שמעון פרס, שנכנס לתפקיד ראש הממשלה לאחר רצח רבין, קיים (לפי עדותו של אהוד ברק) שיחות עם הסורים על אותו בסיס.[5] לגבי עמדתו של ראש הממשלה שאחריו, בנימין נתניהו מהליכוד, קיימים דיווחים סותרים, לטענת נתניהו במשא ומתן החשאי שניהל דרך מקורבו רון לאודר, הוא הצליח להשיג את הסכמת הסורים לשמירת כתף החרמון בידי ישראל.[6]
ראש הממשלה הבא, אהוד ברק, הביע נכונות לסגת לקו הגבול הבינלאומי, תוך הותרת רצועה צרה בשפתה המזרחית של הכנרת, שתמורתה יוענק לסורים שטח אחר. לפי הצעתו, לסורים תינתן גישה מוגבלת למי הכנרת והם יוכלו לשאוב מעט ממי האגם.[7] נראה כי בתקופת כהונתו של אריאל שרון כראש הממשלה לא התקיימו דיונים משמעותיים עם סוריה, בין היתר בשל פרוץ אינתיפאדת אל-אקצה וחילופי השלטון בדמשק. על פי דיווח בידיעות אחרונות, אהוד אולמרט, במסרים חשאיים לבשאר אל-אסד מטעמו, הביע גם הוא נכונות לנסיגה מלאה מן הגולן.[8] **לכל אורך שנות המשא והמתן החשאי והגלוי עם הסורים התנהל ויכוח ציבורי סוער בשאלת הנסיגה מרמת הגולן. אפשר לומר כי ההתנגדות בציבור לנסיגה מרמת הגולן גדולה יותר מההתנגדות לנסיגה משטחים אחרים שנכבשו במהלך מלחמת ששת הימים.**



נכון ל-2009, חיים בחלק הישראלי של הרמה כ-41 אלף איש: כ-18.5 אלף יהודים, כ-20 אלף דרוזים והשאר עלאווים.[12] בחלק הסורי, במחוז קוניטרה, מתגוררים כ-80 אלף תושבים.[13]

החל משנת 1981 רשאים הדרוזים ברמת הגולן לקבל אזרחות ישראלית; אולם רק מעטים מהם – 677 איש מגיל 18 ומעלה במרשם האוכלוסין של 2006 – ניצלו את האפשרות, והשאר מוגדרים כתושבי קבע בישראל. בקרב אלו אשר קיבלו אזרחות ישראלית הייתה בשנת 2006 השתתפות מועטה בבחירות, ומעט פחות מ-35% הגיעו להצביע בקלפיות באזורי מגוריהם, הממוקמות ביישובים יהודיים סמוכים, לעומת 63.5% הצבעה בכלל האוכלוסייה הישראלית.

רמת הגולן – כלכלה

תעשייה, חקלאות ותיירות.



- ענבי היין מהגולן- 21% מענף היין הישראלי ו-38% מייצוא היין
- בשר בקר– 40% מהשוק הישראלי
- תפוחי עץ– 30% מהשוק הישראלי
- דובדבן– 50% מהשוק הישראלי
- תפוח אדמה– 32% מהשוק הישראלי
- ביצים– 28% מהשוק הישראלי

רמת הגולן – כלכלה

http://www.youtube.com/watch?v=wxq7O4LiuxE







קוויאר בקיבוץ דן:

http://www.youtube.com/watch?v=wxq7O4LiuxE

קוויאר נחשב מעדן לעשירים ולאניני טעם ולרבים מאתנו הוא סמל של סטטוס ושל עושר. עד כה יוצר עיקר הקוויאר על ידי רוסיה ואיראן מדגי ה"חדקן הרוסי" המצוי בים הכספי. בגלל דייג יתר וזיהום הופסק כמעט לחלוטין הדייג מהים הכספי. בעקבות כך החליטו שמונה חברי קיבוץ דן לגדל דגי חדקן בבריכות הדגים. הם הקימו חברה בשם "קוויאר הגליל" המייצאת קוויאר לכל העולם.

[ד"ר אבשלום הורוביץ, ביולוג של "קוויאר הגליל"] :
"הפידבק שאנחנו מקבלים מהלקוחות שלנו הוא שהקוויאר שלנו הוא הטוב בעולם. הייחוד שלו הוא באיכותו, והסיבה לאיכות היא תוצאה של כמה וכמה דברים. זה מתחיל מהסלקציה של הדגים המתאימים לרבייה ולייצור הדגיגים, זה ממשיך בבחירה הנכונה של הדגות בשלב ההכנה של הפקת הקוויאר, והפרוצדורה עצמה של הפקת הקוויאר עצמו. כל הדברים האלה ביחד תורמים לאיכות".

דגי החדקן גדלים במים נקיים במיוחד המגיעים מנחל הדן שטמפרטורת המים שלו קבועה במשך כל השנה ועומדת על 15 מעלות. בנוסף, המים מוחלפים פעמיים ביום כדי לשמר את האיכות.

[ד"ר אבשלום הורוביץ, ביולוג של "קוויאר הגליל"] :
"איכות המים שאנחנו מקבלים מנחל הדן שזה מי הפשרת השלגים של הר החרמון, מים נקיים ואיכותיים ביותר במזרח התיכון, זוהי הסיבה שהדגים האלה חיים בה וזה משפיע גם על איכות הקוויאר, גם על בריאות הדגים, גם על מבנה הגוף שלהם, והמינראלים או התכולות שיש בסופו של דבר בקוויאר עצמו".

יגאל בן צבי, מנכ"ל חברת "קוויאר הגליל" שיזם את הפרויקט, מספר איך הכול התחיל. הוא למד חקלאות לפני 34 שנים, השתלב בקיבוץ בענף המַדגֵה שהיה אז בחיתוליו, ועיקר גאוותם הייתה דגי הפורל שכמו החדקן גדלים במים נקיים במיוחד.

[יגאל בן צבי, מנכ"ל "קוויאר הגליל"] :
"תוך כדי גידול הפורלים חיפשנו השלמות לדג הפורל, בעיקר דגים שיתאימו לייצוא ואז עלינו על דג החדקן או הסטרג'ן, שמצאנו שהוא מתאים למטרה הזאת".

הקוויאר הישראלי נחשב מהמשובחים בעולם ושפים רבים שמחים להגיש במסעדה שלהם את הקוויאר הישראלי. וההפתעה – הדייגים בקיבוץ דן, מייצאים עכשיו את החדקן הרוסי, הזן שהובא לישראל, ואת הקוויאר המופק ממנו - חזרה לרוסים.

נחשב – is considered
מעדן – a delicacy
אניני טעם - refined foodies
יוצר, להיות מיוצר – to be produced
עיקר – most
חדקן – sturgeon
הים הכספי – The Caspian sea
דייג – fishing
זיהום – pollution
לחלוטין – לגמרי
בעקבות – following
מייצאת, לייצא – to export

תוצאה – result
רבייה – reproduction
שלב – stage
הפקה – production
תורמים, לתרום – to contribute

נחל – stream
קבועה – constant
מעלות – degrees
מוחלפים, להיות מוחלף – to be changed

הפשרת שלגים – snow melting
מבנה – structure
תכולות – contents

יזם, ליזום – to initiate
השתלב, להשתלב – to integrate
ענף המדגה – the fishery branch
בחיתוליו, חיתול – diaper
גאווה – pride
פורל – trout

השלמות – complementary

משובח – מצויין
זן – type, variety
מופק – is produced

[יגאל בן צבי, מנכ"ל קוויאר הגליל] :
אנחנו בעצם גם את הדגים משווקים חזרה לרוסיה ואת הקוויאר לכל העולם.... כן, אנחנו שולחים קרח לאסקימוסים...".

שמונה אנשים עם יוזמה ומעוף מצליחים היום, לאחר עשרים שנה של עבודה קשה, לייצא לעולם קוויאר מהטובים בעולם.

והסיבה לזינוק במחירים היא שכיום אסור לדוג ברוסיה דגי חדקן, מהם מופקות ביצי הזהב (המוצאות מהשחלות של הנקבות). לאחר שנים ארוכות של צייד פרוע - לא חוקי ברובו - בים הכספי, דגי החדקן כמעט נעלמו לחלוטין, ולכן נאסר שם הדיג.

לאחרונה הוצג הקוויאר כחול לבן ב"פודקס", תערוכת המזון הגדולה ביפן למזון גורמה. סמדר אשכנזי, מנהלת השיווק של קוויאר הגליל, מספרת שהיפנים נפלו מהרגליים כשגילו שיש דבר כזה, קוויאר ישראלי.

על השאלה אם גם חברי הקיבוץ זוכים לטעום מהקוויאר מדי פעם, אשכנזי מתפלצת, "השתגעת? אני מקמצת על כל דוגמית".



משווקים, לשווק – to market
קרח – ice

יוזמה – initiative
מעוף – vision, imagination

זינוק – a jump, sprint
שחלות – ovaries
צייד – hunting
פרוע – wild, uncontrolled

מזון – אוכל

זוכים לטעום – get to taste
מדי פעם – once in a while
מתפלצת, להתפלץ – to be appalled, shocked
מקמצת, לקמץ – to skimp
דוגמית - sample

בבקשה לענות על השאלות:

1. למה אין יותר דגי חדקן בים הכספי?
2. למה קיבוץ דן הוא מקום טוב לגידול דג החדקן?
3. מה המשמעות של המשפט: " כן, אנחנו שולחים קרח לאסקימוסים..."?

בבקשה לבקר באתרי החברה

http://caviar.co.il/index.html

/http://karatcaviar.com

4. באיזה שפות האתר מופעל?
5. כמה עולה קופסה של 500 גרם קוויאר שחור?
6. אילו מוצרים נוספים מוכרת החברה?

צימרים בצפון הארץ

קיימים בארץ אלפים, אם לא עשרות אלפים של צימרים ובתי אירוח שונים.
תופעת הצימרים הולכת ותופסת תאוצה בשנים האחרונות.
יותר ויותר תיירים ישראלים מאבדים את האמון והאהבה בשירותים המיושנים שמציעים בתי המלון ואכסניות הנוער השונות.

יותר ויותר תיירים ישראלים מבקשים לקבל שירות אחר, אישי יותר, ולבלות את החופשה שלהם בתנאים אותנטיים וטבעיים יותר, תנאים שבתי המלון ואכסניות הנוער השונות מתקשים לספק.
הצימרים, שהם במהותם חדרי אירוח אישיים, אינטימיים, המנוהלים על ידי אנשים פרטיים המלאים באהבה אמיתית לתחום האירוח והנתינה, מעניקים לתייר הישראלי חוויה אידיאלית ואיכותית, חוויה שונה, אותה הוא ביקש לעצמו במשך שנים ארוכות.

בעשור האחרון תופעת הצימרים הפכה לחגיגה של ממש, אלפי אנשים יוצאים מדי שנה לחופשת צימרים בצפון הארץ. כל אירוע הוא סיבה מספיק טובה לארוז מזוודה, לנסוע להרגע, להתפנק, לשוחח ולאכול טוב. אם רציתם חופשה משפחתית, לוקחים את הילדים ונוסעים לצפון. אם ברצונכם בחופשה רומנטית, מפתיעים את בת הזוג ונוסעים לצפון. בעלי הצימרים שגילו את הפוטנציאל הכלכלי בעסק זה, החלו בהקמת בקתות, מערות, בתי אבן, מקוריים להפליא והכול על מנת לענות על הצורך שגדל כל הזמן.

זמן חלום, צימרים באמירים בגליל.

צימרים בצפון, הם למעשה תופעה עם הסטוריה ארוכת שנים. הצימרים הראשונים הוקמו עוד לפני כעשרים שנים, במושב אמירים. בזמנו, נקראו הצימרים הראשונים בקתות ארוח, או בקתות נופש. הם הוקמו על-ידי תושבי אמירים בעידודם ובתמיכתם של הסוכנות היהודית ומשרד התיירות, כאפשרות חלופית לפרנסה, במקום אפשרויות חקלאיות שעמדו על הפרק באותה תקופה, כמו לולים או מטעים.הצפון הירוק, השונה כל-כך ומיוחד כל-כך בנוף ארצנו, היה מלכתחילה מקום מועדף להקמת הצימרים הראשונים, ונשאר כזה עד עצם היום הזה.
צימרים בצפון, חוץ מהיותם מקומות ארוח לזוגות או למשפחות ברמה גבוהה, נטועים בנוף ובסביבה מיוחדת ויפה, הן מבחינה אקלמית והן מבחינת אוצרות הטבע התיירותיים המקיפים אותם. גורמים אלו, הופכים את הצימרים לאטרקטיבים לקהל הנופשים הגדול, שמבקר את האזור המדהים הזה, שבוע אחר שבוע, שנה אחרי שנה. הנופשים מגיעים לכאן לטעום מן הירוק- הירוק הזה, מן הנופים הנפלאים ומן האויר הצלול והנקי. לא רק הצימרים לבדם מהווים מקור משיכה לנופשים הרבים הפוקדים את הצפון: במשך השנים, התפתחה מסביב לצימרים, תעשיה משלימה עניפה ומגוונת של אטרקציות תיירותיות, ההופכות את חווית השהות בצימרים לשלמה יותר ומעניינת יותר. בין היתר, ניתן למנות מסעדות ממגוון קולינארי רחב ומגוון ביותר, מרכזי ספא וטיפולים הוליסטיים, טיולים בטבע ברגל או ברכבי שטח, ספורט אתגרי, ועוד. כך, בתוך תקופה קצרה יחסית, מיקם את עצמו הצפון הירוק, כיעד תיירותי מועדף על קהלים גדולים ומגוונים של נופשים, הבאים להנות בצימרים, אך גם להעשיר את חופשתם בשפע האטרקציות התיירותיות המוצעות להם כאן, המאפשרות להם להפוך חופשה רגילה, לחווית נופש מיוחדת במינה, צימרים בצפון, זמן חלום.

בתי אירוח guesthouses
תופעה phenomenon
תופסת תאוצה acquires acceleration
אמון trust
שירותים services

לספק to provide
מהות essence
תחום area
אירוח hospitality
מעניקים – נותנים
חוויה experience

לארוז to pack
להתפנק to be pampered
בעלי owners
בקתה, בקתות cabins
מערה, מערות caves

נופש vacation
תמיכתם, תמיכה support
הסוכנות היהודית The Jewish Agency
משרד התיירות ministry of tourism
חלופית alternative
עמדו על הפרק were relevant
לולים chicken coops
מטעים orchards
נוף landscape
מועדף preferred
מבחינה from the aspect of
אוצר, אוצרות treasure
גורם, גורמים factors
קהל audience
מקור source
משיכה attraction
פוקדים - מבקרים
משלימה complementary
עניפה diverse
שהות stay
רכבי שטח SUVs
אתגרי challenging
יעד destination
להעשיר to enrich
שפע abundance
מוצעות offered



רחל המשוררת

המשוררת רחל (או בשמה המלא רחל בלובשטיין סלע, 1890-1931) היא אחת המשוררות המוכרות ביותר בשירה העברית החדשה. דגש מיוחד יש לשים לב להיותה משוררת, להבדיל ממשורר, שכן רחל הייתה אחת המשוררות הראשונות והבולטות ביותר בשירה העברית שנשלטה בזמנה בעיקר על ידי גברים כמו חיים נחמן ביאליק, טשרניחובסקי, אצ"ג ועוד. נושא היותה משוררת הכותבת בעולם של גברים בא לידי ביטוי ניכר בשירתה של רחל.

נושא נוסף שבא לידי ביטוי בשירת רחל המשוררת הוא נושא ראשית הציונות והעלייה. רחל נולדה ברוסיה ועלתה לארץ בגיל 19 והצטרפה לקבוצת כנרת ולאחר מכן לקבוצת דגניה, מקומות שכיכבו ברבים משיריה של רחל כמו למשל בשיר "ואולי לא היו הדברים". רחל נסעה לצרפת על מנת ללמוד אגרונומיה ועם שובה לארץ חלתה בשחפת ונאלצה לעזוב את קבוצת דגניה ולנדוד בין מקומות שונים בארץ מבלי למצוא מקום משלה, דבר שאף הוא בא לידי ביטוי בשירים שכתבה. חייה של רחל היו קשים ומלאי מכאוב, חוויות שבאות היטב לידי ביטוי בשיריה שנוטים להיות נוגים ומאוד סובייקטיבים ואישיים.פעמים רבות היא מבטאת געגועים לאהבתה נכזבת או לחלומות שנשללו ממנה, וכן יש בשירתה מרכיבים ארס-פואטיים המדברים על עצם כתיבת השירה ומסעה בתור משוררת המבקשת לבטא את עצמה.

כיום נחשבת רחל המשוררת לאחת המשוררות הבולטות של השירה העברית בראשיתה והשירה העברית הנשית בכלל והיא נכס צאן ברזל של הספרות העברית. כמו כן עסקה רחל בתרגום של שירה וספרות וכתבה שירים ברוסית שמוכרים הרבה פחות משיריה בעברית. הרבה משיריה של רחל הולחנו והפכו לשירים מוכרים המתקשרים לסוגת שירי "ארץ ישראל הישנה והטובה", אם כי שיריה מולחנים גם היום במגוון סגנונות. שיריה של רחל המשוררת תורגמו לשפות רבות אם כי היא פחות מוכרת מחוץ לגבולות ארץ ישראל. בשנת 2011 נבחר דיוקנה של רחל, יחד עם דיוקנאות משוררים אחרים, להופיע על שטר של מדינת ישראל.

אל ארצי

מילים: רחל לחן: דודי מור



לֹא שַׁרְתִּי לָךְ אַרְצִי,
וְלֹא פֵּאַרְתִּי שְׁמֵךְ
בַּעֲלִילוֹת גְּבוּרָה
בִּשְׁלַל קְרָבוֹת.
רַק עֵץ יְדֵי נָטְעוּ
חוֹפֵי יַרְדֵּן שׁוֹקְטִים
רַק שְׁבִיל כָּבְשׁוּ רַגְלַי
עַל פְּנֵי שָׂדוֹת.

אָכֵן דַּלָּה מְאוֹד,
יָדַעְתִּי זֹאת, הַאֵם,
אָכֵן דַּלָּה מְאוֹד
מִנְחָת בִּתֵּךְ
רַק קוֹל תְּרוּעַת הַגִּיל
בְּיוֹם יִגַּהּ הָאוֹר,
רַק בְּכִי בַּמִּסְתָּרִים
עֲלֵי עָנְיֵךְ.

https://www.youtube.com/watch?v=MWnE1wfmLfA

ואולי

מילים: רחל לחן: יהודה שרת



וְאוּלַי, לֹא הָיוּ הַדְּבָרִים מֵעוֹלָם
וְאוּלַי, מֵעוֹלָם לֹא הִשְׁכַּמְתִּי
עִם שַׁחַר לַגַּן,
לְעַבְּדוֹ בְּזֵעַת אַפִּי.

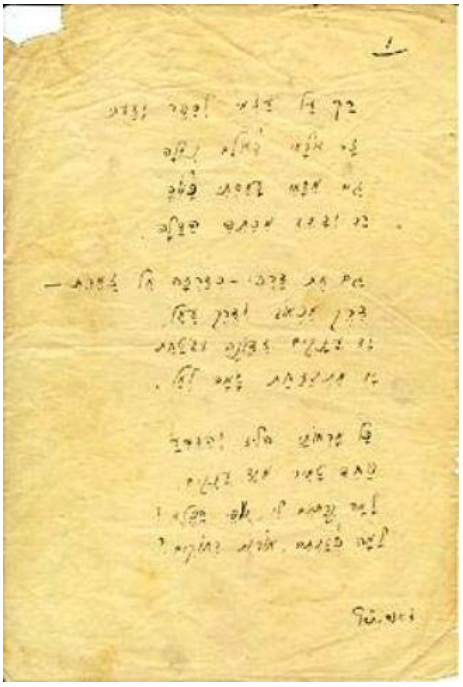
מֵעוֹלָם, בַּיָּמִים אֲרֻכִּים וְיוֹקְדִים
(אֲרֻכִּים וְיוֹקְדִים) שֶׁל קָצִיר
בִּמְרוֹמֵי עֲגָלָה עֲמוּסַת אֲלֻמּוֹת
לֹא נָתַתִּי קוֹלִי בְּשִׁיר.

מֵעוֹלָם לֹא טָהֲרָתִי
בַּתְּכֶלֶת שׁוֹקְטָה וּבְתֹם
שֶׁל כְּנֶרֶת שֶׁלִּי הוֹי כְּנֶרֶת שֶׁלִּי
הֶהָיִית אוֹ חָלַמְתִּי חֲלוֹם?

https://www.youtube.com/watch?v=CbIzJ_KtA10

רק על עצמי

מילים: רחל לחן: יוסי מוסטקי



רַק עַל עַצְמִי לְסַפֵּר יָדַעְתִּי.
צַר עוֹלָמִי כְּעוֹלָם נִמְלָה,
גַּם מַסָּעִי עִמָּסְתִּי כָּמוֹהָ
רַב וְכָבֵד מִכְּתֵפִי הַדַּלָּה.

גַּם אֶת דַּרְכִּי - כְּדַרְכָּהּ אֶל צַמֶּרֶת -
דֶּרֶךְ מַכְאוֹב וְדֶרֶךְ עָמָל,
יָד עֲנָקִים זְדוֹנָה וּבוֹטַחַת,
יָד מִתְבַּדַּחַת שָׂמָה לְאֵל.
כָּל אוֹרְחוֹתַי הִלִּיז וְהִדְמִיעַ
פַּחַד טָמִיר מִיָּד עֲנָקִים.

לָמָּה קָרָאתֶם לִי, חוֹפֵי הַפֶּלֶא?
לָמָּה כְּזַבְתֶּם, אוֹרוֹת רְחוֹקִים?
לָמָּה קָרָאתֶם לִי, חוֹפֵי הַפֶּלֶא?
לָמָּה כְּזַבְתֶּם, אוֹרוֹת רְחוֹקִים?

https://www.youtube.com/watch?v=8ixitSb9sJM



כִּנֶּרֶת – מאת רחל המשוררת לחן: נעמי שמר

שָׁם הָרֵי גוֹלָן, הוֹשֵׁט הַיָּד וְגַע בָּם! –
בְּדְמָמָה בּוֹטַחַת מְצַוִּים: עֲצֹר.
בִּבְדִידוּת קוֹרֶנֶת נָם חֶרְמוֹן הַסַּבָּא
וְצִנָּה נוֹשֶׁבֶת מִפִּסְגַּת הַצָּחוֹר.

שָׁם עַל חוֹף הַיָּם יֵשׁ דָּקֶל שְׁפַל צַמֶּרֶת,
סְתוּר שֵׂעָר הַדָּקֶל כְּתִינוֹק שׁוֹבָב,
שֶׁגְּלַשׁ לְמַטָּה וּבְמֵי כִּנֶּרֶת
מְשַׁכְשֵׁךְ רַגְלָיו.

מַה יִּרְבּוּ פְּרָחִים בַּחֹרֶף עַל הַכָּרְכֹּם,
דַּם הַכַּלָּנִית וְכֶתֶם הַכַּרְכֹּם,
יֵשׁ יָמִים – פִּי שֶׂבַע אָז יָרֹק הַיֶּרֶק,
פִּי שִׁבְעִים תְּכֵלָּה הַתְּכֵלֶת בַּמָּרוֹם.

גַּם כִּי אֹנֶשׁ וַאֲהַלֵּךְ שְׁחוֹחַ,
וְהָיָה הַלֵּב לְמַשּׁוֹאוֹת זָרִים –
הַאוּכַל לִבְגֹּד בָּךְ, הַאוּכַל לִשְׁכֹּחַ
חֶסֶד נְעוּרִים?

הושט, להושיט – to reach out
דממה – שקט
בוטחת – secure
מצווים, לצוות – to command
בדידות – loneliness
קורנת – glowing
נם, לנום – לישון
צנה – chill
נושבת, לנשוב – to blow

דקל – palm tree
שפל - low
צמרת – treetop
סתור שער – having messy hair
גלש, לגלוש – to slide
משכשך, לשכשך – to wade



כרכ – השם הערבי של התל ליד המושבה כנרת

כלנית – anemone
כתם – כתום
כרכום – crocus



תכולה – כחולה
מרום – שמיים

אורש, להוורש – to become poor
שחוח - bent, hunched
משואות זרים – to be tempted, tried by foreigners

לבגוד – to betray
חסד נעורים – youthful kindness, first love

https://www.youtube.com/watch?v=qiWRBJVZm-g

עברית מודרנית לרמת הביניים – 130a

אוצר מילים: רמת הגולן חלק א'

רמה high plain

אגם lake

ממצא finding

דמות image, character

תיעוד documentation

לתעד to document

תקופה time period

אבן stone

לכבוש to conquer

מבצר fortress

לבצר to fortify

בבקשה לתרגם את המשפטים הבאים:

1. Fortresses are always made of stone.
2. They found and interesting finding in the lake and documented it.
3. Israel conquered the Golan Heights from Syria in 1967.
4. Is there any documentation of images from the Stone Age in this library?
5. They used stones to fortify the wall by the lake.

עברית מודרנית לרמת הביניים – 130a

אוצר מילים: רמת הגולן חלק ב'

נחל stream

נהר river

מוביל, להוביל to lead, guide

מקור source

לתקוף to attack

תעלה channel

להקים to establish

לייסד to found

תנאי condition

ויכוח discussion, debate

תושבים residents

אזרחות citizenship

תעשיה industry

חקלאות agriculture

תיירות tourism

כלכלה economy

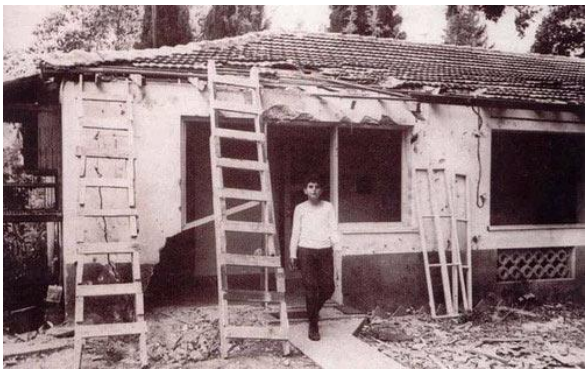
בבקשה לתרגם את המשפטים הבאים:

1. All the streams lead to the sea and the sea is not full.
2. Sources of water are an important condition for strong agriculture.
3. The debate between the residents was about the importance of tourism and industry to the economy.
4. They attacked the channel that led to the river's source.
5. They established the leading company in the area of tourism.
6. He holds both an American and an Israeli citizenship.

בִּתִּי אַתְּ בּוֹכָה אוֹ צוֹחֶקֶת

חוה אלברשטיין

מילים: יובב כץ
לחן: דוד קריבושי



פֶּגֶז אַחֲרוֹן הִתְפּוֹצֵץ וְשָׁתַק,
עָטְפָה הַדְּמָמָה אֶת הָעֵמֶק.
יַלְדָּה בְּגָדוֹת יָצְאָה מֵמִקְלָט,
וְאֵין בָּתִּים עוֹד בַּמֶּשֶׁק.
אִמָּא, הָיָה לָנוּ בַּיִת יָרוֹק
עִם אַבָּא וּבוּבָּה וְשֶׁסֶק.
הַבַּיִת אֵינֶנּוּ, וְאַבָּא רָחוֹק,
אִימֵי אַתְּ בּוֹכָה אוֹ צוֹחֶקֶת.

- פגז – artillery shell
- להתפוצץ – to explode
- לעטוף – to cover
- מקלט – bomb shelter
- שסק – loquat



הַבִּיטִי לְמַעְלָה, בִּתִּי, אֶל הַהַר,
הַהַר שֶׁהָיָה כָּמִפְלֶצֶת.
עוֹד יֵשׁ תּוֹתָחִים, יַלְדָּתִי, עַל הַהַר,
אַךְ הֵם מְאַיְּמִים עַל דַּמֶּשֶׁק.

- מפלצת – monster
- תותח – cannon
- לאיים – to threaten

הַבִּיטִי לְמַעְלָה, בִּתִּי, לַגּוֹלָן,
שָׁם יֵשׁ חַיָּילִים, אַךְ לְהַבָּא -
דִּגְלַם בִּצְבָעִים שֶׁל כָּחוֹל וְלָבָן,
בּוֹכֶה וְצוֹחֵק שָׁם גַּם אַבָּא.
יִהְיֶה לָנוּ בַּיִת יָרוֹק, יַלְדָּתִי,
עִם אַבָּא וּבוּבָּה וְשֶׁסֶק,
וְלֹא עוֹד אֵימָה, יַלְדָּתִי, יַלְדָּתִי,
בִּתִּי, אַתְּ בּוֹכָה אוֹ צוֹחֶקֶת.

- להבא – from now on
- אימה – fear, horror



שְׁקִיעוֹת בָּאָדוֹם וּזְרִיחוֹת בְּזָהָב
פּוֹגְשׁוֹת בְּיָרוֹק וּבְמַיִם.
וּבְלִי תּוֹתָחִים שֶׁל אוֹיֵב עַל הַהַר
יוֹרִיק עוֹד הָעֵמֶק כְּפָלַיִם.

- שקיעות – sunsets
- זריחות – sunrises
- כפליים – twice, doubly

זוֹרֵם הַיַּרְדֵּן, מִתְפַּתֵּל כְּשִׁיכּוֹר,
פְּרִיחָה אֶת הָעֵמֶק נוֹשֶׁקֶת.
וְאִישׁ לֹא יָסַב אֶת מֵימָיו לְאָחוֹר,
בִּתִּי, אַתְּ בּוֹכָה אוֹ צוֹחֶקֶת.
זוֹרֵם הַיַּרְדֵּן, בֵּין גָּדוֹת יַעֲבוֹר,
פְּרִיחָה אֶת הָעֵמֶק נוֹשֶׁקֶת,
וְאִישׁ לֹא יָסֵב אֶת מֵימָיו לְאָחוֹר,
בִּתִּי, אַתְּ בּוֹכָה אוֹ צוֹחֶקֶת.
בִּתִּי, אַתְּ בּוֹכָה אוֹ צוֹחֶקֶת.

- לזרום - to flow
- להתפתל – to wind
- שיכור – drunk
- להסב – to turn around
- גדות – banks (of a river)

הגליל

עטאללה מנצור

פעמיים קפה

הוא נולד למשפחה נוצרית, במישרדי הממשלה החליטו שהוא ערבי, הוא הרגיש את עצמו בן־אדם, הבריות ידעו שהוא עובד בעיתון ישראלי ציוני. היא ידעה עליו רק את הפרט הרביעי. שניהם נסעו יחדיו באוטובוס. לא באשמתם נפגשו על אותו ספסל והודות לרוח הקרה התחילו לדבר. היא ישבה ליד החלון הפתוח והוא לידה והרוח הקרה הציקה לו. היא היתה לבושה אפודה סגורה שהבליטה את חמודות חזה וגוננה עליהן מפני הרוח. הוא היה לבוש חולצה פתוחה ולכן ביקש לסגור את השימשה, והיא נעתרה לבקשתו.

– מה אתה אומר! באמת קר לך? – צחקה.

– נסעתי היום בחולצה פתוחה – אמר כמתנצל.

– לאן אתה מגיע? – שאלה – היית צריך לדעת שבהרים קר היום ולהתלבש בבגדים חמים.

הוא הסביר כי אינו חדש בצפון. הוא לא רצה לנקוב בשם כפרו. מתוך ניסיון קודם ידע כי מוטב לו לשכוח זאת ברגע זה. היא עלולה להפסיק את השיחה והוא נעים היה לו לשוחח עמה. על כן החליט כי מוטב לו להשיב תשובה עקיפה. לא אמר אלא שיליד הארץ הוא, וכי חוזר הוא לאחת מעיירות הצפון ובהגיעו לשם יוכל להחליף את לבושו. היא לא הוסיפה לשאול. אבל הוא היה מעוניין להמשיך בשיחה ועל כן ניסה לחשוב על נושא מתאים להמשכה. הוא הרגיש כי מבחינה מוסרית הוא יכול לפתוח איתה בשיחה על נושא אחר כלשהו שהרי הרשתה לעצמה לדבר עמו תחילה. אבל בטרם ידבר חשב בזהירות על נושא שיוכל לעניינה. אחד הדברים שמתוך קריאה בספרים ידע שכל אשה מעוניינת בו הריהו לדבר על... עצמה. והוא החליט לדבר איתה על נושא זה.

– את ילידת הארץ גם־כן? – שאל.

פעמיים	twice
החליטו, להחליט	to decide
פרט	detail
יחדיו	together
באשמתם, אשמה	fault
ספסל	seat
הודות	thanks
לידה	next to her
הציקה, להציק	to bother, annoy
אפודה	sweater
הבליטה, להבליט	to accentuate
חמודות	charms
גוננה, לגונן	to protect
שימשה	windshield, window
נעתרה, להיעתר	to acquiesce
מתנצל, להתנצל	to apologize
מגיע, להגיע	to get, to go
לנקוב	to quote
ניסיון	experience
קודם	prior
מוטב	better off
עלולה	might
על כן	therefore
להשיב	to reply
עקיפה	indirect
יליד	native
עיירות, עיירה	town
לבוש, לבושו	his clothes
הוסיפה, להוסיף	to continue
מתאים	fitting
מבחינה	in terms of
מוסרי, מוסרית	moral
כלשהו	any , some
שהרי	since
הרשתה לעצמה	allowed herself
עמו - איתו	
תחילה - בהתחלה	
בטרם	before
הריהו	is

– כן, אני ילידת ראש־פינה – אמרה. – משפחתי נמצאת בארץ קרוב לחמישים שנה.

הוא הרגיש כי מחובתו להביע את התפעלותו, על אף שהיה רגיל לבוז במעמקי נפשו לכל הגאווה הריקה של המתעטפים במעשה אבותיהם, וזאת מתוך חשבון פשוט שאביו לא עשה דבר למענו, לפחות לא למען הצלחתו בחיים.

– הו... כן? כל־כך הרבה זמן? באמת. יפה! – ומתוך חשש שלא היו דבריו משכנעים ביותר הוסיף: – יפה, יפה מאוד!

שוב ירדה שתיקה, שתיקה שהעיקה עליו. היא הביטה על הנוף בעד החלון והוא קינא בהרים שזכו לתשומת־לבה. מעט־מעט החל לשנוא אותם. שונא היה את הנוף הזה הנהיר לו כל־כך. בלבו התפלל שייעלם הנוף הזה, היפה, ובמקומו יופיע נוף אחר, לא מעניין. הוא ידע כי תפילתו לא תיענה, ובכל זאת – חזר עליה. הוא ייסר את עצמו בישיבה לא נוחה, דרוכה בציפיה למוצא־פיה. והיא לא דיברה. לבסוף הוציא מכיסו את העיתון והחל לדפדף בו.

הכותרות לא משכו אותו עד שמצא לו תיבה קטנה. הוא הסמיך את העיתון אל פניו וקרא על בירכת הנשיא לבני הדת הנוצרית לקראת חג־המולד המתקרב. הוא חייך והפך במהירות את העיתון. חושש היה שמא "יסגיר" אותו חיוכו ויגלה לה מה שרצה להסתיר ממנה. הוא מתח את שתי ידיו ופתח את העיתון כדי להציץ בדפים הפנימיים, ופתאום שמע את קולה:

– אפשר לקבל חלק מן העיתון? – אמרה.

הוא שמח על שדיברה, הגם שהעיתון עלול להשכיחו ממנה שוב. הוא נתן לה את העיתון. היא הפצירה בו שיניח לעצמו חלק מן העיתון, והוא סירב.

– אין לך אנשים הקוראים עיתונים פחות מעיתונאים – אמר לה, אף כי היטב ידע שאין זו האמת. אבל הוא לא חשב מאומה בדברו. אולי אמר זאת מתוך ניסיון לחקות סגנון דיבור שהורגל לשומעו.

– מה, אתה עיתונאי? – פקחה עליו זוג עיניים תוהות.

– כן – השיב בקצרה. – אני עיתונאי.

– באיזה עיתון? – חקרה אותו.

– "המולדת" – השיב בשמץ של גאווה, מדעתו שהוא עובד

מחובתו	his duty
להביע	to express
התפעלותו, להתפעל	to be impressed
על אף	although
לבוז	to feel contempt
מעמקי	depths
גאווה	pride
מתעטפים, להתעטף	wrapped
לפחות	at least
חשש	fear
משכנעים, לשכנע	to convince
העיקה, להעיק	to trouble
הביטה, להביט	to look
נוף	view
זכו, לזכות	to earn
תשומת לב	attention
נהיר	familiar
ייעלם, להיעלם	to disappear
יופיע, להופיע	to appear
ייסר, לייסר	to torture
נוחה, נוח	comfortable
דרוכה	tense
ציפייה	expectation
מוצא-פיה	her words
לדפדף	to leaf through
כותרות	headlines
תיבה	box
הסמיך, להסמיך	to bring close
בירכת, ברכה	blessing
חושש	afraid
שמא	in case
יסגיר, להסגיר	to give away
יגלה, לגלות	to reveal
להסתיר	to hide
מתח	stretched
להציץ	to peek
הגם	even so
הפצירה, להפציר	to plead
יניח, להניח	to leave
חלק	part
סירב, לסרב	to refuse
היטב	well
מאומה	anything
ניסיון	attempt
לחקות	to mimic
הורגל, להתרגל	to get used to
פקחה, לפקוח	to open
תוהות	wandering
שמץ	a bit of , slight

ב"העיתון" בה"א הידיעה.

– מה אתה אומר? יפה!... יפה מאוד! – אמרה.

אחר־כך קילחה שיחתם. הנוף הסובב לא הוסיף להתחרות בו. היא סיפרה לו בצער שאינה מקבלת את העיתון שלו לפי שאביה קורא קבע את "השחר", ואף על פי כן לא נעלם ממנה שעיתונו הוא העיתון. היא הבטיחה לעקוב אחריו בעיתון והוא בלבו החליט לעקוב אחריה... בחיים. בנעימה מפורשת של רצון ניאותה להחליף אתו כתובות ובתחנה הבאה היה עליו להיפרד ממנה.

– להתראות. להתראות, רינה – קרא עם רדתו מן האוטובוס.

נדמה היה לו כי שמע אותה אומרת: "להתראות."

אותו יום כתב אליה. חשש שלא תזכור אותו. הוא החליט להשתמש במכונת־הכתיבה של המערכת כי דבר זה יסייע לעשות עליה את הרושם המבוקש ולהזכיר לה כי עיתונאי הוא הכותב אליה. העובדה שלא היה לו מה לכתוב לא הפריעה לו. בעבודה התרגל לכתוב המון דברים מעניינים וחשובים פחות מהרגשתו כלפיה. דברים שלא היה לו כל קשר נפשי אליהם. הוא סיפר לה על ההתרגשות הנעימה שגרמה לו פגישתם המיקרית. הוא סיפר לה על הריקנות שבחיי האיזור בו הוא חי. הוא הציע לה פגישה. את שמו חתם בסוף המיכתב במו־ידו, כמו שהנימוס מחייב. עם סיום המיכתב לקח אותו לידו ובחן את מראיתו. השורות המסודרות מצאו חן בעיניו. שלוש שורות קצרות בתחילתו ועשר שורות שלמות. טוב. הוא החליט לקרוא אותו. טוב, טוב, טוב, טוב... בעצם, מה הוא מספר לה על "הריקנות שבחיי האיזור"? האם אין חשש שהיא תבין מדבריו שהוא אדם משועמם, שעל הריקנות שבו־עצמו הוא מדבר? והוא מחק. מחק ומחק עד ששתי השורות נראו ככתם שחור מעשה ידי הצנזור. חזר ונטל לידו את המיכתב וסקר אותו. הפעם צורת המיכתב היא שלא הניחה את דעתו. צריך לכתוב אותו מחדש. במקום על הריקנות, הוא יספר לה על הגאווה הממלאת לבו של עיתונאי המגלה אוצר של עניין באיזור שלו. אולי תחשוב כי בה המדובר ודבר זה אולי יגרום לה הנאה, והוא אין לו כל התנגדות לכך. היא גרמה לו קורת־רוח והוא ישמח לגמול לה. הוא חש סיפוק על מוצא כזה מעניין ה"ריקנות", ומה גם שהוא מוצא של אמת. היא נראתה לו אוצר גדול ויקר שימלא את חייו עניין. רק דבר אחד ייסר

קילחה flowed
להתחרות to compete
בצער sadly
לפי since
קבע regularly
נעלם allude
לעקוב to follow
בנעימה מפורשת של רצון With definite will
ניאותה agreed
תחנה stop
להיפרד to part
נדמה it seemed
מכונת-כתיבה typewriter
מערכת editorial
יסייע, לסייע to aid
רושם impression
עובדה fact
כלפיה towards her
קשר connection
התרגשות excitement
גרמה, לגרום to cause
מיקרי, מיקרית incidental
ריקנות emptiness
איזור area
חתם signed
נימוס manners
מחייב obligates
בחן examined
מראיתו looks
מסודרות ordered
תחילתו beginning
שלמות complete
בעצם actually
משועמם bored
מחק erased
כתם blot
נטל took
סקר, לסקור examined
צורת, צורה shape
לא הניחה את דעתו didn't like
ממלאת, למלא to fill
אוצר treasure
הנאה pleasure
התנגדות objection
קורת-רוח pleasure
לגמול to return a favor
סיפוק satisfaction
מוצא outlet
יקר dear

אותו ולא נתן לו מנוח. היא אינה יודעת את שאר העובדות עליו. ופעם אחת יהיה צורך לספר לה. בינתיים הסתפק באמונה כי לא תיבהל.

תשובתה, שהגיעה כעבור ימים אחדים, היתה ארוכה ומנומסת. היא מצאה פנאי מספיק לספר לו על ההנאה שהסב לה מראה הנוף שבו עברו בנסיעתם. נתברר שהיא אוהבת את הרי הגליל, את העמקים. בסוף מיכתבה היא מספרת על רשימה אחת שלו שקראה בעיתון. היא מביעה את פליאתה... על שום מה פתאום מצא לו עניין לכתוב על... ערבים!!!

הוא הרגיש את הסערה מתקרבת. אשר חשש מפניו הנה הגיע. עכשיו הוא חייב לתרץ זאת, לתרץ את "העניין" שהוא מוצא בערבים.

אפילו הסכמתה לפגישה שהציע לה לא ניחמתו. הוא ידע כי בפגישתם לא ידברו על ההצגה האחרונה של "הבימה" אף לא על הסרט האחרון שראו. אבל דווקא לצורך כך היתה נחוצה לו. צריך היה שתהיה לו מחציתו השניה ולא צד שני בוויכוח שבו שניהם כאחד אינם אלא ברגים קטנים. הוא החליט לא להתווכח, אבל גם לא לשקר.

לפגישה הגיע לפניה, בדרכו. תמיד העדיף לחכות מאשר לבוא באיחור. אבל גם היא לא איחרה. חמש דקות לפני המועד הופיעה ונראה היה בה כי טרחה הרבה לקראת הפגישה. פניה זהרו אף נעזרו לשם כך בצבעים מתאימים, שימלתה המשובצת העידה על טעם ועל אמצעים, שערה הארוך התבדר ברוח כאילו לפי הזמנתו – ולבו נצבט בו. כבר היה חושש מפני סיפור הפרטים הנעלמים.

החלפת הברכות היתה קצרה. יחדיו צעדו דוממים לקראת בית־הקפה הקטן שעמד בפינת הרחוב. באחת הפינות ישבו באולם הקטן, המשועמם, המפהק.

– את אוהבת לשמוע סיפורים? – שאל.

היא הביטה בעיניו סקרנית, חיוך נסוך על פניה. הוא רצה לספר סיפור, אף שלא היה לו כל ביטחון שהיא רוצה לשמוע, פתח ואמר:

"פעם אחת היה נזיר אוהב נוף במינזר ליד יריחו. יום־יום היה הנזיר הזה סוקר את הסביבה במבטו הבוחן. יום אחד הבחין בנשר ענק העומד על הצלב שמעל למיגדל כנסייתו. כעבור שניה עף לו הנשר, ועם מעופו התברר לנזיר כי הנשר השאיר על הצלב חומר שאינו יאה

rest	מנוח
polite	מנומסת, מנומס
free time	פנאי
gave	הסב
became clear	נתברר
valleys	עמקים
article	רשימה
to express	מביעה, להביע
wonder	פליאתה, פליאה
storm	סערה
approaching	מתקרבת, להתקרב
make an excuse	לתרץ
consoled him	ניחמתו
necessary	נחוצה
half	מחציתו, מחצית
screws	ברגים, בורג
to lie	לשקר
as is his way	כדרכו
to prefer	העדיף, להעדיף
time	מועד
to take trouble	טרחה, לטרוח
face	פניה, פנים
shone	זהרו
plaid	משובצת
suggested	העידה
good taste	טעם
means	אמצעים
to be scattered	התבדר, להתבדר
pinched	נצבט
hidden, missing	נעלמים
exchange	החלפה
walked	צעדו, לצעוד
silent	דומם, דוממים
hall	אולם
yawning	מפהק
curious	סקרנית
spread over	נסוך
monk	נזיר
monastery	מנזר
area	סביבה
scrutinizing	בוחן
eagle	נשר
cross	צלב
turret	מיגדל
church	כנסיה
flight	מעוף, מעופו
material	חומר
fitting	יאה

לחפץ הקדוש. הנזיר נתמלא חימה על העוף החצוף. כעבור ימים אחדים שוב הבחין הנזיר באותה פעולה של הנשר, ורוגזו עלה. כעבור שבוע חזר הדבר בפעם השלישית והפעם החליט הנזיר לנקום. לקח מעט בשר, טחן אותו היטב ועירבבו בכמות הגונה של פילפל חריף במיוחד, הניח את הבשר בתוך סיר והשאירו ליד הצלב מעל למיגדל הכנסיה. בסיר שני שהניח בסמוך השאיר הנזיר כמות הגונה של עראק חריף ומשכר.

"למחרת היום שוב בא הנשר כדרכו. הוא עשה מה שעשה בתחילה, אבל בטרם יעוף ראה את הבשר ומילא כרסו ממנו. הפילפל החריף צרב את קיבתו ונדמה היה לו כאילו אש בוערת בגופו פנימה. תר בעיניו אחר מים, ראה את העראק והחל ללגום וללגום ממנו כדי לשבור את צמאונו הנורא. הקצרה: הנשר השתכר, ניסה לעוף ו... נפל לתוך חצר המינזר. הנזיר תפס אותו.

"אילו היית נוצרי לא היית עושה את אשר עשית ולא היית מטנף את הצלב הקדוש. אילו היית יהודי לא היית אוכל טריפה. ואילו היית מוסלמי לא היית שותה משקאות חריפים. סוף דבר, הרי אתה חסר־דת. אתה חסר שייכות! הרשות נתונה לענותך ולהורגך!"

הוא סיים את סיפורו ושתק. היא לא אמרה דבר. היא חיכתה שיסיים את דבריו המשונים.

את המצב הציל המלצר בהופעתו.

– כן, רבותי... תשתו משהו?

– מה דעתך על... קפה? – שאל אותה. היא ניענעה בראשה לאות הסכמה. בתנועת־יד אמר למלצר "פעמיים קפה." הוסיף ואמר: "תורכי."

– ומה הלאה? – שאלה כשהתרחק המלצר.

– רצית לדעת מה פתאום מצאתי לי עניין בערבים. אולי הסיפור הזה יסביר לך. הם "חסרי דת" לגבי שני הצדדים, לגבי שני עברי הגבול. פעם הם נחשבים ישראלים ופעם ערבים. הנה לפנייך דוגמה קרובה מאוד... אני.

פניה קפאו, החיוך הסלחני שהאיר את פניה נעלם, דומה היה שהיא מצפה לשמוע עוד דברים מפיו, והוא לא רצה לאכזבה.

– כזה הוא המצב, רינה – הוסיף, כקובע עובדה מוגמרת.

חפץ	object
חימה	rage
עוף	bird
חצוף	rude
הבחין, להבחין	to notice
רוגזו, רוגז	anger
לנקום	to avenge
טחן, לטחון	to mince
הגונה	decent
פלפל חריף	hot pepper
סיר	pot
בסמוך	next to
עראק	ouzo liquor
חריף	strong
משכר	intoxicating
כדרכו	as usual
כרסו, כרס	belly
צרב	burned
קיבתו, קיבה	stomach
תר, לתור	to search
ללגום	to gulp
צמאון	thirst
הקצרה	in short
מטנף, לטנף	to make filthy
טריפה	food unfit for eating (Jewish law)
משקאות חריפים	alcoholic drinks
שייכות	sense of belonging
הרשות נתונה	authority is given
לענות, לענותך	to torture
רבותי	folks
ניענעה	nodded
לאות הסכמה	in agreement
הלאה	next
התרחק, להתרחק	to move away
נחשבים	to be considered
קפאו, לקפוא	to freeze
סלחני	forgiving
מצפה, לצפות	to expect
לאכזבה	to disappoint her
מוגמרת	finished

– בעצם הייתי צריכה לדעת לפי השם! מתי הגעת ארצה?
זאת היתה השאלה המאכזבת ביותר שיכול היה לצפות לה מצדה.
– מתי שמעת על עליה ערבית לארץ?!
– איני יודעת... מה, בכלל לא נותנים לעלות מארצות ערב?
הוא התקשה להאמין למשמע אוזניו. היתכן כי העיניים השחורות הגדולות האלו, שנראו לו מפיקות חוכמה עמוקה, מגלמות בורות כזאת?
– אני ערבי – אמר וחזר בהתזת הברות. – אני ערבי!
– מה אתה רוצה להגיד לי? אתה מסתנן?
הוא לא העז לבטא מה שעלה במוחו. רצה להוסיף ולהיות מנומס. נראה היה ששתיקתו מעיקה עליה.
– מה אתה, מרגל? – שאלה בקול גבוה מעט מן הרגיל.
– קשה, קשה להאמין – מילמל לנפשו.
כפי הנראה שמעה איך הוא מהרהר בקול רם. היא חזרה על דבריו:
– קשה, קשה להאמין ו... להבין!
– קשה – הסכים עמה מטעמים משלו. – קשה מאוד!
כאשר לגם את הקפה שלו חשב על ילידת־הארץ הזאת שאינה יודעת על קיום ערבים במדינה, שלגביה ערבים יכולים להיות רק מסתננים או מרגלים. היא, מן־הסתם, תמהה על הצעיר שהזמין אותה לפגישה כדי לספר לה שהוא ערבי. מוזר.
אבל ספל קפה יש בו כדי להרגיע. ואפשר להאריך בשתייתו עד שייתם תוקפו של רשיון־תנועה צבאי. הפגישה מסתיימת והאוטובוס דוהר בין ההרים. בעל כורחו הוא פולט: "קשה, באמת קשה להאמין"...

התקשה, להתקשות	to have difficulty
מפיקות, להפיק	to produce
מגלמות, לגלם	to personify
בורות	ignorance
התזת, להתיז	hissing
הברות	syllables
מסתנן	insurgent
לבטא	to pronounce
מעיקה	irritating
מרגל	spy
מילמל, למלמל	to mumble
מהרהר	pondering
טעמים	reasons
קיום	existence
לגביה	as far as she's concerned
תמהה	is amazed
ייתם	to end
תוקפו, תוקף	expiration date
רשיון-תנועה צבאי	a military travel permit
דוהר	races
בעל כורחו	in spite of himself
פולט, לפלוט	to blurt

מתוך 'קשת', כרך א' חוברת ג', אביב 1959.
עטאללה מנצור (ג'יש, 1934), חצה את הגבול מלבנון ב־1950 והתאזרח בישראל ב־1960.
בין ספריו: 'באור חדש', קרני, תל־אביב, 1966.
[עם עודי בנזימן] 'דיירי משנה: ערביי ישראל, מעמדם והמדיניות כלפיהם', כתר, ירושלים, 1992.

עברית מודרנית לרמת הביניים – 130a

אוצר מילים: "פעמיים קפה", מנסור

להחליט to decide

פרט detail

להתנצל to apologize

ניסיון experience, attempt

יליד native

עיירה town

מתאים fitting

מוסרי moral

גאווה pride

צורה shape

אוצר treasure

עמק valley

סביבה area

לבטא to pronounce

מבטא accent

בבקשה לתרגם את המשפטים הבאים:

1. The town natives are very proud of their accent.
2. The valley has the shape of a violin.
3. They decided to look for the treasure in the area of the valley.
4. Is it moral to look at the details of the lives of our leaders?
5. The Hotel manager apologized that we did not fine the room fitting.
6. The teacher had a lot of experience and she paid attention to every detail.

חיפה

העיר חיפה

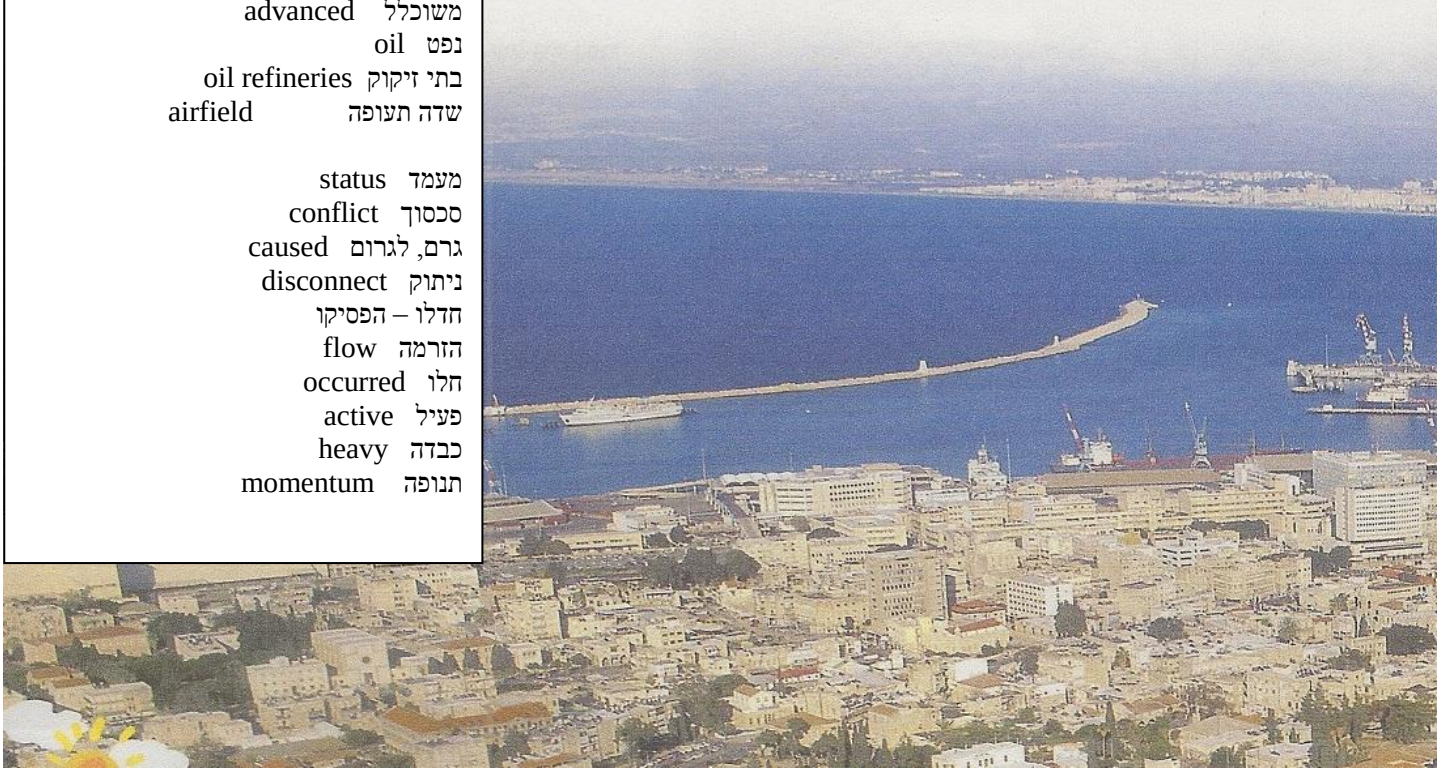
חיפה שוכנת בתוך שילוב נופים מיוחד במינו – הר, חופי ים ומפרץ, ואלה מקנים לה יופי רב. העיר נחלקת ל־2 חלקים: **ההר** – הכולל את אזורי **הכרמל והדר הכרמל**, שהם אזורי המגורים העיקריים ויש בהם גם אתרי תיירות, מרכזי קניות, מוסדות להשכלה גבוהה ועוד; **המישור** – אזורי **המפרץ והעיר התחתית**, שיש בהם מעט אזורי מגורים ונמצאים בהם הנמל, אזור תעשייה וכן מרכז עסקים ובו מרכזי קניות, עסקים, בילוי ובידור, חופי רחצה ועוד. אזור זה מתחרה בהצלחה במרכזי העסקים האחרים של חיפה.

במשך מאות שנים הייתה חיפה עיר נמל קטנה. "תור הזהב" של העיר החל באמצע המאה ה־19. באותה תקופה נפגעה עכו מסדרה של מלחמות, ואנשי עסקים נטשו אותה ועברו לחיפה. מאז עלתה חשיבותה של העיר, והשתקעו בה עוד תושבים וביניהם יהודים, מוסלמים ונוצרים (כרמליתים וטמפלרים). בראשית המאה ה־20 חיברו הטורקים את חיפה לדמשק ולעבר הירדן באמצעות מסילת הברזל החיג'אזית, ובתקופת המנדט הפכו הבריטים את העיר למרכז כלכלי וצבאי שלהם במזרח התיכון. חיפה שימשה אז צומת לנתיבי יבשה ולנתיבי־ים ראשיים, הוקם בה נמל ים משוכלל, הונח צינור שהוביל נפט מעיראק אליה, נבנו בתי זיקוק, והוקמו מפעלי תעשייה, שדה תעופה ומחנות צבא גדולים. בשנות ה־20 הוקם בחיפה ה"טכניון" – המוסד האקדמי העברי הראשון בישראל (ד33).



ד33. בניין הטכניון ואזור הדר הכרמל בחיפה, כפי שנראו בשנת 1934. מאז התפתח המקום לבלי הכר ויש בו מרכז עסקים ואזור מגורים הבנוי בצפיפות

עם הקמת מדינת ישראל השתנה מעמדה האזורי של חיפה: הסכסוך בין ישראל לשכנותיה גרם לניתוק הקשרים בין העיר למדינות המזרח התיכון, מסילות הברזל שקישרו אותה עם המדינות השכנות חדלו לפעול, והזרמת הנפט מעיראק נפסקה. גם באוכלוסיית העיר חלו שינויים: רבים מתושביה הערבים עזבו אותה בתקופת מלחמת העצמאות, והתיישבו בה עולים יהודים. נמל חיפה הפך לנמל הגדול והפעיל במדינה, אזור התעשייה הכבדה שבמפרץ זכה לתנופה רבה, הטכניון גדל והתרחב, הוקמה אוניברסיטה, ועוד.



מקנים,להקנות	to grant, instill
מפרץ	bay
נמל	port
בילוי	recreation
מתחרה	competes

תור הזהב	golden age, heyday
נטשו, לנטוש	to abandon
חשיבות	importance
השתקעו, להשתקע	to settle down
מסילת ברזל	railroad
צומת	crossroads
נתיב	route
משוכלל	advanced
נפט	oil
בתי זיקוק	oil refineries
שדה תעופה	airfield
מעמד	status
סכסוך	conflict
גרם, לגרום	caused
ניתוק	disconnect
חדלו – הפסיקו	
הזרמה	flow
חלו	occurred
פעיל	active
כבדה	heavy
תנופה	momentum

נמנה – נספור
מאפיינים characteristics
בולטים prominent
רמת החיים standard of living
הכנסה income
ממוצע average
מינוע motorization

אחוז percentage
הכשרה training
מקצוע, מקצועות profession, field

תעשייה industry
תעסוקה employment
ענף branch
מוצריו, מוצרים products
עתיר ידע high tech
מצטמצם, להצטמצם to shrunk
היקף scope
הון capital

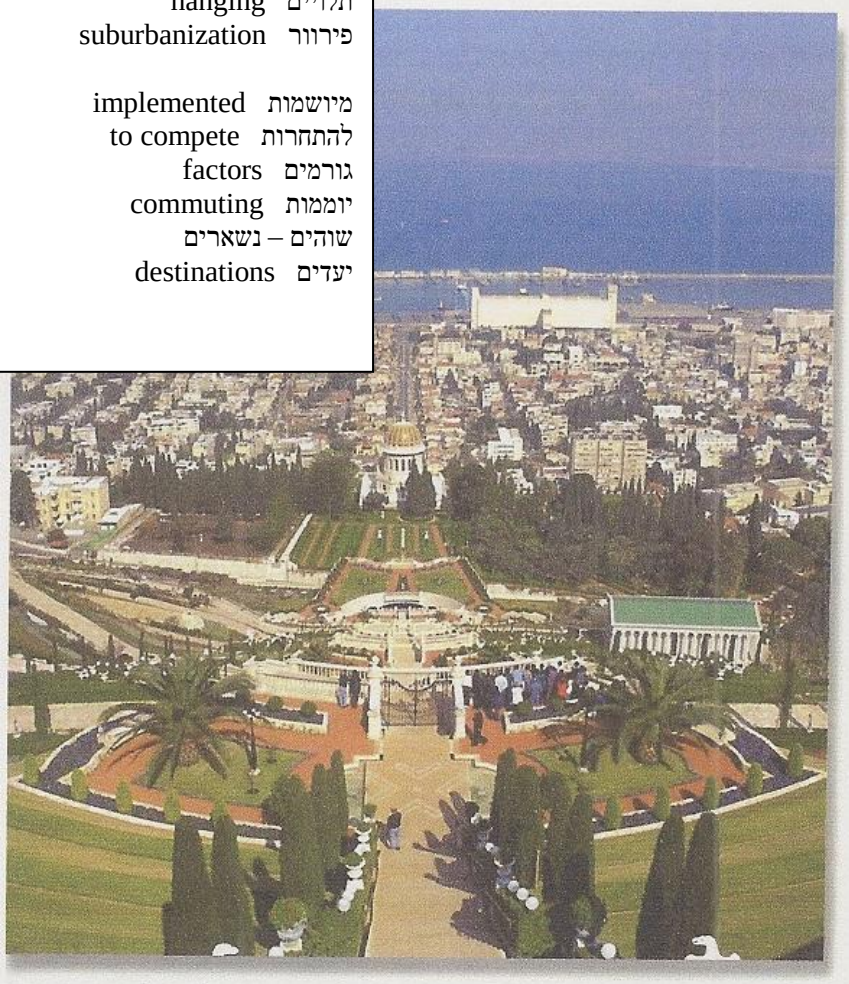
מסחר commerce
מכס customs
רשות הנמלים port authority

נתונים data
מערה cave
תלויים hanging
פירוור suburbanization

מיושמות implemented
להתחרות to compete
גורמים factors
יוממות commuting
שוהים – נשארים
יעדים destinations

נמנה כמה מאפיינים בולטים של העיר חיפה ושל תושביה:

- רמת החיים בחיפה גבוהה יחסית לרמת החיים במקומות אחרים בישראל, ולדוגמה: ההכנסה הממוצעת של תושביה גבוהה מההכנסה הממוצעת בישראל, ורמת המינוע בעיר זאת היא בין הגבוהות בארץ. (ד11יב,יג)
- אחוז בעלי ההשכלה הגבוהה בחיפה הוא מעל לממוצע בישראל, ופועלים בה שני מוסדות חשובים להשכלה גבוהה: אוניברסיטת חיפה, והטכניון – המוסד הגדול והוותיק בארץ להכשרת מהנדסים וארכיטקטים, אשר מקיים גם בית ספר לרפואה ומכשיר מורים להוראת מקצועות הטכנולוגיה.
- חיפה היא עיר תעשייה. מלבד הנמל המהווה מקור תעסוקה חשוב, יש בה שני אזורי תעשייה גדולים. (על נמל חיפה קראו ביחידה ג, בסעיף העוסק בתחבורה.) באזור התעשייה הוותיק שבמפרץ חיפה יש ריכוז של תעשייה פֶּטרוֹכִימית (ענף תעשייה העוסק בנפט ובמוצריו), מפעלי תעשייה הקשורים לבתי הזיקוק ולנמל, ומפעלים המשתייכים לתעשייה הביטחונית. בחלקה הדרום־מערבי של העיר נמצא אזור תעשייה מודרני – מרכז תעשיות מדע (מת"מ), ובו ריכוז של תעשיות עתירות ידע. עם הזמן התעשיות הכבדות והמסורתיות מצטמצמות, ומתרחב היקפן של התעשיות עתירות הידע וההון.
בצד התעשייה יש בעיר מקורות תעסוקה מגוּוָנים נוספים: יש בה שירותים עסקיים רבים ואזורי מסחר ומרכזי קניות מפותחים, בתי מלון וכן מוסדות ציבוריים חשובים כמו המכס ורשות הנמלים.
- לחיפה יש נתונים המאפשרים את פיתוח ענף התיירות: חוף ים יפה המגיע עד למדרונות הירוקים של הכרמל, שכונות בנות 150 שנה ויותר, נמל ימי, אתרים היסטוריים ודתיים כמו מערת אליהו, הגנים התלויים (הבהאיים) והכנסייה הכרמליתית. (ד35)
- תהליך הפירוור בחיפה הוא איטי. תושבי העיר אינם ממהרים לעזוב אותה ולעבור לפרוורים, שכן שכונות רבות בנויות על מדרונות הכרמל, ויש בהן הרגשה של קירבה לטבע ותחושה של נוף כפרי בתוך העיר. (ד34)
- חיפה היא עיר מעורבת. לצד האוכלוסייה היהודית חיה אוכלוסייה ערבית לא גדולה, והיחסים בין שתי האוכלוסיות הם לָרוב טובים.



ד35. הגנים הבהאיים בחיפה הם חלק מהמתחם המהווה את המרכז העולמי של בני הדת הבהאי

מאפיינים אלה של העיר חיפה מַקנים לה אפשרויות פיתוח מרובות, אך אלה מיושמות רק בחלקן. מיקומה של העיר בצפון הארץ, הרחק מהמרכז, והקושי להתחרות בערי המרכז ובעיקר בתל־אביב, הם חלק מהגורמים המַקשים על התפתחותה. תנועת היוֹממוּת לחיפה קטנה מתנועת היוממות לתל־אביב (ד11יא), תנועת התיירים לחיפה קטנה, ורוב התיירים שוהים בה זמן קצר בלבד וממשיכים לעבֶר יעדים אחרים בצפון הארץ.

העיר חיפה – שאלות

1. מה מיוחד בנוף של העיר חיפה?

   מה יש בהר? מה יש במישור ובמפרץ?

2. מתי הייתה התקופה הכי טובה של העיר חיפה? מי היו תושבי העיר בזמן הזה?

3. למה הייתה העיר כל כך פופולרית? בבקשה לבדוק ולהסביר מה זה "מסילת הברזל החיג'אזית" ?

4. כיצד התפתחה העיר במאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20?

5. מה קרה בעקבות הקמת מדינת ישראל ב-1948?

6. בבקשה לתאר ארבעה מאפיינים חשובים של העיר חיפה. למה הם חשובים ואיך הם עוזרים רפיתוח העיר?

7. האם היום חיפה מפותחת כמו שהיינו מצפים (to expect) מעיר עם מאפיינים כאלה? מדוע?

עבודה נעימה.

נמל חיפה

נמל חיפה הוא הנמל הפעיל והוותיק ביותר בישראל. הבריטים הקימו אותו כששלטו בארץ, והוא נפתח לתנועת אוניות בשנת 1933. באותן השנים שימש הנמל כמרכז לכל מדינות המזרח התיכון, צינור נפט הונח והוביל נפט מעיראק לנמל חיפה, וסביב הנמל הוקמו מפעלי תעשייה ובתי זיקוק. עד שקמה מדינת ישראל שימש הנמל שער לאלפי מעפילים ועולים שהגיעו ארצה דרך הים (מאז העולים מגיעים בעיקר בדרך האוויר). מאז הקמת המדינה התפתחו הקשרים בין נמל חיפה לנמלים אחרים בעולם, ואילו קשריו עם מדינות ערב מעטים.

בנמל חיפה עוברים מטענים היוצאים מצפון הארץ או מיועדים אליו, וכן מטענים מיוחדים כמו גרעיני תבואה, נוזלים (למשל נפט) או חומרים מסוכנים, אשר לשינוע שלהם דרושים מתקנים מיוחדים. בנמל חיפה פועל גם מסוף נוסעים, ובו עוברת רוב תנועת הנוסעים בים לישראל וממנה. באזור השפך של נחל קישון יש נמל מטענים נוסף וכן נמל דיג, מעגן ספורט ומספנה.

נמל חיפה הגיע לשיא הקיבול שלו, ולפעמים האוניות המגיעות אליו ממתינות בים הפתוח לפריקה או לטעינה. בימים אלה נעשות בנמל עבודות פיתוח שמטרתן להגדיל את שטחי המעגן, את שטחי הפריקה והטעינה ואת שטחי האחסון, להקים שטחי מסחר ולהרחיב את מערכת התחבורה.

מספנה: מערכת של מתקנים לתיקון או לבנייה של כלי שיט. המספנה נמצאת בדרך כלל בנמל.

שובר גלים: מעֵין קיר נמוך הבנוי בים ומיועד לעצור את הגלים המתקרבים אל החוף. בין שובר הגלים לבין החוף יש אזור של מים שקטים ללא גלים.

? התכנסו כוועדה מייע

נמל	port
צינור נפט	oil pipe
הונח	was laid
בתי זיקוק	oil refineries
שער	gate
מטענים	cargo
מיועד	designated
גרעיני תבואה	grain
נוזלים	liquids
שינוע	transport
מתקנים	facilities
מסוף	terminal
שפך	estuary
נחל	stream

דיג	fishing
מעגן	marina
מספנה	shipyard
שיא	maximum
קיבול	capacity
ממתינות – מחכות	
פריקה	unloading
טעינה	loading
מעגן	docking
אחסון	storage
מסחר	commerce
תחבורה	transportation



הפעילות בנמל חיפה

מסוף terminal
נשאבים are pumped out
חומרי גלם raw materials
מפעל factory
מאוחסן stored

מעגן anchorage, harbor
עמוסות loaded
פורקים unload
בתי זיקוק oil refineries

במסוף הכימיקלים

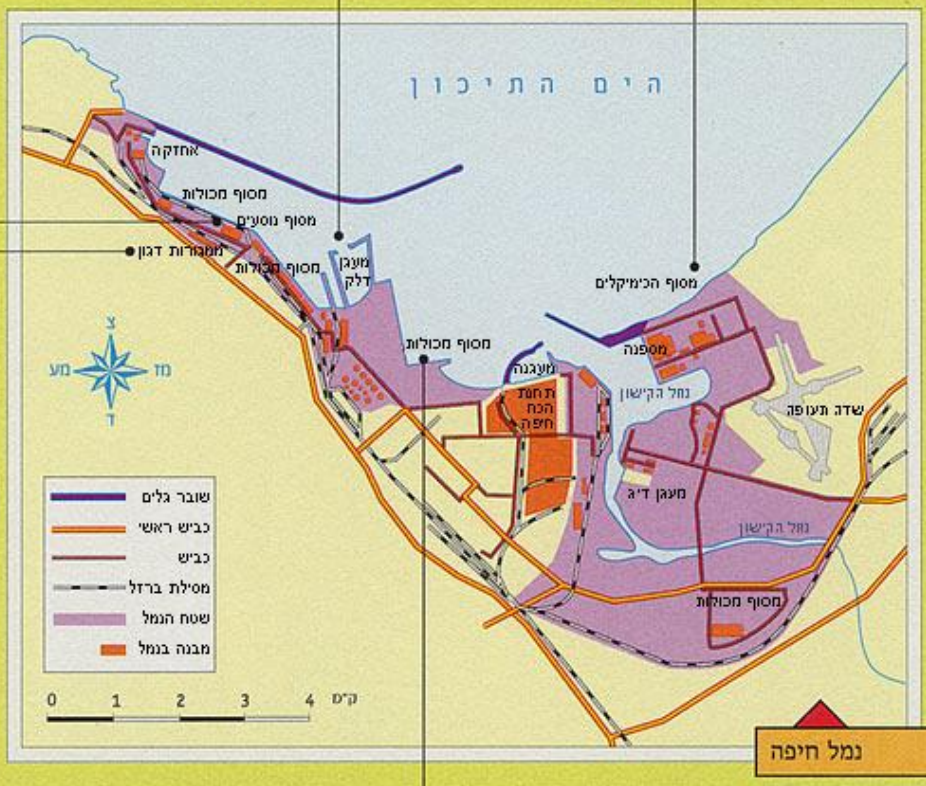
נשאבים מהאוניות חומרי גלם כימיים (באמצעות משאבות). חלק מהכימיקלים מועבר בצינורות הישר אל המפעלים הנמצאים בקרבת מקום, וחלק מהם מאוחסן במכלים ענקיים בתוך הנמל עצמו.

אל מעגן הדלק

מגיעות מכליות עמוסות בדלק. שם פורקים את הדלק בעזרת משאבות וצינורות ומאחסנים אותו במכלים ענקיים, שחלקם נמצאים בתוך שטח הנמל, וחלקם נמצאים ליד בתי הזיקוק.

במסוף הנוסעים

מתאספים הנוסעים לפני העלייה לאונייה, או לאחר סיום השיט.



נמל חיפה

ממגורות דגון

בממגורות דגון משנעים את גרעיני התבואה – פורקים את גרעיני התבואה מהאוניות באמצעות סרט נע (העובר מעל מבני הנמל) אל הממגורות, מאחסנים אותם שם, ואחר-כך מטעינים אותם על משאיות וקרונות רכבת.

במסוף המכולות

פורקים ומטעינים אוניות מכולה (תיבות גדולות מאוד ובתוכן סחורות שונות). באמצעות מנופים משוכללים מעבירים את המכולות מן האוניות לשטחי אחסון בנמל או למשאיות שיקחו אותן ליעדן. באמצעות אותם מנופים מטעינים מכולות אחרות ממסוף המכולות אל האוניות (ומשם – אל הים הפתוח ואל העולם הגדול...).

ממגורות granary
משנעים, שינוע transport
תבואה grains
סרט נע conveyor belt

מכולה container
מנוף crane
משוכלל advanced
יעד destination

מתוך: צומת הרחובות שהשפיע כל כך על הסופרים החיפאים

צומת הרחובות הרצל ובלפור בשכונת "הדר הכרמל" הטביע את חותמו בכתבים של תושבי העיר שנהפכו לסופרים, בהם יהודית קציר, אשכול נבו וסמי מיכאל

נילי גולד 09.09.2013

תולדות צומת הרחובות הרצל ובלפור בלב שכונת "הדר הכרמל" שבחיפה הן מיקרוקוסמוס של תולדות התפתחותה של חיפה ובעיקר של שכונתה היהודית המרכזית, "הדר הכרמל" או "הדר" בפי המקומיים. השכונה נפרשת על פני אמצע המדרון הצפוני של הר הכרמל ורחובותיה יוצרים מין רשת, שקוויה האופקיים רחבים, ישרים, ומקבילים לקו החוף. את הקווים האופקיים הללו חותכים קווי אורך מתפתלים, רובם רחובות מעוקלים, מדרגות או סימטאות צרות, המפלסים דרכם במורד ההר לכיוון המפרץ.

רחוב הרצל האופקי תוכנן להיות הרחוב הראשי בהדר ואילו רחוב בלפור האנכי, שחוצה אותו לא הרחק מנקודת תחילתו, הוא הרחוב המאונך היחיד בעיר שמתרומם לעבר פסגת הכרמל בלי הפרעות ובקו ישר. צומת זה מיוחד במינו מבחינה טופוגרפית; הזווית הדרמטית שבה נוסק רחוב בלפור ממפגשו עם הרצל, והמיקום האסטרטגי של הצומת בלב הדר תורמים לא רק למעמדו העירוני, אלא גם לחשיבותו בתודעתם של תושבי חיפה וסופריה כאחד.

צומת – intersection
להטביע חותם – to make an impression
תולדות – history
הדר – grandeur
נפרשת – sprawls
מדרון – slope
רשת – net, web
אופקי – horizontal
מקביל – parallel
מתפתל – winding
מעוקל – bent
סימטה – alley
מפלס – makes way
תוכנן – was planned
חוצה – crosses
מאונך – vertical
מתרומם – rising
פסגה – summit
בחינה – aspect
זווית – angle
נוסק – climbs
מפגש – meeting
תורם – benefits
מעמד – status
תודעה - awareness



גלויה ישנה של רחוב בלפור, היחידה לשימור העיר, חיפה

שכונת הדר הכרמל תוכננה בראשיתה כ"עיר גנים" והתפתחה בשנות העשרים סביב לבניין הטכניון שניצב על הר הכרמל מאז 1913. מבנה זה, משלב סגנון קלאסי אירופי עם כיפות וקשתות מזרח־תיכוניות. הטכניון צופה אל קרן הרחובות הרצל־בלפור מלמעלה ומביט על הבניינים היוצרים את הצומת: בפינה הדרום מערבית עומד עד היום בית דירות תלת קומתי. מולו, בפינה הדרום מזרחית, אפשר לראות את שרידי ההישגים האדריכליים של ה"מרכז המסחרי החדש" המתפורר. בקצה הצפוני מזרחי מתנוסס בלובנו "בית השעון" ומולו, בצפון מערב, משתרע "בית הקרנות" הגדול. תולדותיהם וסגנונותיהם של הארבעה משקפים את תולדות העיר ואת המתחים התרבותיים והפוליטיים שבעבעו בה, ובארץ ישראל, בעשור השלישי והרביעי של המאה שעברה.

בית הדירות הפרטי היה כנראה הראשון במקום. בחזיתו הפונה לרחוב הרצל, נפתחה בעבר "עין הקורא", חנות הספרים הקסומה. היא עדיין קורצת מתמונה שצולמה ב–1949 ועל אף שנסגרה זה מכבר, מתרפקים על זיכרונה חיפאים ותיקים וביניהם אסתי ג. חיים בספרה החדש, "אנשי פינות (2013).

בניין זה קשור לספרות העברית גם בדרכים אחרות. מקימי הבית ובעליו במשך עשרות שנים היו בני משפחת לוין, הסבא רבא והסבתא רבתא של הסופרת בת חיפה, יהודית קציר. בספרה "צילה" קציר מעלה על הכתב את זיכרונותיו המוקלטים של סבה, עמינדב לוין: "כאשר הסתיימה בניית הבית שהיה הרביעי בהדר הכרמל, והם עברו לגור בו, הושכר החדר לצייר הפרופסור הרמן שטרוק ולאשתו מלכה שהגיעו אז מגרמניה" ("צילה", עמ' 322).

ניצב – עומד
משלב – integrates
כיפות – domes
קשתות – arches
צופה – overlooks
קרן – corner
שרידים – relics, ruins
הישג – achievement
אדריכלי – architectural
מסחרי – commercial
מתפורר – crumbling
משקף – reflects
מתח – stress
לבעבע – to bubble
עשור – decade

חזית – front, façade
קסום – magical
קורץ – winking
זה מכבר – מזמן
מתרפק – clings
ותיק – old-timer, veteran

מקים – founder


יהודית קציר,
צילמה: טלי מאייר


אסתי
ג. חיים

בנייתו של הבניין השני בצומת, "המרכז המסחרי החדש", החלה מאוחר יותר, בעיצומם של מאורעות 1929. אחד המניעים להקמתו היה הצורך לפתוח בתי עסק ב"הדר הכרמל" היהודית למקרה שהשכונה תנותק ממחסני האספקה הרגילים. עד אז התרכז רוב המסחר בעיר התחתית, הערבית ברובה (אהרונוביץ' 108–105).

אופיו של הבניין, שהושלם ב–1933, מסמן את ראשית נטישתו של החלום האדריכלי להשתלב בסגנון הבנייה המזרח תיכוני. הבניין עשוי כולו מבטון בסגנון בינלאומי (או באוהאוס) מובהק, סגנון שבעשורים הבאים השתלט על האדריכלות בעיר התחתית ובהדר.

ממערב ל"מרכז המסחרי" עומד "בית השעון" הפוטוגני שנבנה ב–1934 כבניין המשרדים הראשון בהדר. על אף שבניין זה אינו מציית לסגנון הבינלאומי בדקדקנות, ניקיונו האסתטי מתאים לצומת באורח מושלם והשעון שבראשו ניבט מגלויות נוף רבות.

הבניין שנח לו בפינה הרביעית של הצומת הוא "בית הקרנות" המלכותי, שכנו הקרוב ביותר של הטכניון. במשך עשרות שנים היה מוקד העסקים והאופנה בחיפה ומקור גאווה לאנשי העיר. הוא נראה על כריכת מהדורת "אלטנוילנד" שהפיקה עיריית חיפה ב–1961 לכבוד יום ההולדת ה–100 של הרצל. תצלום לילה של "בית הקרנות" וחנויותיו הנוצצות מוצג בספר כדוגמה להתגשמות חזונו של הרצל על חיפה "עיר העתיד."

הצומת הסואן, הרצל־בלפור, היה לצומת המרומזר הראשון בעיר ומאוחר יותר נחפר תחתיו מעבר להולכי רגל. ספון בשיש ומקושט בפסיפס בסגנון שנות החמישים נקלט המעבר התת קרקעי בטבעיות בנוף השכונה. מי יכול היה לדעת שבעתיד יככב בסיפורים ובפנטסיות של ילדי חיפה שחצו אותו שוב ושוב בלכתם בעיר. הם כינו אותו בחיבה "המנהרה" אפילו ש"מנהרה היא מלה גדולה מדי למעבר הקטן" כמו שכותבת אסתי ג. חיים ("אנשי פינות", עמ' 217). בכל אופן, ה"מנהרה" הקצרה והצומת שמעליה הטביעו את חותמם בכתבים של תושבי העיר שנהפכו לסופרים כמו אסתי ג. חיים, יהודית קציר, אשכול נבו וסמי מיכאל.

בעיצומם – in the midst
מאורעות – events
מניע – motive
מחסן – storage, warehouse
אספקה – provisions
התרכז – was centered
תחתית – lower

אופי – character
נטישה – abandonment
בטון – concrete
מובהק - typical
להשתלט – to overtake

מציית – obeys
דקדקנות – punctiliousness
מושלם – perfect
גלויה – postcard

מלכותי – majestic
מוקד – focus, center
אופנה – fashion
מקור – source
כריכה – cover
מהדורה – edition
הפיקה, להפיק – to produce
נוצץ – shiny
מוצג – is displayed
התגשמות – realization

סואן – noisy, busy
רמזור – stoplight
נחפר – was dug
ספון – covered
שיש – marble
פסיפס – mosaic
כינו, לכנות – to name
חיבה – affection, fondness
מנהרה – tunnel

שמות הרחובות הנפגשים בצומת אינם מקריים. הציר הראשי בהדר נקרא, ובצדק, על שם הרצל, שכבר ב–1902 חזה לעיר עתיד מזהיר. הרחוב התלול הנישא בהוד מעליו נקרא על שם ארתור ג'יימס בלפור, שר החוץ הבריטי שהצהיר ב–1917 על תמיכת ממשלתו בהקמת בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל. המשמעות הציונית של שמות הרחובות לא חמקה מעטיהם של סמי מיכאל ואשכול נבו.

נבו כתב רומאן חתרני בשם "נוילנד" (2011), שגיבורו מכונה, ולא במקרה, דורי, שם החיבה של תיאודור הרצל. דורי יוצא למסע פתלתל בחיפושים אחרי אביו שלפני היעלמותו היה לוחם ישראלי מצוין לשבח. האב מתגלה בסופו של דבר במויסוויל, היישוב היהודי בארגנטינה. שם צעירה בת המקום מסבירה לדורי:

"מתקרבים אנו בזה הרגע למפגש הרחובות בנימין זאב הרצל והברון הירש. הרצל והברון נפגשו פעמיים: בפעם הראשונה ניסה הרצל לשכנע את הברון שאת תחום המקלט ליהודים צריך להקים בארץ ישראל - בפעם השנייה, נפגשו הרצל והברון הירש כאן במויסוויל" (נוילנד, עמ' 441).

בעיירה הארגנטינאית שבספרו של נבו, הרצל אינו חוצה את בלפור, אלא את הרחוב ע"ש הברון מוריס הירש, האיש שהביא להגירה של יהודי מזרח אירופה לארגנטינה באמצע המאה ה–19. כשחיפה מועתקת למויסוויל, מוחלפת האידיאולוגיה שמאחורי שמות הרחובות ומוצעת היסטוריה אלטרנטיבית, ולפיה נמצא הבית הלאומי היהודי בארגנטינה דווקא, ולא בארץ ישראל. נבו, בנה של העיר חיפה, משתמש בצומת הציוני של עיר הולדתו כדי לבחון את השאלות הקיומיות הישראליות העכשוויות.

incidental – מקרי
ציר – דרך, כביש
main – ראשי
to foresee – חזה, לחזות
glowing, bright – מזהיר
steep – תלול
towering – נישא
glory, splendor – הוד
to declare – להצהיר
support – תמיכה
to evade – חמקה, לחמוק
subversive – חתרני
winding – פתלתל
search – חיפוש
disappearance – היעלמות
decorated – מצוין לשבח

to convince – לשכנע
area of shelter – תחום המקלט

immigration – הגירה
copied – מועתק
replaced – מוחלף
suggested – מוצע
existential – קיומי



אשכול נבו
צילום: אלון רון



סמי מיכאל
צילום: דניאל צ'צ'יק

עימות אחר עם המסר הציוני של הרחובות נרמז בספרו החיפאי של סמי מיכאל, "חצוצרה בוואדי(1987) ".

בספר זה, הנרטיב הווידויי של הודא, גיבורתו הערבייה, מתמקד בעיר התחתית ובוואדי ניסנס ומתייחס לשכונות היהודיות העליונות בתמונות מעטות בלבד. ובכל זאת, מיטיב הנרטיב של הודא לשמר את הטופוגרפיה של העיר ולהמחיש את מאמץ הטיפוס המתמיד במעלה ובמורד הרחובות העוטפים את שיפולי הכרמל.

תנועת הגוף הנדרשת בעיר ההררית נצרבת, אם כן, בתודעתם של תושביה, והיא זהה לאשה ולגבר, לערבי וליהודי. אולם, בחיפה של שנות השמונים יש הבדל בין יחסם הרגשי של היהודים לאתרי עירם לבין יחסם של הערבים אליהם. למשל, כשהודא נוסעת במכוניתו של הגבר היהודי שנכנס זה עתה לחייה, מתמזגות העכבות של בני הזוג עם המכשולים שמציבה העיר:

"בבלפור התלול עלתה המכונית בגניחה רעשנית והוא טפח על ההגה ורטן 'לא סוחב, לא סוחב, זה חרא של אוטו'. השפלתי את עיני ואפילו שמלתי נראתה דהויה באורות החולפים. רטט הציפייה נמוג ורוחי נעכרה. רציתי לשוב הביתה" (128, שם).

הודא, שמרבה לנוע ברגל בסביבת הוואדי הערבי, מגיעה ללב השכונה היהודית רק כשהיא יושבת בתוך מכונית. יתר על כן, צומת הרצל־בלפור כמעט מסרס אותה: השמלה הצבעונית והנשית שהיא לובשת דוהה לעומת האורות הנוצצים בחוץ, וציפיותיה המיניות קמלות בשעה שהמכונית נאנחת בשיפוע התלול של רחוב בלפור. היא מרגישה זרה ומשתוקקת להימלט מהמקום. הגיבורות היהודיות של סופרות חיפה, לעומתה, מסתובבות בחופשיות באזור הצומת ושואפות להגשים את החלומות הצפונים בו.

צומת הרחובות הרצל ובלפור הוא מקום בו חברו רעיונות ועימותים, ותקוות להשתלבות במרחב ובנוף המזרח התיכון. בעצם היותו, משמר הצומת את הטבע שקדם לו. ההר ממשיך לחיות בשיפוע החד של רחוב בלפור ובמאבקי הטיפוס של החיפאים על פניו. והמנהרה החצובה בסלע שמתחת אף היא עדה לחלומותיהם הגדולים של חופריה, חלומות על אלפי אנשים שיחצו את הצומת בביטחה, וינהלו עסקיהם בשלווה, וישבו בבתי הקפה שמסביב בנחת.

עימות – conflict
נרמז – is implied

ווידויי – confession
מתייחס – relates to
מיטיב, להיטיב – to do something well
לשמר – to preserve
להמחיש – to demonstrate
מאמץ – effort
טיפוס – climb
עוטף – surrounds
שיפולים – lower parts
נדרש – required
נצרב – scorched
תודעה – awareness
רגשי – emotional
מתמזג – merges
עכבות – inhibitions
מכשולים – obstacles
מציבה - מעמידה

גניחה – sigh
טפח, לטפוח – to pat
רטן, לרטון – to grumble
סוחב – to pull
השפלתי, להשפיל – to lower
דהויה – faded
חולפים – עוברים
רטט – trembling
ציפייה – expectation
נמוג – disappeared
נעכרה – was muddled

יתר על כן – moreover
מסרס – castrates
קמלות – wilt
נאנחת – sighs
שיפוע – slope
זר – foreign
משתוקקת – רוצה מאוד
להמלט – to run away
שואפת, לשאוף – to aspire
צפון – hidden

מרחב – space
חד – sharp
מאבק – struggle
חצובה – carved
חופרים – diggers
ינהלו, לנהל – to manage
שלווה, נחת – calm

המבנה הטופוגרפי השפיע לא רק על עיצוב המרחב העירוני כי אם גם על נפשם של אלה שהילכו בחיפה ועל גיבורי הסיפורים שנכתבו עליה. רבים מאלה שעברו בסביבת הצומת במשך השנים לא ידעו את תולדותיו, אך דומה שמשהו מהמפגש הדרמטי בין שאפתנותם של אדריכלים, עקשנותו של ההר והתקווה לקיום של שלום נקלט בתודעתם.

הדרמה המקומית שהצומת בימה לה חילחלה לנפשם של ילדי העיר ובלי שידעו הטביע האתר את חותמו בהם. הצומת היה לבני ולבנות חיפה כעין מרחב לימינאלי שאותו היו צריכים לעבור כדי להתבגר ולגדול, ולפעמים, כדי להיות לאמנים, לסופרים או לאדריכלים.

עיצוב – design
דומה – it seems
שאפתנות – ambitiousness
עקשנות – stubbornness

בימה – stage
חילחלה, לחלחל – to trickle

http://www.haaretz.co.il/literature/study/.premium-1.2110001



ואדי ניסנאס - חיפה

במהלך המאה ה-19 החלה "היציאה" מחומות העיר העתיקה, חיפה. אחת מהשכונות החדשות הייתה שכונת ניסנאס שמרכזה- רחוב הוואדי. כאשר אנו מטיילים בוואדי אנחנו רואים את הרחבות והסמטאות משני צידיו והם על מדרון ההר. פירוש השם ניסנאס זו החיה נמיה וכנראה שתמיד חיו נמיות באזור הכרמל ומכאן שם השכונה.
בסוף המנדט הבריטי היו כ- 140,000 תושבים בחיפה, מחציתם ערבים. עם קום המדינה נשארו בחיפה כ-3,000 ערבים בלבד אשר רוכזו באזור וואדי ניסנאס תחת משטר צבאי. באותם ימים הגיע לחיפה הסופר סמי מיכאל ככתב העיתון "אל-איתיחאד" (הוא הוזמן ע"י העורך- אמיל חביבי) ובעקבות האווירה והנוף כתב את הספר "חצוצרה בוואדי". ישנו מסלול בין סמטאות הואדי המוקדש לסופר סמי מיכאל ולספריו, מסלול אחר לזכר אמיל חביבי, ו"דרך השיר"- בכל מסלול כזה יש שלטים גדולים על קירות הסמטאות והרחובות עם קטעי קריאה מתאימים לנושא.

מתוך: חיפה, סיפור אהבה: סיור עם סמי מיכאל

מרים קוץ, 11.2.11

התחנה ה -4: ואדי ניסנס

זמן קצר התגורר מיכאל בוואדי ניסנס, לשם הגיע על-פי הזמנתו של אמיל חביבי, העורך המיתולוגי של "אל-איתיחאד". המבנה הישן של המערכת נחרב מטיל שפגע בו במהלך מלחמת לבנון השנייה. מאז שופץ ונבנה מחדש.

בחלק מסמטת הוואדי... הקימה עיריית חיפה את "דרך סמי מיכאל". פוסטרים גדולים מספרים את תולדות חייו ומצטטים את ספריו, על-פי סדר. בקרוב יצורף אליהם גם "מעוף הברבורים", ספרו האחרון. "כאשר יקימו רחוב כזה בתל אביב לכבוד סופר ערבי, אדע שיש שלום אמיתי בין העמים", הוא אומר.

הוואדי הוא ביתו. כולם מכירים אותו. בכל שבוע הוא עורך כאן קניות. יושב אצל זה, שותה קפה עם אחר. אנחנו עוצרים אצל מוסטפה מ"קפה חיפה" (הוואדי 19). כולם יודעים שאצל מוסטפה הקפה הכי טוב, אבל סמי מיכאל קונה שם גם חלבה ותמרים ובוטנים. עליי להודות: חלבה כזאת לא אכלתי מימיי, והטחינה עונה על התואר "מושלמת".

במרחק צעד וחצי ממוסטפה נמצאות הפלאפליות המיתולוגיות של מישל (הוואדי 21) והזקנים (הוואדי 18). אתה לא יכול להיות חיפאי בלי להשתייך לאחת מהן. מיכאל שייך לזקנים. האחים (הבכלל לא זקנים) עפיף ואליף מקבלים את מיכאל כאחיהם. עוד רגע יחטפו אותו אל מאחורי הדלפק.

בבטן מלאה ובלב כבד אנחנו נפרדים מהוואדי. בדרך אנחנו עוברים ליד מסעדות שמיכאל אוהב לאכול בהן, בשדרות בן-גוריון. מימין (כאשר אתם עם הגב לים ועם הפנים למקדש הבהאים) נמצאת "פטוש" (בן-גוריון 38). משמאל, "דוזאן" (בן-גוריון 35) ו"אל דאייר" (בן-גוריון 55).

במהלך – during
חומה – wall
שכונה – neighborhood
רחוב – street
רחבה – plaza, square
סמטה – ally
צידיו, צד – side
מדרון – slope
פירוש – meaning
נמיה – mongoose
אזור – area
תושבים – residents
בלבד – only
כתב – reporter
בעקבות – following
אווירה – atmosphere
נוף – scenery
תצוצרה – bugle
מסלול – path, trail
מוקדש – dedicated
קטע – section

סיור – tour

מערכת – editorial board
נחרב, להחרב – to be destroyed
שופץ, להיות משופץ – to be renovated

תולדות – life story
מצטטים, לצטט – to cite
יצורף, להיות מצורף – to be joined
מעוף הברבורים – flight of the swans

תמרים – dates
בוטנים – peanuts
להודות – to admit

להשתייך – to belong
יחטפו, לחטוף – to highjack
דלפק – counter

נפרדים, להפרד – to separate
שדרות – avenue
מקדש - temple



כולם יודעים שאצל מוסטפה הקפה הכי טוב.
בקפה חיפה (צילום: אלעד גרשגורן)



מסעדה שבני הזוג מיכאל אוהבים לאכול בה. דוזאן



לצפיה בסרטון על הואדי:

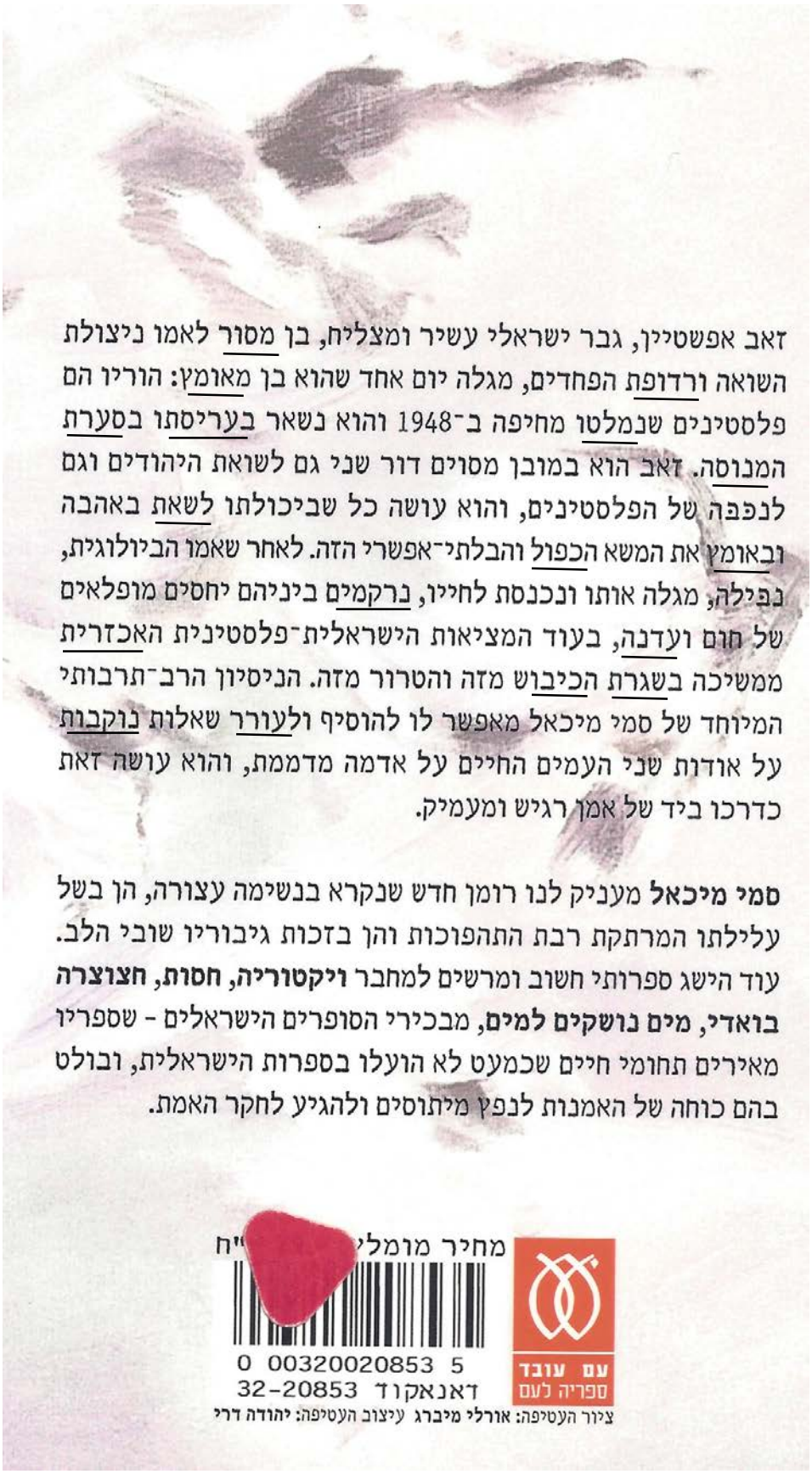
http://www.youtube.com/watch?v=5zesNuJfif8&list=PLC5938C480178AAE5&feature=plcp

סמי מיכאל

יונים בטרפלגר



עם עובד
ספריה לעם

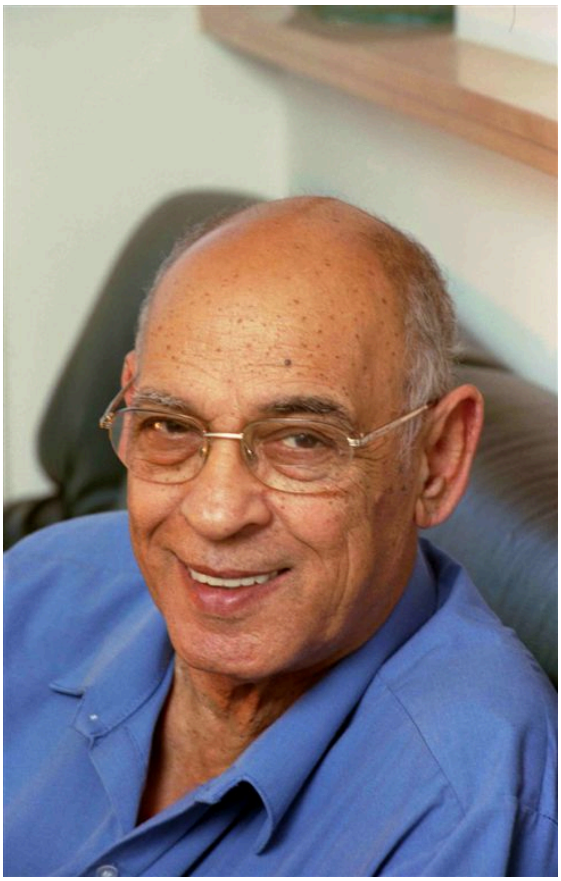


זאב אפשטיין, גבר ישראלי עשיר ומצליח, בן מסור לאמו ניצולת השואה ורדופת הפחדים, מגלה יום אחד שהוא בן מאומץ: הוריו הם פלסטינים שנמלטו מחיפה ב־1948 והוא נשאר בעריסתו בסערת המנוסה. זאב הוא במובן מסוים דור שני גם לשואת היהודים וגם לנפגה של הפלסטינים, והוא עושה כל שביכולתו לשאת באהבה ובאומץ את המשא הכפול והבלתי־אפשרי הזה. לאחר שאמו הביולוגית, נפילה, מגלה אותו ונכנסת לחייו, נרקמים ביניהם יחסים מופלאים של חום ועדנה, בעוד המציאות הישראלית־פלסטינית האכזרית ממשיכה בשגרת הכיבוש מזה והטרור מזה. הניסיון הרב־תרבותי המיוחד של סמי מיכאל מאפשר לו להוסיף ולעורר שאלות נוקבות על אודות שני העמים החיים על אדמה מדממת, והוא עושה זאת כדרכו ביד של אמן רגיש ומעמיק.

סמי מיכאל מעניק לנו רומן חדש שנקרא בנשימה עצורה, הן בשל עלילתו המרתקת רבת התהפוכות והן בזכות גיבוריו שובי הלב. עוד הישג ספרותי חשוב ומרשים למחבר **ויקטוריה, חסות, חצוצרה בואדי, מים נושקים למים**, מבכירי הסופרים הישראלים - שספריו מאירים תחומי חיים שכמעט לא הועלו בספרות הישראלית, ובולט בהם כוחה של האמנות לנפץ מיתוסים ולהגיע לחקר האמת.

מחיר מומלץ [illegible]ח
0 00320020853 5
32-20853 דאנאקוד
עם עובד
ספריה לעם
ציור העטיפה: אורלי מיברג עיצוב העטיפה: יהודה דרי

dedicated –	מסור
haunted –	רדופה
adopted –	מאומץ
to flee –	נמלטו, להמלט
cradle –	עריסה
storm –	סערה
flight, escape –	מנוסה
to bear –	לשאת
bravery –	אומץ
double –	כפול
are woven –	נרקמים
tenderness –	עדנה
cruel –	אכזרי
routine –	שגרה
occupation –	כיבוש
to raise –	לעורר
piercing –	נוקב



זה היה יום אחד לפנות ערב. הוא יצא ממקלחת חמה וממושכת, נושא עמו אל חדר המגורים משהו מן הנועם החמים, המהביל, שאפף אותו מתחת לאדי המים הזורמים בעודו מפקיר עצמו להרהורים מתוקים על שדיה של חברתו ענת, ופתאום ראה את אמו עומדת ומחכה לו. היא הפכה אליו את גבה ורמזה לו באצבעה ללכת אחריה אל הספה. הוא נעצר דרוך, "מה קרה?"

היא החרישה והתיישבה. "אני חייבת לגלות לך משהו."

"את חולה, אמא? קרה לך משהו?"

דאגתו של בנה נגעה ללבה. היא הניחה את כף ידה על ברכו ומיד אספה אותה. "אני ואפרים המסכן, אנחנו לא

[40]

ממושך – lengthy
נועם – pleasantness
מהביל – steaming
אפף – wrapped
אדים – steam
זורמים – running
מפקיר – abandoning
הרהורים – passing thoughts
רמזה, לרמוז – to hint
דרוך – tense

החרישה – היתה בשקט

הניחה - placed
אספה - collected

ההורים האמיתיים שלך." ריבה היתה מסוגלת לבשר על אסונות נוראים בלא רעד בקולה. רגשנות הסתננה לקולה רק כשהיתה נוגעת בגופו, ולבד מהפעם הזאת, מזמן חדלה לנגוע בו ביוזמתה. בכל פעם שהציפה אותו חיבה עזה לאמו והוא היה לוכד אותה בכוח בזרועותיו ומטביע נשיקה על מצחה, היתה ריבה מתאדמת כסלק ואגרופיה הקטנים היו הודפים אותו בתנועה נואשת, כמתדפקת על שער נעול.

ריבה חינכה את זאב להיות מאופק ומתון כמותה. לשמע דבריה עתה קפא תחתיו רגע ארוך, ולבסוף אמר, "מזמן היתה לי הרגשה קצת משונה כלפי אבא. לא סיפרתם לי כלום על מה שעבר עליכם שם. רק שקט, שקט היה בכל מה שקשור לעבר שלכם. ראיתי את ההבדלים ביניכם. וכששאלתי את אחותך יוטה, היא לא רצתה לספר לי איך את והוא נפגשתם. אבל למה שתקת כל השנים?" דמיונו מיאן לקלוט מיד את דבריה, הוא אפילו נטה להתבדח. "אז איפה קנית אותי, אמא?" ומיד תפס שגם התואר "אמא" כבר אין בו ממש, בעצם.

"לא קנינו אותך, זיסי," אמרה ריבה.

זאב עדיין התעקש לדחות מעליו את האמת, ולו לרגע. "אז קיבלתם אותי בחבילה בדואר?.." הזעם הלך וגאה בלבו, והוא לא ידע על מי לפרוק אותו.

"הייתָ פה, נשמתי, בדירה הזאת, תינוק בן כמה חודשים שההורים שלו ברחו ב־1948 והשאירו אותו בעריסה."

"מה זה, ההורים שלו? שטויות! את ממציאה דברים. את היית מסוגלת לנטוש אותי ככה?"

"זאת היתה אחת מהמלחמות האלה, שהגיעה עד הבתים בעורף. בעצמי ראיתי, בימים שלי, בימים הרחוקים, הרבה תינוקות שנעזבו בעריסות, בשדות, נזרקו מרכבות. הרבה תינוקות בכו עד מוות ליד הגוויות של האמהות שלהם." לקולה הסתנן רעד קל, אך היא שלטה בו והוסיפה, "דברים

מסוגלת – יכולה
לבשר – to apprise, inform
אסון – disaster, travesty
רעד – trembling

מאופק – reserved
מתון – moderate

תפס – to grasp

התעקש, להתעקש – to insist
לדחות – to reject
זעם – rage
גאה – swelled
לפרוק – to unload

עריסה – cradle
ממציאה, להמציא – to invent
לנטוש – to abandon

עורף – home front
נעזבו – to be left behind
נזרקו – to be thrown out
גוויות – bodies
הסתנן, להסתנן – to filter
רעד – trembling
שלטה, לשלוט – to control

כאלה בטח קורים אפילו עכשיו, באפריקה ובעוד מקומות. אדם ממשיך לצוד אדם. הרבה גוזלים נשארים בקן חסרי ישע, אחרי שהאמא שלהם נטרפת. ולא כל גוזל יכול לשרוד, לא לכל גוזל יש מזל לחיות."

המחשבה הראשונה שעלתה בדעתו היתה שהוא בעצם לא נצר לבית אפשטיין. אז אני בכלל לא אפשטיין, אמר לעצמו. ואני לא בן של ניצולי שואה, לא באתי מאירופה. אני ערבוש, סתם ערבוש. ההסבר המנומק של ריבה פעל כאזמל מנתחים מהיר, שביתר והתיז יותר ממחצית האגו שלו. ועם זאת, ההיגיון שלו עדיין היה חזק מן הרגש. הוא חשב בהיגיון קר. בעצם, ההיגיון שלו פעל ככפות מאזניים. הכף שהכילה את ערכו כאזרח בעל יתרונות במדינת היהודים זינקה אל על כאילו קש הונח עליה. הזיוף, האשליה, השקר, הסוד האפל, האבדה הנוראה של הורים עלומים והרווח הקל של הורים מזדמנים, הם אשר הטילו את מלוא כובד משקלם על הכף האחרת. מרגע זה ואילך הפכו חייו למאמץ בהול וחיוני להשיג איזון כלשהו בקיומו.

"ערבוש! טו־טו־טו, כל הערבים ימותו," ככה שר עם הדרדקים עוד בגן הילדים. תרבות ממוסדת שלמה, מִספרות הילדים ועד מחקריהם של מיטב ההיסטוריונים האקדמאים, עיצבה את תודעתו. כל אלה חזרו ושידרו מסר אחד — הערבי הוא יצור נחות וחורש מזימות. יתרה מזו, לפי הפולקלור העממי, הבוטה יותר — ערבי טוב הוא ערבי מת. וחוץ מזה, הערבים הם בוגדנים, נוכלים, מוכנים למכור את האמא שלהם בעבור חופן של זהב, כולם ערבושים מלוכלכים ופרימיטיבים, גזע חסר מוסר, שחי על שוד וגזל. הערבים מזיינים בהמות, אונסים בלונדיניות ושטניות, כמו ענת, ורוצחים את בנותיהם שלהם. איך היה מתנהג ערבי אילו ראה את שדיה העירומים והזקורים של ענת? אונס אותה, מאה אחוז היה אונס אותה ואחר־כך

לצוד – to hunt
גוזל – chick
קן – nest
חסרי ישע – helpless
נטרפת – is devoured
לשרוד – to survive

נצר – heir

מנומק – explained, reasoned
אזמל – scalpel
ביתר, לבתר – to chop up
התיז, להתיז – amputated
כפות מאזניים – pans of a scale
הכילה, להכיל – to contain
יתרונות – pros, advantage
זינקה, לזנק – to soar
קש – straw
זיוף – forgery
אשליה – illusion
שקר – lie
סוד אפל – dark secret
אבדה – loss
עלומים – secret
רווח – gain
מזדמנים –
הטילו, להטיל – to cast
מאמץ – struggle
בהול – rushed
חיוני – imperative
איזון - balance

שוחט אותה. אבל אני לא אנסתי אותה, למרות שנולדתי ערבי. ואולי זה בגלל רסן התרבות שאילפה אותי. לימדו אותי להסתיר את המאוויים הכמוסים מעיני הזולת. כשהייתי ילד לא סיפרתי לאף אחד שכל־כך קיויתי שאפרים אפשטיין יתנדף וייפח את נשמתו כדי שריבה תהיה כולה שלי. ריבה לימדה אותי להיות נקי, אחרת הייתי מתגולל בסחי כמוהם.

כמו כל יהודי משומד, חשוב שלאורך ימים יתעב את מוצאו וישנא את הערבים שנאת נפש. זאב חשב שבמוקדם או במאוחר תרגיש ענת בריח הערבים הנודף ממנו. תחושת הסלידה מעצמו הציפה אותו, אך לא לאורך זמן. כעבור ימים אחדים ראה את ריבה, הנרתעת בדרך־כלל מריחם של גברים, מצמידה אל אפה גופייה שהסיר מעליו זה עתה, ושואפת את הריח עמוק אל קִרבה. הוא נתקף בהלה. "מה את מריחה?" שאל. ריבה חשה מיד בבהלה שבקולו. "לדעת אם אני צריכה לשים אותה בכביסה. וחוץ מזה, אני אוהבת את הריח שלך, נשמתי." זאב חשש לפגוש את הערבי הראשון ברחוב, בחנות, בקולנוע, בכל מקום. בכיתה המקבילה למדו שני תלמידים ערבים, נערה ונער. פעם הוא יצא לפניהם משער בית־הספר ופתאום נכנסה בו רוח רעה. הוא סב לאחור ופסע לעברם בצעדים מאיימים. הנער מיהר להתייצב לפנים, להגן על הנערה. "מה אתה רוצה?" קראה הנערה מאחורי כתפו של בן זוגה. "עד היום היית בן־אדם נחמד," לחש לעומתו הנער הערבי בנעימה מפייסת.

הם לא מזהים אותי. שנתיים לומדים אתי בבית־הספר ולא הבחינו שאני ערבי. הוא גם שמח לראות שהנער חש לגונן על הנערה מפניו.

בבולמוס נסער התנפל על ספרי פסיכולוגיה. כשגילה את האסכולה ההתנהגותית, רווח לו. סקינֶר היה נביאו. כולם נולדים כלי ריק. הסביבה והלמידה הן שמעצבות את

הפרט. המוצא, הגזע והשורש והגֶנים לא מעלים ולא מורידים. הוא ישראלי. הוא יהודי. הוא אפשטיין יותר מריבה עצמה, שכן נעשה אפשטיין בינקותו, ואילו ריבה קיבלה את השם הזה רק עם נישואיה לאפרים. לא בלי נקיפת מצפון מצא שיותר מכול אהב באפרים את שם משפחתו, אפשטיין: כה שייך, כה יהודי. אף אחד לא העיר לזאב — לא במשחקים החשאיים עם תמר, לא בתחרויות ההשתנה למרחק של הבנים, ואף לא בהתייחדותו עם ענת — ולו ברמז דק, שדבק בו שמץ פגם. הוא לקח ראי קטן ועמד שעה ארוכה במקלחת, בוחן את איברו מכל צד. מי מל אותו? האם היה זה גלב מוסלמי? הוא שאל על כך את ריבה, שאחרי הגילוי המרעיש היתה קשובה לו במיוחד. "המוסלמים," אמרה לו, "לא חייבים במילה ביום השמיני, כמו היהודים. היית תינוק בן כמה חודשים, ואפרים רצה להזמין מוהל. אבל אני באתי מרקע שונה, ולא ויתרתי לו בעניין הזה. רופא מנתח ברמב"ם עשה עבודה נקייה."

אט־אט חתר זאב אל השלווה. הוא עלה איכשהו על דרך ההשלמה. נער שופע חיים היה, אופטימי, בריא בנפשו ובגופו, וגם נאה מאוד למראה. ענת חשה בסערה המתחוללת בקרבו, אך כשגישושה לא מצאה מענה. מאחר שגם היא היתה בריאה בנפשה ונערה מחוזרת, לא חששה ממתחרה או מפני איזה קרע ביניהם. זאב חשב אחרת. ברגעים הראשונים אחרי שנגלה לו הסוד הוא הרהר בענת, ומיד גמר אומר שלא לספר לה. הוא חשב שהיא התאהבה בבחור יהודי ולפיכך אין לו זכות לכפות עליה בחור ערבי, ואהבתו היתה עזה מכדי לנתק מגע ממנה באחת. היא היתה אהבתו הראשונה. בלילות התייסר על משכבו ולא היתה לו נפש לחלוק עמה את הטלטלה. לא היה לו העוז להיפרד מענת. אך ככל שהשקיף אל אופק עתידו, נדמָה לו שהיא כבר לא קיימת שם.

חייו זרמו לאט, כגוף שמחלים מטראומה. כשהתגייס,

[44]

זרמו, לזרום – to flow
מחלים, להחלים – to get well

נשארה ענת נערתו האהובה. הוא ניהל את חייו כאדם שכבר התרגל לצליעה חמורה, עד שהטילה עליו ריבה את הפצצה השנייה: הוריו האמיתיים, כלומר הערבים, עדיין חיים. הם נמצאים מעבר לגבול שנפרץ ונמחק במלחמת 1967. מחר בערב הם יבואו לראותו, בישרה לו. והוא צווח כמי שנדחף בזדון לפתחו של כבשן. "לא! בשום אופן לא!"

"הבטחתי," לחשה. "אחרי כל מה שעברתי, לא יכולתי לסרב לאם ולאב."

זו היתה הפעם הראשונה שרמזה על עברה. נשימתו של זאב נעתקה. הוא התבונן בפניה החיוורים, אך עמד במריו. "אין לי עניין בפגישה הזאת. אני לא רוצה. נקודה."

"הם מאוד מבקשים, וגם אני רוצה בזה, זיסי."

"את?"

דמעות נדירות נקוו בעיניה. מיום שעמד על דעתו לא ראה אותה מזילה דמעה.

[45]

ניהל, לנהל	to manage
צליעה	a limp
הטילה, להטיל	to hurl
נפרץ	was broken into
נמחק	was erased
צווח	screamed
בזדון	with malice
כבשן	furnace
נשימתו נעתקה	became breathless
חיוור	pale
עמד במריו	insisted, kept objecting
נדיר	rare
נקוו, להקוות	pooled
מזילה, להזיל	to shed

בְּנְזִין / יוֹם שִׁישִׁי

מִילִים: יַעֲקֹב גִּלְעָד לַחַן: יְהוּדָה פּוֹלִיקֵר

הַשָּׁבוּעַ מַתְחִיל מְאוּחָר כָּרָגִיל
אֵין לִי כֹּחַ לָקוּם אֵין לִי חֵשֶׁק לְכְלוּם
יוֹם רִאשׁוֹן דִּיכָּאוֹן יוֹם שֵׁנִי עַצְבָּנִי
יוֹם שְׁלִישִׁי לֹא נִגְמַר רְבִיעִי מְיוּתָּר
וּבְיוֹם חֲמִישִׁי מַצַּב רוּחַ חוֹפְשִׁי
זֶה כְּבָר סוֹף הַשָּׁבוּעַ
וּמָחָר יוֹם שִׁישִׁי

יוֹם שִׁישִׁי אַתְּ יוֹדַעַת
יֵשׁ בָּעִיר מְסִיבָּה
נִשְׁאָרִים כָּל הַלַּיְלָה
עַד הַבּוֹקֶר הַבָּא
יוֹם שִׁישִׁי אַת יוֹדַעַת
וְהַיּוֹם בְּמִיוּחָד
אִם תִּירְצִי כָּל הַלַּיְלָה
הוּא שֶׁלָּנוּ לְבַד

אָז אֲנִי מְטַלְפֵּן, מְתַכְנֵן, מִתְכּוֹנֵן
מִתְקַלֵּחַ שָׁעָה, מִתְבּוֹנֵן בַּמַּרְאָה
מְחַטֵּא יַבָּלוֹת וּמֵרִים מִשְׁקוֹלוֹת
מְשַׁחְרֵר כִּיווּצִים וּמוֹתֵחַ קְפִיצִים
כְּשֶׁהָרֹאשׁ מְסוּדָּר לֹא אִיכְפַּת שׁוּם דָּבָר
יוֹם שִׁישִׁי כְּבָר מַגִּיעַ
הַשָּׁבוּעַ נִגְמַר

כָּרָגִיל as usual
דִּיכָּאוֹן depression
עַצְבָּנִי nervous
מְיוּתָּר unnecessary
מַצַּב רוּחַ mood
נִשְׁאָרִים, לְהִשָּׁאֵר to stay
מְתַכְנֵן, לְתַכְנֵן to plan
מִתְכּוֹנֵן, לְהִתְכּוֹנֵן to get ready
מִתְבּוֹנֵן, לְהִתְבּוֹנֵן to observe
מַרְאָה mirror
מְחַטֵּא, לְחַטֵּא to disinfect
יַבָּלוֹת warts
מֵרִים, לְהָרִים to lift
מִשְׁקוֹלוֹת weights
מְשַׁחְרֵר כִּיווּצִים flexing
מוֹתֵחַ, לִמְתּוֹחַ to stretch
קְפִיצִים springs

יוֹם שִׁישִׁי אַת יוֹדַעַת ...

כְּשֶׁעוֹבֵר יוֹם שַׁבָּת וְהַזְּמַן זָז לְאַט
אֲנִי שׁוּב מְיוּבָּשׁ, עוֹד שָׁבוּעַ חָדָשׁ
בְּעָיוֹת, עִנְיָנִים, חֲדָשׁוֹת, עִיתוֹנִים
וְהַכֹּל שִׁגְרָתִי, שִׁיעֲמוּם אֲמִיתִּי
אָז עַכְשָׁיו אֲנִי כָּאן, מַעֲבִיר אֶת הַזְּמָן
אֵין לִי דֶּרֶךְ לִבְרוֹחַ, לֹא יוֹדֵעַ לְאָן

יוֹם שִׁישִׁי אַתְּ יוֹדַעַת...

מְיוּבָּשׁ dried out

שִׁגְרָתִי routine, normal

שִׁיעֲמוּם boredom

לִבְרוֹחַ to escape, run away

https://www.youtube.com/watch?v=aUlVm7oH9pU



חיפה

דיויד ברוזה

מילים: יהונתן גפן
לחן: דיויד ברוזה

יש לי אישה
ויש לי ילד
ואבא שלי עובד בנמל
הולכים לישון בדיוק בעשר
כי לא רוצים לבזבז חשמל

חיפה, חיפה
עיר עם תחתית
הו הו הו
חיפה, חיפה
עיר עם עתיד
הו הו הו
חיפה, חיפה
עיר אמיתית
הו הו הו

בארבע בבוקר
אני כבר עסוק
שני אוטובוסים לבית הזיקוק
עובד ומזיע אני רק פועל
עד שהערב יורד בכרמל

חיפה, חיפה...

חושבים שבחיפה
כולם אבודים
אבל האמת היא אנחנו עובדים
יחי הפועל בסרבל האפור
כאן נולדתי וכאן גם אגמור בחיפה

חיפה, חיפה...

https://www.youtube.com/watch?v=zZPUkxX0UJA

נמל port

לבזבז to waste

תחתית subway



בית הזיקוק oil refinery
מזיע, להזיע to sweat

יחי long live
סרבל overalls

עברית מודרנית לרמת הביניים – 130a

אוצר מילים: חיפה

מפרץ bay

נמל port

חשיבות importance

נפט oil

סכסוך conflict

מאפיין, מאפיינים characteristic

מקצוע, מקצועות profession

תעסוקה employment

מוצר, מוצרים product

מסחר commerce

מפעל factory

בבקשה לתרגם את המשפטים הבאים:

1. There was a conflict between the port workers and the owners of the factory.
2. The port has great importance for commerce in the bay area.
3. The oil industry has many products with similar characteristics.
4. Many of Haifa's residents have academic professions and they fine employment in the Haifa University and the Technion.

ירושלים

דו-קיום בירושלים: ערבים ויהודים בקליפ לשלום

בשיא תקופת פיגועים נפגשו תלמידים מתיכון הרטמן ומתיכון ערבי, ובמשך יומיים הפיקו יחד שיר מצולם. "אנחנו די דומים", סיפרו, "בפעם הבאה - בבית חנינא"

מיכל מרגלית 09.12.14

"התחברנו בינינו ויצרנו דו-שיח דרך המוזיקה. גילינו שכולנו רוצים ופועלים לקראת אותו הדבר - שלום ושינוי". בתקופה מתוחה של פיגועים כמעט אחת לשבוע ופשעי שנאה בין יהודים לערבים, הוכיחו תלמידי תיכון משני המגזרים שאצל הדור הצעיר הדו-קיום אפשרי.

כ-15 תלמידים יהודים מתיכון הרטמן מירושלים ותלמידים ערבים מתיכון The Jerusalem School משכונת בית חנינא בעיר נפגשו לפני כשלושה שבועות במסגרת הפרויקט האמריקני Music in Common, שייסד המוזיקאי טוד מאק לפני כעשור לזכר חברו, העיתונאי היהודי דניאל פרל, שנחטף ונרצח בפקיסטן. מטרת הפרויקט, שהחל לאחרונה בירושלים, היא לשים קץ לשנאה.



https://www.youtube.com/watch?v=GTBbahsZFDc

התלמידים נפגשו במשך יומיים, וכתבו, הלחינו ושרו שיר פרי עטם, "Forget The Fight". הם גם הפיקו לו קליפ. מיה בודאי, מורה לאזרחות בהרטמן, שליוותה את הפרויקט, מספרת: "השיר הוא תוצר של הסיפורים שהם סיפרו, שקשורים בדורות הקודמים. מה שיפה בעיניי בשיר הוא שקורא מבחוץ לא יכול להבחין מה בשיר הוא סיפורו של הצד היהודי ומה סיפורו של הצד הערבי. הרעיון בשיר הוא שכולנו קיבלנו מסרים דומים מהורינו, אבל הילדים רוצים להיות גשר לחיים טובים יותר, להידברות ולהתגברות על סכסוך ארוך שנים".

שיא – height, climax
פיגועים – terror attacks
הפיקו, להפיק – to produce
דו-שיח – conversation
מתוח – stressful
פשעי שנאה – hate crimes
הוכיחו, להוכיח – to prove
מגזר – sector
שכונה - neighborhood
מסגרת – framework
עשור – decade
לזכר – in memory of
נחטף – was kidnapped
מטרה – goal
לשים קץ - לסיים

הלחינו, להלחין – to compose
פרי – fruit, עט – pen
אזרחות – civics
ליוותה, ללוות – to accompany
תוצר – product
להבחין – to notice, discern
מסר – message
הידברות – discussion
התגברות – overcoming
סכסוך - conflict





(צילום: עמותת Music in Common)

עינת שרל פוקס, תלמידת כיתה י"ב בביה"ס הרטמן: "נפגשנו בתקופת פיגועים, אבל לא דיברנו עליהם. לא זו הייתה המטרה. אולי בתחילה היה מתח אבל בסוף היום השני כבר הצלחנו לבנות גשר בינינו ולא הרגשנו הבדלים. זה הסיר את החומות בינינו".

טרייסי שיפלי, מרכזת הפרויקט בירושלים, אומרת שלא קל למצוא בתי ספר יהודיים וערביים שמסכימים לחיבור הזה. "היו לי הרבה בתי ספר שלצערי, בגלל המלחמה בקיץ, נשרו ושינו דעתם. היום השני של מפגש הרטמן-בית חנינא היה אמור להתקיים בבית חנינא, אבל בעקבות המצב עבר למוזיאון האיסלאמי ברחביה. יצרנו שיר שאני גאה בו, ויש לנו קבוצת וואטסאפ, שם הבטחנו זה לזה שכשתגיע רגיעה ניפגש גם בבית חנינא".

לנה זידאן, תלמידת י"א מהתיכון בבית חנינא, סיפרה: "לפני המפגש חששתי שזה יהיה משעמם ושלא ניצור שיר ביחד, אבל כשנפגשנו גיליתי שאישית אני אוהבת אותם, הם דומים לנו. דיברנו בינינו דרך המוזיקה. נקשרנו ומצאנו חן זה בעיני זה, וגילינו שכולנו רוצים ופועלים למען אותו הדבר - שלום ושינוי. הם יגיעו גם לבית הספר שלנו, נשב שם ונמשיך לדבר".

פרסום ראשון: 08.12.14 , 11:54

http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4600899,00.html

difference – הבדל
to remove – הסיר, להסיר
wall – חומה

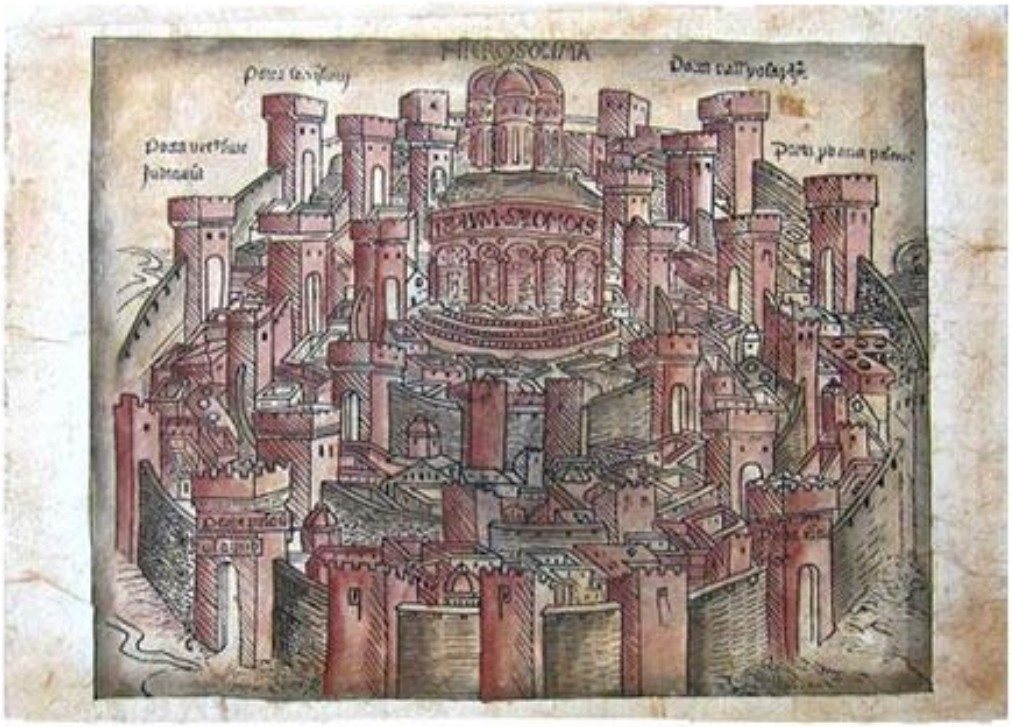
coordinator – מרכזת
to fall out, leave – נשרו, לנשור
supposed – אמור
following – בעקבות
proud – גאה
group – קבוצה
to promise – הבטחנו, להבטיח
calm – רגיעה
personally – אישית
to please, like – מצאנו חן
למען - בשביל

מפות עתיקות של העיר ירושלים

- מפה עתיקה מתוך הספר "מסע על פי כתבי הקודש", שחובר לפני 400 שנה. המפה מתארת את ירושלים כמרכז העולם.



- מפת עתיקה של חומות ירושלים



- **מפה עתיקה של העיר ירושלים מלפני 1500 שנה. אזור ירושלים במפת מידבה (הרחוב מסומן משני צידיו בסימון אדום)**
(יחצנים, אסף פרץ, רשות העתיקות)



http://web.nli.org.il/sites/NLIS/he/Maps

כנסיית הקבר

כנסיית הקבר היא כנסייה גדולה הממוקמת במקום צליבתו וקבורתו של ישו. הכנסייה שוכנת ברובע הנוצרי של העיר העתיקה בירושלים במקום המזוהה כגבעת הגולגותא הנזכרת בברית החדשה: "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּאוּ אֶל הַמָּקוֹם הַנִּקְרָא גָּלְגֹּתָא ,וַיִּצְלְבוּ אֹתוֹ שָׁם" (הבשורה על-פי לוקאס, פרק כ"ג , 33). היא נחשבת לכנסייה החשובה והקדושה ביותר בעולם, אף יותר מבזיליקת פטרוס הקדוש בקריית הוותיקן שברומא . מאז המאה ה-4 לספירה משמשת הכנסייה כמוקד עלייה לרגל לצליינים מכל רחבי העולם.

צליבה	crucifixion
קבורה	burial
לספירה	*ad*
עלייה לרגל	pilgrimage
צליינים	pilgrims



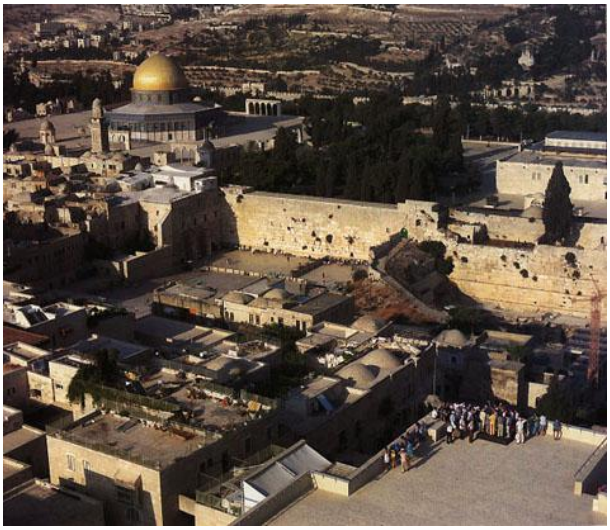
מסגד אל אקצא (כיפת הזהב)

מסגד אל אקצא, או בתרגום לערבית "המסגד הרחוק ביותר", נבנה לראשונה בין השנים 705-715 לספירה. המסגד הוא השלישי בקדושתו בעולם המוסלמי אחרי מכה ומדינה.
המסגד נהרס ונבנה מחדש לפחות חמש פעמים, והוא משלב מגוון סגנונות בנייה מכל התקופות שעברו עליו.
המסגד יכול להכיל 5000 מתפללים. מסגד אל אקצא הוא אחד המסגדים הגדולים והחשובים ביותר בעולם המוסלמי והעתיק ביותר בישראל.לפי האמונה המוסלמית, במקום בו מסגד אל אקצא נבנה, מוחמד נקרא אל השמיים על ידי המלאך גבריאל בכדי לפגוש את אלוהים. ב-21 באוגוסט 1969 הצית צעיר אוסטרלי לוקה בנפשו בשם מייקל רוהאן את המסגד. רוהאן השתייך לכנסייה נוצרית אוונגליסטית, והוא הודה כי התכוון להצית את המסגד על מנת להחיש את בוא המשיח על ידי הקמת בית המקדש היהודי על הר הבית. רוהן נעצר, אושפז בבית חולים פסיכיאטרי וגורש מישראל, אולם רבים בעולם הערבי ראו בהצתה "מזימה ציונית". במשך שנים ארוכות התנהלו במסגד עבודות שיקום ושימור, עם תרומות של מאות מיליוני דולרים שהגיעו למסגד אחרי השריפה. העבודות נשלמו בשנת 2007.
אחד מהקירות המקיפים את רחבת המסגד הוא הכותל המערבי הקדוש ליהודים בשל היותו שריד לחומת בית המקדש ששכן בהר הבית, ולכן אזור קטן יחסית זה הופך לעתים לנקודת חיכוך בין הדתות. מספר פעמים השליכו מוסלמים שהתפללו במסגד אבנים אל עבר היהודים שהתפללו ברחבת הכותל. בתקופות של מתיחות רבה משטרת ישראל מגבילה את הכניסה למסגד למבוגרים בלבד מעל גיל מסוים בהתאם לנסיבות.
בימים אלה המקדש מוצף כל יום מחדש במאות מתפללים ומהווה נקודת תיירות חשובה לתיירים מכל העולם.



מסגד	mosque
כיפה	dome
לספירה	*ad*
נהרס	was ruined
סגנון, סגנונות	styles
להכיל	to contain, to hold
הצית, להצית	to set on fire
לוקה בנפשו	mentally ill
הודה, להודות	to admit
להחיש	to hasten
אושפז, לאשפז	to admit to hospital
גורש	was deported
מזימה	plot, conspiracy
התנהלו, להתנהל	to be conducted
שיקום	restoration
שימור	preservation
רחבה	yard
שריד	remnant
חיכוך	friction, argument
מתיחות	tension
מגבילה, להגביל	to limit
נסיבות	circumstances
מוצף	is flooded





מתחם הר הבית

הר הבית הוא שמו הנוכחי של ההר המקראי **הר המוריה**, הוא מכונה כך לראשונה במקרא, בנבואת החורבן בספר ירמיהו: "צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ, וִירוּשָׁלַיִם עִיִּים תִּהְיֶה, **וְהַר הַבַּיִת** לְבָמוֹת יָעַר." (ספר ירמיהו, כו יח[1])
ההר שוכן במזרח העיר העתיקה בירושלים, ומכוסה מאז ימי הורדוס, בן המאה הראשונה לפני הספירה, ברחבה מלאכותית מוגבהת ושטוחה. רחבה זו תחומה בקירות תמך, שהמפורסם בהם הוא הכותל המערבי.
הר הבית הוא המקום המקודש ביותר בעולם ליהדות והמקום השלישי בקדושתו לאסלאם.בערבית הוא מכונה "אל-חַרַם אל-קֻדְסִי א-שַׁרִיף", כלומר "המתחם המקודש הנכבד של ירושלים."
במאה ה-10 לפנה"ס נבנה על גביו בית המקדש הראשון, וכ-70 שנה לאחר חורבנו של זה ,נבנה במקומו בית המקדש השני, ששכן במקום עד לחורבנו בשנת 70 לספירה. מאז המאה ה-7 ועד היום בנויים עליו מסגד אל-אקצא וכיפת הסלע.
אם כי המתחם הבנוי מהווה רק חלק מההר, במרבית המקרים מתייחס המונח "הר הבית" רק למתחם שבראש ההר, ולא לשטחי ההר שמחוץ לכתלים.

מתחם	site
נוכחי	present
חורבן	destruction
תחרש	will be plowed
עיים	ruins
במות	a ritual stage
לפני הספירה	*bc*
רחבה	yard
מלאכותית	artificial
שטוחה	flat
תחומה	defined, closed off
תמך	supporting
לספירה	*ad*
כיפת הסלע	Dome of The Rock
מונח	term

הכותל המערבי

שריד מצידו המערבי של הקיר אשר הקיף את מתחם הר הבית בתקופת בית המקדש השני.

הכותל הוא אחד המקומות הקדושים ביותר ליהודים, ואולי הקדוש שבהם.קדושתו נובעת מהיותו השריד היחיד לבית המקדש השני, שנחרב בשנת 70 לספירה. בשל האיסור לעלות להר הבית (מקום בית המקדש עצמו), הפך הכותל המערבי במרוצת הזמן למקום תפילה וגעגועים שאליו מגיעים יהודים מן העולם כולו כדי להתרפק על תפארת עברם. הכותל משמש כמעין בית כנסת ענקי מתחת לכיפת השמים. רחבת התפילה של הכותל פתוחה בכל ימות השנה ובכל שעות היממה.

שריד	relic
הקיף	**surrounded**
נובעת	is caused by, comes from
במרוצת	during
להתרפק	to cling to
כיפה	dome



http://www.eyeonisrael.com/jerusalem-old-city.html

שמואל יוסף (ש"י) עגנון



עגנון נולד בשנת 1888 בגליציה ונפטר בשנת 1970 בירושלים.

עגנון נולד עם השם שמואל יוסף צ'אצ'קס. את חינוכו רכש מאביו ואמו. כבר מילדותו שקד על לימוד המסורת התרבותית היהודית וכן הרחיב את השכלתו הכללית. מגיל 13 ידע לקרוא גרמנית. שיריו הראשונים נכתבו כשהיה בן 9.

בשנת 1908 עלה לארץ, אך ירד לגרמניה בשנת 1918, שנתיים לאחר מכן נשא לאישה את אסתר מרכס וב- 1924 חזר לארץ. בכתביו הראשונים הושפע מערכים שהביאו אנשי העלייה השנייה, וגם מהספרות והתרבות הגרמנית. הוא עזב את אורח החיים היהודי מסורתי לזמן קצר, אך חזר להיות יהודי דתי.

סגנון הכתיבה של עגנון הושפע מהמקורות היהודים: מקרא, סיפורי חז"ל, וסיפורי עם. עגנון כתב סיפורים קצרים וגם רומנים ארוכים. סיפוריו עוסקים בתחומי חיים שונים. יצירתו של עגנון כתובה ברובדי משמעות נוספים לאלו הגלויים בה. כל סמל מרמז על מעגל נוסף של משמעויות.

גם השפה של עגנון ייחודית ומבוססת על מרכיבי לשון שמקורם במסורת היהודית. חלק מהמילים בהן השתמש השתלבו בשפת היום-יום עד לימינו.

מלבד מילים מיוחדות היה לעגנון גם ריתמוס ייחודי, מבנה ייחודי של משפטים וסגנון ייחודי ובולט. בכל זאת, קשה להסביר אותו, ולכן הוא הפך לנושא של מחקרים רבים. סגנונו הייחודי של עגנון מועבר לקורא עם כל משפט ביצירותיו.

עגנון הוא הסופר הישראלי היחיד שהוא חתן פרס נובל לספרות (שנת 1966).

ספריו תורגמו לשפות רבות.

רכש, לרכוש – to acquire
שקד, לשקוד – to work diligently
הרחיב, להרחיב - to widen
השכלה - education, knowledge

נשא, להנשא – להתחתן
הושפע, להיות מושפע – to be influenced
ערכים – values
אורח חיים – lifestyle

מקורות – origins
רומן – novel
עוסקים, לעסוק – to deal with
תחום – field, area
רובד – layer
משמעות – meaning
גלוי – revealed, open
מרמז, לרמז – to imply

ייחודי – unique
מרכיב – component
השתלבו, להשתלב – to integrate

בולט – prominent
נושא – subject
מועבר – transferred, relayed

חתן - recipient

מאויב לאוהב

עד שלא נבנתה תלפיות היה מלך הרוחות מושל שם בכל הארץ, וכל שריו ועבדיו רוחות עזים וקשים יושבים שם בהר ובעמק בגבעה ובגיא ועושים כל מה שלבם חפץ, כאילו להם בלבד ניתנה ארץ.

פעם אחת נזדמתי לשם, ראיתי שהמקום נאה והאוויר צח והרקיע תכלת טהורה והארץ רחבת ידים, טיילתי לי להנאתי. פגע בי רוח. אמר לי, מה אתה עושה כאן? אמרתי לו, מטייל אני. אמר לי, מטייל אתה? טפח על ראשי וזרק את כובעי. כפפתי עצמי להרימו. פיזר את בגדי והפכם על ראשי ועשאני לצחוק. העברתי בגדי מעל ראשי. עמד הרוח והפילני לארץ וצחק צחוק פרוע. הגבהתי את עצמי ועמדתי. הטיח בי וצעק, כלך ולך, כלך ולך.

ראיתי שאיני יכול לדון עם מי שתקיף ממני והלכתי לי.

חזרתי לעיר ונכנסתי לתוך ביתי. קצרה עלי נפשי ויצאתי. מדעתי או שלא מדעתי הביאוני רגלי לתלפיות. נזכרתי כל שעשה לי הרוח. לקחתי בד ויתדות ותקעתי לי אוהל, מפלט מרוח סועה וסער.

לילה אחד ישבתי שם. כבה האור פתאום. יצאתי לראות מי כיבה אורי. מצאתי את הרוח עומד בחוץ. שאלתי אותו, מה אתה מבקש? הטיח על פי ותקע באזני. חזרתי ונכנסתי לתוך אהלי. הסיע יתדותי ונתק את חבלי והפך את אהלי ופיזר את יריעותי. אף בי פגעה ידו וכמעט שהפילני.

ראיתי שאיני יכול לו. נטלתי את רגלי וחזרתי לעיר.

חזרתי לעיר וישבתי בין החומות. קצרה נפשי עלי וביקשתי לצאת למקום אויר נאה. מאחר שאין בכל הארץ כאוירה של תלפיות הלכתי לתלפיות. וכדי שלא יתעללו בי הרוחות לקחתי עמי נסרים ועשיתי לי צריף. הייתי סבור שמצאתי לי מנוחה והרוח סבור היה אחרת. לא יצא היום עד שהקיש על גגי וזיעזע את הדפנות. לילה אחד הסיע את כל הצריף כולו.

הרוח הסיע את צריפי והעמידני בלא מחסה. נטלתי את רגלי וחזרתי לעיר.

מה שאירע לי פעם ושתי פעמים אירעני שלישית. באתי לעיר וקצרה עלי ישיבתי. ולבי הוי לבי מושכני למקום שהבריחוני משם.

אמרתי ללבי, אי אתה רואה שאי אפשר לנו לחזור למקום שגרשוני משם. ומה שאי אפשר הרי אי אפשר. ואילו לבי דעה אחרת היתה לו. ואם אלף פעמים אמרתי אי אפשר היה לבי אומר לי אלף פעמים ואלף אפשר ואפשר.

הבאתי עצים ואבנים ובניתי לי בית.

לא אשבח את ביתי, כי קטן הוא ולא אתבייש בו בשביל שיש גדולים וטובים ממנו. ביתי קטן, אבל מקום יש בביתי לאדם שכמותי שאינו מבקש גדולות.

ראה הרוח שבניתי לי בית. בא ושאלני, מה זה. אמרתי לו, בית הוא. צחק ואמר, חייך שלא ראית עוד דבר של צחוק כבית זה שאמרת. צחקתי אף אני ואמרתי לו, את שעדיין לא ראית אתה תראה. צחק ואמר, בית זה מהו? צחקתי ואמרתי בית הוא בית. צחק ואמר לי, אלך ואבדוק. פשט את ידו ובדק את הדלת. נשברה הדלת ונפלה. פשט את ידו ובדק את החלונות. נשברו החלונות ונפלו. לסוף הגביה עצמו ועלה לגג. כיון שעלה נפל הגג. צחק בי הרוח ואמר, ביתך שבנית היכן הוא? אף אני שאלתי, היכן ביתי. אבל לא צחקתי.

בראשונה כשהיה הרוח מגרשני הייתי חוזר לעיר. לסוף אירעו דברים שלא נתנו לי לחזור לעיר. רבצתי בין המשפתיים ולא ידעתי מה אעשה. לחזור לעיר אי אפשר, מפני דברים שאירעו שם, לחזור לתלפיות אי אפשר, מפני הרוח שמגרשני. ולעשות לי אוהל או צריף, והרי אין להם קיום, לבנות לי בית קטן, והרי אף הוא לא עמד בפני הרוח. או אולי, מה טעם לא עמד בפני הרוח, מפני שהיה קטן ודל, ואילו היה גדול וחזק היה עומד. לקחתי לי עצים חזקים וקורות ואבנים גדולות וטיח ומלט ושכרתי לי פועלים טובים ועמדתי עליהם ביום ובלילה. אף חכמתי עמדה לי, שהעמקתי את היסודות.

נבנה הבית ועמד על תלו.

כיון שעמד הבית בא הרוח והקיש על התריסים. שאלתי, מי מקיש כאן על חלוני? שחק ואמר, שכן. אמרתי לו, מה מבקש שכן משכנו בליל סועה וסער? צחק ואמר, שכן בא לברך את שכנו לחנוכת הבית. אמרתי לו, וכי דרכו של שכן לבוא בעד החלונים כגנב? בא והקיש על הדלת. אמרתי לו, מי מטיח על דלתי? אמר הרוח, אני הוא שכנך. אמרתי, שכני אתה, בוא והכנס. אמר לי, הרי הדלת נעולה. אמרתי לו, הדלת נעולה, נראה הדבר שנעלתי אותה. השיב הרוח ואמר, פתח. אמרתי מתיירא אני מן הצנה, המתן לי עד שתצא החמה ואפתח לך.

כיון שיצתה החמה יצאתי לפתוח לו ולא מצאתיו. עמדתי לפני ביתי וראיתי שכל הארץ שממה, לא אילן ולא גן, כי אם עפר ואבנים. אמרתי לי, אטע לי גן.

לקחתי מעדר ועדרתי בקרקע. כיון שנחרשה הקרקע הבאתי לי שתילים. באו גשמים והשקו את השתילים, באו טללים והפריחו אותם, באה החמה

HARVARD COLLEGE LIBRARY

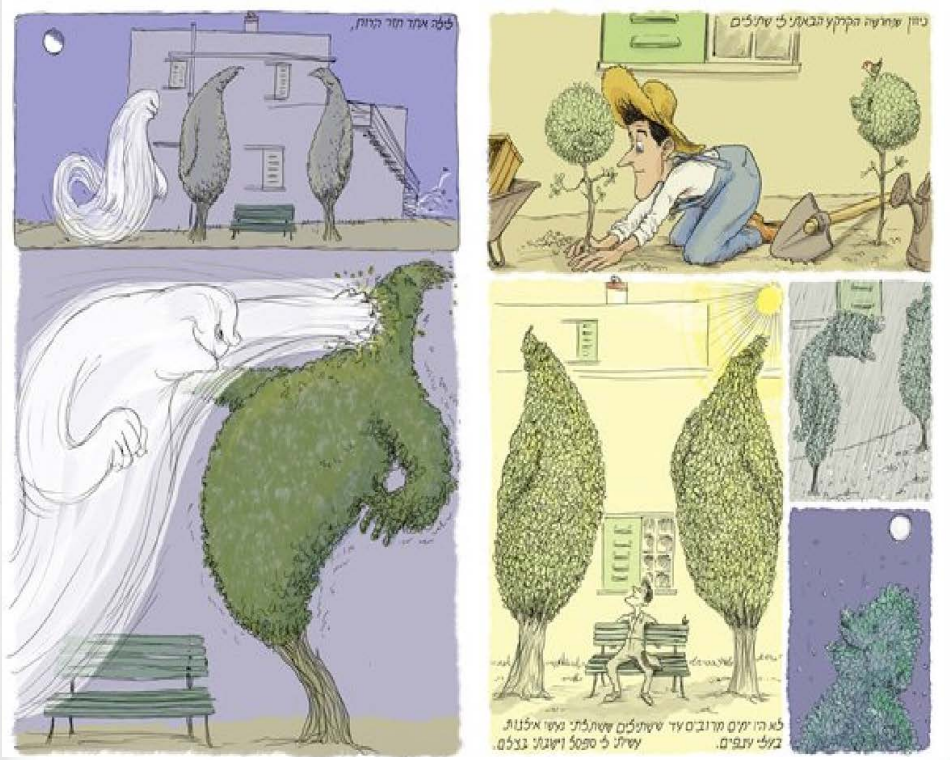
והצמיחה אותם. לא היו ימים מרובים עד ששתילים ששתלתי נעשו אילנות בעלי ענפים.

עשיתי לי ספסל וישבתי בצלם.

לילה אחד חזר הרוח ובא והטיח באילנות. מה עשו האילנות, הטיחו בו ברוח. חזר הרוח והטיח באילנות. חזרו האילנות והטיחו ברוח. לא קמה בו עוד רוח. נפנה והלך לו.

מכאן ואילך נתנמכה רוחו של רוח ובא בדרך ארץ. והואיל שהוא נוהג עמי בדרך ארץ נוהג אף אני עמו בדרך ארץ. כשהוא בא יוצא אני לקראתו ומבקש ממנו לישב עמי על ספסל שבגן בין האילנות. והוא בא ויושב. וכשהוא בא מביא עמו ריח טוב מן ההרים ומן העמקים ומניף לי כבמניפה. ומאחר שהוא נוהג כבעל תשובה גמור איני מזכיר לו מעשיו הראשונים. וכשהוא פורש ממני והולך לו אני מבקש ממנו שיחזור ויבוא, כדרך שנוהגים עם שכן טוב. ובאמת שכנים טובים אנו, ואני אוהב אותו אהבה גמורה. ואפשר שאף הוא אוהב אותי.

https://www.youtube.com/watch?v=Nvk2i0xQNV0



ש"י עגנון

תהִלה



תהִלה • השנים הטובות • עגונות • המלבוש

HARVARD COLLEGE LIBRARY - WIDENER LIBRARY

ירושלים 130A

זקנה אחת היתה בירושלים. זקנה נאה שכמותה לא ראיתם מימיכם. צדקת היתה וחכמה היתה וחיננית היתה וענוותנית היתה. אור עיניה חסד ורחמים וקמטי פניה ברכה ושלום. אלמלא שאין הנשים יכולות להדמות למלאכים הייתי מדמה אותה למלאך אלקים. ועוד זאת היתה בה, זריזות של עלמות. אלמלא בגדי זקונה שעליה לא ניכר בה שמץ זיקנות.

עד שלא יצאתי מירושלים לא הכרתי אותה, משחזרתי לירושלים הכרתי אותה. והיאך לא הכרתיה קודם? היאך אתם לא הכרתם אותה עכשיו? אלא כל אדם נועד לו להכיר את מי שיכיר ובאיזה זמן יכירו אותו ובאיזו סיבה יכיר אותו. באיזו סיבה נתוודעה לי? מעשה והלכתי לבקר חכם אחד מחכמי ירושלים שהיה דר סמוך לכותל המערבי ולא מצאתי את הבית. מצאתי לאשה אחת באה בפח מים ושאלתי אותה. אמרה לי, בוא וארך. אמרתי לה, אי אַת צריכה לטרוח, אמרי לי היכן אפנה ואלך לי. חייכה ואמרה לי, מה איכפת לך אם זקנה זו תזכה במצוה. אמרתי לה, אם מצוה היא זכי בה, אבל תני לי פח זה שבידך. חייכה ואמרה, למעט את המצוה אתה מבקש. אמרתי לה, לא למעט את המצוה אני מבקש, אלא למעט את טרחתך. אמרה, לא טורח הוא, אלא זכות הוא, שנתן הקדוש ברוך הוא כח לבריותיו להביא צרכיהם בידיהם.

דילגנו בין אבני הרחוב ונשתלשלנו מסימטא לסימטא ונטינו מפני הגמלים והחמורים ושואבי מים והולכי בטל ומרדפי חדשות. עד שעמדה בת לוויתי ואמרה, כאן ביתו של זה שאתה מבקש. אמרתי לה שלום ונכנסתי.

מצאתי את האיש בביתו כשהוא יושב לפני שולחנו. איני יודע אם הכירני אם לא הכירני. מאחר שבכניסתי חידש חידוש גדול[1] העלה

1. חידש חידוש גדול — פירוש חדש, דרוש חדש בלימוד התורה והגמרא

HARVARD COLLEGE LIBRARY - WIDENER LIBRARY

ירושלים 130A

לפני את חידושו. ומחידוש זה לחידוש אחר.
ביציאתי ביקשתי לשאול אותו, זקנה זו שהראתה לי את הדרך מי היא, שמאור פניה שלום וחיבת קולה נחת רוח. אבל כלום אפשר להפסיק חכם בשעה שהוא מערה[2] את חידושיו.
לאחר כמה ימים שוב הלכתי לעיר בשביל זקנה אחת אלמנתו של רב, שקודם חזירתי לירושלים הבטחתי לבן בנה לפקוד את שלומה.
אותו היום זמן רביעה[3] ראשונה של יורה היה. הגשמים כבר התחילו יורדים והחמה היתה כבושה בעננים. יום שכזה בחוצה לארץ רואים כיום אביב, ירושלים שהיא מפונקת שבעה שמונה חדשים בחמה, יום שאין החמה זורחת בכל תקפה דומה כחורף ומתחבאים מפניו בבתים ובחצרות ובכל מקום שיש שם פינת גג.
טיילתי לי אילך ואילך כשאני מריח את ריח הגשמים שיורדים ברננה ומתעטפים בערפלים המגוונים ומשיקים[4] בין אבני חוצות ומקישים על כתלי הבתים ומרקדים על הגגות ומנטפים ועושים שלוליות שלוליות, שפעמים הן עכורות ופעמים הן צלולות ומבהיקות מזהרי החמה שמבצבצים ויוצאים לסירוגין מבין העננים לראות הקלו המים[5], שירושלים אפילו ביום של גשמים החמה מבקשת לעמוד בתפקידה[6].
נכנסתי לבין החנויות המקומרות[7] אצל הצורפים, ומשם אצל הבַּשָּׂמים ומשם אצל הסנדלרים ואצל אורגי שמיכות, ומשם אצל מבשלי

2. מערה — שופך.
3. רביעה — פרק זמן מעונת הגשמים ("סדר תעניות אלו האמור ברביעה ראשונה" — תענית ג א).
4. משיקים — נושקים אלו לאלו (ביצה פב ג).
5. הקלו המים — ראו בראשית ח ח. נח שלח את היונה מן התיבה בימי המבול לראות הקלו המים.
6. לקיים ייעודה, למלא פקודתה ("שלא ישנו את תפקידם" — בברכת קידוש הלבנה; "ארזים מבקשים תפקידן" — איכה רבתי א).
7. המקומרות — בעלות תקרה מעוגלת בתבנית של קשת.

תבשילים ומשם לרחוב היהודים. מעוטפים בסמרטוטי סמרטוטים ישבו העניים כשהם מתרשלים[8] להוציא ידיהם מתוך עטיפותיהם והם מביטים בזעף על כל שעובר עליהם ואינו מושיט ידו לכיסו. היה עמי כיס של פרוטות, הלכתי מעני לעני ונתתי להם. לבסוף שאלתי על ביתה של הרבנית והראו לי.
נכנסתי לחצר אחת מאותן החצרות שכל הרואה אותן מפקפק אם דר שם אדם ועליתי בשש שבע מעלות שבורות והגעתי אצל דלת עקומה. נתקלתי בחתול מבחוץ ובערימה של אשפה בפנים. מחמת הֶבְלָה של הצינה לא ראיתי אדם, אבל שמעתי קול מרוגז שואל וכוהה[9], מי כאן? נטלתי עיני וראיתי כמין מטה של ברזל ועליה גל של כרים וכסתות, ובתוך הגל שוכבת זקנה מבוהלת וכעוסה.
אמרתי לה שלום וסיפרתי לה שאני בא מחוצה לארץ ובידי ברכת שלום מבן בנה. הוציאה ידה מתוך כסותיה ומשכה את הכסת עד למעלה מצוארה ושאלה, כמה בתים יש לו ואם משרתת מצויה בתוך ביתו ואם יש לו שטיחים נאים בכל חדר. לבסוף נתאנחה ואמרה, צינה זו מוציאה אותי מן העולם[10]. משראיתי שכל כך קשה עליה הצינה אמרתי לעצמי תנור של נפט היה מיקל עליה את יסוריה. תפסתי מידה של ערמה ואמרתי לה, נכדך שלח בידי מעות לקנות לך תנור, תנור מטולטל שממלאים אותו נפט ומציתים את הפתילה והוא דולק ומעלה חום. הוצאתי את ארנקי ואמרתי, הנה הכסף. השיבה לי בתרעומת, היאך אלך ואקנה תנור, וכי רגלים יש לי? גלידי קרח יש לי. צינה זו עד שלא תביאני להר הזיתים[11] תוציא אותי מדעתי. ושם בחוצה לארץ אומרים שארץ ישראל ארץ חמה. חמה היא לרשעים בגיהנם. אמרתי לה מחר תזרח החמה ותעביר את הצינה. אמרה היא, עד שלא תבוא

8. מתרשלים — מתעצלים ("היין נכנס בכל אבר ואבר והגוף מתרשל והדעת מטולטלת" — תנחומא שמיני ה).
9. כוהה — נחלש ("כל זמן שהוא מאריך לתקוע, קולו מחליש וכוהה" — רש"י, שמות יט יט). ואפשר גם לבאר: משתעל; ראו להלן עמ' 37, הערה 104.
10. מוציאה אותי מן העולם — ממיתה אותי.
11. תביאני להר הזיתים — לבית העלמין שעל הר הזיתים.

MODERN HEBREW AT HARVARD, Advanced Intermediate Level, Fall Semester

HARVARD COLLEGE LIBRARY - WIDENER LIBRARY

ירושלים 130A

הנחמה, תצא הנשמה. אמרתי לה, בעוד שעה שתי שעות אשלח לך את התנור. צמצמה עצמה בתוך כריה וכסתותיה, כאילו להראות למיטיבה המדומה שאין לסמוך על טובותיו.

נפטרתי והלכתי לרחוב יפו ונכנסתי לחנות של מוכרי כלים וקניתי תנור מטולטל מן המעולה שבתנורים ושלחתיו לה לרבנית הזקנה. אחר שעה חזרתי והלכתי אצלה, שמא אינה בקיאה בתנורים המטולטלים ואלמדנה את תורת ההדלקה. דרך הילוכי הרהרתי, ברכת הודייה[12] ודאי לא אשמע מפיה. לא כל הזקנות שוות. זו שהראתה לי את ביתו של אותו חכם נוחה לכל אדם וזו ששיגרתי לה תנור אינה נוחה אפילו למי שמבקש טובתה.

וכאן צריכני להקדים מעין הקדמה קטנה. איני מתכוין להגיד שבחה של אחת מתוך גנותה של חברתה, כל שכן לספר מעשה העיר ויושביה. גלגל עינו של אדם מצומצם ואינו יכול להקיף עירו של הקדוש ברוך הוא. אם כן למה אני מזכיר את מעשה הרבנית, שבכניסתי נזדמנה לי אותה הזקנה.

הטיתי עצמי ופניתי לה דרך. עמדה ושאלה בשלומי, כמי ששואל בשלום קרובו. עמדתי תמיה, כלום אפשר שהיא מאותן הזקנות שהכרתי בירושלים קודם שירדתי לחוצה לארץ, והרי רובן ככולן כלו מרעב בימות המלחמה[13], ואם מקצת מקצתן נשתיירו, הרי אני נשתניתי, שכשיצאתי מירושלים הייתי בחור ועכשיו שנים שעשיתי בחוצה לארץ עשאוני זקן, והיאך זו הכירה אותי.

ראתה שאני תוהה. שחקה ואמרה, אי אתה מכירני. הרי אתה הוא שביקשת לטלטל את פחי כשהלכת אצל איש פלוני. אמרתי לה, את היא שהראית לי את הדרך, ואני עומד ותוהה, כאילו לא הכרתיך. צחקה ואמרה, וכי מחוייב אתה להכיר כל הזקנות שבירושלים? אמרתי לה, והיאך הכרת את אותי? ענתה ואמרה לי, ירושלים מתוך שעיניה צפויות לכל ישראל, כל שבא לכאן נחקק בלבנו ואין אנו שוכחים

12. הבעת תודה, על־פי "ברכת הודיה" הברכה הי"ז של תפילת שמונה־עשרה, שתחילתה — "מודים אנחנו לך" וחתימתה — "הטוב שמך ולך נאה להודות."
13. הכוונה למלחמת העולם הראשונה.

אותו. אמרתי לה, יום צונן היום, יום גשמים ורוחות, ואני עומד ומעכב אותך בחוץ. אמרה היא בלשון חיבה, כבר ראיתי קרירות גדולות מאותן שבירושלים. ולענין רוחות וגשמים, עליהם אנו מודים ואומרים משיב הרוח ומוריד הגשם[14]. מצוה גדולה עשית, עצמות זקנות החיית. התנור ששיגרת לרבנית מחמם את נפשה. הורדתי את ראשי כאדם שבוש לשמוע שבחו. הרגישה בדבר ואמרה, מצוות לאו להתבייש ניתנו[15]. אבותינו שהיו עושים מצוות הרבה לא היו מפרסמים את המצוות, אנו שאנו ממעטים במצוות, מצוה לפרסם כל מצוה שעושים, כדי שישמעו אחרים וילמדו ממעשינו. עכשיו בני לך אצל הרבנית ותראה כמה מחממת המצוה שעשית.

נכנסתי אצל הרבנית ומצאתיה יושבת אצל התנור הדלוק וטיפין של אורה מנטפות ויוצאות מתוך נקבי התנור והבית מלא חום וחתול כחוש מונח לה על ברכיה, והיא מביטה בתנור ומדברת עם החתול ואומרת, דומה עלי שאתה נהנה מן החום יותר ממני.

אמרתי לה, רואה אני שהתנור דולק יפה ומעלה חום. מרוצה את ממנו?

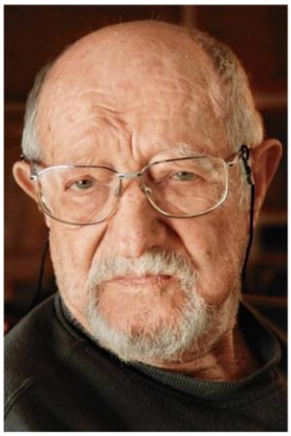
אמרה הרבנית, ואם מרוצה אני, כלום ימעט את ריחו או יוסיף חום? תנור היה לי בביתי שהיה בוער ממוצאי סוכות ועד ערב פסח והיה מושך חום כחמה בתקופת תמוז והיו מוצאין בו נחת רוח, לא כאותם התנורים הקלים שחמימותם רגע. באמת אין לבקש מן המחדשים שיהו עושים מעשים גמורים, דיים שהם מראים פנים כאילו עושים. דבר זה אמרתי להם לאנשי עירי לאחר פטירת בעלי הרב שיהא מליץ יושר[16] בעדי, כשהביאה לה העיר רב חדש. אמרתי מה אתם מבקשים, שמא שיהא כרבכם שנפטר. דיו לזה שאינו עושה צרות. כיוצא בזה אמרתי לשכנותי שבאו לראות את התנור ששלח לי נכדי על ידך. אמרתי להן,

14. משיב הרוח ומוריד הגשם — בברכת "מחיה המתים" שבתפילת "שמונה־עשרה", החֵל במוסף של שמיני עצרת ועד ליום א' של פסח.
15. על־פי "מצוות לאו ליהנות ניתנו" (ערובין לא ע"א).
16. מליץ יושר — סניגור בעולם האמת (ראו בפיוט ל"ימים נוראים": "באין מליץ יושר מול מגיד פשע").

HARVARD COLLEGE LIBRARY - WIDENER LIBRARY

חיים חפר
1925-2012







- חיים פיינר נולד בשנת 1925 בפולין. אביו היה סוכן של שוקולד, ואמו הייתה עקרת בית.
- כאשר היה בן 11 עלתה משפחתו לארץ והוא הצטרף לתנועת הנוער מחנות העולים, שם התחיל לכתוב את פזמוניו.
- בגיל 17.5 עזב את בית הספר והתגייס לפלמ"ח.



הפלמ"ח

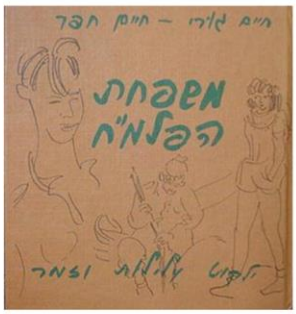
- חפר שירת בפלמ"ח ובין היתר השתתף בהברחתם ארצה של מעפילים מסוריה ולבנון.
- חיים חפר היה למפקדה של להקת הצ'יזבטרון, להקת הבידור של הפלמ"ח, וכתב את רוב פזמוניה.





עבודתו

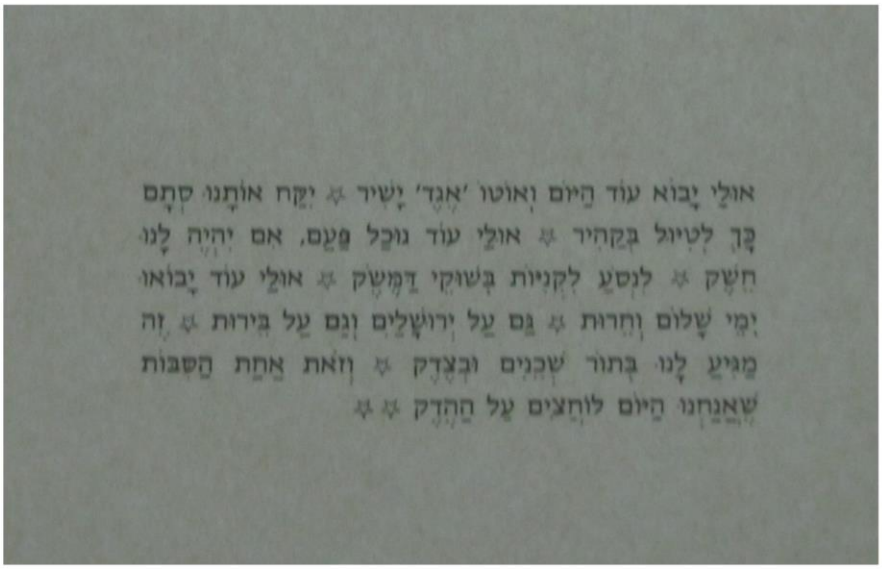
- לאחר שחרורו (ב-1949) המשיך חפר לכתוב ללהקות הצבאיות.
- חיים חפר כתב שירים ופזמונים לתיאטרון ולסרטים.







לדבר על לקטי שירים, פזמונים, אלבומי ניצחון אחרי המלחמות


אוּלַי יָבוֹא עוֹד הַיּוֹם וְאוֹטוֹ 'אֶגֶד' יָשִׁיר ✡ יַקִּיז אוֹתָנוּ סְתָם
כָּךְ לְטַיּוּל בַּקָּהִיר ✡ אוּלַי עוֹד נוֹכַל פַּעַם, אִם יִהְיֶה לָנוּ
חֹשֶׁק ✡ לִנְסֹעַ לְקַנְיוֹת בְּשׁוּקֵי דַּמֶּשֶׂק ✡ אוּלַי עוֹד יָבוֹאוּ
יְמֵי שָׁלוֹם וְחֵרוּת ✡ גַּם עַל יְרוּשָׁלַיִם וְגַם עַל בֵּירוּת ✡ זֶה
מַגִּיעַ לָנוּ בְּתוֹר שְׁכֵנִים וּבְצֶדֶק ✡ וְזֹאת אַחַת הַשִּׂבּוֹת
שֶׁאֲנַחְנוּ הַיּוֹם לוֹחֲצִים עַל הַהֶדֶק ✡ ✡

לדבר על שיוך פוליטי לשמאל, חבר של רבין ויגאל אלון מהפלמח
לדבר על עיתונות מגוייסת, וסגנון הכתיבה של המקאמה – פרוזה מחורזת

- בשנים 1975-1978 שמש כנספח התרבות של ישראל בחוף המערבי של ארצות-הברית.
- חיים חפר הוא חתן פרס סוקולוב, פרס אקו"ם וחתן פרס ישראל לזמר העברי ב-1983.



ירושלים של כולם

קְחוּ לָכֶם יוֹם, קְחוּ לָכֶם יוֹמַיִם • לִבְשׁוּ לָכֶם כּוֹבַע, מִשְׁקְפֵי
שֶׁמֶשׁ וְנַעֲלַיִם • טַפְּסוּ עַל רַכֶּבֶת, אוֹטוֹבּוּס אוֹ אוֹפַנַּיִם •
וּבִיחִידוּת, בְּקְבוּצוֹת אוֹ בְּשְׁנַיִם • עֲלוּ וְשַׁאֲלוּ שְׁלוֹם
יְרוּשָׁלַיִם • •

בּוֹאוּ לְסִמְטָאוֹת הַשׁוּק כִּי הַקְּנִיָּה הַגְּדוֹלָה הִתְחִילָה •
וְעוֹמְדִים עַל הַמֻּקָּח עוֹבְדָיהָ וַעֲבְדַאלָה וּגְאוּלָה וְנַ׳מִילָה •
וְאָדוֹן מְזָרְחִי אוֹמֵר: מַה יִּהְיֶה אִם לְחַיִּים כָּאֵלֶּה אוֹתָם
נַרְגִּילָה • וְהוּא מִתְיַשֵּׁב בַּקָּפֶה וְאוֹמֵר לַמֶּלְצַר: הָבָה
נַרְגִּילָה • וּלְאַט לְאַט הוּא מִתְרַגֵּל לַשַּׁעַם וְלָרִיחַ •
וְתוֹפֵס שֶׁבֶן עַרְבִי וּמַתְחִיל אִתּוֹ לְהִתְוַכֵּחַ • וְסוֹחֵר בֶּן
שָׁבַע עִם עֶפְרוֹנוֹת מִסִּין בֵּין הָרַגְלַיִם מִתְרוֹצֵץ • וְאָחִיו
נוֹתֵן צְעָקָה: "בְּלִירָה!!" עַד שֶׁתּוֹף הָאָזֶן מִתְפּוֹצֵץ •
וְרַבִּינוֹבִיץ קָנָה סַבּוֹן LUX מֵרֵיחַ הַפְּלָא וָפְלָא • — אֵין
סָפֵק יְרוּשָׁלַיִם הִיא שֶׁל כָּל אַלָּה • •

הִכָּנְסוּ בְּשַׁעַר צִיּוֹן וּלְכוּ בְּדַרְכָּהּ הַכֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי • וְהִתְחַכְּכוּ
בְּאַבְרֵךְ עִם קָפּוֹטָה וּבְחַיִל עִם חֲגוֹר קְרָבִי • הִסְתַּבְּלוּ
בְּעֵינַיִם שֶׁהֵן מְחַיְּכוֹת וְגַם רָטֹבוֹת • וְתִרְאוּ שֶׁהָאֱמוּנָה
בְּכָל זֹאת חֲשׁוּבָה יוֹתֵר מִן הַמִּצְווֹת •

וְהִנֵּה פַּעֲמוֹן בָּאְוִיר וּשְׁלֹשָׁה נְזִירִים עַל הַגַּג • וְדַגְלֵי כְּנֵסִיּוֹת
בָּעָנָן כְּאִלּוּ הָיָה זֶה יוֹם חַג • וּבְוִיָּה דּוֹלוֹרוֹסָה נוֹשֵׂאת
נְזִירָה אֶת סַלָּהּ • וְהִיא מַבִּיטָה בִּיהוּדִים בְּעַיִן יְבֵשָׁה
וּכְחֻלָּה • וְהִיא נִכְנֶסֶת בְּשַׁעַר בַּרְזֶל, שֶׁיּוֹצֵא מִתּוֹכוֹ שִׁיר
תְּפִלָּה • וְהִיא זוֹרֶקֶת מַבָּט שֶׁל לִגְלוּג אֶל צֶלֶם שֶׁנִּצָּב
מוּלָהּ • — זֶה בָּרוּר — יְרוּשָׁלַיִם הִיא שֶׁלָּהּ • •

וְעֶרֶב. הַבָּתִּים מַאֲרִיכִים אֶת צִלָּם • וְהָרֵי יְהוּדָה מִתְעַדְּנִים
בְּחַכְלִילָם • וְטוֹב מְאֹד, טוֹב מְאֹד שֶׁיֵּדְעוּ בָּעוֹלָם •
שֶׁיְּרוּשָׁלַיִם שֶׁלָּנוּ הִיא שֶׁל כֻּלָּם • •

מתוך "ירושלים של כולם", חיים חפר, ידיעות אחרונות, י"ז אייר תשנ"ז, 1997

סמטאות	alleys
לעמוד על המקח	to bargain
נרגילה, להרגיל	to make someone accustomed to
נרגילה	hookah
להתוכח	to argue, debate
מתרוצץ, להתרוצץ	to run around
תף האוזן	eardrum
התחככו, להתחכך	to rub against
אברך	Yeshiva student
קפוטה	capote
חגור קרבי	combat vest
פעמון	bell
נזירים	monks
נושאת, לשאת	to carry
סל, סלה	basket
ברזל	iron
זורקת, לזרוק	to throw
לגלוג	belittlement
נצב – עומד	
מתעדנים	become gentle
חכלילי - אדום	

תַּיָּירִים / יְהוּדָה עַמִּיחַי

בְּקוֹרֵי אֲבֵלִים הֵם עוֹרְכִים אֶצְלֵנוּ ,
יוֹשְׁבִים בְּיָד וָשֵׁם, מַרְצִינִים לְיַד הַכּוֹתֶל הַמַּעֲרָבִי
וְצוֹחֲקִים מֵאֲחוֹרֵי וִילוֹנוֹת כְּבֵדִים בְּחַדְרֵי מָלוֹן ,
מִצְטַלְּמִים עִם מֵתִים חֲשׁוּבִים בְּקֶבֶר רָחֵל
וּבְקֶבֶר הֶרְצֶל וּבְגִבְעַת הַתַּחְמוֹשֶׁת ,
בּוֹכִים עַל יְפִי גְּבוּרַת נְעָרֵינוּ
וְחוֹשְׁקִים בְּקַשְׁיחוּת נָעֳרוֹתֵינוּ
וְתוֹלִים אֶת תַּחְתּוֹנֵיהֶם
לְיִבּוּשׁ מָהִיר
בְּאַמְבַּטְיָה כְּחוּלָה וְצוֹנֶנֶת .

אֲבֵלִים mourners
מַרְצִינִים to grow serious
וִילוֹנוֹת drapes
כְּבֵדִים heavy

גְּבוּרַת, גבורה heroism
חוֹשְׁקִים to lust for
קַשְׁיחוּת toughness
תַּחְתּוֹנֵיהֶם, תחתונים underwear
יִבּוּשׁ drying
אַמְבַּטְיָה bathtub
צוֹנֶנֶת cool

פַּעַם יָשַׁבְתִּי עַל מַדְרֵגוֹת לְיַד שַׁעַר בַּמְצוּדַת דָּוִד, אֶת שְׁנֵי הַסַּלִּים
הַכְּבֵדִים שַׂמְתִּי לְיָדִי. עָמְדָה שָׁם קְבוּצַת תַּיָּירִים סָבִיב הַמַּדְרִיךְ
וְשִׁימַּשְׁתִּי לָהֶם נְקוּדַת צִיּוּן. "אַתֶּם רוֹאִים אֶת הָאִישׁ הַזֶּה עִם
הַסַּלִּים? קְצַת יָמִינָה מֵרֹאשׁוֹ נִמְצֵאת קֶשֶׁת מִן הַתְּקוּפָה הָרוֹמִית .
קְצַת יָמִינָה מֵרֹאשׁוֹ". "אֲבָל הוּא זָז, הוּא זָז!" אָמַרְתִּי בְּלִבִּי :
הַגְּאוּלָה תָּבוֹא רַק אִם יַגִּידוּ לָהֶם: אַתֶּם רוֹאִים שָׁם אֶת הַקֶּשֶׁת
מִן הַתְּקוּפָה הָרוֹמִית? לֹא חָשׁוּב: אֲבָל לְיָדָהּ, קְצַת שְׂמֹאלָה
וּלְמַטָּה מִמֶּנָּה, יוֹשֵׁב אָדָם שֶׁקָּנָה פֵּרוֹת וִירָקוֹת לְבֵיתוֹ.

מַדְרֵגוֹת steps
שַׁעַר gate
מְצוּדָה citadel
סַלִּים baskets
מַדְרִיךְ guide
שִׁימַּשְׁתִּי, לשמש to be used by
נְקוּדַת צִיּוּן point of reference
יָמִינָה to the right
קֶשֶׁת arch
תְּקוּפָה time period
גְּאוּלָה salvation
שְׂמֹאלָה to the left

יהודה עמיחי – "שירים", 1948-1967

יְרוּשָׁלַיִם

עַל גַּג בָּעִיר הָעַתִּיקָה,
כְּבִיסָה מִיאֶרֶת בְּאוֹר אַחֲרוֹן שֶׁל יוֹם:
סָדִין לָבָן שֶׁל אוֹיֵבֶת,
מַגֶּבֶת שֶׁל אוֹיֵב
לְנַגֵּב בָּהּ אֶת זֵעַת אַפּוֹ.

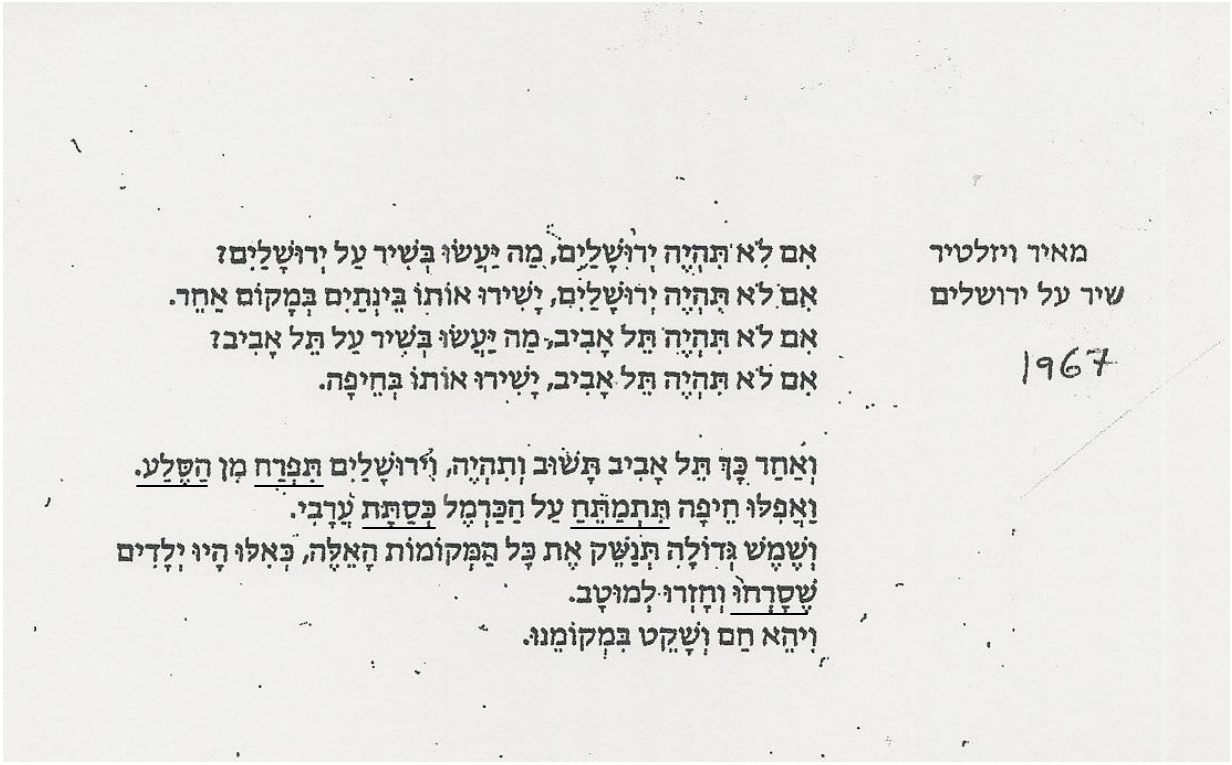
וּבִשְׁמֵי הָעִיר הָעַתִּיקָה
עֲפִיפוֹן.
וּבְקִצֵּה הַחוּט —
יֶלֶד,
שֶׁלֹּא רָאִיתִי אוֹתוֹ,
בְּגִלַּל הַחוֹמָה.

הֶעֱלִינוּ הַרְבֵּה דְּגָלִים,
הֶעֱלוּ הַרְבֵּה דְּגָלִים.
כְּדֵי שֶׁנַּחְשֹׁב שֶׁהֵם שְׂמֵחִים.
כְּדֵי שֶׁיַּחְשְׁבוּ שֶׁאֲנַחְנוּ שְׂמֵחִים.

כביסה laundry
סדין sheet
אויב, אויבת enemy
מגבת towel
לנגב to wipe
זעת אפו the sweat of his brow

עפיפון kite

מאיר ויזלטיר, "שיר על ירושלים", 1967



מאיר ויזלטיר
שיר על ירושלים

1967

אִם לֹא תִּהְיֶה יְרוּשָׁלַיִם, מַה יַּעֲשׂוּ בְּשִׁיר עַל יְרוּשָׁלַיִם?
אִם לֹא תִּהְיֶה יְרוּשָׁלַיִם, יָשִׁירוּ אוֹתוֹ בֵּינוֹתַיִם בְּמָקוֹם אַחֵר.
אִם לֹא תִּהְיֶה תֵּל אָבִיב, מַה יַּעֲשׂוּ בְּשִׁיר עַל תֵּל אָבִיב?
אִם לֹא תִּהְיֶה תֵּל אָבִיב, יָשִׁירוּ אוֹתוֹ בְּחֵיפָה.

וְאַחַד כָּךְ תֵּל אָבִיב תָּשׁוּב וְתִהְיֶה, וִירוּשָׁלַיִם תִּפְרַח מִן הַסֶּלַע.
וַאֲפִלּוּ חֵיפָה תִּתְמַתַּח עַל הַכַּרְמֶל כְּסַתָּת עֲרָבִי.
וְשֶׁמֶשׁ גְּדוֹלָה תְּנַשֵּׁק אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה, כְּאִלּוּ הָיוּ יְלָדִים
שֶׁסָּרְחוּ וְחָזְרוּ לְמוּטָב.
וְיֵהָא חַם וְשָׁקֵט בְּמִקּוֹמֵנוּ.

תפרח, לפרוח to flower, bloom

סלע rock

תתמתח, להתמתח to stretch out

סתת mason

סרחו, לסרוח to transgress, to bad

האיש שהעביר את הכותל המערבי, מאת עוזי וייל

מתוך "*אושר*", 2001

דוד לוגסי, אני חושב, אף פעם לא ידע כמה באמת הוא אוהב את הכותל, עד שלא ראה אותו מפורק לחלוטין, אבן על אבן, ומועמס בערימות על שלושים משאיות של חברת ההובלות והשיפוצים שלו, 'א"א אמריקה הובלות ושיפוצים'. עד אותו הרגע הכותל היה מקום. בסך הכל מקום. אבל רצח רבין שינה הכל.

לוגסי הוא אחד מהנדירים האלה: אנשים שנולדו בשביל להתפלל. לא פלא שבכותל הוא הרגיש בבית. הוא לא היה "דתי" במידה שהיתה מאפשרת לו להתחתן עם נכדתו של האדמו"ר - איזשהו אדמו"ר - אבל יש אנשים שכאשר הם מתפללים, הם מאושרים. בלילות שישי, למשל, הוא היה הולך לבית כנסת עם אבא שלו, חוזר לבית הוריו לקידוש וארוחה חגיגית, ואחר כך נכנס למכונית ונוסע למסיבה. בבית משפחת לוגסי, זה נחשב לליל שבת מצוין.

וזאת הסיבה שהוא אהב את הכותל, ושנא את ירושלים: שברגע שאתה עובר את שער הגיא, אתה נדרש לבחור. ימני או שמאלני, דתי או חילוני, כיפה שחורה או סרוגה - כמו בשכונות עוני בסרטים אמריקאים, אתה חייב לבחור בנופיה, אחרת תישאר לבד בעיר אלימה וחמוצה. לוגסי, ששנא לבחור ואהב להתפלל, היה חוזר מעוצבן יותר ויותר מכל ביקור בקיר האהוב עליו. עד שבפעם האחרונה, הוא נשבר. לילה אחד, שבוע אחרי הרצח, הוא התקשר אלי. השעה היתה אחת אחר חצות.

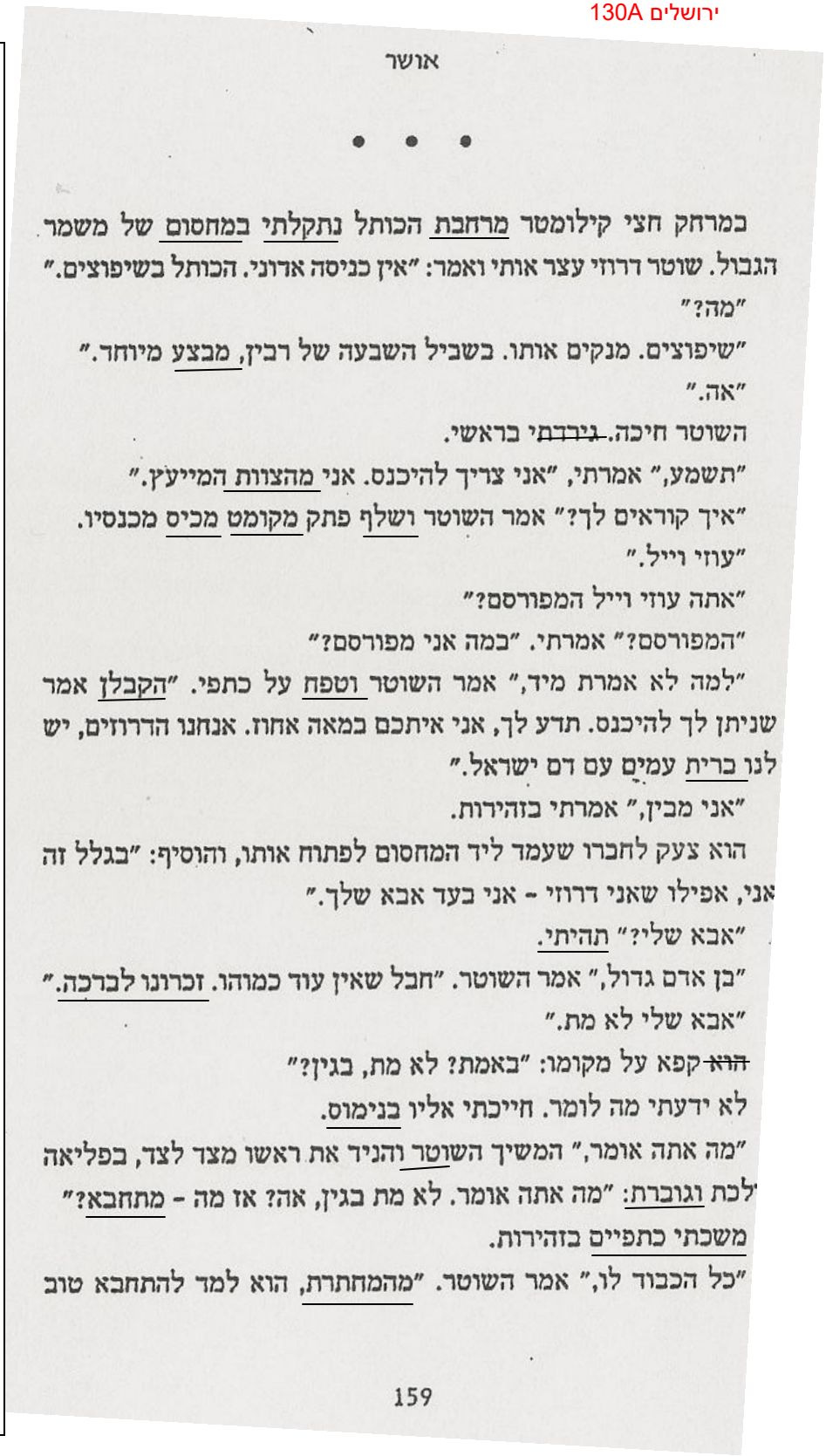
"אתה חייב לבוא," הוא אמר. "בוא, קח מונית ותגיע לירושלים. אני צריך שתייעץ לי דחוף."

"לייעץ לך במה?"

"איפה לשים אותו, אחי. את הכותל. עוד שעה אני גומר להעמיס. בוא, אין זמן לדבר. נגמרת לי הסוללה בנוקיה."

158

מפורק	dismantled
מועמס	loaded
ערימות	piles
משאיות	trucks
הובלות	moving
שיפוצים	renovations
נדירים, נדיר	rare
במידה	to the extent
חגיגית	festive
נדרש, להדרש	to be required to
כנופיה	gang
חצות	midnight
מונית	taxi
תייעץ, לייעץ	to advise
דחוף	urgent
סוללה	battery



אושר

• • •

במרחק חצי קילומטר מרחבת הכותל נתקלתי במחסום של משמר הגבול. שוטר דרוזי עצר אותי ואמר: "אין כניסה אדוני. הכותל בשיפוצים."

"מה?"

"שיפוצים. מנקים אותו. בשביל השבעה של רבין, מבצע מיוחד."

"אה."

השוטר חיכה. ~~גירדתי~~ בראשי.

"תשמע," אמרתי, "אני צריך להיכנס. אני מהצוות המייעץ."

"איך קוראים לך?" אמר השוטר ושלף פתק מקומט מכיס מכנסיו.

"עוזי וייל."

"אתה עוזי וייל המפורסם?"

"המפורסם?" אמרתי. "במה אני מפורסם?"

"למה לא אמרת מיד," אמר השוטר וטפח על כתפי. "הקבלן אמר שניתן לך להיכנס. תדע לך, אני איתכם במאה אחוז. אנחנו הדרוזים, יש לנו ברית עמים עם דם ישראל."

"אני מבין," אמרתי בזהירות.

הוא צעק לחברו שעמד ליד המחסום לפתוח אותו, והוסיף: "בגלל זה אני, אפילו שאני דרוזי - אני בעד אבא שלך."

"אבא שלי?" תהיתי.

"בן אדם גדול," אמר השוטר. "חבל שאין עוד כמוהו. זכרונו לברכה."

"אבא שלי לא מת."

~~הוא~~ קפא על מקומו: "באמת? לא מת, בגין?"

לא ידעתי מה לומר. חייכתי אליו בנימוס.

"מה אתה אומר," המשיך השוטר והניד את ראשו מצד לצד, בפליאה גוברת: "מה אתה אומר. לא מת בגין, אה? אז מה - מתחבא?"

משכתי כתפיים בזהירות.

"כל הכבוד לו," אמר השוטר. "מהמחתרת, הוא למד להתחבא טוב

159

רחבה yard
נתקלתי, להתקל to run into
מחסום roadblock, barricade

מבצע operation

גירדתי, לגרד to scratch
צוות team
שלף, לשלוף to pull out
פתק note
מקומט crumpled
כיס pocket

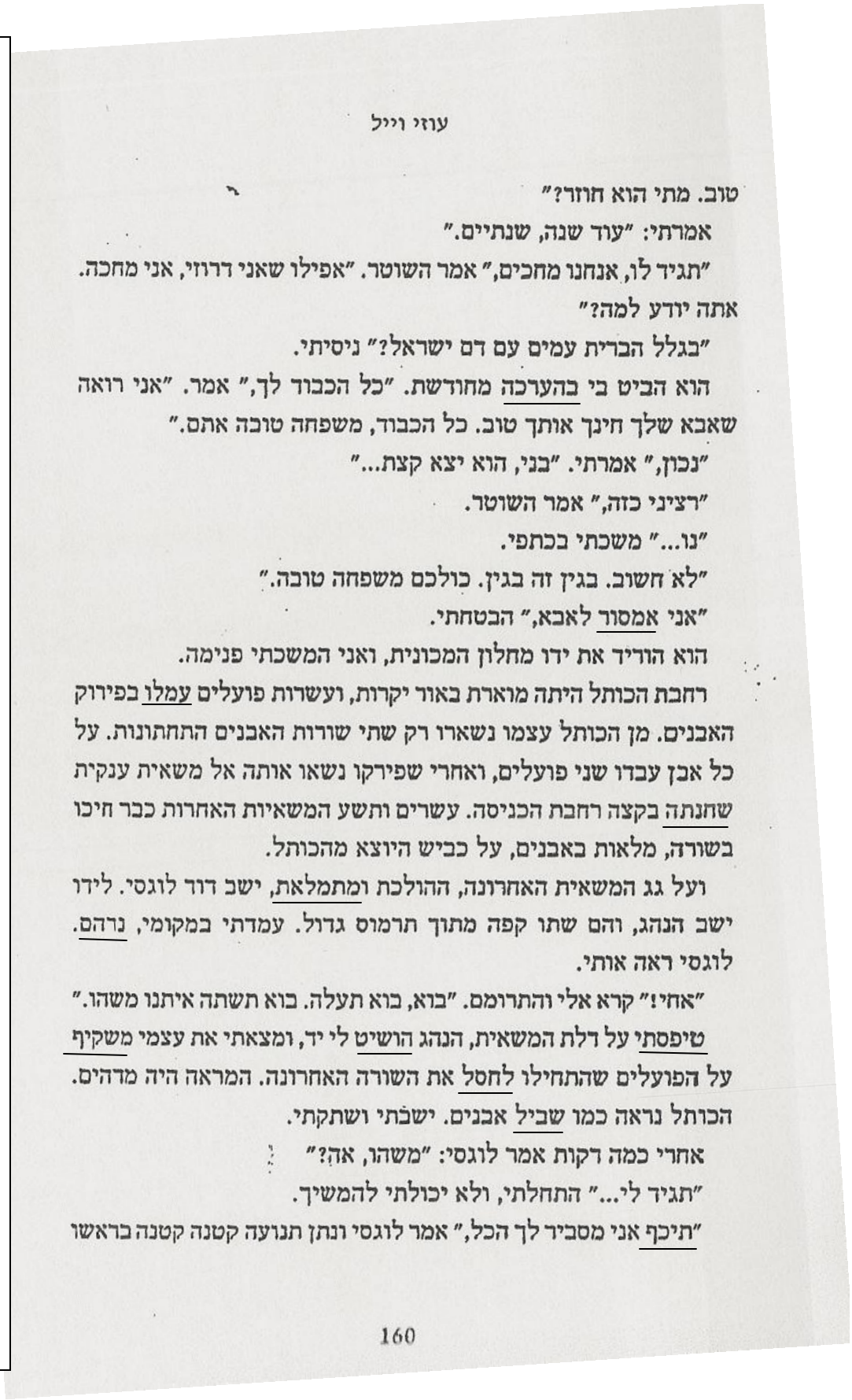
טפח, לטפוח to pat
קבלן contractor
ברית treaty, covenant

תהיתי, לתהות to wander
זכרונו לברכה may he rest in peace

קפא, לקפוא to freeze

בנימוס politely
הניד, להניד to shake
גוברת increasing
מתחבא is hiding
משכתי כתפיים shrugged my shoulders

מחתרת underground



עוזי וייל

טוב. מתי הוא חוזר?"

אמרתי: "עוד שנה, שנתיים."

"תגיד לו, אנחנו מחכים," אמר השוטר. "אפילו שאני דרוזי, אני מחכה. אתה יודע למה?"

"בגלל הברית עמים עם דם ישראל?" ניסיתי.

הוא הביט בי בהערכה מחודשת. "כל הכבוד לך," אמר. "אני רואה שאבא שלך חינך אותך טוב. כל הכבוד, משפחה טובה אתם."

"נכון," אמרתי. "בני, הוא יצא קצת..."

"רציני כזה," אמר השוטר.

"נו..." משכתי בכתפי.

"לא חשוב. בגין זה בגין. כולכם משפחה טובה."

"אני אמסור לאבא," הבטחתי.

הוא הודיד את ידו מחלון המכונית, ואני המשכתי פנימה.

רחבת הכותל היתה מוארת באור יקרות, ועשרות פועלים עמלו בפירוק האבנים. מן הכותל עצמו נשארו רק שתי שורות האבנים התחתונות. על כל אבן עבדו שני פועלים, ואחרי שפירקו נשאו אותה אל משאית ענקית שחנתה בקצה רחבת הכניסה. עשרים ותשע המשאיות האחרות כבר חיכו בשורה, מלאות באבנים, על כביש היוצא מהכותל.

ועל גג המשאית האחרונה, ההולכת ומתמלאת, ישב דוד לוגסי. לידו ישב הנהג, והם שתו קפה מתוך תרמוס גדול. עמדתי במקומי, נרהם. לוגסי ראה אותי.

"אחי!" קרא אלי והתרומם. "בוא, בוא תעלה. בוא תשתה איתנו משהו."

טיפסתי על דלת המשאית, הנהג הושיט לי יד, ומצאתי את עצמי משקיף על הפועלים שהתחילו לחסל את השורה האחרונה. המראה היה מדהים. הכותל נראה כמו שביל אבנים. ישבתי ושתקתי.

אחרי כמה דקות אמר לוגסי: "משהו, אה?"

"תגיד לי..." התחלתי, ולא יכולתי להמשיך.

"תיכף אני מסביר לך הכל," אמר לוגסי ונתן תנועה קטנה קטנה בראשו

160

הערכה appreciation

אמסור, למסור to notify

עמלו – עבדו
שורות rows

חנתה, לחנות to park

מתמלאת being filled
נדהם bewildered

טיפסתי, לטפס to climb
הושיט – נתן
משקיף, להשקיף to look over
לחסל to liquidate
שביל path

תיכף in a minute

אושר

לכיוון נהג המשאית. הוא לא רצה לשתף יותר מדי אנשים בתוכניותיו.

"היה טוב, הקפה?" שאל את הנהג.

"עשר."

"סבבה. תשמע, אם לא אכפת לך, יש לנו כמה עניינים מקצועיים."

הנהג הביט בי בחשדנות. אחר כך שפך את שארית הקפה מכוסו לרצפה, נעמד, וקפץ ארצה.

לוגסי הביט בו, קם על רגליו ומתרחק. "מה אתה אומר?" שאל, אחרי שנותרנו לבדנו.

"מה אני יכול להגיד?" פרשתי את ידי. "זה..."

"גדול, אה?"

"כן," הנהנתי, "אפשר להגיד שזה גדול. בהחלט אפשר להגיד את זה. אבל למה?"

"לא מגיע להם, הירושלמים. לא מגיע להם שיהיה להם כותל."

"אהה." הבטתי סביבי. הפועלים התחילו לפרק את השורה האחרונה.

"תגיד אתה בעצמך," הניח לוגסי יד על ליבו. "תגיד אם אני לא צודק: שבוע שעבר, יומיים אחרי שרצחו את רבין זכרונו לברכה, נסעתי לכותל להתפלל. גם בשביל רבין, וגם בשביל המדינה, וגם בשביל... לא יודע. הלב שלי, מרוב צער, נהיה... ביחוד אחרי הלוויה שלו. ראית איך בכתה הנכדה שלו?"

"ראיתי."

"אתה מבין, אז? היה קשה. אז בדרך לכותל, שמתי את הכיפה של אבא שלי זכרונו לברכה, ואני ככה עם הזקן והכל, אתה יודע - לפחות חמש אנשים תפסו אותי, אמרו כמה טוב שרבין מת."

הנהנתי. לוגסי לקח נשימה עמוקה, ונד בראשו באי אמון.

"אחר כך גמרתי להתפלל," המשיך, "הורדתי הכיפה - בדרך חזרה קפצו עלי שלושה אחרים, אמרו לי בוא להפגנה נגד הדתיים, שכולם רוצחים. נשבר הזין, אני אומר לך. לא רוצה לבוא יותר לעיר הזאת. אז החלטתי - אני, דוד לוגסי, מעביר את הכותל."

161

כיוון direction
לשתף to include

חשדנות suspiciously
קפץ, לקפוץ to jump

נותרנו – נשארנו

פרשתי, לפרוש to spread out

הנהנתי, להנהן to nod

לא מגיע להם (expression)
they don't deserve it

צער grief

זקן beard
תפסו, לתפוס to catch, grab

אי אמון disbelief

נשבר הזין (expression) to be fed up

"מעביר לאן?"

"לתל אביב."

לא ידעתי מה לומר. מתחתינו, הפועלים הלכו וסיימו את מלאכתם. הם עברו בחריצות. עוד עשרים אבנים, והקיר היה כלא היה.

"איזה מבצע, הא?" חייך לוגסי בגאווה. "מאה עשרים פועל ופועל."

"ואיפה תשים אותו בתל אביב?"

"בשביל זה אתה פה. תייעץ לי, איפה הכי טוב. מקום יפה, בלי ויכוחים, בלי פוליטיקה, שאנשים יבואו להתפלל בלב טוב. מקום באיזי?"

"חוף הים?" הצעתי. לוגסי חייך.

וכך היה.

• • •

כעבור חצי שעה החלה שיירת המשאיות לעזוב את המקום שפעם היה הכותל, ואילו עתה היה גבעה חשופה. לוגסי ואני, בפז'ו, עקפנו את המשאיות המכוסות ברזנט, ואת האוטובוס עם הפועלים, והגענו לעמדת משמר הגבול. לוגסי יצא, וטפח לשוטר על כתפו.

"גמרתם להיום?" שאל השוטר.

"כן," אמר לוגסי. "אתה יכול לפתוח את המחסומים. יש לך את האישור מהעירייה?"

"אצלי," אמר השוטר וטפח על כיס חולצתו. "צריך אותו?"

"תשמור," אמר לוגסי, "אם ישאלו שאלות."

הוא נכנס פנימה וסגר את הדלת. "אישור אוריגינל," אמר, "מהעירייה. מהתקופה שסידרתי את הביוב בבנייני האומה. כתוב שם: נא להישמע להוראות הקבלן."

השוטר דפק על החלון, וחיכה שאביט בו. הוא עשה לי סימן של מפתח הנועל את שפתיו. הרמתי אגודל לאות הכרה ותודה.

השיירה החלה לנוע.

חריצות diligence

גאווה pride

ויכוחים debates, arguments

שיירה convoy
עתה - עכשיו
גבעה hill
חשופה bare
עקפנו, לעקוף to pass
ברזנט canvas
עמדה post

אישור approval, confirmation
עירייה town hall

ביוב sewage
הוראות directions

אביט, להביט – להסתכל
מפתח key
נועל, לנעול to lock
אגודל thumb

שר

"תגיד לי," **אמרתי ללוגסי, אני** לא קצת צעיר בשביל להיות הבן של בגין?"

הוא משך בכתפיו. "שוטרים," אמר.

וכך, מחויך ורגוע, המשיך לוגסי להוביל את שיירת המשאיות שלו דרך נתיבי איילון השוממים. בשלוש לפנות בוקר הגענו לחוף שרתון. יצאנו לסרוק את השטח. הפועלים חיכו באוטובוס.

"מה אתה אומר?" הביט סביבו, ידיו על מותניו. "אולי בין שרתון למרינה?"

אימצתי את דמיוני. "לא נראה לי," אמרתי, "רצועת החוף צרה מדי. אתה צריך שיהיה מקום גם למתפללים וגם לאלה ששוכבים על החוף."

"אתה צודק," אמר לוגסי. "וגם שיהיה רחוק מהים. שהגלים לא יאכלו את האבנים, בחורף."

הבטנו סביבנו, ובבת אחת נפלו מבטינו על המדרון של הילטון, מתחת לגן העצמאות. לחצנו ידיים, ולוגסי ניגש לאוטובוס של הפועלים.

"יאללה, לדדת," אמר להם.

הם התחילו להתלחש ביניהם, ברומנית. אחד מהם קם, ושימש להם כמתורגמן.

"מיסטר לוגסי, כולם מאוד עייף," אמר מנהיגם הנבחר. "אול נייט וורק, וורק."

"תגיד להם, כולם מקבלים עוד מאתיים דולר," אמר לוגסי. "עובדים עד הבוקר."

"תוך דקה כולם היו למטה, פורקים את האבנים. כמה מהם התחילו להעמיד פיגומים על המדרון החשוף של גן העצמאות. הם עבדו במהירות מדהימה, פורקים את האבנים לפי הסדר המדויק בו עלו למשאית, אולם למרות חריצותם עד אור הבוקר הצליחו להרכיב רק שליש מהכותל. לוגסי, שחזה את הבעיה מראש, שלח אותם לישון. בשש בבוקר הגיעה המשמרת השניה.

להוביל to lead
שוממים empty
לסרוק to scan, comb
מותניו, מותניים hips
אימצתי, לאמץ to strain
רצועה strip
צרה narrow
מדרון slope
ניגש – הלך
להתלחש to whisper
פורקים unloading
פיגומים scaffolding
להרכיב to assemble
משמרת shift

הפעם הם היו ערבים, ולוגסי הסתדר איתם ללא מתורגמן. בשבע, התמוטטנו אל תוך הקבינה של הפז'ו. לוגסי פתח את הרדיו. עברנו ארבע מהדורות חדשות במקביל: אף אחת מהן לא הזכירה את העובדה שבלילה מישהו גנב את הכותל.

"אולי הטילו איפול על החקירה," אמרתי. "צנזורה."

"גם על קול קהיר שמו צנזורה? גם על הבי.בי.סי.?"

משכתי בכתפַי. "לא חשוב," אמר לוגסי. "אבא שלי זכרונו לברכה היה תמיד אומר: גבר צריך שתהיה לו אמונה ולא לדאוג אף פעם, חוץ מכשהוא שומע את הור־או של הניידת מתקרב. עכשיו נילך לישון."

נרדמנו האחד על כתפי השני לשלוש שעות של שינה טרופה. בעשר וחצי בבוקר העירה אותנו נקישה על החלון. זה היה פקח מהעירייה. לוגסי הוריד את החלון.

"אתה הקבלן?" גירד הפקח בראשו.

"כן."

"מה זה הדבר הזה?"

"קיר השלום," אמר לוגסי, "לזכר יצחק רבין."

"אה," אמר הפקח. "נראה מוכר, הקיר הזה."

"יש כזה בירושלים."

"אה," אמר הפקח. "אשתי מירושלים. אולי בגלל זה."

לוגסי קרא לאחד הפועלים, וביקש קפה. הפקח ישב איתנו ושתה, וסיפר לנו כמה הוא מרוויח בעירייה. אחרי שהלך פתחנו שוב רדיו: עדיין, אף מלה על כך שהכותל המערבי נעלם ממקומו.

לוגסי יצא החוצה, והתמתח. אחר כך אמר: "מוזר, לא?"

"בוא ניסע," אמרתי.

הוא הביט בפועלים העמלים, ואמר: "חכה, נשטוף פנים ונזוז."

• • •

הסתדר, להסתדר to manage
התמוטטנו, להתמוטט to collapse
קבינה front cabin

מהדורות edition
במקביל in parallel

הטילו איפול to cast a blackout

גבר – איש
ניידת police car
מתקרבת, להתקרב to come close

טרופה disturbed
נקישה a knock
פקח inspector

מרוויח, להרוויח to earn, make money
נעלם, להיעלם to disappear

התמתח, להתמתח to stretch out

הגענו לירושלים בשתים עשרה בצהריים. חנינו לא רחוק ממה שהיה פעם הכותל, והתקרבנו בזהירות. עשרים תסריטים שונים עברו לנו בראש, אבל אף אחד לא התקרב למה שנגלה לעינינו: הכל התנהל כרגיל.

המתפללים התפללו. גברים משמאל, נשים מימין.

שוטרים, כרגיל, איבטחו את הרחבה.

תיירים, כרגיל, הצטלמו כשלראשם כיפות מקרטון. הדבר היחיד השונה היה, שלא היה שם כותל. התקדמנו לעבר הרחבה. שוטר עמד שם במקום הקבוע, והגיש לנו כיפה שחורה.

"תגיד לי שוטר," – אמר לוגסי – "איפה הכותל?"

"בשיפוצים," אמר השוטר.

"איפה, בשיפוצים? איפה משפצים אותו?"

השוטר משך בכתפיו. "תשאל את רב הכותל, זה מה שהוא אמר. אתם נכנסים או לא?"

נכנסנו. קבוצה גדולה של חסידים התפללה שם בדבקות רבה, אולם נסיונותיהם להחדיר פתקים אל תוך הגבעה הצחיחה עלו בתוהו. מדי פעם הם העיפו מבטים מוזרים לצדדים, אולם באופן כללי נראה היה שההסבר שנתן רב הכותל מספק אותם. יצאנו מהרחבה, והלכנו לאכול במקום קטן שלוגסי הכיר, לא רחוק משם.

לוגסי ניגב חומוס, ושתה קפה. פניו היו מהורהרות. אחרי שסיים, שלף את הטלפון הנייד שלו.

"שלום," אמר כשענו לו, "זה המשרד של רב הכותל? רציתי לשאול משהו. הייתי עכשיו בכותל, והוא לא היה."

"לא יכול להיות," ענתה הפקידה, "הרב נמצא פה מהבוקר."

"לא הרב," אמר לוגסי, "הכותל. לא היה כותל."

"אה," ענתה הפקידה. "הוא בשיפוץ."

"מה את אומרת," אמר לוגסי. "מי משפץ?"

"העירייה," אמרה. "אני לא יודעת בדיוק. הרב דיבר בבוקר עם משמר הגבול, הם לקחו את האבנים בשביל השיפוץ. זה מבצע מיוחד."

תסריטים scenarios
נגלה, להגלות to unfold
התנהל, להתנהל to be conducted

איבטחו secured

דבקות devotion
להחדיר to insert
צחיחה arid, barren
עלו בתוהו (expression) was a failure

מספק satisfies

ניגב, לנגב to wipe
מהורהרות, מהורהר pensive
שלף, לשלוף to pull out

"משמר הגבול? מי זה, הבחור הדרוזי מהמחסום, איתו דיברתם?"
"כן, כן," ענתה הפקידה. היא החלה לאבד את סבלנותה. "זה מהעירייה, זה מבצע מיוחד. לכבוד שלושת אלפים שנה לירושלים."
"תודה," ענה לוגסי וניתק. הבטנו זה בזה.
הוא אמר: "שיחקנו אותה. נראה לי, שבוע הבא אני מעביר את הכספות של בנק לאומי."

• • •

כל אותו היום והלילה עבדנו כמו מטורפים, יחד עם הפועלים, ולמחרת – לקראת זריחה, בסוף המשמרת השניה של הרומנים – הכל הסתיים. עמדנו במים, הגלים ליחכו את שולי מכנסינו המופשלים, ועינינו הביטו בכותל המערבי החדש. הוא נראה נהדר.
"המקום הקדוש ביותר לעם היהודי," אמר לוגסי. בעיניו עמדו דמעות.
"גן העצמאות?"
"אל תקלקל."
הוא שילם לפועלים והם עלו לאוטובוס, ונעלמו. נשארנו לעמוד שם, מביטים במלאכת כפינו. אחרי כמה דקות נתקפתי רעב, ונזכרנו שלא אכלנו דבר מאז החומוס בירושלים. עלינו לקפה רגאטה, לקחנו שולחן ליד החלון, וישבנו שנינו בשתיקה, מביטים בחוף.
"הר הבית בידינו," אמר לוגסי.

• • •

בהתחלה, הכל הלך חלק. ציבור הרוחצים אמנם הביע תמיהה מסוימת, אבל עוד לא נולד הקיר שיפריע להם להשתזף. התיירים, לעומת זאת, התלהבו מאוד. הגדיל לעשות אמריקאי עשיר בשם ג'ו ריבלין משיקגו, היו"ר והבעלים של "ריבלין את ריבלין כפתורים וריצ'רצ'ים", ששלח

(expression) we're on a roll שיחקנו אותה
safe כספת, כספות

madman מטורף, מטורפים
sunrise זריחה

to graze ליחכו, ללחך
fringes שולי, שוליים
rolled up מופשלים

to spoil תקלקל, לקלקל

to pay שילם, לשלם

to be stricken נתקפתי, להתקף

smoothly חלק
to express הביע, להביע
to tan להשתזף

to be excited התלהבו, להתלהב
outdid himself הגדיל לעשות
chairman יו"ר

ממלונו מברק ברכה לראש העיר, וצירף צ'ק על סך מאה אלף דולר.
"רעיון מבריק למען התיירות בתל אביב ובישראל בכלל נקודה," כתב, "אם רק לממשל האמריקאי היה האומץ שלכם לא היינו צריכים לנסוע עד לפאקינג גרנד קניון בשביל לראות את הפאקינג גרנד קניון נקודה."
הציבור הדתי בתל אביב קיבל את הכותל החדש ברגשות מעורבים, אולם עד מהרה הסתגל לרעיון. ראשית, אף אחד לא הודה בפה מלא שזה אכן הכותל ההוא - רב הכותל עדיין התעקש שהמקורי בשיפוצים - ושנית, גם אם זה כן ההוא, לא נורא אם הוא יהיה כמה שנים בתל אביב. מכל רחבי הארץ הגיעו עולים לרגל, שהכריזו שהמיקום החדש לא רק יותר נוח, הוא גם הרבה יותר בטוח - בהתחשב בנסיבות הבטחוניות בהן שרויה העיר העתיקה מזה כמה וכמה שנים.
למרבה הפלא, אפילו הסטטוס קוו הקדוש לא נפגע, למרות הקירבה המסוכנת בין המתפללים לציבור המשתזפות. אלה היו עם הפנים לקיר, אלה עם הפנים לים, וכולם נפגשו בקו חמש, שתוגבר בעוד חמישים אוטובוסים חדשים. אפילו ההומואים בגן העצמאות התרגלו לבסוף לרעיון. רבים מהם, כך גילה נציג מר"צ במועצת העיר, באו מרקע מסורתי, וקירבתו של הכותל המערבי שיפרה במפתיע את חיי המין שלהם.
הבעיה התחילה כשראש העיר הבין מה יש לו ביד. אחרי הלם השבוע הראשון, שבו זרק לפח פקס אחרי פקס, ופיטר כל אדם שהעז להציע שהכותל המערבי עבר לתחום שיפוטו, החליט לבסוף לרדת לים ולראות מה קורה שם. כשנוכח שהעם - שוב, לעזאזל - צודק, התחילו הצרות.
דבר ראשון הוא הכריז שהכותל המערבי ייקרא מעתה "כותל מלכי ישראל" - פיצוי על כיכר מלכי ישראל, שנלקחה מהם אחרי רצח רבין. פעולתו הבאה היתה להזמין את יעקב אגם לצבוע את הכותל בצבעים זרחניים מתחלפים. "יעקב אגם", כך אמר במסיבת עיתונאים שהועברה בשידור ישיר מחוף הים - "הוא אמן בינלאומי המשלב קינטיות ויהדות, והוא ישים את הכותל על המפה של המילניום הבא!".
ואחר כך הגיעה מערכת הסאונד המיוחדת, שהותקנה לצידי הכותל,

telegram מברק
to add צירף, לצרף

to get used to הסתגל, להסתגל
to admit הודה, להודות
to insist התעקש, להתעקש

to declare הכריזו, להכריז
circumstances נסיבות
to be in שרויה

community, population ציבור

to be reinforced תוגבר, לתגבר

to reveal גילה, לגלות
representative נציג
council מועצה
background רקע
to improve שיפרה, לשפר

shock הלם
garbage pail פח
to fire פיטר, לפטר
to dare העז, להעיז
jurisdiction תחום שיפוט
to be convinced נוכח, להווכח

compensation פיצוי
plaza, square כיכר

phosphorescent זרחניים
exchanging מתחלפים
news conference מסיבת עיתונאים
live broadcast שידור ישיר
to integrate משלב, לשלב

to install הותקנה, להתקין

ושידרה הודעות חסות מטעם העירייה ומוזיקה ישראלית, 24 שעות ביממה.

לא עבר יום, ועורץ 2 הכריז על סדרת מופעי קיץ בשידור ישיר, שייקראו "רוקותל". היישר מבימת הבידור המסתובבת, החדשה, הפניאומטית, שקנו במיוחד בגרמניה והטיסו לכותל. דודו טופז ינחה, דודו דותן יספר בדיחות, ודודו שמואלביץ' - ראש ועד העובדים של החשמלאים בעירייה - הכריז שאם לא יגיעו איתם להסכם לפני התוכנית, הם יחשיכו את כל ההוף.

בשלב הזה, לוגסי הפסיק להחזיר לי טלפונים. אבל גם הוא נשבר, כאשר אליפות צה"ל נערכה במקום, ומאות לוחמי חי"ר ירדו את הכותל בסנפלינג. באותו יום, בארבע אחר הצהריים, הוא צלצל אלי.

"שמעת?" אמר בקול שפוף.

"זה כלום," אמרתי. "עיתון תל אביב מארגן ליגת סקווש על החוף. נחש במה הם משתמשים בתור קיר?"

"עוד שעה, בהילטון," אמר וניתק. ניחשתי שהוא יביא איתו מצב רוח מחורבן, אבל לא שיערתי עד כמה. כשהגעתי למקום ראיתי אותו מרחוק, עומד שפוף ליד הקיוסק על החוף, עם סיגריה ביד. זו היתה הפעם הראשונה שהעזנו להתקרב אל הכותל מאז העברנו אותו מירושלים, והוא לא נראה טוב.

בראשו, לרוחב שורת האבנים העליונה, התנוסס שלט אלקטרוני מהבהב: "הכותל המערבי בחסות ידיעות אחרונות וישראכרט". קצת יותר למטה היתה מרוססת כתובת גרפיטי: "אביב גפן, אלוהים". ודוד לוגסי לא נראה יותר טוב מהכותל שלו.

"מה נעשה?" אמר. עיניו היו אדומות. הוא מצץ את הסיגריה שלו בכוח.

"אולי אנשים יירגעו. תן להם זמן. זה חדש."

הוא הנהן. התקרבנו למחסום המשטרתי שהפריד בין הרוחצים למתפללים. בקצהו היתה בודקה קטנה. לקחנו כיפה מעובד זקן במדים כתומים, שעליהם היה מצויר הכותל מול הים. הכיפה היתה כתומה אף היא, ועליה התנוסס אותו ציור, בליווי המשפט: "שקיעה בכותל - חוויה!"

הודעות חסות commercials

סדרה series
מופע performance
בימה מסתובבת revolving stage
ינחה, להנחות to host, MC
ועד union
חשמלאים electricians

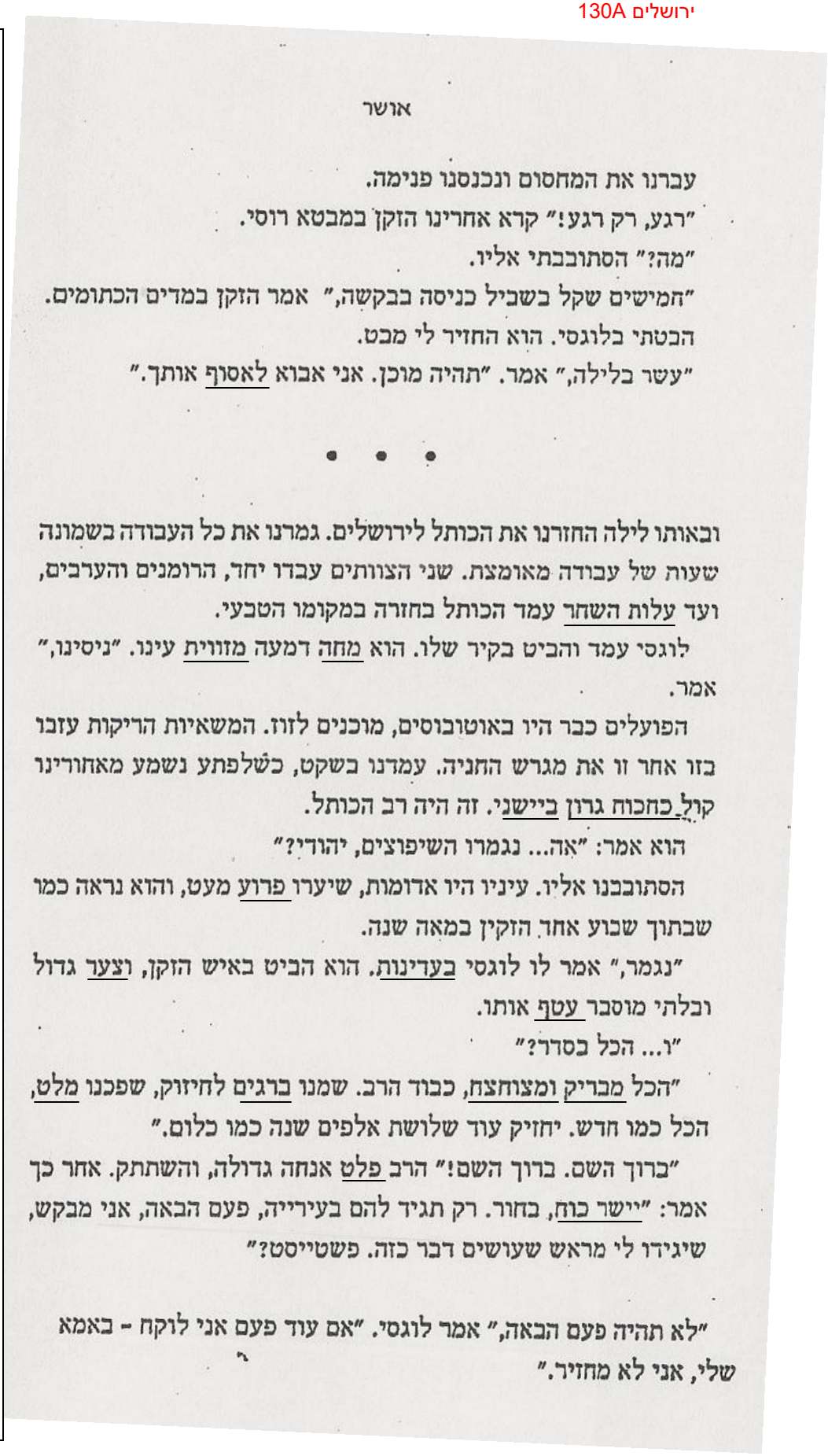
אליפות championship
נערכה, להיערך to be held
חי"ר infantry
סנפלינג rappel
שפוף depressed, bent over

ניחשתי, לנחש to guess
שיערתי, לשער to assume, appraise

לרוחב across
התנוסס, להתנוסס to be displayed
בחסות under the sponsorship of
מרוססת spray painted

מצץ, למצוץ to suck

הפריד, להפריד to separate
בודקה booth
מדים uniform
ליווי accompanied
שקיעה sunset
חוויה experience



אושר

עברנו את המחסום ונכנסנו פנימה.

"רגע, רק רגע!" קרא אחרינו הזקן במבטא רוסי.

"מה?" הסתובבתי אליו.

"חמישים שקל בשביל כניסה בבקשה," אמר הזקן במדים הכתומים.

הבטתי בלוגסי. הוא החזיר לי מבט.

"עשר בלילה," אמר. "תהיה מוכן. אני אבוא לאסוף אותך."

• • •

ובאותו לילה החזרנו את הכותל לירושלים. גמרנו את כל העבודה בשמונה שעות של עבודה מאומצת. שני הצוותים עבדו יחד, הרומנים והערבים, ועד עלות השחר עמד הכותל בחזרה במקומו הטבעי.

לוגסי עמד והביט בקיר שלו. הוא מחה דמעה מזווית עינו. "ניסינו," אמר.

הפועלים כבר היו באוטובוסים, מוכנים לזוז. המשאיות הריקות עזבו בזו אחר זו את מגרש החניה. עמדנו בשקט, כשלפתע נשמע מאחורינו קול כחכוח גרון ביישני. זה היה רב הכותל.

הוא אמר: "אה... נגמרו השיפוצים, יהודי?"

הסתובבנו אליו. עיניו היו אדומות, שיערו פרוע מעט, והוא נראה כמו שבתוך שבוע אחד הזקין במאה שנה.

"נגמר," אמר לו לוגסי בעדינות. הוא הביט באיש הזקן, וצער גדול ובלתי מוסבר עטף אותו.

"ו... הכל בסדר?"

"הכל מבריק ומצוחצח, כבוד הרב. שמנו ברגים לחיזוק, שפכנו מלט, הכל כמו חדש. יחזיק עוד שלושת אלפים שנה כמו כלום."

"ברוך השם. ברוך השם!" הרב פלט אנחה גדולה, והשתתק. אחר כך אמר: "יישר כוח, בחור. רק תגיד להם בעירייה, פעם הבאה, אני מבקש, שיגידו לי מראש שעושים דבר כזה. פשטייסט?"

"לא תהיה פעם הבאה," אמר לוגסי. "אם עוד פעם אני לוקח - באמא שלי, אני לא מחזיר."

לאסוף to pick up , collect

עלות השחר sunrise
מחה, למחות to wipe
זווית corner

כחכוח גרון clearing of the throat
ביישני shy

פרוע uncombed

עדינות gently
צער sadness
עטף, לעטוף to cover

מבריק bright
מצוחצח sparkling
ברגים screws
מלט concreteיחזיק, להחזיק to hold

פלט, לפלוט to exhale
יישר כוח - כל הכבוד

הנה אני בא

הדג נחש

מילים: משה אסרף, שאנן סטריט, שלומי אלון, גיא מר, אמיר בן עמי, יאיא ודודוש קלמס
לחן: יאיא , דודוש קלמס, משה אסרף, שלומי אלון, אמיר בן עמי, גיא מר ושאנן סטריט

הנה אני בא...

יְרוּשָׁלַיִם, עִיר שָׁוְוה פִּיצוּץ
הוֹלֵךְ בַּמִּדְרָחוֹב מַרְגִּישׁ כְּמוֹ קִיבּוּץ גָּלוּיוֹת
אֶלֶף תַּרְבּוּיוֹת, לְכָל אֶחָד יֵשׁ אָח וְתֵשַׁע אֲחָיוֹת
עֲרָבִים בְּסֵדֶר חֲרֵדִים בַּחֲדָר
וְכוּלָּם פֹּה קוֹלְטִים אֶת אֱלֹהִים - בְּתֶדֶר
אַחֲרֵי טֶדִי יְרוּשָׁלַיִם דְּעָכָה מַהֵר
מִיּוֹם לְיוֹם תֵּל אָבִיב נָצָה יוֹתֵר
חֲבֵרִים עָזְבוּ אוֹ הִתְקָרְבוּ לְבוֹרֵא שָׁמַיִם
אָפוֹר, מְשַׁעֲמֵם, אֵין יָם
מַחְשָׁבוֹת עַל עֲזִיבָה
שָׁלוֹשׁ שָׁנִים לָקַח לִי לְקַבֵּל תַּ'הַחְלָטָה
אוֹרֵז תַּ'חֲפָצִים לְתוֹךְ הַמִּזְוָדָה
מֵהַכְּפָר לָעִיר בְּכִוּוּן הַיְרִידָה

תֵּל אָבִיב - הִנֵּה אֲנִי בָּא
אֲנִי מַגִּיעַ - הִנֵּה אֲנִי בָּא
בָּאתִי לְהַזִּיעַ - הִנֵּה אֲנִי בָּא
כִּי אַתְּ הַיְחִידָה אֲנִי נִשְׁבַּע

יָצָאתִי לְכִוּוּן מִישׁוֹר הַחוֹף
אֵיזֶה שׁוֹק אֲנִי עוֹמֵד לַחֲטוֹף
וְעַכְשָׁיו כְּשֶׁאֲנִי בְּתֵל אָבִיב סוֹף סוֹף
מִשְׁתַּלֵּב עִם הַנּוֹף, הַכֹּל טָרִי וְזֶה טוֹב
וָוי, כַּמָּה שַׁדַּיִים, נִשְׁרְפוּ לִי הָעֵינַיִם
אַחֲרֵי שְׁנָתַיִים שֶׁל סְדוֹם וַעֲמוֹרָה
לֹא מְזַהֶה אֶת עַצְמִי בַּמַּרְאָה
מַכִּיר, מִתְעָרֵב, מִתְמַזֵּג, מִסְתַּחְבֵּק עִם
כָּל הַבְּעָלִים שֶׁל הִדִּיסְקוֹטֶקִים
עַכְשָׁו כְּשֶׁאֲנִי IN, מֵבִין, זֶה לֹא נוֹצֵץ
כַּמָּה רַעַשׁ, כַּמָּה פִּיחַ, תֵּן לִי דֶּשֶׁא, תֵּן לִי עֵץ
כָּל הַיּוֹם מִתְבַּזְבֵּז עַל שְׁלוֹם, שְׁלוֹם
הַשְׁכִּירוּת הוֹן וְהַלַּחוּת שִׁגָּעוֹן

pedestrian mall	מדרחוב
gathering of the exiles	קיבוץ גלויות
frequency	תדר
faded	דעכה
to pack	אורז, לארוז
belongings, stuff	חפצים
to sweat	להזיע
to get	לחטוף
fresh	טרי
breasts	שדיים
mirror	מראה
get involved	מתערב
blend in	מתמזג
become friendly	מסתחבק
soot, smog	פיח
is wasted	מתבזבז
a fortune	הון
slang, it clicked	נפל האסימון

וְאָז נָפַל הָאַסִימוֹן,
גַּן עֵדֶן הָיָה לִי בַּיָּדַיִם
מַחְשָׁבוֹת עַל עֲזִיבָה
שָׁלוֹשׁ שָׁנִים לָקַח לִי לְקַבֵּל תֹּ'הַחְלָטָה
אוֹרֵז תֹּ'חֲטָאִים בְּתוֹךְ הַמִּזְוָדָה
מֵהָעִיר לַכְּפָר לְכִוּוּן

יְרוּשָׁלַיִם - הִנֵּה אֲנִי בָּא
חוֹזֵר אֵלַיִךְ - הִנֵּה אֲנִי בָּא
אֶל חוֹמוֹתַיִךְ - הִנֵּה אֲנִי בָּא
כִּי אַתְּ הַיְחִידָה אֲנִי נִשְׁבַּע

חָזַרְתִּי לִירוּשָׁלַיִם, פֹּה הַחוּמוּס טוֹב זֶה בָּדוּק
תֵּן לִי רוֹגַע, תֵּן לִי שֶׁקֶט, לֹא יַזִּיק אֵיזֶה פָּהוּק
מָתַי פַּעַם אַחֲרוֹנָה שָׂמְתִּי אֵיזֶה פֶּתֶק בַּכּוֹתֶל, הִשְׁקַעְתִּי בְּאוֹכֶל,
עָשִׂיתִי חֲבֵרִים חֲדָשִׁים,
הָעִיר הַזֹּאת תַּחֲזִיר לִי תֹּ'שְׁלִיטָה בַּחַיִּים
נִתְעָרְבֵב עִם עַצְמִי בִּמְקוֹם לְעָרְבֵב מַיִם
נִנְשׁוֹם קְצָת אֲוִיר הָרִים צָלוּל כְּיַיִן
יָאלְלָה בֵּיתֹ"ר, יָאלְלָה חַיִּים בַּכְּפָר!
הָעִיקָּר לִהְיוֹת מְאוּשָׁר

הִנֵּה אֲנִי בָּא...

תֵּל אָבִיב - הִנֵּה אֲנִי בָּא
אֲנִי מַגִּיעַ - הִנֵּה אֲנִי בָּא
בָּאתִי לְהַזִּיעַ - הִנֵּה אֲנִי בָּא
כִּי אַתְּ הַיְחִידָה אֲנִי נִשְׁבַּע

חטאים sins

בדוק confirmed
יזיק will hurt
פיהוק a yawn

שליטה control

https://www.youtube.com/watch?v=MHoRfjxnGyo



הדג נחש

עברית מודרנית לרמת הביניים – 130a

אוצר מילים: ירושלים

מתחם site

חורבן destruction

רחבה yard

שטוח, שטוחה flat

שריד relic

להקיף to surround

כיפה dome

מסגד mosque

שיקום restoration

שימור preservation

חיכוך friction, argument

מתיחות tension

להגביל to limit

נסיבות circumstances

קבורה burial

בבקשה לתרגם את המשפטים הבאים:

1. There are restoration and preservation works in the yard in front of the burial site.
2. Historical relics were found in the courtyard, and archeologists are restoring them
3. The tension around the mosque is high a, so the government decided to surround it and limit the entry.
4. During the restoration of the synagogue the flat roof was replaced by a dome.
5. Do you know what circumstances that led to the destruction of the Second Temple?

תל אביב

תמול שלשום

הרומן עוקב אחר קורותיו של יצחק קומר – אחד מחייליה האלמוניים של העלייה השנייה – החל מימי בחרותו בגליציה ועד למותו הטרגי ממחלת הכלבת בלב היישוב היהודי הישן בירושלים. בין לבין עוקב הסופר אחר תהליך עלייתו של יצחק ארצה, אחר ניסיונותיו הכושלים לממש את אידאל החלוציות בארץ ישראל, אחר סיפורי חברויותיו ואהבותיו, אחר תהליך השתלמותו המקצועית כצבע-אומן ואחר ניסיונותיו החוזרים ונשנים למצוא לעצמו בית בארץ ישראל.

ברומן הצליח עגנון לשלב בין שתי פרספקטיבות של ההתבוננות – הפרספקטיבה האישית והפסיכולוגית מתמקדת בדרכו האישית של יצחק, והפרספקטיבה הלאומית-קולקטיבית פורשת את הביוגרפיה של הדור, על פלגיו, סיעותיו, אתגריו, ערכיו, בעיותיו, כישלונותיו והישגיו.
ישנם הרבה פרטים אוטוביוגרפים בתמול שלשום, ולמעשה רבים רואים ביצחק קומר את עגנון עצמו. הפרטים האוטוביוגרפיים מופיעים הן במישור הישיר, והן במטפורי. למשל העלייה של יצחק לארץ ישראל מתאימה לזו של עגנון, תיאור משפחתו של קומר מרמז על משפחת צ'צ'קס (משפחתו של הסופר) בגולה ,ועוד

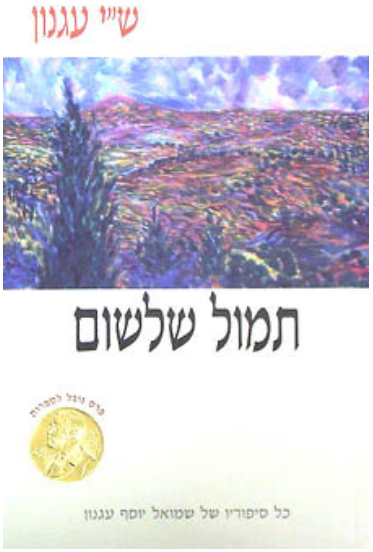
הרומן שפורסם ב-1946 נחשב ליצירת מופת בספרות העברית כולה. מעבר להישגיו הספרותיים – מורכבות העלילה, שימוש במגוון רבדים של הלשון העברית, דקות אבחנה פסיכולוגית ושילוב ייחודי בין אירוניה לפתוס ובין ראליזם לסימבוליזם –הרומן מתאר את חיי היישוב העברי בארץ ישראל בתקופה המכריעה להקמתו ולהתפתחותו – תקופת העלייה השנייה.

events, happenings – קורות
anonymous – אלמוני
youth – בחרות
rabies – כלבת
to follow – עוקב, לעקוב
process – תהליך
failing – כושל
pioneership – חלוציות
apprenticeship – השתלמות
professional – מקצועי
artisan painter – צבע-אומן
repeating – חוזר ונשנה

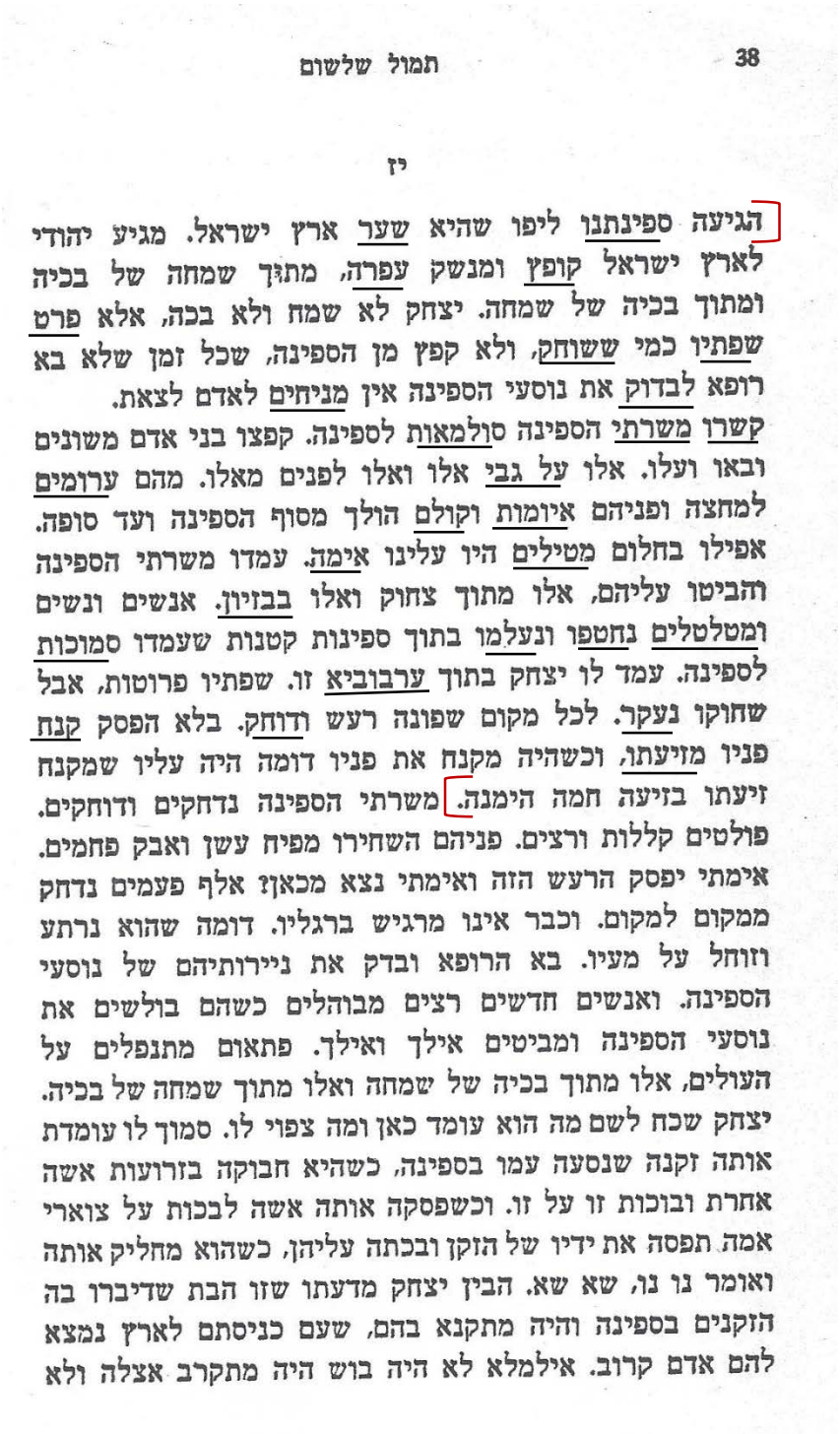
to integrate – לשלב
observation – התבוננות
to focus – מתמקדת, להתמקד
to spread out – פורשת, לפרוש
factions – סיעות – פלגים
achievements – הישגים

actually – למעשה
here: aspect – מישור
to imply – מרמז, לרמז

complexity – מורכבות
plot – עלילה
layer - רובד
fine diagnosis – דקות אבחנה
time period – תקופה
decisive – מכריעה



מתוך: "תמול שלשום", מאת ש"י עגנון



38 תמול שלשום

יז

הגיעה ספינתנו ליפו שהיא שער ארץ ישראל. מגיע יהודי לארץ ישראל קופץ ומנשק עפרה, מתוך שמחה של בכיה ומתוך בכיה של שמחה. יצחק לא שמח ולא בכה, אלא פרט שפתיו כמי ששוחק, ולא קפץ מן הספינה, שכל זמן שלא בא רופא לבדוק את נוסעי הספינה אין מניחים לאדם לצאת.

קשרו משרתי הספינה סולמאות לספינה. קפצו בני אדם משונים ובאו ועלו. אלו על גבי אלו ואלו לפנים מאלו. מהם ערומים למחצה ופניהם איומות וקולם הולך מסוף הספינה ועד סופה. אפילו בחלום מטילים היו עלינו אימה. עמדו משרתי הספינה והביטו עליהם, אלו מתוך צחוק ואלו בבזיון. אנשים ונשים ומטלטלים נחטפו ונעלמו בתוך ספינות קטנות שעמדו סמוכות לספינה. עמד לו יצחק בתוך ערבוביא זו. שפתיו פרוטות, אבל שחוקו נעקר. לכל מקום שפונה רעש ודוחק. בלא הפסק קנח פניו מזיעתו, וכשהיה מקנח את פניו דומה היה עליו שמקנח זיעתו בזיעה חמה הימנה. משרתי הספינה נדחקים ודוחקים. פולטים קללות ורצים. פניהם השחירו מפיח עשן ואבק פחמים. אימתי יפסק הרעש הזה ואימתי נצא מכאן? אלף פעמים נדחק ממקום למקום. וכבר אינו מרגיש ברגליו. דומה שהוא נרתע וזוחל על מעיו. בא הרופא ובדק את ניירותיהם של נוסעי הספינה. ואנשים חדשים רצים מבוהלים כשהם בולשים את נוסעי הספינה ומביטים אילך ואילך. פתאום מתנפלים על העולים, אלו מתוך בכיה של שמחה ואלו מתוך שמחה של בכיה. יצחק שכח לשם מה הוא עומד כאן ומה צפוי לו. סמוך לו עומדת אותה זקנה שנסעה עמו בספינה, כשהיא חבוקה בזרועות אשה אחרת ובוכות זו על זו. וכשפסקה אותה אשה לבכות על צוארי אמה תפסה את ידיו של הזקן ובכתה עליהן, כשהוא מחליק אותה ואומר נו נו, שא שא. הבין יצחק מדעתו שזו הבת שדיברו בה הזקנים בספינה והיה מתקנא בהם, שעם כניסתם לארץ נמצא להם אדם קרוב. אילמלא לא היה בוש היה מתקרב אצלה ולא

ספינה – ship
שער – gate
קופץ, לקפוץ – to jump
עפר – אדמה
פרט, לפרוט – here: to pucker
שפתיו, שפתיים - lips
שוחק – צוחק
לבדוק – to examine
מניחים, להניח – to allow

קשרו, לקשור – to tie
משרת – servant, worker
סולמאות (סולמות) – ladders
על גבי – on top
ערומים – naked
איום – awful, terrible
קול – voice
מטיל אימה – to shed fear
בזיון – contempt
מטלטלים – belongings
נחטפו – were grabbed
נעלמו – disappeared
סמוכות – קרובות
ערבוביא (ערבוביה) – chaos
נעקר – was severed
דוחק – crowding, congestion
קנח, לקנח – to wipe
זיעה - sweat

היה מיותם כל כך. התחיל מדמה לעצמו שהזקנים אומרים לו בוא עמנו, ואותה אשה נותנת לו חניה בביתה, והוא מוצא לו מנוחה מטלטולים על הים וביבשה, שעשרה ימים עשה על הים ושלושה ימים עשה ביבשה. אבל לא הרי המעשים כהרי הדמיון. עד שהדמיון מדמה דמיונות ירדו בני לווייתו עם אותה אשה לתוך ספינה קטנה ונשתייר יצחק מיותם פי כמה מרובה.

באו שנים שלושה בני אדם, זה חטף את שקו וזה נטל את מלתחתו וזה משכו עמו. הבין יצחק מדעתו, שאלו הם שנשלחו לקראתו להקל עליו את כניסתו לארץ, ועל דרך המליצה אמר בלבו, אמנו ציון שלחה את בניה להקביל את פני אחיהם שחזר אצלה. ביקש להראות להם את איגרותיו שכתבו עליו גדולי גליציא כדי שידעו שלא טעו בו. לא הספיק להוציאן, עד שנמצא יושב בספינה קטנה מטולטל בין צוקין וסלעים.

הספינה יורדת ועולה בין גלי מגור וקצף לבן ועכור וירוק ולבן עולה מהם, ומים מלוחים מטפחים על פניו וידיו ונושכים בעיניו. הספנים מוליכים את הספינה באף, וקללות ובכיות יוצאות מספינה לספינה. הספנים מטפחים במשוטיהם וכובשים את המים הקשים, כשהם מקללים וצועקים אלו כנגד אלו ואלו כנגד אלו. סלעים גברתניים נזקרים מתוך הים לנגח את הספינה הפרוצה והיא משתמטת מהם והם מתכעסים ומתרעמים, יורדים לים ומארבים לספינה בסתר, וחוזרים ועולים ומתיזים קצפם על הספינה ועל יושביה. אבל הספינה חותרת והולכת לה. עד שלא ידע יצחק אם יצא בשלום תפסו ספן והעלה אותו ליבשה.

חטף, לחטוף – to grab
שק – bag
נטל – לקח
מלתחה – wardrobe, cloths
לקראת – towards
להקל – to ease
על דרך המליצה – poetically
אגרת – letter, document
טעו, לטעות – to mistake
מטולטל – was moved, tossed
צוק – סלע – rock

תפס, לתפוס – to hold, grab, catch
ספן – seaman
יבשה – dry land

ספר ראשון

ארץ חפץ

פרק ראשון: על אדמת ארץ ישראל

א

עמד לו יצחק על אדמת ארץ ישראל שנתחמד לה כל ימיו לראותה. למטה מרגליו סלעיה של ארץ ישראל ולמעלה מראשו יוקדת שמשה של ארץ ישראל ובתיה של יפו צפים ועולים מן הים כגדודי רוח כענני הוד, והים מרתיע ובא לעיר, ולא זה בולע את העיר ולא זו שותה את הים. לפני שעה שתי שעות היה יצחק על הים ועכשיו הוא ביבשה. לפני שעה שתי שעות היה שותה אוירה של חוצה לארץ ועכשיו הוא שותה אוירה של ארץ ישראל. לא הספיק לצרוף מחשבותיו עד שעמדו עליו הספנים ותבעו ממנו ממון. הוציא ארנקו ונתן להם. חזרו ותבעו עוד. נתן להם. חזרו ותבעו עוד. לסוף בקשו בקשיש.

כיון שנפטר מן הערביים בא יהודי ונטל מטלטליו של יצחק. הוליכו דרך שווקים ומבואות, סימטאות וחצירות. אילנות מרובי ענפים מתמרים ועולים, ומיני בהמות משונות מעלות גרה. ובני אדם צנופי מצנפות מלעיגים בשפתותם. החמה יוקדת מלמעלה והחול בוער מלמטה. בשרו של יצחק שלהבת אש וגידיו אש לוהטת. גרונו צרוד ולשונו כחררה ושפתותיו יבשות וכל גופו קנקן של זיעה. פתאום נשבה רוח קלה והביאה עמה חיים. אלא כשם שבאה פתאום כך נעלמה פתאום. ושוב הוא נתון כבתוך נרתיק של אש וכבתוך בריכה של רותחין. הביט לפניו והיה משתומם. הביאו בן לווייתו לחצר אחת והכניסו לבית אפל מלא שקים וצרורות ומטלטלים וחבילות וסלים וארגזים ותיבות, ואמר לו, כבר מסדרים את השולחן ומיד יקראו לו לסעודה. מישמש יצחק באותן איגרות שכתבו עליו מנהיגינו שבלמברג כדי להראות לבעל הבית שלא טעה בו.

בעל הבית לא טעה ביצחק, אבל יצחק טעה בבעל הבית. בית זה פונדק היה ובעל הבית פונדקי וכל השתדלויות שלו עם יצחק לא היו אלא כדי ליטול

נתחמד (חמד) – coveted
יוקדת – blazing
צפים, לצוף – to float
גדוד – battalion
הוד – splendor
מרתיע (נרתע) – recoils
בולע, לבלוע – to swallow

לצרוף – to refine
תבעו, לתבוע – to demand
ממון – כסף
ארנק – wallet
בקשיש – bribe (Arabic)

נפטר, להפטר – to get rid of
נטל – לקח
מטלטלים – belongings
מבוא – entryway
סימטה – alley
חצר – yard
אילנות – עצים
ענפים – branches
מתמרים, להתמר – to rise
בהמות – beasts, animals
מעלות גרה – to ruminate
צנוף מצנפת – wearing a hat
מלעיגים – מדברים
חמה – שמש
בוער, לבעור – to burn
בשר – flesh
שלהבת – flame
גיד – tendon
צרוד – hoarse
חררה – a cake baked on coals (biblical)
נשבה, לנשוב – to blow
נרתיק – a pouch, case
משתומם – wandering
בן לוויה – escort
אפל – dark
צרור – bundle
ארגז – תיבה – box
סעודה – meal
מישמש, למשמש – to feel
פונדק – inn
השתדלות – effort
ליטול - לקחת

שכר דירה ומזונות. אילו הלך יצחק עם אחרים שנטפלו לו בספינה לא היה צריך להתגלגל באכסניא זו שמזונותיה כחושים ופשפשיה שמנים, שמוציאים ממנו את דמו בלילה כבעליהם שמוציא ממנו דמיו ביום. או אפשר אף אותם שנטפלו לו בראשונה פונדקאים הם שכל חיבתם בשביל ממון. הצדיק עליו יצחק את הדין וקיבל הכל באהבה. אמר יצחק למחר אני יוצא לשדה ואיני צריך לממון זה שהבאתי מן הגולה, ואין חילוק אם נטלו ממני הרבה אם נטלו מעט.

עשה יצחק אותו היום וכל הלילה במלון. שתה הרבה וישן מעט וציפה לאור לילך למושבה. כיון שהאיר היום וביקש לילך, אמר לו בעל הבית סעוד תחילה ואחר כך אתה הולך. כיון שסעד ועמד לילך, אמר לו להיכן? אמר לו לפתח תקוה. אמר לו כבר יצא הקרון. ביקש לילך לראשון לציון, אמר לו, היום אין קרון יוצא לשם. ביקש לילך למקום אחר, אמר לו מקום זה עלו עליו ערביים והחריבוהו. וכן כל מקום שיצחק ביקש לילך לשם מצא בו בעל האכסניא דבר לעכבו. אותו פרק עמדה האכסניא ריקה בלא אורחים ומשנתגלגל אורח לאכסניא החזיק בו הפונדקי עד שכלו לו מעותיו. הגיע יצחק לסוף דעתו של פונדקי. עמד והלך לבקש לו עגלה.

ב

יצא יצחק לחזר אחרי עגלה. אינו מספיק לפסוע פסיעה אחת עד ששוקע בשתי רגליו בחול. זה החול של יפו שחותר תחתיך לבלוע אותך. אינך מספיק לעמוד עליו, עד שהוא מתפספס ונעשה חורים חורים.

החמה עמדה בתקיפותה והיתה קופחת על ראשו של יצחק.

עיניו נתמלאו מים מלוחים והאש ליחכה אותן והרתיחתן. בגדיו כבדים ומנעליו לוהטים כגחלים. הכתונת המגוהצת שלבש לכבוד הארץ שרויה על לבו כמצה שרויה, והכובע מוריד טללים מלוחים על פניו.

בתים חשוכי צורה עומדים מפוזרים בחול, שעולה למעלה מאסקופותיהם ומתחכך בכתלים. החלונות מוגפים ותריסיהם מבהיקים בחמה. שום סימן של חיים לא ניכר בבתים אלו, אלא שלוליות של שופכין שעומדות על מלואן ומעלות ריח רע מעידות שבריות בני אדם דרים שם.

מהלך לו יצחק במדברה של יפו. אדם אין בארץ ובשמים אין ציפור. החמה בלבד עומדת בין שמים לארץ כמין ישות איומה, שאינה סובלת ישות אחרת על פניה. אם לא יכוה באש יתמזמז בזיעה. כבר פסק יצחק מלהרגיש בבגדיו ובמנעליו, שהוא והם נעשו חטיבה אחת. לסוף ניטלה ממנו אף הרגשת עצמו, כאילו נסתלק מעצמו.

מזונות – payment for food
להתגלגל - to find ones way
אכסניא – inn, hostel
כחוש – thin
פשפשים – bedbugs
חיבה – liking
להצדיק את הדין – to accept the verdict
גולה – diaspora
חילוק – debate

ציפה, לצפות – to look forward to
מושבה – agricultural settlement
סעוד – אכול
להיכן – לאן
קרון – carriage
החריבוהו, להחריב – to destroy
לעכב – to delay
פרק – זמן
משנתגלגל – stumbled upon, happened to come
כלו, לכלות – להגמר
לסוף דעתו – to understand
עגלה – carriage, wagon

ישות – entity
איומה – horrible, terrible
סובלת, לסבול – to tolerate
יִכָּוֶה - will be burned
יתמזמז – here: will melt
חטיבה – a piece
ניטלה – was taken
נסתלק, להסתלק – to depart

בחמלת השם עליו לא אבדו עשתונותיו. הכיר יצחק את הדרך שבא משם וידע שיכול לחזור לאכסניא. אימץ את לבבו ולא חזר. אמר, היום אני מגיע למושבה ונכנס ליער ויושב בצלו של אילן ואין כל חמה שבעולם יכולה לי. בעל דמיון היה יצחק והיה מדמה שאנשי המושבות נטעו יערות לישב בצלם.

אחר שעה קטנה יצא יצחק מתוך מדברה של חול והגיע למקום יישוב. גמלים וחמורים ופרדות טעונים סחורה עמדו להם, כאילו לא עליהם רובץ המשא. סמוך להם ישבו כמה ערביים ושפופרות ארוכות ומגוונות בפיהם, ועיניהם נשואות לשמים. סמוך להם עמדו כמה יהודים ופילפלו עם הערביים.

פגע - פגש
בי אדוני – בבקשה
האיר פנים - חייך
נענע, לנענע – to shake
בענווה – modestly
שמא – אולי
איה – איפה

ללגלג – to mock

פגע יצחק בבחור אחד. אמר לו, בי אדוני, איה איפה אמצא בזה עגלה נוסעת למושבה אחת ממושבות ישראל? פשט הבחור את ידו ונתן לו שלום. האיר לו פנים ואמר, איש חדש, איש חדש. נענע לו יצחק ראשו בענווה ואמר, אתמול באתי, ועתה אני מבקש לילך לפתח תקוה או לראשון לציון. שמא יודע אדוני איה איפוא אמצא עגלה. השיבו הבחור ואמר לו, רואה אדויני שורה של אילנויס ירויקים. אם כיין יפנה נא אדויני כלפי אויסם האילנויס הירויקים, ושם ימצא אדויני עס העגלויס שאדויני מבקייש, היין אויסן שהוילכויס לפייסח תיקווי והיין אויסן שהוילכויס לרחויביס ולרישוין לציוין וכיין אויסן שהוילכויס לשאר מוישבויס אחיינו בני ישראייל היוישבים על אדמס הקוידיש בארץ הקדוישי. כל כך למה, כדי ללגלג עליו שהיה מדבר במבטא אשכנזי. נכנס יצחק עמו בשיחה. לבסוף נכנסו לבית קהוה לשתות מי לימון.

בכניסתם מצאו סיעה של בחורים, שישבו כאחד דמומים ומרושלים. הגביהו עיניהם המיוגעות כלפי יצחק והביטו בו. פשט אחד מן החבורה את ידו ונתן לו שלום ואמר, איש חדש, והאריך בשינין כמי שמשתיק את מחשבותיו וקורא שא שא. החזיר לו יצחק שלום ואמר, אתמול זכיתי לעלות לארץ. ובשעת דיבורו הניף בכובעו כבמניפה והשיב בו רוח על פניו, קינח את זיעתו ואמר, חם כאן, חם כאן. קרא אחד בתמיהה, עדיין לא יצא אייר וכבר חם לו. נסתכל אחר בבגדיו של יצחק ואמר, מתלהבת היא השמש מפטריוטים שכמותך.

הזמין יצחק מי לימון לו ולחברו ולחבריו של חברו. שתה ולא נתרווה, שתה ולא נתרווה. עד שלא נכנס המשקה לגוף יצא על הפנים. אחז את כוסו וקינח

זיעתו, קינח זיעתו וחזר ושתה. המים הללו בתחילה הם חמוצים ומתוקים ולבסוף שפין במעים ונותנים טעם תפל בפה. הזמינו להם חבריו קהוה שחורה להעביר את הטעם.

שאל אחד את יצחק, מה חדשות יש בעולם? יצחק שהיה סבור שאין עולם אלא ארץ ישראל השיב ואמר, איש חדש אני בארץ ועדיין לא שמעתי כלום. אדרבא, אפשר שאשמע ממך מה חדשות יש בארץ. נענה אחד ואמר, חדשות אתה מבקש לשמוע. ובכן שמע. מקום זה מהו, בית קהוה, הלוא. ואדם זה שמדבר עמך מהו, פועל בארץ, הלוא. ויום זה מהו, יום כשאר כל ימים, הלוא. אם כן מה לפועל בבית קהוה ביום של חול? אלא שחיזר על כל האפנדים שבמושבות ארץ ישראל ולא מצא מה יעשה. ולמה לא מצא מה יעשה, מפני שמלאכתם נעשית על ידי ערביים. ולמה אינו פונה למלאכת הבנין? הרי בית ספר עברי נבנה כאן ביפו ממעותיו של נדבן יהודי בסיועו של וועד חובבי ציון שבאודיסא, ובוודאי צריכים לידים עובדות. אלא שאמרכלי הבנין דוחים אותנו ואומרים כבר מסרנו את מלאכת הבנין בידי קבלנים, והקבלנים דוחים אותנו, שנוח להם לעבוד בפועלים נכרים, שהנכרים עולים להם בפחות. ושלא יהיו אומרים שדוחים אותנו מחמת שאנו עולים להם לפי חשבונם יותר על כדי צרכי רווחיהם הם מלעיזים עלינו שאין אנו בקיאים במלאכה. לא די שנוטלים את פרנסתנו, אלא שמחללים את שמנו. מה אתה מביט בי? אי אתה מבין לשון בני אדם?

יצחק הבין ולא הבין. הבין שבונים בית ספר עברי, ולא הבין מעשה הקבלנים. הבין שחיזר זה על כל המושבות, ולא הבין שלא העלה בידו כלום. ולמה לא הבין, והלוא היה שומע עברית, אלא שהיה זה מדבר בהברה ספרדית, והיה בולל קללות רוסיות וערביות במלים שנתחדשו בארץ. כמה חביבה היתה עליו על יצחק שיחתו של זה, שנאמרה בעברית ובארץ ישראל.

נענה אחד ואמר, בזמן שפקידי מוסדותינו הלאומיים יש מהם שמקבלים משכורת כשל גוברנטור קובלים הם עלינו הפועלים שאנו מבקשים שכר עבודה שנים שלושה בישליקים ליום. שמא חכמים הם ממנו, אלא חכמה יתירה נטלו להם, שעשו עצמם אפיטרופסים על היישוב, והושיבו עצמם במשרדים וכותבים תזכירים, בזמן שאנו מושכים עורנו מעצמותינו ונוטלים חלק בראש כל הצרות.

רמז אחד על יצחק ואמר, מפני מה אתם מבעיתים אותו? אמר זה שדיבר

קבלן	contractor
חיזר, לחזר על	to search, ask for
מושבה	agricultural settlement
הלוא	indeed
הברה	accent
בולל, לבלול	to mix
קללות	curses
חביבה - נחמדה	

בראשונה, שמא אידיליה של ארץ ישראל אחבר בשבילו? אמר לו, דבר זה מניח אני לפייטנים ולתיירים, ואני אשאל אתכם, כלום אתם בלבד נוטלים חלק ביסורים? והלוא יש כאן בני אדם שבאו לפנינו, שאם אנו באים לספר הצרות שהיו מצויות לבוא עליהם אין אנו מספיקים. באו לארץ ציה, מקום קדחת קשה וגדודי ליסטים וחוקים קשים ומושלים רעים. בנו להם בתים, באו פקידי המלך והרסום. זרעו, באו שכניהם ושלחו בעירם בקמה. הבריחום, הלכו לצעוק לפני השלטון שהיהודים התנפלו עליהם. ואם נשתייר קצת מן התבואה לא ידעו אם יזרעו אותה לשנה הבאה או ישחדו בה את הפקידים שלא יעוותו עליהם את הדינים. ומה שהצילו מידי אדם ניטל מהם בידי שמים. והם לא נתייאשו ועמדו בכל הצרות וקיימו את היישוב ביסוריהם והפכו מדברות של ארץ ישראל לבתים ולכרמים ולשדות. וכיון שהזכיר את יסוריהם סיפר גבורתם, וכיון שסיפר הוסיפו חבריו וסיפרו והוסיפו. כך ישבו וסיפרו סיפורים של פגעים וסיפורים של גבורה, על אותם שבשפלה ועל אותם שבהרים, על אותם שבחולות ועל אותם שבבצה. על אותם שאוכלים מתבואת שדיהם ועל אותם שהארץ אוכלת אותם. קטנה היא ארצנו ומה רבו צרותיה. והואיל וסיפרו על המושבות סיפרו על מייסדיהן. ובשעה שהיו מספרים תמיהים היו על עצמם שלא הרגישו עד עכשיו בגבורתם של אלו.

כמה חביבה היתה עליו על יצחק אותה שעה שהוא יושב בארץ ישראל במחיצתם של פועלי ארץ ישראל שמספרים בבניינה של ארץ ישראל. ארץ ישראל אינה נקנית אלא ביסורים, וכל שחביבה ארץ ישראל עליו ומקבל עליה יסורים באהבה זוכה ורואה בבניינה.

בתוך שהם יושבים התחיל הרעב מציקם. עמד אחד מן החבורה ואמר, הגיעה עת הצהרים. מי שהיה לו בישליק או חצי בישליק התחיל מתייעץ עם לבו אם לסעוד בצהרים או בערב, ומי שלא היתה פרוטה בידו ממילא היה פטור מהרהורים יתירים. יצחק שהיה קשה לו לפרוש מן החבורה זימן את כולם לסעוד עמו. באמת ביקש לילך למושבה, אלא שכדאי לו לבטל יום אחד על ידם. ישבו ואכלו כאחד. הם כדי שבעם, הוא שלא היה רגיל במאכלים של ארץ ישראל אכל מעט, ואף זה לא לפי ווסתו. לאחר שאכלו ושתו פרע יציאותיהם. כמה כבדה מטבע של ארץ ישראל וכמה מינים יש בה, פרנקים ומגידות ובישליקים ומטליקים. אם יהיו נותנים כל המטבעות בכף המאזנים וכל המאכלים בכף שניה המטבעות מכריעות את כולם.



סבתא וברז המים | מחבר: **נחום גוטמן**

כשגרנו ביפו היינו שואבים מים מבאר שהייתה בחצר.

כשעברנו לתל אביב סיפקו לנו מים הברזים: במטבח, בחדר האמבטיה ובגינה.

כשבאה אלינו סבתא ונכנסה בפעם הראשונה לביתנו החדש, נשקה את המזוזה שעל המשקוף ופנתה אל המטבח. אמרה:

- אני מתחילה מן המטבח, כי כאן הממשלה (=הממלכה) שלי,

והוסיפה:

- הבה נא לי כיסא.

העמידה אותו לפני הכיור ואמרה:

- עכשיו.

פתחתי את הברז, ומים התחילו לזרום מתוכו לתוך לוע הכיור, שבלע אותם בקול חרחור. בתחילה היה זרם המים שקוף, נוצץ... וסופו... טיפות שוצפות שהתנפצו לרסיסים.

- החלישה נא (=תחליש בבקשה) את הזרם, והנח למים שילכו, אמרה סבתא והצטחקה כשהיא עוצמת את עיניה. אחר כך הוסיפה:

- עלי להתרגל לרחש (לרעש) הזה. עלי להתרגל לעובדה: יש לנו מים הזורמים ישר למטבח.

סבתא הרימה את ידה כדי למחות (לנגב) את זוויות השפתיים באצבע ובאגודל. הייתה רגילה לעשות כן לפני שהייתה פותחת בסיפור ארוך. אך היא לא אמרה דבר. רק עשתה תנועת ביטול בכף ידה. היא הרגישה שאין בכוחה ... לתאר את ההבדל הזה שבין שאיבת מים מן הבאר המשותפת שברחוב והבאתם בימות החורף בדליים דולפים, כשהידיים קופאות והרגלים בוססות בבוץ חלקלק – ובין התענוג הזה: מים במטבח. החיוך שקפא בפניה בין רשת הקמטים הדקים שמסביב לפה הקנה לי (נתן לי) בכל זאת מושג... על אושרה ופליאתה.

זה היה הברז הראשון בחייה.

מתוך "עיר קטנה ואנשים בה מעט", הוצאת דביר

שואבים, לשאוב to pump
באר well
סיפקו, לספק to supply
ברזים, ברז faucet, tap
משקוף doorpost

כיור sink

לזרום to flow
לוע – פה
בלע, לבלוע to swallow
חרחור gurgling
שוצפות strong flow
רסיסים shards

הנח, להניח to allow

למחות – לנגב to wipe
זוויות corners
ביטול scorn
לתאר to describe
דלי, דליים buckets
דולף, דולפים leaking
בוססות plodding
בוץ mud
חלקלק slippery
רשת web
קמטים wrinkles
דקים narrow
מושג idea

קראו את הקטע

העיר הלבנה של תל אביב

ב-1905 נוסדה גימנסיה 'הרצליה' לכבוד הרצל, בית ספר תיכון עברי שלימדו בו רק בעברית. ב-1909 עברה הגימנסיה מיפו לבניין שנבנה ברחוב הרצל בשכונת 'אחוזת בית' שהייתה אחר כך לעיר תל אביב.

'אחוזת בית' קמה על שפת הים מצפון ליפו. 60 משפחות השתתפו בהגרלת 60 מגרשים וכל אחת בנתה על המגרש את ביתה. אבות העיר בנו בתים כל אחד לפי טעמו. מעל לכל הבתים בעיר החדשה אפשר היה לראות את בניין הגימנסיה. היא הייתה לא רק בית ספר אלא גם מרכז חברתי ותרבותי ותושבי המקום נפגשו שם לדון בבעיות השכונה, לשמוע קונצרטים או לראות הצגות. תלמידים רבים הגיעו לגימנסיה ורבים מבוגריה היו סופרים, מחנכים, מדענים ואמנים.

לאחר מלחמת העולם הראשונה הגיעו עולים רבים לעיר תל אביב. היה צריך לבנות להם בתים למגורים. סגנון הבנייה עד אז היה סגנון אֶקְלֶקְטִי, כלומר לא היה סגנון אַרְכִיטֶקטוֹנִי אחד. רק בשנות העשרים - כאשר מספר התושבים בעיר הגיע ל-50,000 - החליטו נבחרי העיר להקים במהירות רבה בניינים כדי לספק מגורים לכולם. האדריכלים התחילו לבנות בסגנון הבַּאוּהָאוּס - סגנון בינלאומי, שהגיע מגרמניה לישראל. הבניינים שהיו בני 3-4 קומות, בקווים ישרים, ללא קישוט, התאימו לאידאולוגיה הסוציאליסטית והשִׁוויונית שהייתה באותם הימים לאנשי העיר. האדריכלים העבריים שילבו בבניינים מוטיבים מזרחיים, כמו חלונות גבוהים עם קשתות, כיפות על חלק מהגגות ובעיקר מרפסות מַלְבְּנִיות, שבהן התכנסו בני משפחה וחברים. המרפסות האלה הפכו להיות הסמל של תל אביב.

הבנייה הרַבָּה בסגנון זה הפכה את תל אביב לעיר באוהאוס עולמית. אין מקום בעולם שיש בו ריכוז כזה של בניינים לבנים בסגנון הבאוהאוס.

כ-4,000 בתים נבנו בסגנון זה מ-1931 עד 1956. בשנת 2003 הכריז ארגון אונסק"ו[1] על העיר תל אביב כעיר מורשת תרבות עולמית ובכך הפך אותה לבירת הסגנון הבינלאומי באדריכלות. מי שהולך ברחובות תל אביב הישנה - ברחוב אידלסון, בכיכר דיזנגוף, בשדרות רוטשילד וברחובות אחרים - יכול לראות מבנים פשוטים, כמו מעונות העובדים, לצד מבנים של משפחות עשירות או אנשים מפורסמים, כמו בית ביאליק, וכולם באותם קווים ישרים.

רק בניין אחד חסר והוא גימנסיה הרצליה. לפני שהבינו התושבים שהעיר שלהם היא אוצר ארכיטקטוני, הם העבירו את הגימנסיה למקום אחר, הרסו את הבניין הישן ובנו בניין רב קומות, 'מגדל שלום', שהיה בזמנו הבניין הגבוה ביותר במזרח התיכון. רבים אומרים על מעשה זה "בכייה לדורות". היום אפשר לראות את בניין הגימנסיה רק בצילומים או בציורים של הצייר המפורסם של תל אביב, נחום גוטמן.


גימנסה הרצליה, מתוך: ויקיפדיה


כיתה בגימנסיה הרצליה,
צילום: ליאו קאהן מתוך: ויקיפדיה

1 UNESCO ארגון החינוך, המדע והתרבות של האו"ם

נוסד (להיווסד) - נבנה

הגרלה - lottery

בוגר - מי שסיים את הלימוד

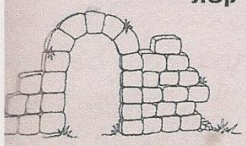
סיפק (לספק) - נתן

קישוט - דֶקוֹרַצְיָה, coration

אדריכל - ארכיטקט

שילב (לשלב) - שם ביחד

קשת -



הכריז (להכריז) - declare

מורשת - מה שהשאירו לנו הדורות הקודמים

אוצר - משהו יקר וחשוב מא

הרס (להרוס) # בנה

עיר עם קונספציה: מתכננים את תל אביב

מעובד על פי: נתי מרום

תל אביב באה לעולם נישאת על גבי מיתוס של "קונספציה טהורה", בריאה יש מאין, על קרקע בתולה, כ"עיר מן החולות". מיתוס זה, שרואים בתצלום של מייסדי העיר שמגרילים את מגרשיהם על דיונות החול, נשאר חשוב לתפיסתה העצמית של העיר גם (ואולי בגלל) הקשר בינה לבין יפו, עיר משגשגת מאז המחצית השנייה של המאה ה-19. התכנון העירוני מילא תפקיד מרכזי בתל אביב מן הרגע הראשון והוא שהגדיר אותה כ"עיר" עוד בשלב שהיתה רק חלום על החולות. שלוש שנים לפני שנבנו בתיה הראשונים פרסם עקיבא אריה וייס, "חוזה העיר", מסמך שהתווה קונספציה ברורה של עיר גדולה ומודרנית שתקום בנפרד מיפו. מסמך זה קבע:

[...]"עלינו לרכוש בהקדם שטח אדמה הגון שעליו נבנה את הבתים עבורנו. מקומו צריך להיות בקרבת יפו, ויהווה את העיר העברית הראשונה; בה יגורו עברים במאת האחוזים; בה ידברו עברית, בה ישמרו על הטהרה והניקיון, ולא נלך בדרכי הגויים; וכמו שהעיר ניו יורק מסמנת את השער הראשי לכניסה לאמריקה, כך עלינו לשכלל את עירנו, והיא תהיה בזמן מן הזמנים לניו יורק הארץ-ישראלית [...] בעיר זו נסדר את הרחובות בכבישים ומדרכות, במאור חשמלי. בכל בית נכניס מים ממעיני הישועה שיהיו זורמים אלינו ע"י צינורות כמו בכל עיר מודרנית שבאירופה וגם קנליזציה תסודר לבריאות העיר ותושביה [...] 'הבה נבנה עיר בא"י "'.

היה זה "פרוספקט" במלוא מובן המילה, שהתווה "סיכוי" ו"תחזית" לעתיד רחוק ופרש במשפטים ספורים קונספציה עירונית כוללת. לקונספציה זו היה מרכיב לאומי-כלכלי: להביא יהודים ביפו להשקיע את כספם במפעל בנייה לאומי במקום בשכר דירה המשולשל לכיס בעלי בתים ערבים ("הכסף הזה הנכנס לידי זרים בונה אותם ומחריב אותנו כאחד") ובה בשעה להבטיח למצטרפים ליוזמה רווחים נדל"ניים עתידיים. עם זאת, לבה של הקונספציה שהציג וייס היה עירוני-תרבותי: לייסד "עיר עברית" הומוגנית באוכלוסייתה ובשפתה, ובה בעת להידמות לעיר המהגרים הגדולה והדינמית ביותר בעולם באותה עת, ניו יורק, כמו גם לערי אירופה ה"מודרניות". מימושם של כל אלה, כך נראה, היה תלוי במרכיב תכנוני-הנדסי מובהק: ההכרח לספק לעיר כבישים ומדרכות, חשמל ומים זורמים, תיעול ותנאי היגיינה. התשתית התכנונית היתה בלתי נפרדת מהקונספציה של עיר חדשה.

נישאת, להנשא – to be carried
מיתוס – myth, legend
יש מאין – from nothing
בתולה– virgin
תצלום – photo
מגרילים – to conduct a lottery
מגרש – lot
דיונה – dune
תפיסה עצמית – self-perception
משגשגת – thriving
שלב - stage
חוזה – visionary
התווה, להתוות – to outline
בנפרד – separately

לרכוש – לקנות
בהקדם – asap
הגון – sizeable
טהרה – purity

לשכלל – to improve

מעיני הישועה – the springs of salvation
לזרום, זורמים – to flow
צינור – pipe
קנליזציה – cannalization

התווה, להתוות – to outline
תחזית – forecast
פרש, לפרוש – to lay out
מרכיב – element
לאומי – national
להשקיע – to invest
משולשל – to be dropped into, pocketed
בה בשעה – at the same time
יוזמה – initiative
רווח – gain
נדל"ן – real estate
הציג, להציג – to present

מימוש – implementation
תלוי – dependent
תכנון – plannng
מובהק – significant
הכרח – need
לספק – to supply
תיעול – cannalization
תשתית - infrastructure

אירוע **הגרלת המגרשים לאחוזת בית** (מוכר גם כ**הגרלת הצדפים**) הוא אירוע מכונן בתולדות העיר תל אביב המציין את יום היווסדה.

בכ' בניסן תרס"ט 11 ,באפריל 1909 התכנסו כל חברי אגודת "אחוזת בית "בחולות שמצפון ליפו ,על אדמות כרם ג'יבלי שקנו, במטרה מוצהרת להקים את העיר העברית הראשונה. הקרקע שנקנתה חולקה באופן פשוט לחלקות משני צידי רחוב אחד מרכזי ,רחוב הרצל ,וארבעה רחובות קטנים החוצים אותו. כדי לחלק באופן שוויוני את החלקות בין 66 המשפחות המייסדות ,הוחלט לערוך הגרלה.

את ההגרלה אִרגן עקיבא אריה וייס ,מי שעמד בראש האגודה. ההגרלה נערכה בעזרת שיטה מקורית שהגה :צדפים כהים וצדפים לבנים עליהם רשם וייס את מספרי החלקות ושמות המשפחות ואלו נבחרו באקראי על ידי ילד. שתי קבוצות הצדפים הוכנסו לשתי קופסאות ובכל פעם שלף הילד צדף אחד מכל קופסה.

lottery - הגרלה
lot – מגרש
shell - צדף
founding, constitutive – מכונן
signifying – מציין
sand dunes – חולות
land, soil – קרקע
was divided – חולקה
crossing – חוצה

association – אגודה
system – שיטה
original – מקורית
to contemplate – הגה, להגות
dark – כהה
arbitrary - אקראי



תל אביב נוסדה רשמית בשנת 1909כשכונת "אחוזת בית", כשם האגודה שייסדה אותה. בימיה הראשונים של האגודה התחבטו ראשיה באיזה שם יקראו לה. נבחרה ועדה שהביאה לפני אספה כללית של תושבי השכונה את הצעותיה לשם העיר. בין השמות שהועלו באספה: יפו החדשה, נווה יפו, אביבה, יפהפייה, עברייה ועוד. אחד השמות שהוצעו היה "הרצליה" כדי להנציח את שמו של בנימין זאב הרצל .לבסוף, ב-21 למאי 1910, נבחרה ברוב קולות הצעתו של מנחם שינקין: "תל אביב", כשם התרגום העברי של נחום סוקולוב לספרו של הרצל ,"אלטנוילנד", שפורסם שבע שנים לפני

officially – רשמית
estate – אחוזה
to ponder, to deliberate – להתחבט, התחבטו
committee – ועדה
meeting – אספה
proposal – הצעה
to be raised – הועלו
oasis – נווה
to commemorate – להנציח
majority - רוב קולות

כן, ובו תיאר הרצל כיצד תיראה, לדעתו, המדינה היהודית כשתקום (בשנת 1923להערכתו). בהצבעה על בחירת השם תמכו 20 אנשים בשם "תל־אביב" ו-15 בשם "נווה יפו". האסיפה לא ידעה באותו זמן כי שכונה בשם זהה כבר הוקמה במושבה נס ציונה, שם קיים עד היום רחוב תל אביב, שקדם לאחוזת בית.

מילולית, שם ספרו של הרצל הוא "ארץ עתיקה חדשה" בשפה הגרמנית . נחום סוקולוב, שתרגם את הספר לעברית, קרא לו בשם הציורי "תל־אביב" :תל – האוצר הישן, עתיקות העבר, ואביב –המסמל עתיד, פריחה, לבלוב ותקווה. מקור השם בספר יחזקאל ,כמקום שבו ישבו הגולים לבבל ליד נהר כבר, כנראה באיזור נִיפּוֹר: ״וָאָבוֹא אֶל הַגּוֹלָה תֵּל אָבִיב הַיּוֹשְׁבִים אֶל נְהַר כְּבָר, וָאֵשֶׁב הֵמָּה יוֹשְׁבִים שָׁם״ יחזקאל ג׳, טו .(מוצא השם התנ"כי מאכדית - til abubi - תל השיטפון - שנחרב על ידי שיטפון, משמעות הפוכה למשמעות הסמלית שקיבל השם העברי.)

ב 4-באוקטובר 1949 קיבלה ממשלת ישראל החלטה על איחוד העיר יפו עם תל אביב. בעקבות החלטה זו התכנסה כעבור יומיים מועצת העיר לדון בשם החדש לעיר המאוחדת. ראש העיר דאז ישראל רוקח התנגד לשינוי שם העיר המבטא את הגשמת החזון הציוני ורצה ששם העיר יישאר כמו שהוא ובחלוקתה של העיר המאוחדת לאזורים או רבעים ייקרא אחד מהם "יפו". חברי מועצת העיר היו חלוקים בדעתם בקשר לשם. בהשפעת ראש הממשלה דוד בן-גוריון ,שרצה מאוד בשם "יפו" כדי לחזק את הקשר של העיר למקורות התנ"כיים, הוחלט בסוף כפשרה לקרוא לעיר המאוחדת "תל אביב-יפו". למעט בפרסומים ומסמכים רשמיים או התבטאויות של פוליטיקאים מקומיים, נשמרו השמות "תל אביב" ו"יפו" מופרדים בשיח העממי והציבורי.

הערכה – estimate
תמכו, לתמוך – to support

זהה – equivalent

שקדם – that preceded

מילולית – literally

אוצר – treasure
פריחה – flowering
לבלוב – blossoming

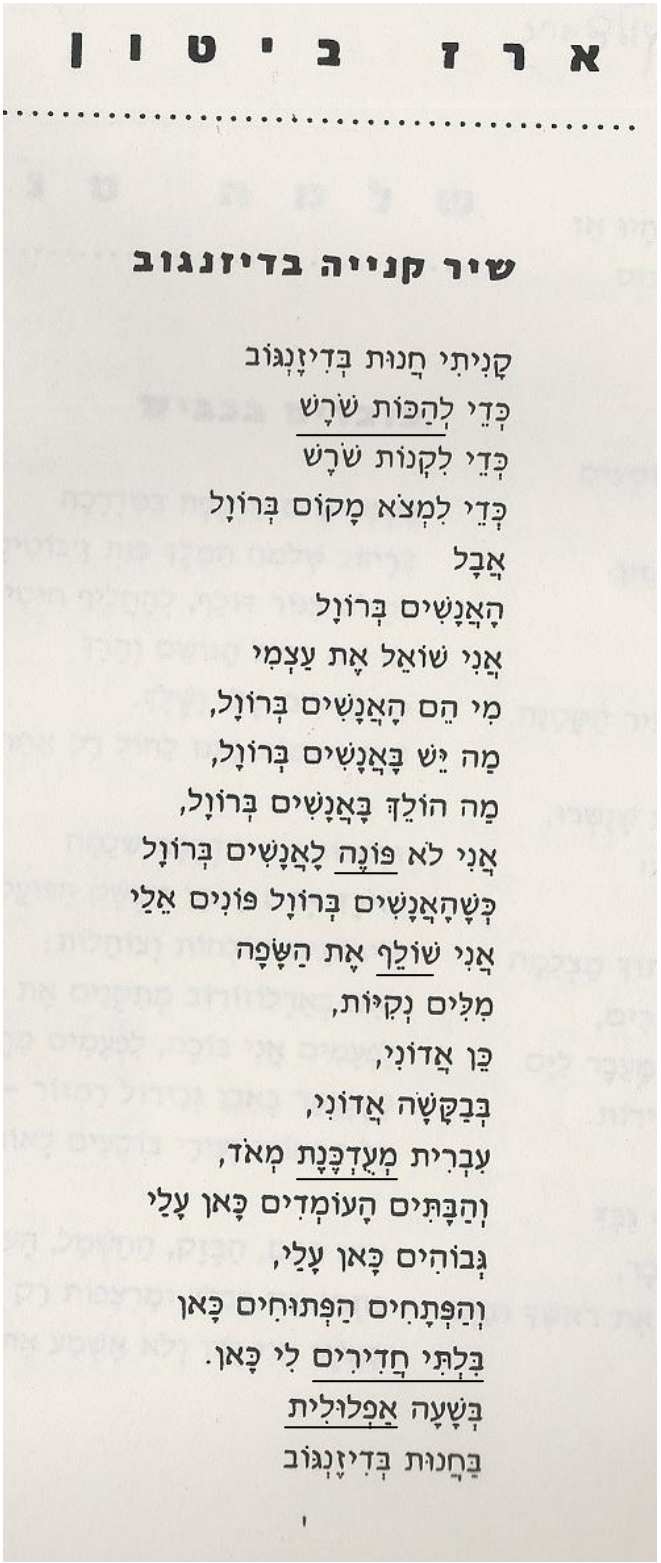
מוצא – origin

אכדית – Acadian
שיטפון – flood
משמעות – meaning

בעקבות – following
מועצה – council
דאז – of then
הגשמה – fulfillment
חזון – vision

פשרה – compromise
למעט – except for
מסמכים – documents
התבטאויות – remarks
מופרד – separated
שיח – conversation
עממי - popular

תל אביב - שירים



א ר ז ב י ט ו ן

שיר קנייה בדיזנגוב

קָנִיתִי חֲנוּת בְּדִיזֶנְגּוֹב
כְּדֵי לְהַכּוֹת שֹׁרֶשׁ
כְּדֵי לִקְנוֹת שֹׁרֶשׁ
כְּדֵי לִמְצֹא מָקוֹם בְּרוֹוָל
אֲבָל
הָאֲנָשִׁים בְּרוֹוָל
אֲנִי שׁוֹאֵל אֶת עַצְמִי
מִי הֵם הָאֲנָשִׁים בְּרוֹוָל,
מַה יֵּשׁ בָּאֲנָשִׁים בְּרוֹוָל,
מַה הוֹלֵךְ בָּאֲנָשִׁים בְּרוֹוָל,
אֲנִי לֹא פּוֹנָה לָאֲנָשִׁים בְּרוֹוָל
כְּשֶׁהָאֲנָשִׁים בְּרוֹוָל פּוֹנִים אֵלַי
אֲנִי שׁוֹלֵף אֶת הַשָּׂפָה
מִלִּים נְקִיּוֹת,
כֵּן אֲדוֹנִי,
בְּבַקָּשָׁה אֲדוֹנִי,
עִבְרִית מְעֻדְכֶּנֶת מְאֹד,
וְהַבָּתִּים הָעוֹמְדִים כָּאן עָלַי
גְּבוֹהִים כָּאן עָלַי,
וְהַפְּתָחִים הַפְּתוּחִים כָּאן
בִּלְתִּי חֲדִירִים לִי כָּאן.
בְּשָׁעָה אֲפֹלוּלִית
בַּחֲנוּת בְּדִיזֶנְגּוֹב

להכות שרש to put down roots

פונה, לפנות to address, to turn to

שולף, לשלוף to pull out, to draw(a weapon)

מעודכנת updated

בלתי חדירים impassable

אפלולי dimly lit, dark

אוֹרז, לארוז to pack
חפצים objects
פרברים suburbs

אֲנִי אוֹרֵז חֲפָצִים
לַחֲזוֹר לַפְּרָבָרִים
לָעִבְרִית הָאַחֶרֶת.

תקציר שיחה

מַה זֶּה לִהְיוֹת אוֹתָנְטִי,
לָרוּץ בְּאֶמְצַע דִּיזֶנְגּוֹף וְלִצְעֹק בִּיהוּדִית מָרוֹקָאִית:
"אָנָא מָן אֶלְמַגְרֶב אָנָא מָן אֶלְמַגְרֶב"
(אֲנִי מֵהָרִי הָאַטְלַס אֲנִי מֵהָרִי הָאַטְלַס).

מַה זֶּה לִהְיוֹת אוֹתָנְטִי,
לָשֶׁבֶת בְּרוֹלָ בְּצִבְעוֹנִין (עַגָּאל וְזַרְבִּיָּה, מִינִי לְבוּשׁ),
אוֹ לְהַכְרִיז בְּקוֹל: אֲנִי לֹא קוֹרְאִים לִי זֹהַר אֲנִי זַיִשׁ, אֲנִי זַיִשׁ (שֵׁם מָרוֹקָאִי).
וְזֶה לֹא, וְזֶה לֹא,
וּבְכָל זֹאת טוֹפַחַת שָׂפָה אַחֶרֶת בַּפֶּה עַד פִּקּוּעַ חֲנִיכַיִם,
וּבְכָל זֹאת תּוֹקְפִים רֵיחוֹת דְּחוּיִים וַאֲהוּבִים
וַאֲנִי נוֹפֶל בֵּין הָעֲגוֹת
אוֹבֵד בִּבְלִיל הַקּוֹלוֹת.

לבוש clothing

להכריז to declare

טופחת, לטפוח to
חניכיים - gums
פיקוע, לפקוע to burst
תוקפים, לתקוף to attack
דחויים rejected
עגות slang, jargon
בליל mix

שורות על פלא הירקון / רוני סומק

עוֹד מְעַט תִּשָּׁלֵף הָעִיר תֵּל אָבִיב כְּמוֹ אָקְדָּח.
מַה שָּׁיָּבוֹא מִכִּוּוּן הַיָּם יַתְחִיל בְּרוּחוֹת חַמּוֹת
וּבָרְחוֹבוֹת כְּבָר יִדַּבְּרוּ בְּשָׁקֶט שֶׁל אַחֲרֵי הַיְרִיּוֹת.
חֲבָל שֶׁאֵין קִרְקָס בָּעִיר הַזֹּאת,
חֲבָל שֶׁאֵין בּוֹלֵעַ חֲרָבוֹת, שֶׁאֵין קוֹסֵם, שֶׁאֵין פִּילִים, שֶׁאֵין דְּרָקוֹן,
חֲבָל שָׁרַק סִירָה אַחַת עוֹבֶרֶת, עַכְשָׁו שֶׁאֲנִי מַרְאָה לְמִישֶׁהִי לֹא מִכָּאן
אֶת פָּלָא הַיַּרְקוֹן.

to be pulled תשלף, להשלף
out, drawn (weapon)

gunshots יריות

swords חרב, חרבות
magician קוסם
elephants פיל, פילים

חוץ לארץ / יצחק לאור

לָמָּה הִתְנַעְנַעְתִּי
כָּל הַחֹרֶף לִנְקִישָׁה
בַּדָּלֶת, לַצְּלִיל הַמְיֻחָד
שֶׁל הַנְּקִישָׁה בְּדָלֶת
בֵּיתִי בְּתֵל אָבִיב
וְלָאָבִיב

knock נקישה

יש לי סימפטיה

נורית גלרון
מילים: מאיר ויזלטיר
לחן: שלמה גרוניך

יש לי סימפטיה
לאמנות קונספטואלית בתל אביב
עיר בלי קונספציה
טיח נופל
תריס מתייפח
אוטובוס מת

יש לי סימפטיה
לאנשים שמתאמצים בתל אביב
יש לי סימפטיה
לאנשים שמתעקשים בתל אביב
יש לי סימפטיה
לאנשים שמתרגשים בתל אביב

עיר בלתי מרגשת
מאורת טיח נואשת
נדנדת פח רועשת

יש לי סימפטיה
לאנשים מתייאשים בתל אביב

אמנות art
טיח plaster
תריס shutter
מתייפח – בוכה

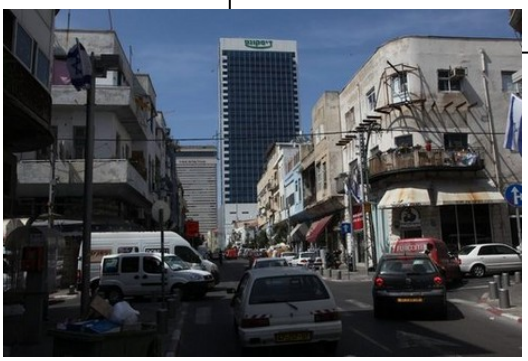
מתאמצים, להתאמץ to make an effort

מתעקשים, להתעקש to insist, be stubborn

מתרגשים, להתרגש to be excited

מאורה den, cave
נואשת desperate
נדנדה swing
פח tin

מתייאשים, להתייאש to give up



© זכויות היוצרים שמורות למחברים אקו"ם
© כל הזכויות שמורות 2009 powered by DIC

https://www.youtube.com/watch?v=VHhoNIXTAzI

עברית מודרנית לרמת הביניים – 130a

אוצר מילים: תל אביב

אדריכל architect

מורשת heritage, legacy

חפצים objects

פרברים suburbs

להכריז to declare

להתעקש to insist, to be stubborn

להתיאש to give up

להתרגש to be emotional, excited

ברז tap, faucet

כיור sink

בוץ mud

אין לי מושג I have no idea

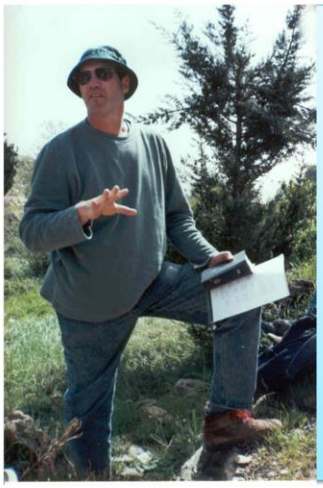
בבקשה לתרגם את המשפטים הבאים:

1. The architect insisted on having a faucet in the yard.
2. I have no idea how to translate this sentence… I'm giving up!
3. The mayor declared that Tel Aviv is a UNESCO world heritage site.
4. I am very excited to move my belongings to my new apartment in the suburbs.
5. Don't be so stubborn! Please wash all the mud from your shoes in the sink.

תל עזקה:

הקרב בין דוד לגלית

הטיול כאידאולוגיה



- עמדה אנטי בורגנית, אנטי גלותית
  ללמוד "דרך הרגליים"
- התעוררות לאומית והבלטה דורית



קרב דוד וגלית – תל עזקה



1 Samuel Chapter 17 שמואל א

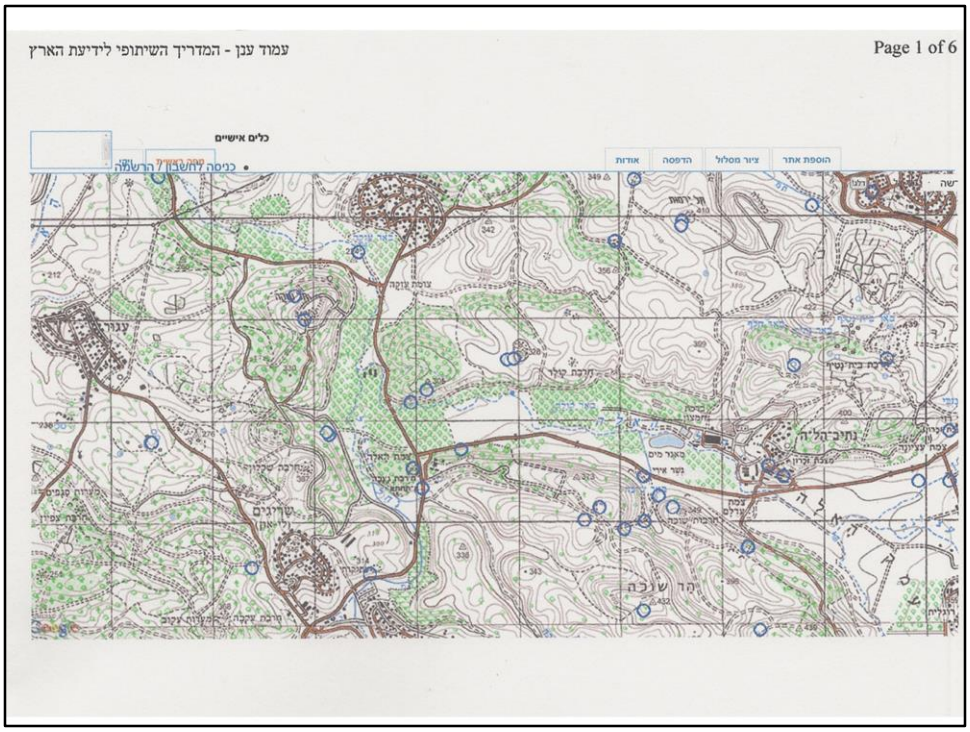
א וַיַּאַסְפוּ פְלִשְׁתִּים אֶת-מַחֲנֵיהֶם,
לַמִּלְחָמָה, וַיֵּאָסְפוּ, שׂכֹה אֲשֶׁר לִיהוּדָה;
וַיַּחֲנוּ בֵּין-שׂוֹכֹה וּבֵין-עֲזֵקָה, בְּאֶפֶס
דַּמִּים.

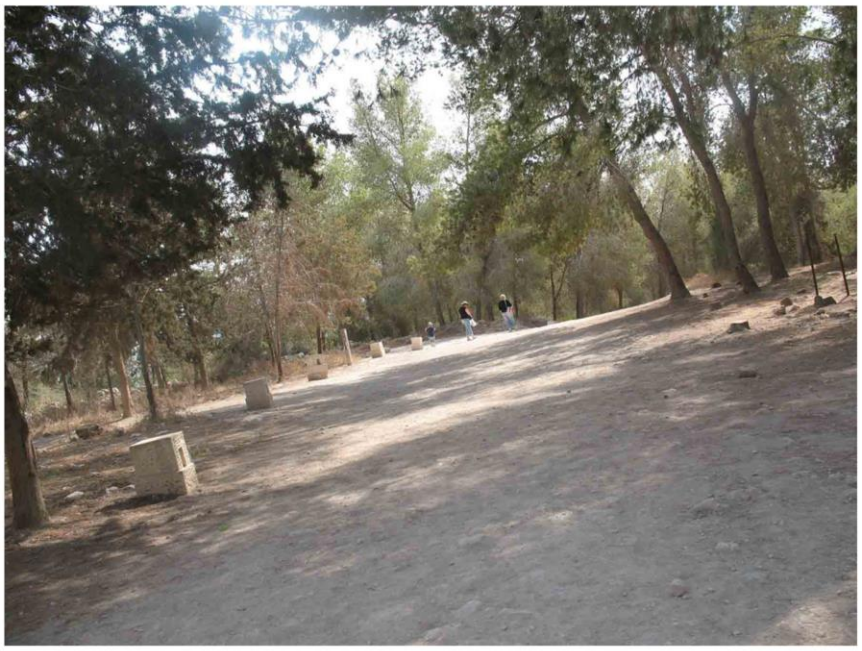
ב וְשָׁאוּל וְאִישׁ-יִשְׂרָאֵל נֶאֱסְפוּ, וַיַּחֲנוּ
בְּעֵמֶק הָאֵלָה; וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה, לִקְרַאת
פְּלִשְׁתִּים.

ג וּפְלִשְׁתִּים עֹמְדִים אֶל-הָהָר, מִזֶּה,
וְיִשְׂרָאֵל עֹמְדִים אֶל-הָהָר, מִזֶּה; וְהַגַּיְא,
בֵּינֵיהֶם.



להראות את האזור ב google earth


עמוד ענן - המדריך השיתופי לידיעת הארץ
Page 1 of 6
כלים אישיים
כניסה לחשבון / הרשמה
הוספת אתר
ציור מסלול
הדפסה
אודות
עזקה
שרידים
נחיב הל"ה
קר שוכה




"ויאספו פלשתים את־מחניהם
למלחמה ויאספו שוכה אשר
ליהודה, ויחנו בין־שוכה ובין־עזקה"
(שמואל א, יז, א)
6







ד וַיֵּצֵא אִישׁ-הַבַּנִים מִמַּחֲנוֹת פְּלִשְׁתִּים, גָּלְיָת שְׁמוֹ מִגַּת: גָּבְהוֹ, שֵׁשׁ אַמּוֹת וָזָרֶת.

ה וְכוֹבַע נְחֹשֶׁת עַל-רֹאשׁוֹ, וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ; וּמִשְׁקַל, הַשִּׁרְיוֹן--חֲמֵשֶׁת-אֲלָפִים שְׁקָלִים, נְחֹשֶׁת.

ו וּמִצְחַת נְחֹשֶׁת, עַל-רַגְלָיו; וְכִידוֹן נְחֹשֶׁת, בֵּין כְּתֵפָיו.

ז וְחֵץ (וְעֵץ) חֲנִיתוֹ, כְּמְנוֹר אֹרְגִים, וְלַהֶבֶת חֲנִיתוֹ, שֵׁשׁ-מֵאוֹת שְׁקָלִים בַּרְזֶל; וְנֹשֵׂא הַצִּנָּה, הֹלֵךְ לְפָנָיו.


ויצא איש הבנים ממחנות
פלשתים גלית שמו מגת גבהו שש
אמות וזרת. וכובע נחשת על ראשו
וישרון קשקשים הוא לבוש
(שמואל א, יז, ד-ה)
9

http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A9%D7%A7%D7%9C





ח וַיַּעֲמֹד, וַיִּקְרָא אֶל-מַעַרְכֹת יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמֶר לָהֶם,
לָמָּה תֵצְאוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה: הֲלוֹא אָנֹכִי הַפְּלִשְׁתִּי,
וְאַתֶּם עֲבָדִים לְשָׁאוּל--בְּרוּ-לָכֶם אִישׁ, וְיֵרֶד אֵלָי.

ט אִם-יוּכַל לְהִלָּחֵם אִתִּי, וְהִכָּנִי--וְהָיִינוּ לָכֶם,
לַעֲבָדִים; וְאִם-אֲנִי אוּכַל-לוֹ, וְהִכִּיתִיו--וְהְיִיתֶם
לָנוּ לַעֲבָדִים, וַעֲבַדְתֶּם אֹתָנוּ.

י וַיֹּאמֶר, הַפְּלִשְׁתִּי, אֲנִי חֵרַפְתִּי אֶת-מַעַרְכוֹת
יִשְׂרָאֵל, הַיּוֹם הַזֶּה; תְּנוּ-לִי אִישׁ, וְנִלָּחֲמָה יָחַד.

יא וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל וְכָל-יִשְׂרָאֵל, אֶת-דִּבְרֵי הַפְּלִשְׁתִּי
הָאֵלֶּה; וַיֵּחַתּוּ וַיִּרְאוּ, מְאֹד. {פ}

גולית מחרף= מלגלג, אומר לצבא ישראל מי אתם?

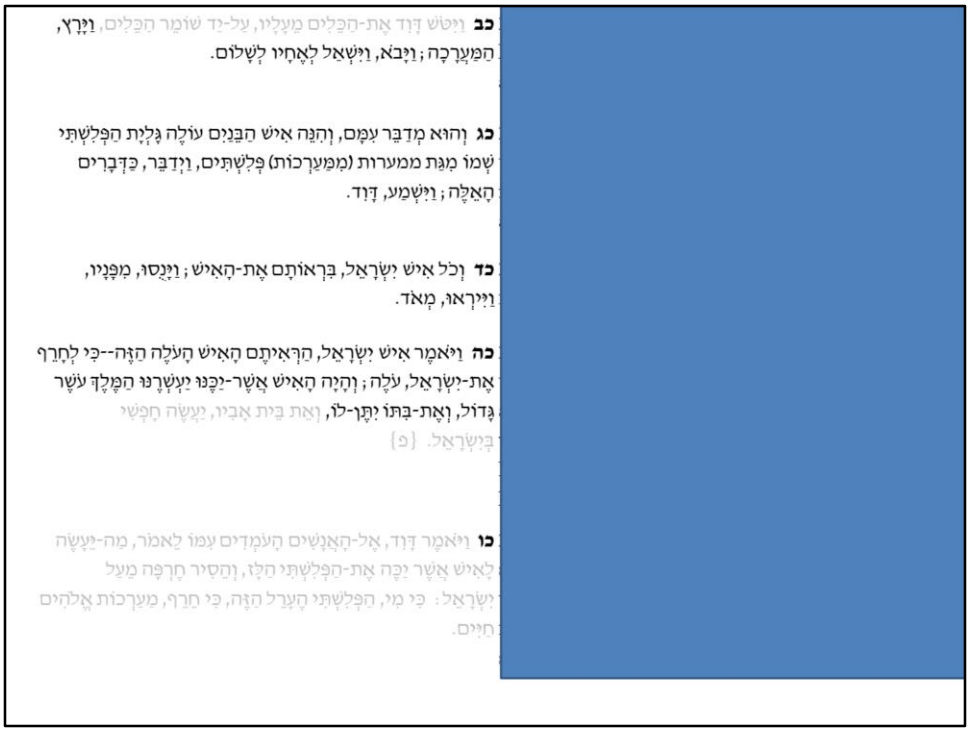


יב וְדָוִד בֶּן-אִישׁ אֶפְרָתִי הַזֶּה, מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה, וּשְׁמוֹ יִשַׁי, וְלוֹ שְׁמֹנָה בָנִים; וְהָאִישׁ בִּימֵי שָׁאוּל, זָקֵן בָּא בָּאֲנָשִׁים.

יג וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת בְּנֵי-יִשַׁי, הַגְּדֹלִים--הָלְכוּ אַחֲרֵי-שָׁאוּל, לַמִּלְחָמָה; וְשֵׁם שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו, אֲשֶׁר הָלְכוּ בַּמִּלְחָמָה--אֱלִיאָב הַבְּכוֹר וּמִשְׁנֵהוּ אֲבִינָדָב, וְהַשְּׁלִשִׁי שַׁמָּה.

טו וְדָוִד הֹלֵךְ וְשָׁב, מֵעַל שָׁאוּל, לִרְעוֹת אֶת-צֹאן אָבִיו, בֵּית-לָחֶם.

יז וַיֹּאמֶר יִשַׁי לְדָוִד בְּנוֹ, קַח-נָא לְאַחֶיךָ אֵיפַת הַקָּלִיא הַזֹּה, וְעֲשָׂרָה לֶחֶם, הַזֶּה; וְהָרֵץ הַמַּחֲנֶה, לְאַחֶיךָ.



כב וַיִּטֹּשׁ דָּוִד אֶת-הַכֵּלִים מֵעָלָיו, עַל-יַד שׁוֹמֵר הַכֵּלִים, וַיָּרָץ, הַמַּעֲרָכָה; וַיָּבֹא, וַיִּשְׁאַל לְאֶחָיו לְשָׁלוֹם.

כג וְהוּא מְדַבֵּר עִמָּם, וְהִנֵּה אִישׁ הַבַּנִּים עוֹלֶה גָּלְיָת הַפְּלִשְׁתִּי שְׁמוֹ מִגַּת ממערות (מִמַּעַרְכוֹת) פְּלִשְׁתִּים, וַיְדַבֵּר, כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה; וַיִּשְׁמַע, דָּוִד.

כד וְכֹל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, בִּרְאוֹתָם אֶת-הָאִישׁ; וַיָּנֻסוּ, מִפָּנָיו, וַיִּירְאוּ, מְאֹד.

כה וַיֹּאמֶר אִישׁ יִשְׂרָאֵל, הַרְאִיתֶם הָאִישׁ הָעֹלֶה הַזֶּה--כִּי לְחָרֵף אֶת-יִשְׂרָאֵל, עֹלֶה; וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר-יַכֶּנּוּ יְעַשְּׁרֶנּוּ הַמֶּלֶךְ עֹשֶׁר גָּדוֹל, וְאֶת-בִּתּוֹ יִתֶּן-לוֹ, וְאֶת בֵּית אָבִיו, יַעֲשֶׂה חָפְשִׁי בְּיִשְׂרָאֵל. {פ}

כו וַיֹּאמֶר דָּוִד, אֶל-הָאֲנָשִׁים הָעֹמְדִים עִמּוֹ לֵאמֹר, מַה-יֵּעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּה אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה, וְהֵסִיר חֶרְפָּה מֵעַל יִשְׂרָאֵל: כִּי מִי, הַפְּלִשְׁתִּי הֶעָרֵל הַזֶּה, כִּי חֵרֵף, מַעַרְכוֹת אֱלֹהִים חַיִּים.



לא וַיִּשְׁמְעוּ, הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר, דִּבֶּר דָּוִד ;
וַיַּגִּדוּ לִפְנֵי-שָׁאוּל, וַיִּקָּחֵהוּ.

לב וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-שָׁאוּל, אַל-יִפֹּל לֵב-אָדָם
עָלָיו ; עַבְדְּךָ יֵלֵךְ, וְנִלְחַם עִם-הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה.

לג וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-דָּוִד, לֹא תוּכַל לָלֶכֶת
אֶל-הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה, לְהִלָּחֶם, עִמּוֹ : כִּי-נַעַר
אַתָּה, וְהוּא אִישׁ מִלְחָמָה מִנְּעֻרָיו. {ס}



לד וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-שָׁאוּל, רֹעֶה הָיָה עַבְדְּךָ לְאָבִיו בְּצֹאן; וּבָא הָאֲרִי וְאֶת-הַדֹּוב, וְנָשָׂא שֶׂה מֵהָעֵדֶר.

לה וְיָצָאתִי אַחֲרָיו וְהִכִּתִיו, וְהִצַּלְתִּי מִפִּיו; וַיָּקָם עָלַי-וְהֶחֱזַקְתִּי בִּזְקָנוֹ, וְהִכִּתִיו וַהֲמִיתִיו.

לו גַּם אֶת-הָאֲרִי גַּם-הַדֹּב, הִכָּה עַבְדֶּךָ; וְהָיָה הַפְּלִשְׁתִּי הֶעָרֵל הַזֶּה, כְּאַחַד מֵהֶם, כִּי חֵרֵף, מַעֲרְכֹת אֱלֹהִים חַיִּים. {ס}

לז וַיֹּאמֶר, דָּוִד, יְהוָה אֲשֶׁר הִצִּלַנִי מִיַּד הָאֲרִי וּמִיַּד הַדֹּב, הוּא יַצִּילַנִי מִיַּד הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה; {ס} וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-דָּוִד לֵךְ, וַיהוָה יִהְיֶה עִמָּךְ.

לח וַיַּלְבֵּשׁ שָׁאוּל אֶת-דָּוִד מַדָּיו, וְנָתַן קוֹבַע נְחֹשֶׁת עַל-רֹאשׁוֹ ; וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ, שִׁרְיוֹן.

לט וַיַּחְגֹּר דָּוִד אֶת-חַרְבּוֹ מֵעַל לְמַדָּיו וַיֹּאֶל לָלֶכֶת, כִּי לֹא-נִסָּה, וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-שָׁאוּל לֹא אוּכַל לָלֶכֶת בָּאֵלֶּה, כִּי לֹא נִסִּיתִי ; וַיְסִרֵם דָּוִד, מֵעָלָיו.

מ וַיִּקַּח מַקְלוֹ בְּיָדוֹ, וַיִּבְחַר-לוֹ חֲמִשָּׁה חַלְּקֵי-אֲבָנִים מִן-הַנַּחַל וַיָּשֶׂם אֹתָם בִּכְלִי הָרֹעִים אֲשֶׁר-לוֹ וּבַיַּלְקוּט--וְקַלְעוֹ בְיָדוֹ ; וַיִּגַּשׁ, אֶל-הַפְּלִשְׁתִּי.


18


19







מא וַיֵּלֶךְ, הַפְּלִשְׁתִּי, הֹלֵךְ וְקָרֵב, אֶל-דָּוִד ; וְהָאִישׁ נֹשֵׂא הַצִּנָּה, לְפָנָיו.

מב וַיַּבֵּט הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּרְאֶה אֶת-דָּוִד, וַיִּבְזֵהוּ : כִּי-הָיָה נַעַר, וְאַדְמֹנִי עִם-יְפֵה מַרְאֶה.

מג וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי, אֶל-דָּוִד, הֲכֶלֶב אָנֹכִי, כִּי-אַתָּה בָּא-אֵלַי בַּמַּקְלוֹת ; וַיְקַלֵּל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת-דָּוִד, בֵּאלֹהָיו.

מד וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי, אֶל-דָּוִד: לָכָה אֵלַי--וְאֶתְּנָה
אֶת-בְּשָׂרְךָ, לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הַשָּׂדֶה. {ס}

מה וַיֹּאמֶר דָּוִד, אֶל-הַפְּלִשְׁתִּי, אַתָּה בָּא אֵלַי,
בְּחֶרֶב וּבַחֲנִית וּבְכִידוֹן; וְאָנֹכִי בָּא-אֵלֶיךָ, בְּשֵׁם
יְהוָה צְבָאוֹת, אֱלֹהֵי מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר חֵרַפְתָּ.

מז וְיֵדְעוּ כָּל-הַקָּהָל הַזֶּה, כִּי-לֹא בְּחֶרֶב וּבַחֲנִית
יְהוֹשִׁיעַ יְהוָה: כִּי לַיהוָה הַמִּלְחָמָה, וְנָתַן אֶתְכֶם
בְּיָדֵנוּ. {ס}

מח וְהָיָה כִּי-קָם הַפְּלִשְׁתִּי, וַיֵּלֶךְ וַיִּקְרַב לִקְרַאת דָּוִד ; וַיְמַהֵר דָּוִד, וַיָּרָץ הַמַּעֲרָכָה לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי.

מט וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת-יָדוֹ אֶל-הַכֶּלִי, וַיִּקַּח מִשָּׁם אֶבֶן וַיְקַלַּע, וַיַּךְ אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי, אֶל-מִצְחוֹ ; וַתִּטְבַּע הָאֶבֶן בְּמִצְחוֹ, וַיִּפֹּל עַל-פָּנָיו אָרְצָה.

http://www.youtube.com/watch?v=hXIWh7c5css



נא וַיָּרָץ דָּוִד וַיַּעֲמֹד אֶל-הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֶת-חַרְבּוֹ וַיִּשְׁלְפָהּ מִתַּעְרָהּ, וַיְמִתְתֵּהוּ, וַיִּכְרָת-בָּהּ, אֶת-רֹאשׁוֹ ; וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי-מֵת גִּבּוֹרָם, וַיָּנֻסוּ.

נב וַיָּקֻמוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וַיָּרִעוּ, וַיִּרְדְּפוּ אֶת-הַפְּלִשְׁתִּים, עַד-בּוֹאֲךָ גַּיְא, וְעַד שַׁעֲרֵי עֶקְרוֹן ; וַיִּפְּלוּ חַלְלֵי פְלִשְׁתִּים, בְּדֶרֶךְ שַׁעֲרַיִם, וְעַד-גַּת, וְעַד-עֶקְרוֹן.


וראו הפלשתים כי־מת גבורם וינסו. ויקמו אנשי ישראל
ויגשו ויגרפו את־הפלשתים .. ויפלו חללי פלשתים

http://www.mapa.co.il/general/searchresult_locked.asp

http://www.mapa.co.il/general/searchresult_locked.asp?textsearch=%e8%e9%e5%ec%e9%ed&first=1&minx=109354.84375&miny=1112964.421875&maxx=166425.15625&maxy=1141499.578125&mapearthx=137890&mapearthy=1127232&mapzoom=15000&currheadertab=1&geosearchradius=50000&centerx=&centery=&geopoiname=&sourcex=&sourcey=&sourcepoint=&sourceaddinfo=&rsf_viewstate=&filter=&filterpath=&subjectid=&textsearchwhere=%f6%e5%ee%fa+%f2%e6%f7%e4&resultstargetonmap=on&UserEarthX=126374&UserEarthY=1135740&UserMapZoom=15000&LoadUserPosition=1&MapType=combination&ImagesOption=COMB_&CurrMapTab=6&LoadPOIFromSession=&PNGLayers=



. מאז ועד היום למדו דורות של תלמידים את הקרב הזה, וכולם למדו אותו בצורה אחת: הקטן גבר על הגדול. החלש ניצח את החזק. עובד האלוהים ניצח את עובד האלילים. אבל לדעתי כדאי לקרוא את הדברים אחרת: החכם גבר על הטיפש. המקורי ניצח את השמרן. האלתור גבר על הקונספציה, ההמצאה על הנוסחה.

גבר, לגבור	to overcome
עובד אלוהים	devoted to God
עובד אלילים	idolater
שמרן	conservative
אלתור	improvisation
המצאה	invention
נוסחה,	formula, convention

שמואל א פרק יז

http://www.mechon-mamre.org/i/t/t08a17.htm

א וַיַּאַסְפוּ פְלִשְׁתִּים אֶת-מַחֲנֵיהֶם, לַמִּלְחָמָה, וַיֵּאָסְפוּ, שֹׂכֹה אֲשֶׁר לִיהוּדָה; וַיַּחֲנוּ בֵּין-שׂוֹכֹה וּבֵין-
עֲזֵקָה, בְּאֶפֶס דַּמִּים. **ב** וְשָׁאוּל וְאִישׁ-יִשְׂרָאֵל נֶאֶסְפוּ, וַיַּחֲנוּ בְּעֵמֶק הָאֵלָה; וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה, לִקְרַאת
פְּלִשְׁתִּים. **ג** וּפְלִשְׁתִּים עֹמְדִים אֶל-הָהָר, מִזֶּה, וְיִשְׂרָאֵל עֹמְדִים אֶל-הָהָר, מִזֶּה; וְהַגַּיְא,
בֵּינֵיהֶם. **ד** וַיֵּצֵא אִישׁ-הַבֵּנַיִם מִמַּחֲנוֹת פְּלִשְׁתִּים, גָּלְיָת שְׁמוֹ מִגַּת: גָּבְהוֹ, שֵׁשׁ אַמּוֹת
וָזָרֶת. **ה** וְכוֹבַע נְחֹשֶׁת עַל-רֹאשׁוֹ, וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ; וּמִשְׁקַל, הַשִּׁרְיוֹן--חֲמֵשֶׁת-אֲלָפִים
שְׁקָלִים, נְחֹשֶׁת. **ו** וּמִצְחַת נְחֹשֶׁת, עַל-רַגְלָיו; וְכִידוֹן נְחֹשֶׁת, בֵּין כְּתֵפָיו. **ז** וְחַץ (וְעֵץ) חֲנִיתוֹ, כִּמְנוֹר
אֹרְגִים, וְלַהֶבֶת חֲנִיתוֹ, שֵׁשׁ-מֵאוֹת שְׁקָלִים בַּרְזֶל; וְנֹשֵׂא הַצִּנָּה, הֹלֵךְ לְפָנָיו. **ח** וַיַּעֲמֹד, וַיִּקְרָא אֶל-
מַעַרְכֹת יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמֶר לָהֶם, לָמָּה תֵצְאוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה: הֲלוֹא אָנֹכִי הַפְּלִשְׁתִּי, וְאַתֶּם עַבָדִים
לְשָׁאוּל--בְּרוּ-לָכֶם אִישׁ, וְיֵרֶד אֵלָי. **ט** אִם-יוּכַל לְהִלָּחֵם אִתִּי, וְהִכָּנִי--וְהָיִינוּ לָכֶם, לַעֲבָדִים; וְאִם-
אֲנִי אוּכַל-לוֹ, וְהִכִּיתִיו--וִהְיִיתֶם לָנוּ לַעֲבָדִים, וַעֲבַדְתֶּם אֹתָנוּ. **י** וַיֹּאמֶר, הַפְּלִשְׁתִּי, אֲנִי חֵרַפְתִּי אֶת-
מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל, הַיּוֹם הַזֶּה; תְּנוּ-לִי אִישׁ, וְנִלָּחֲמָה יָחַד. **יא** וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל וְכָל-יִשְׂרָאֵל, אֶת-דִּבְרֵי
הַפְּלִשְׁתִּי הָאֵלֶּה; וַיֵּחַתּוּ וַיִּרְאוּ, מְאֹד. {פ}
יב וְדָוִד בֶּן-אִישׁ אֶפְרָתִי הַזֶּה, מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה, וּשְׁמוֹ יִשַׁי, וְלוֹ שְׁמֹנָה בָנִים; וְהָאִישׁ בִּימֵי שָׁאוּל,
זָקֵן בָּא בָאֲנָשִׁים. **יג** וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת בְּנֵי-יִשַׁי, הַגְּדֹלִים--הָלְכוּ אַחֲרֵי-שָׁאוּל, לַמִּלְחָמָה; וְשֵׁם שְׁלֹשֶׁת
בָּנָיו, אֲשֶׁר הָלְכוּ בַּמִּלְחָמָה--אֱלִיאָב הַבְּכוֹר וּמִשְׁנֵהוּ אֲבִינָדָב, וְהַשְּׁלִשִׁי שַׁמָּה. **יד** וְדָוִד, הוּא הַקָּטָן;
וּשְׁלֹשָׁה, הַגְּדֹלִים, הָלְכוּ, אַחֲרֵי שָׁאוּל. {ס} **טו** וְדָוִד הֹלֵךְ וָשָׁב, מֵעַל שָׁאוּל, לִרְעוֹת אֶת-צֹאן אָבִיו,
בֵּית-לָחֶם. **טז** וַיִּגַּשׁ הַפְּלִשְׁתִּי, הַשְׁכֵּם וְהַעֲרֵב; וַיִּתְיַצֵּב, אַרְבָּעִים יוֹם. {פ}
יז וַיֹּאמֶר יִשַׁי לְדָוִד בְּנוֹ, קַח-נָא לְאַחֶיךָ אֵיפַת הַקָּלִיא הַזֶּה, וַעֲשָׂרָה לֶחֶם, הַזֶּה; וְהָרֵץ הַמַּחֲנֶה,
לְאַחֶיךָ. **יח** וְאֵת עֲשֶׂרֶת חַרְצֵי הֶחָלָב, הָאֵלֶּה, תָּבִיא, לְשַׂר-הָאָלֶף; וְאֶת-אַחֶיךָ תִּפְקֹד לְשָׁלוֹם, וְאֶת-
עֲרֻבָּתָם תִּקָּח. **יט** וְשָׁאוּל וְהֵמָּה וְכָל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל, בְּעֵמֶק הָאֵלָה; נִלְחָמִים, עִם-פְּלִשְׁתִּים.
{ס} **כ** וַיַּשְׁכֵּם דָּוִד בַּבֹּקֶר, וַיִּטֹּשׁ אֶת-הַצֹּאן עַל-שֹׁמֵר, וַיִּשָּׂא וַיֵּלֶךְ, כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יִשָׁי; וַיָּבֹא, הַמַּעְגָּלָה,
וְהַחַיִל הַיֹּצֵא אֶל-הַמַּעֲרָכָה, וְהֵרִעוּ בַּמִּלְחָמָה. **כא** וַתַּעֲרֹךְ יִשְׂרָאֵל וּפְלִשְׁתִּים, מַעֲרָכָה לִקְרַאת
מַעֲרָכָה. **כב** וַיִּטֹּשׁ דָּוִד אֶת-הַכֵּלִים מֵעָלָיו, עַל-יַד שׁוֹמֵר הַכֵּלִים, וַיָּרָץ, הַמַּעֲרָכָה; וַיָּבֹא, וַיִּשְׁאַל
לְאֶחָיו לְשָׁלוֹם. **כג** וְהוּא מְדַבֵּר עִמָּם, וְהִנֵּה אִישׁ הַבֵּנַיִם עוֹלֶה גָּלְיָת הַפְּלִשְׁתִּי שְׁמוֹ מִגַּת ממערות
(מִמַּעַרְכוֹת) פְּלִשְׁתִּים, וַיְדַבֵּר, כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה; וַיִּשְׁמַע, דָּוִד. **כד** וְכֹל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, בִּרְאוֹתָם אֶת-
הָאִישׁ; וַיָּנֻסוּ, מִפָּנָיו, וַיִּירְאוּ, מְאֹד. **כה**וַיֹּאמֶר אִישׁ יִשְׂרָאֵל, הַרְאִיתֶם הָאִישׁ הָעֹלֶה הַזֶּה--כִּי לְחָרֵף
אֶת-יִשְׂרָאֵל, עֹלֶה; וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר-יַכֶּנּוּ יַעְשְׁרֶנּוּ הַמֶּלֶךְ עֹשֶׁר גָּדוֹל, וְאֶת-בִּתּוֹ יִתֶּן-לוֹ, וְאֶת בֵּית
אָבִיו, יַעֲשֶׂה חָפְשִׁי בְּיִשְׂרָאֵל. {פ}
כו וַיֹּאמֶר דָּוִד, אֶל-הָאֲנָשִׁים הָעֹמְדִים עִמּוֹ לֵאמֹר, מַה-יֵּעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּה אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי הַלָּז,
וְהֵסִיר חֶרְפָּה מֵעַל יִשְׂרָאֵל: כִּי מִי, הַפְּלִשְׁתִּי הֶעָרֵל הַזֶּה, כִּי חֵרֵף, מַעַרְכוֹת אֱלֹהִים
חַיִּים. **כז** וַיֹּאמֶר לוֹ הָעָם, כַּדָּבָר הַזֶּה לֵאמֹר: כֹּה יֵעָשֶׂה, לָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּנּוּ. **כח** וַיִּשְׁמַע אֱלִיאָב
אָחִיו הַגָּדוֹל, בְּדַבְּרוֹ אֶל-הָאֲנָשִׁים; וַיִּחַר-אַף אֱלִיאָב בְּדָוִד וַיֹּאמֶר לָמָּה-זֶּה יָרַדְתָּ, וְעַל-מִי נָטַשְׁתָּ
מְעַט הַצֹּאן הָהֵנָּה בַּמִּדְבָּר--אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת-זְדֹנְךָ וְאֵת רַע לְבָבֶךָ, כִּי לְמַעַן רְאוֹת הַמִּלְחָמָה
יָרָדְתָּ. **כט** וַיֹּאמֶר דָּוִד, מֶה עָשִׂיתִי עָתָּה; הֲלוֹא, דָּבָר הוּא. **ל** וַיִּסֹּב מֵאֶצְלוֹ אֶל-מוּל אַחֵר, וַיֹּאמֶר
כַּדָּבָר הַזֶּה; וַיְשִׁבֵהוּ הָעָם דָּבָר, כַּדָּבָר הָרִאשׁוֹן. **לא** וַיִּשָּׁמְעוּ, הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר, דִּבֶּר דָּוִד; וַיַּגִּדוּ לִפְנֵי-
שָׁאוּל, וַיִּקָּחֵהוּ. **לב** וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-שָׁאוּל, אַל-יִפֹּל לֵב-אָדָם עָלָיו; עַבְדְּךָ יֵלֵךְ, וְנִלְחַם עִם-הַפְּלִשְׁתִּי

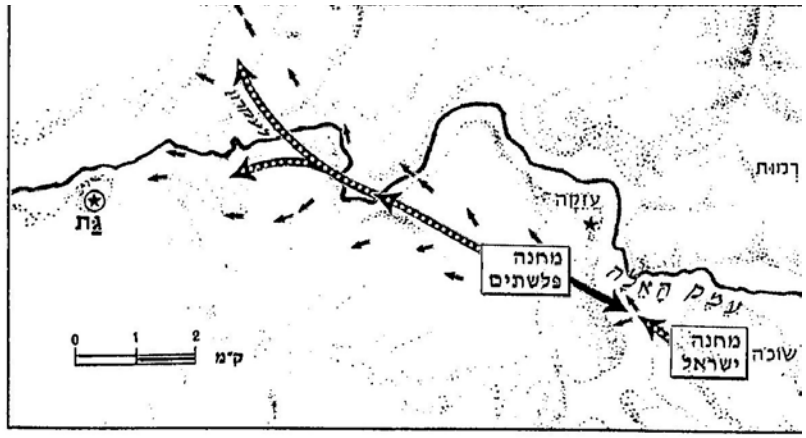
הַזֶּה .**לג** וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-דָּוִד, לֹא תוּכַל לָלֶכֶת אֶל-הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה, לְהִלָּחֶם, עִמּוֹ: כִּי-נַעַר אַתָּה, וְהוּא אִישׁ מִלְחָמָה מִנְּעֻרָיו. {ס} **לד** וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-שָׁאוּל, רֹעֶה הָיָה עַבְדְּךָ לְאָבִיו בַּצֹּאן; וּבָא הָאֲרִי וְאֶת-הַדֹּוב, וְנָשָׂא שֶׂה מֵהָעֵדֶר .**לה** וְיָצָאתִי אַחֲרָיו וְהִכִּתִיו, וְהִצַּלְתִּי מִפִּיו; וַיָּקָם עָלַי--וְהֶחֱזַקְתִּי בִּזְקָנוֹ, וְהִכִּתִיו וַהֲמִיתִיו .**לו** גַּם אֶת-הָאֲרִי גַּם-הַדֹּב, הִכָּה עַבְדֶּךָ; וְהָיָה הַפְּלִשְׁתִּי הֶעָרֵל הַזֶּה, כְּאַחַד מֵהֶם, כִּי חֵרַף, מַעַרְכֹת אֱלֹהִים חַיִּים. {ס} **לז** וַיֹּאמֶר, דָּוִד, יְהוָה אֲשֶׁר הִצִּלַנִי מִיַּד הָאֲרִי וּמִיַּד הַדֹּב, הוּא יַצִּילֵנִי מִיַּד הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה; {ס} וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-דָּוִד לֵךְ, וַיהוָה יִהְיֶה עִמָּךְ .**לח**וַיַּלְבֵּשׁ שָׁאוּל אֶת-דָּוִד מַדָּיו, וְנָתַן קוֹבַע נְחֹשֶׁת עַל-רֹאשׁוֹ; וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ, שִׁרְיוֹן .**לט** וַיַּחְגֹּר דָּוִד אֶת-חַרְבּוֹ מֵעַל לְמַדָּיו וַיָּאֶל לָלֶכֶת, כִּי לֹא-נִסָּה, וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-שָׁאוּל לֹא אוּכַל לָלֶכֶת בָּאֵלֶּה, כִּי לֹא נִסִּיתִי; וַיְסִרֵם דָּוִד, מֵעָלָיו .**מ** וַיִּקַּח מַקְלוֹ בְּיָדוֹ, וַיִּבְחַר-לוֹ חֲמִשָּׁה חַלְּקֵי-אֲבָנִים מִן-הַנַּחַל וַיָּשֶׂם אֹתָם בִּכְלִי הָרֹעִים אֲשֶׁר-לוֹ וּבַיַּלְקוּט--וְקַלְעוֹ בְיָדוֹ; וַיִּגַּשׁ, אֶל-הַפְּלִשְׁתִּי .**מא** וַיֵּלֶךְ, הַפְּלִשְׁתִּי, הֹלֵךְ וְקָרֵב, אֶל-דָּוִד; וְהָאִישׁ נֹשֵׂא הַצִּנָּה, לְפָנָיו .**מב** וַיַּבֵּט הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּרְאֶה אֶת-דָּוִד, וַיִּבְזֵהוּ: כִּי-הָיָה נַעַר, וְאַדְמֹנִי עִם-יְפֵה מַרְאֶה .**מג** וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי, אֶל-דָּוִד, הֲכֶלֶב אָנֹכִי, כִּי-אַתָּה בָא-אֵלַי בַּמַּקלוֹת; וַיְקַלֵּל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת-דָּוִד, בֵּאלֹהָיו .**מד** וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי, אֶל-דָּוִד: לְכָה אֵלַי--וְאֶתְּנָה אֶת-בְּשָׂרְךָ, לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הַשָּׂדֶה. {ס} **מה** וַיֹּאמֶר דָּוִד, אֶל-הַפְּלִשְׁתִּי, אַתָּה בָּא אֵלַי, בְּחֶרֶב וּבַחֲנִית וּבְכִידוֹן; וְאָנֹכִי בָּא-אֵלֶיךָ, בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת, אֱלֹהֵי מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר חֵרַפְתָּ .**מו** הַיּוֹם הַזֶּה יְסַגֶּרְךָ יְהוָה בְּיָדִי וְהִכִּיתִךָ, וַהֲסִרֹתִי אֶת-רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ, וְנָתַתִּי פֶּגֶר מַחֲנֵה פְּלִשְׁתִּים הַיּוֹם הַזֶּה, לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְחַיַּת הָאָרֶץ; וְיֵדְעוּ, כָּל-הָאָרֶץ, כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים, לְיִשְׂרָאֵל .**מז** וְיֵדְעוּ כָּל-הַקָּהָל הַזֶּה, כִּי-לֹא בְּחֶרֶב וּבַחֲנִית יְהוֹשִׁיעַ יְהוָה: כִּי לַיהוָה הַמִּלְחָמָה, וְנָתַן אֶתְכֶם בְּיָדֵנוּ. {ס} **מח** וְהָיָה כִּי-קָם הַפְּלִשְׁתִּי, וַיֵּלֶךְ וַיִּקְרַב לִקְרַאת דָּוִד; וַיְמַהֵר דָּוִד, וַיָּרָץ הַמַּעֲרָכָה לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי .**מט** וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת-יָדוֹ אֶל-הַכֶּלִי, וַיִּקַּח מִשָּׁם אֶבֶן וַיְקַלַּע, וַיַּךְ אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי, אֶל-מִצְחוֹ; וַתִּטְבַּע הָאֶבֶן בְּמִצְחוֹ, וַיִּפֹּל עַל-פָּנָיו אָרְצָה .**נ** וַיֶּחֱזַק דָּוִד מִן-הַפְּלִשְׁתִּי בַּקֶּלַע וּבָאֶבֶן, וַיַּךְ אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי וַיְמִתֵהוּ; וְחֶרֶב, אֵין בְּיַד-דָּוִד .**נא**וַיָּרָץ דָּוִד וַיַּעֲמֹד אֶל-הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֶת-חַרְבּוֹ וַיִּשְׁלְפָהּ מִתַּעְרָהּ, וַיְמִתֻתֵהוּ, וַיִּכְרֹת-בָּהּ, אֶת-רֹאשׁוֹ; וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי-מֵת גִּבּוֹרָם , וַיָּנֻסוּ .**נב** וַיָּקֻמוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וַיָּרִעוּ, וַיִּרְדְּפוּ אֶת-הַפְּלִשְׁתִּים, עַד-בּוֹאֲךָ גַיְא, וְעַד שַׁעֲרֵי עֶקְרוֹן; וַיִּפְּלוּ חַלְלֵי פְלִשְׁתִּים, בְּדֶרֶךְ שַׁעֲרַיִם, וְעַד-גַּת, וְעַד-עֶקְרוֹן .**נג** וַיָּשֻׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִדְּלֹק אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים; וַיָּשֹׁסּוּ, אֶת-מַחֲנֵיהֶם .**נד** וַיִּקַּח דָּוִד אֶת-רֹאשׁ הַפְּלִשְׁתִּי, וַיְבִאֵהוּ יְרוּשָׁלִָם; וְאֶת-כֵּלָיו, שָׂם בְּאָהֳלוֹ. {ס} **נה** וּכְרְאוֹת שָׁאוּל אֶת-דָּוִד, יֹצֵא לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי, אָמַר אֶל-אַבְנֵר שַׂר הַצָּבָא, בֶּן-מִי-זֶה הַנַּעַר אַבְנֵר; וַיֹּאמֶר אַבְנֵר, חֵי-נַפְשְׁךָ הַמֶּלֶךְ אִם-יָדָעְתִּי .**נו** וַיֹּאמֶר, הַמֶּלֶךְ: שְׁאַל אַתָּה, בֶּן-מִי-זֶה הָעֶלֶם. {ס} **נז** וּכְשׁוּב דָּוִד, מֵהַכּוֹת אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי, וַיִּקַּח אֹתוֹ אַבְנֵר, וַיְבִאֵהוּ לִפְנֵי שָׁאוּל; וְרֹאשׁ הַפְּלִשְׁתִּי, בְּיָדוֹ .**נח** וַיֹּאמֶר אֵלָיו שָׁאוּל, בֶּן-מִי אַתָּה הַנָּעַר; וַיֹּאמֶר דָּוִד, בֶּן-עַבְדְּךָ יִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי.

וַיַּחֲנוּ בֵּין־שׂוֹכֹה וּבֵין־עֲזֵקָה
שמואל־א יז ו

מִלְחֶמֶת דָּוִיד וְגָלְיָת
שנת 1010 בְּקֵירוּב

מוֹצָאוֹ של דויד מבית לחם יהודה, העיר הַחשׁוּבה שבְּמֶרכּז תחוּם ההתיישבוּת של יהודה. תבוּנתוֹ וגבוּרתוֹ סִייעוּ בידוֹ לַעלוֹת בְּמהירוּת בַּחצַר שאוּל ולֵיעשׂוֹת שר אלף (שמ״א יח 13) וַחתן המלך (שם 17-30). אפשר ששאוּל קיווה להדק את קשריו עם יהודה על־ידי התְחתנוּת במשפחה יהודאית נכבדה.

מלחמת דויד וְגָלְיָת היא חלק מן המאבק המתמיד עם פלשת שנמשך כל ימי שאוּל. גָלְיָת הגִתִּי, המצוּיד בנשק כבד, הוּא לוֹחם בֵּיניים אוֹפייני לגוֹיי הים. הלוֹחם הישׂראלי יכוֹל היה לַעמוֹד מוּלוֹ רק הודוֹת לְאוֹמץ לבּוֹ וְלִזריזוּתוֹ הרַבּה. המאבק בּין ישׂראל לְפלשתים ניטַש על יישוּבי הסְפר שבַּשפֵלה. הפלשתים, שהשתלטוּ על עֲזֵקָה, שאפוּ לכבּוֹש גם את שוֹכֹה שמֵעברוֹ האחר של עמק האֵלָה.



שמואל־א יז

קרב דוד וגלית

מעובד מתוך: "ראשית", מאיר שלו , הוצאת עם עובד, 2008

פסוקים א'-יא'

המלחמה נערכה בעמק האֵלה, בין שׂוֹכה ובין עֲזֵקָה. שוכה היא הגבעה המיוערת שמדרום לקיבוץ נתיב הל"ה ועזקה היא הגבעה המסולעת שמדרום־מערב לצומת זכריה. את שתיהן אפשר לראות גם היום, ולשער את מיקום המחנות בעמק השטוח ביניהן, משני צדי אפיקו של נחל האלה.

הפלשתים שלחו "איש ביניים", גוליית הגתי שמו — ענק מפחיד, גובהו שש אמות וזרת והוא משוריין וחמוש מכף רגל ועד ראש. הוא הציע לישראלים לשלוח מישהו שיילחם נגדו מלחמת ביניים, רק שניהם לבדם, וכך ייקבעו תוצאות הקרב בלי שייפלו בו לוחמים רבים. איש לא העז להתייצב מולו, עד שבא דוד, נער אלמוני מבית־לחם שאביו שלח אותו להביא מזון לשלושת אחיו המגויסים.

עמק	valley
גבעה	hill
מיוערת	wooded
מסולעת	rocky
צומת	intersection
לשער	to approximate
מחנות	camps
שטוח	shallow
אפיק	riverbed
ענק	giant
אמות	cubits
זרת	span
משוריין	armored
חמוש	armed
העז, להעיז	to dare
להתייצב	to face
אלמוני	anonymous
מזון – אוכל	

פסוקים יב'-כה'

לשמע דברי הפלשתי, ובהם ביזוי ישראל ואלוהיו, התעניין דוד: "מה יֵעשה לאיש אשר יכה את הפלשתי הלז והסיר חרפה מעל ישראל?" ואף הוסיף משפט המעיד על כך שלא סתם רועה כבשים צעיר ושוחר הרפתקאות עומד לפנינו, אלא מי שיש לו פוטנציאל ותכונות של מנהיג: "כי מי הפלשתי הערל הזה כי חרף מערכות אלוהים חיים?"

כך התהלך דוד בקרב החיילים, שאל וחקר והביע דעות, עד שהגיעו הדברים לאוזני שאול. דוד הובא לפניו והביע רצון להילחם בגוליית.

"לא תוכל ללכת אל הפלשתי הזה להילחם עמו," אמר שאול, "כי נער אתה, והוא איש מלחמה מנעוריו."

פלשתי	Philistine
ביזוי	contempt
יכה, להכות	to strike
הסיר, להסיר	to remove
חרפה	disgrace
מעיד, להעיד	to testify
רועה	Sheppard
שוחר הרפתקאות	adventurous
ערל	uncircumcised
חרף, לחרף	to curse
מערכות	the armies
בקרב – בין	
הביע להביע	to express

דוד התעקש. הוא כבר לחם בחיות טרף, סיפר למלך, ואף גבר עליהן: "ה' אשר הצילני מיד הארי ומיד הדב, הוא יצילני מיד הפלשתי הזה," אמר, וגם הנוסח הזה מביע את הביטחון הממלא אותו. אבל שאול לא הבין את משמעותו ואף לא נתן עליה את דעתו. זו נתונה היתה רק לבעיה שלפניו — על אף הפרסים שהבטיח, לא התנדב איש מחייליו להילחם בגוליית, שהופיע יום אחרי יום ועורר במחנה ישראל מורך לב ותבוסתנות.

התעקש, להתעקש ti insist, be stubborn
חיות טרף predators
גבר, לגבור to overtake
ארי lion
דב bear
נוסח wording, style
ביטחון confidence
לתת את הדעת – לחשוב to put the mind to
פרס, פרסים rewards
הופיע, להופיע to appear
מורך לב - פחד
תבוסתנות defeatism

פסוקים לב'-מ'

שוב לא היו לו אפשרויות רבות. "לך, וה' יהיה עמך," הוא אמר לדוד, אך ליתר ביטחון הציע לו חרב, מדים, קסדה ושריון.
הנער חגר את כלי המלחמה ומיד הסיר אותם מעליו. "לא אוכל ללכת באלה כי לא ניסיתי," אמר. "ויקח מקלו בידו ויבחר לו חמשה חלוקי אבנים מן הנחל וַיָּשֶׂם אותם בכלי הרועים אשר לו ובילקוט, וקלעו בידו, ויגש אל הפלשתי."

חרב sword
מדים battle dress
קסדה helmet

חגר, לחגור to gird
מקל, מקלו stick
חלוקי אבנים river rock
כלי רועים the sheppard's cloak
ילקוט backpack
קלעו, קלע sling

פסוקים מא'-מג'

http://www.youtube.com/watch?v=hXlWh7c5css

(גטה זמנה והקלע האתיופי)

הקלע אפשר לדוד פגיעה באויבו, אבל היה לו יתרון נוסף, הוא אפשר לו להתרחק מפגיעת כלי נשקו. הוא ידע שאין לו סיכוי לנצח את הפלשתי הגברתן והמנוסה בהטלת חנית או בהסתייפות. לכן בחר בקלע, שהיה מיומן בהפעלתו ויתרונו החשוב הוא טווח הפגיעה הגדול שלו, גדול הרבה מטווח חניתו של גוליית, שלא לדבר על חרבו.

פגיעה a strike, injury
אויב, אויבו enemy
יתרון advantage
כלי נשק weapon
גברתן strong man
מנוסה experienced
הטלת חנית throwing a spear
הסתייפות fencing
מיומן well trained
טווח range

בקלע ובאבן

"וילך הפלשתי הולך וקרב אל דוד והאיש נושא הצינה לפניו." גוליית ביקש לצמצם מרחק, כדי שיוכל להשתמש בחניתו ובחרבו, כלי נשק שנועדו לקרב פנים אל פנים, מטווח קרוב יחסית. עתה מבין

צינה shield
לצמצם to narrow

נועדו were intended for

הקורא גם את תפקידו של המקל שביד דוד. גוליית לא ראה את חלוקי האבנים שבכיסו ובילקוטו, ולא את הקלע, שהיה מקופל בכף ידו. הוא ראה נער עם מקל, נעלב והתמלא כעס ובוז. "ויאמר הפלשתי אל דוד: הכלב אנוכי כי אתה בא אלי במקלות? ויקלל הפלשתי את דוד באלוהיו, ויאמר הפלשתי אל דוד: לְכָה אלי ואֶתְנָה את בשרך לעוף השמים ולבהמת השדה."

גם המלים "לְכָה אלי" מעידות על הצורך של גוליית בהתקרבותו של דוד. הוא אף התגרה בו וקילל את אלוהיו כדי שיתמלא זעם ויאבד את זהירותו ויתקרב עוד, וכך יאפשר לו להשתמש בכלי נשקו, תחילה בחנית ואזי בחרב, כמקובל בדו־קרב. אבל דוד התרחק הן מגוליית והן מן המקובל. ממרחק בטוח הוא נשא נאום קצר ומלהיב

מקופל folded

נעלב, להעלב to be insulted
בוז contempt

בשרך, בשר flesh
עוף bird, fowl
בהמה animal

התגרה, להתגרות to irritate
זעם rage
זהירות cautiousness

כמקובל as usual, as expected
דו קרב duel
נאום speech
מלהיב exciting

אין זה סתם עידוד עצמי של לוחם, אלא המשך הקו שנקט דוד מרגע בואו אל שדה הקרב, קו של מנהיגות.

עדוד עצמי self encouragement
נקט, לנקוט to take (a stance)

פסוקים מד'-מז', מח'-נא'

ועוד הפלשתי הזועם הולך ומתקרב, רץ דוד לקראתו, נוטע בו את התקווה לקרב פנים אל פנים, אבל במרחק בטוח הוציא חלוק אבן "מן הכלי", כלומר, מכיס בגדו, סובב את הקלע, ירה ופגע במצחו: "ותטבע האבן במצחו ויפול על פניו ארצה. וַיֶּחֱזַק דוד מן הפלשתי בקלע ובאבן, וַיַּךְ את הפלשתי וימיתהו, וחרב אין ביד דוד. וַיָּרָץ דוד ויעמוד אל הפלשתי, וייקח את חרבו וישְׁלְפָהּ מִתַּעְרָהּ וימוֹתְתֵהוּ ויכרות בה את ראשו. ויראו הפלשתים כי מת גיבורם וינוסו."

העובדה שדוד שלף את חרב גוליית מנדנה מעידה שגוליית עוד לא אחז אותה בידו. מכאן לומד הקורא על המרחק הגדול שממנו קלע את האבן, מרחק שלא הצדיק את שליפת החרב ביד גוליית. אבל היא מעידה על עוד דבר: על מדיניות הכתיבה של הסופר, שמאפשר לקורא, ואף דורש ממנו, להבין דבר מתוך דבר ולא מסביר לו כל פרט.

נוטע, לנטוע to plant

סובב, לסובב to spin
מצחו, מצח forehead
תטבע, לטבוע, to imprint
ויך, להכות to strike

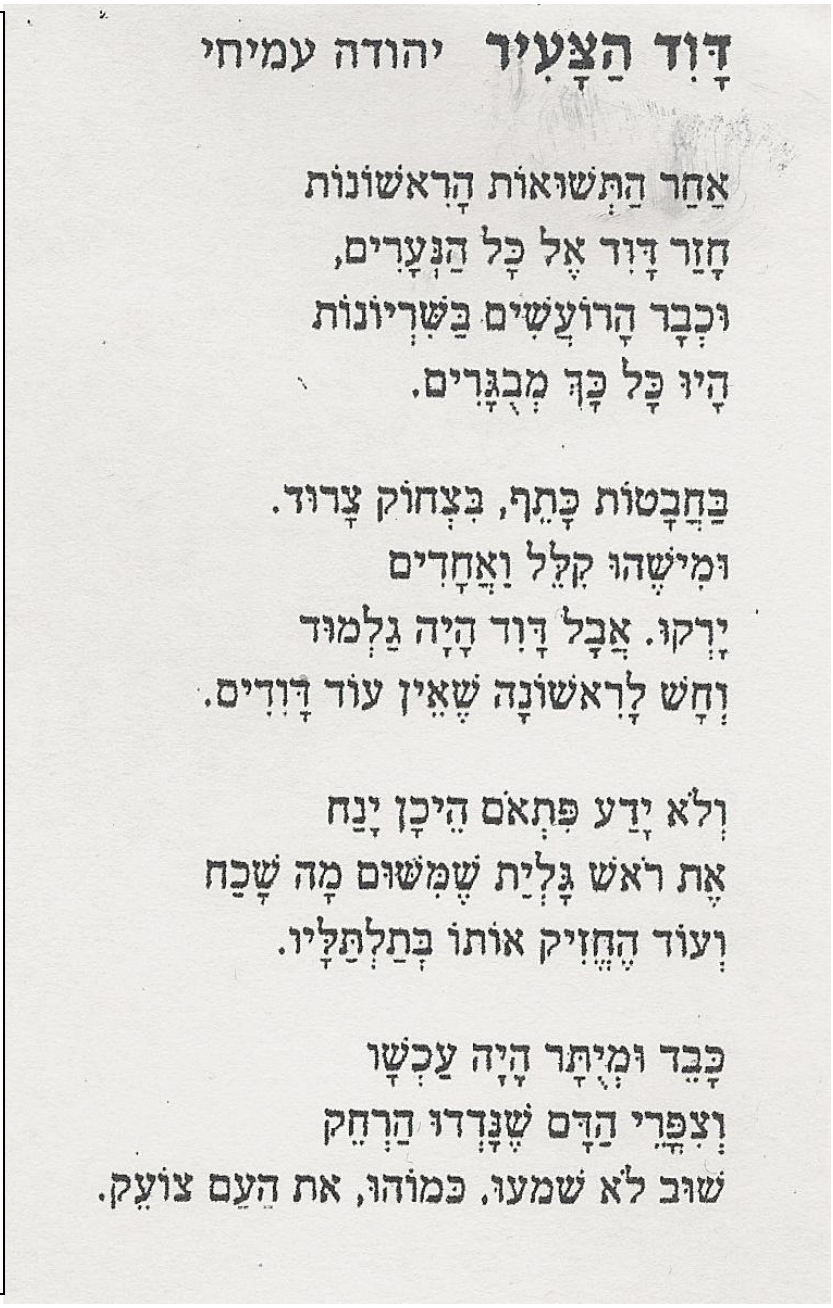
ישלפה, לשלוף to draw (a weapon)
תערה, תער (biblical) sheath
ינוסו, לנוס to flee

נדנה, נדן sheath
מעידה, להעיד to testify
אחז – החזיק

מדיניות policy
דורש, לדרוש to require

. מאז ועד היום למדו דורות של תלמידים את
הקרב הזה, וכולם למדו אותו בצורה אחת: הקטן גבר על הגדול.
החלש ניצח את החזק. עובד האלוהים ניצח את עובד האלילים. אבל
לדעתי כדאי לקרוא את הדברים אחרת: החכם גבר על הטיפש.
המקורי ניצח את השמרן. האלתור גבר על הקונספציה, ההמצאה על
הנוסחה.

גבר, לגבור	to overcome
עובד אלוהים	devoted to God
עובד אלילים	idolater
שמרן	conservative
אלתור	improvisation
המצאה	invention
נוסחה	formula, convention



דָּוִד הַצָּעִיר יהודה עמיחי

אַחַר הַתְּשׁוּאוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת
חָזַר דָּוִד אֶל כָּל הַנְּעָרִים,
וְכֶבֶד הָרוֹעֲשִׁים בַּשִּׁרְיוֹנוֹת
הָיוּ כָּל כָּךְ מְבֻגָּרִים.

בַּחֲבָטוֹת כָּתֵף, בִּצְחוֹק צָרוּד.
וּמִישֶׁהוּ קִלֵּל וַאֲחָדִים
יָרְקוּ. אֲבָל דָּוִד הָיָה גַּלְמוּד
וְחָשׁ לָרִאשׁוֹנָה שֶׁאֵין עוֹד דָּוִדִים.

וְלֹא יָדַע פִּתְאֹם הֵיכָן יָנַח
אֶת רֹאשׁ גָּלְיַת שֶׁמִּשּׁוּם מָה שָׂכַח
וְעוֹד הֶחֱזִיק אוֹתוֹ בְּתַלְתַּלָּיו.

כָּבֵד וּמְיֻתָּר הָיָה עַכְשָׁו
וְצִפֳּרֵי הַדָּם שֶׁנָּדְדוּ הָרְחֵק
שׁוּב לֹא שָׁמְעוּ, כְּמוֹהוּ, אֶת הָעֵם צוֹעֵק.

תשואות applause

שריון, שריונות armor

חבטות smacks
צרוד hoarse
קלל, לקלל to curse
ירקו, לירוק to spit
גלמוד lonely
חש - הרגיש

היכן – איפה
ינח, להניח to put, rest
משום מה for some reason
תלתליו, תלתלים curls

כבד heavy
מיותר unnecessary, redundant
נדדו, לנדוד to wander

גוליית

להקת **כוורת**, מילים: אלון אולארצ'יק ודני סנדרסון לחן: דני סנדרסון

זהו שיר מאוד עצוב
הנושא כזה כאוב,
אם תשים תַחבושת,
לא יעזור לך שנתיים.
הגיבור של הסיפור
להגיד אותו אסור,
נגלה רק שהשם שלו
כמו אפריים.

יום אביב בכפר קטן
ציפורים שרות בגן,
נמלה עוברת
אך המנגינה נשארת.
בחצר נולד תינוק
ומיד התחיל לצעוק
"לא קוראים לי 'פריים -
שמי גוליית ולא אחרת!"

כל התנ"ך פחד ממנו כמו מפיל,
גיבורים ברחו הביתה,
לוחמים זייפו ת'גיל.
הם קראו לו "השד מאשקלון".

בגנון אמר שלום
ילדים עברו לדום,
בן חמש וכבר הספיק
להביא הביתה סלע.
התאמן כל יום שעות
בלהפריע לחיות,
יש אומרים היה לו קול
נמוך מים המלח.

כל התנ"ך פחד ממנו כמו מפיל
גיבורים ברחו הביתה
לוחמים למדו חליל
הם קראו לו בשקט מרחוק.

הנה בא אלינו, בא אלינו
גולי, גוליית
מקווה שגם הפעם
הוא יחשוב אותי נחמד.

תחבושת bandaid, dressing

נגלה, לגלות to reveal

אביב spring

נמלה ant
מנגינה tune, melody

פיל elephant
גיבורים heroes
ברחו, לברוח to flee
לוחמים fighters
זייפו, לזייף to forge
שד demon

גנון preschool
עברו לדום stood at attention
הספיק, להספיק to manage to
סלע rock
התאמן, להתאמן to practice

חליל flute

הנה בא אלינו, בא אלינו
גולי, גוליית,
מקוה שלא ידרוך עלי,
יעשה אותי גמד.

דוד מלך ישראל
קם בבוקר לטייל,
מרחוק רואה המון סואן
צועק "הצילו!"
בלי לחשוב יותר מיום
התייצב על המקום,
חוץ משני גמלים וגדי
עוד לא ידעו אז מיהו.

"בוא אלי, גוליית נחמד,
שב אצלי על כף היד."
"ככה מדברים?"
שאל גוליית באשקלונית.
דוד מלך התעצבן,
"הרוגטקה תנגן!"
אבן לעברו ירה,
קלע לו בול בפוני.

כל התנ"ך אמר תודה והתרגש,
"אם תרצה להיות מלכנו,
תתקשר מחר בשש"
ומאז לא שמעו אותם אומרים,

הנה בא אלינו, בא אלינו...

מקווה שלא ידרוך עלי
מקווה שלא יקפוץ עלי
הנה בא אלינו גוליית

ידרוך, לדרוך to step
גמד dwarf

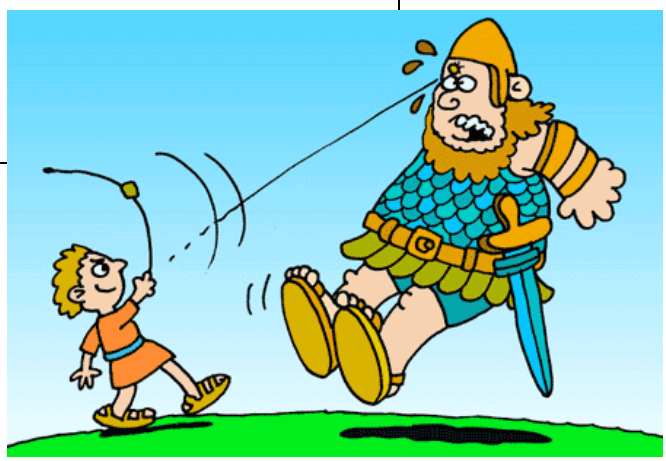
המון crowd
סואן - רועש

התייצב, להתייצב to present oneself

גמלים camels
גדי kid, young goat

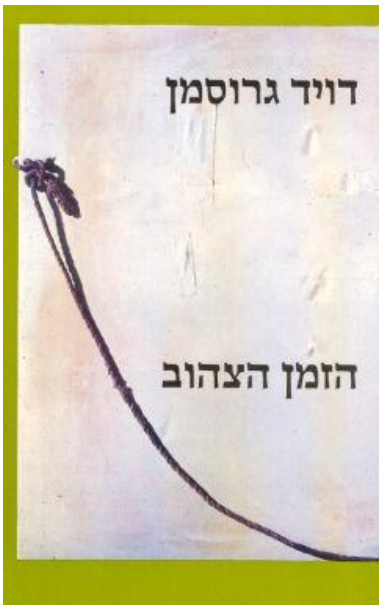
רוגטקה – קלע sling
קלע, לקלוע to hit (a target)
בול bull's eye
פוני bangs (hair)

התרגש became emotional



https://www.youtube.com/watch?v=i4eNSLHn2m0

השטחים



מכבסת-מלים

מתוך: הזמן הצהוב מאת דויג גרוסמן, 1987

מדינה במבוכה משכזבת לעצמה אוצר מלים חדש . ישראל אינה המדינה הראשונה שעשתה זאת . אך למי שהשפה חשובה בעיניו , קשה ומקומם הדבר לחזות בהשחתתה האיטית . לאט לאט מתפתח פה זן חדש של מלים מגוייסות , בוגדניות , מלים שאיבדו את משמעותן המקורית, מלים שאינן מתארות מציאות אלא משתדלות להסתיר אותה .

בעיני , הדיוק המילולי הוא (ובמצב שכזה במיוחד), כמו פעולת טיהור של שטח ממוקש , והמלים חייבות להיות כדגלי סימון על כל מוקש שנחשף מן ההסוואה שלו : אין הן מנטרלות את הנפצים , אך הן מודיעות על הימצאם שם , וחושפות אותם בשמם האמיתי . מלים כזבניות הן חול על המוקשים . חול בעינינו.

כך , בתהליך איטי ובלתי מורגש , מאבדות המלים את משמעותן הראשונית , ואם אין מלים המתארות בדיוק את המציאות , נוצרת בבלי משים מציאות שאין לתארה. מציאות פראית וכאוטית , שאינה מוכנעת למלים , ועל כן לא להיגיון , לא לדיווח , לא להבנה , לא למוסר , גם לא ליצירה.

כבר נכתב רבות על הלשון הנקוטה בדיווחים על המתרחש באיזורים הכבושים : זו , על-פי רוב , לשון "נקיה" (עמום אילון מכנה אותה : " מכבסת מלים , " שתפקידה "להלבין" את השרצים), שנועדה לנטרל את המטען הלא-נעים הצפון בביטויים מסוימים...

משכזבת – משחזרת + מאכזבת + כוזבת
מאכזבת disappointing
משחזרת reconstructing
כוזבת false, fraudulent
מקומם outrageous
לחזות לראות
השחתה destroying, vandalizing
זן סוג
בוגדניות disloyal

דיוק precision
טיהור cleansing
ממוקש , מוקש mine, to be mined
נחשף, חשוף barren
הסוואה camouflage
נפצים detonator

בבלי משים בלי לשים לב
פראית wild
מוכנעת subdued, defeated
נקוטה implemented
מתרחש קורה
כבושים conquered
"להלבין" to launder
שרצים vermin
נועדה was intended to
מטען charge
צפון hidden

מתוך עיתון "הארץ":

כללי

צה"ל: הפרדס של זוהרייה מסכן את ביתו של מופז בכוכב יאיר, ולכן צריך לעקור אותו

- ארנון רגולר
- 22.09.2004

מחר יידרשו שופטי בג"ץ להכריע מה יעלה בגורל חלקת הפרדס של זוהרייה מורשד, אלמנה בת 72, שמתגוררת בגפה בכפר ג'מאל, כשני קילומטרים מהקו הירוק. איתרע מזלה של מורשד שחלקת הפרדס שלה - ובה כ-150 עצי הדר - ממוקמת כ-30 מטרים מביתו של שר הביטחון, שאול מופז, בקצה יישוב היוקרה, כוכב יאיר. במערכת הביטחון החליטו שהעצים של מורשד מסכנים את ביטחונו של מופז והם מבקשים לכרות אותם.

"אין לי מה לומר למופז. במשך שנה וחצי הייתי בפרדס פעם אחת, לפני שבוע יחד עם עורך דיני. כל שנותר לי הוא רק להתפלל שאללה לא ירשה לכרות את העצים. אנחנו אנשי שלום והפרדס הזה היה תמיד בבת עיני ואין צדק בהחלטה לעקור אותו", אמרה מורשד בביתה בכפר ג'מאל.

לפני כשלושה שבועות הגיע קצין צה"ל לחלקת הפרדס של מורשד ומסר לרועה צאן שעבר בסמוך לפרדס, צו חתום בידי אלוף פיקוד המרכז, משה קפלינסקי. הקצין ביקש מרועה הצאן להעביר את הצו למורשד, ועזב את המקום. בצו נמסר שהמפקד הצבאי החליט "בהיותו סבור שהדבר דרוש לצרכים צבאיים החלטיים ולנוכח הנסיבות הביטחוניות המיוחדות השוררות כיום באזור לכרות את העצים (בפרדס של מורשד)". בצו, הדומה לצווים אחרים שמחלק צה"ל מדי יום בשטחים, נכתב שמורשד רשאית להגיש את השגותיה על ההחלטה, וכן שהיא זכאית לפיצויים בגין כריתת העצים - פיצויים, שהמוסכמות הפוליטיות והחברתיות מונעות מהם, לרוב, את קבלתם.

הפרדס של מורשד הוא חלקה בת דונם וחצי שנמצאת בקצה פרדס, על שטח של 12 דונם, השייך למשפחתה המורחבת. מורשד ירשה את החלקה מבעלה, שנישא לאשה שנייה ועבר להתגורר במפרץ. לפני כמה שנים בעלה מת. חלקת הפרדס היא כל עולמה ורכושה של מורשד. בתוכו עצי תפוזים, קלמנטינות וגויאבה. החלקה צמודה לביתן השמירה, שבו נמצאים המאבטחים של שר הביטחון. הבית מוקף בגדר גבוהה שנבנתה במיוחד כדי להגן על המבנה, ומהווה חלק מהגדר ההיקפית של כוכב יאיר.

החלקה של מורשד נמצאת באזור שמכונה "ביר אלחומא" - בשטח הכלוא בין גדר ההפרדה שממוקמת כחצי ק"מ מזרחה, ובין הקו הירוק. באזור חקלאי זה מונהג משטר היתרים חמור ומורשים להיכנס אליו רק תושבי הכפרים הסמוכים - ג'מאל ופלאמיה. שלט קטן על שער בגדר ההפרדה מפרט לתושבים בעלי אישורי הכניסה, את שעות פתיחת השער שדרכו ניתן לעבור לשטחים החקאליים - "6:30 עד 8 בבוקר, 12:30 עד 13:30 בצהריים ו-17:30 עד 19:00 בערב". סיור של צה"ל מגיע בשעות הפתיחה, לעתים הוא מאחר ולעתים מקדים, ובודק את החקלאים שמבקשים להיכנס או לצאת מאדמותיהם.

"כשסיימו לבנות את הגדר הוציאו לכולם אישורי כניסה וגם אני קיבלתי אישור וגם נכנסתי לפרדס עם פועלים", מספרת מורשד, "אבל מיד כשטיפסתי על עץ לקטוף תפוזים קפצו שומרים חמושים (שומרים מביתן השמירה הסמוך לביתו של מופז, א"ר). אחד מהם כיוון אליי אקדח וגירש אותי ואת הפועלים ומאז לא חזרתי לפרדס". מורשד כבר אינה טורחת

להגיע למפקדת התיאום והקישור בקלקיליה לבקש אישור כניסה לפרדס, והיא ובני משפחתה אינם מתקרבים לחלקה מאז. חלק מהעצים בחלקה יבשו וחלקם ירוקים ונושאי פרי, שאיש אינו קוטף. לדברי מורשד, הפועלים מסרבים להגיע לחלקה והיא עצמה חוששת להתקרב אליה.

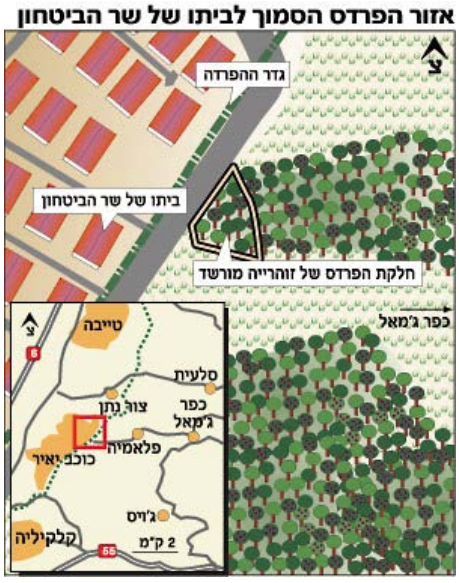
בעקבות מסירת הצו לכריתת העצים פנה עורך דינה של מורשד, ויאם שביטה, למשרדו של היועץ המשפטי ביהודה ושומרון, והודיע על התנגדותה לכריתת העצים ועל הכוונה לעתור לבג"ץ בעניין. שביטה התריע על הפגיעה החמורה בשגרת חייה של מורשד ועל כך שאין הצדקה לפגיעה כה קשה ברכושה ובפרנסתה. שביטה ציין בעתירה כי הכניסה לאזור נמצאת בפיקוח צה"ל, וכן שלא אירעו במקום אירועים ביטחוניים כלשהם במהלך ארבע שנות האינתיפאדה. שביטה הציע שבמקום לכרות את העצים תגודר החלקה במימון מערכת הביטחון, וכן שבני המשפחה יתחייבו למנוע כניסת זרים אליה.

סגן הראל ויינברג, ממשרד היועץ המשפטי, נטש בתגובת צה"ל לעתירה את המונח "כריתה" והגדיר את הפעולה כ"גיזום". "אין כוונה להורות על עקירת העצים", כתב ויינברג, "המפקד הצבאי החליט לבצע אך ורק גיזום העצים שיאפשר צמיחתם מחדש, כדי לצמצם עד כמה שניתן את הפגיעה בקניין". ויינברג כתב עוד, כי "העצים המיועדים לגיזום מצויים בסמיכות מיידית לכוכב יאיר ולבית שר הביטחון, ולכן, מהווים נקודת מסתור למפגעים פוטנציאליים לשם ביצוע פיגועים ואיסוף מודיעין על היישוב". ויינברג טען כי "איום זה אף התממש בעבר כאשר הושלך בקבוק תבערה לעבר בתי היישוב מתוך שטח הפרדס". הוא שכח לציין שמדובר בארוע שהתרחש במהלך האינתיפאדה הראשונה.

ויינברג ציין עוד, כי "העצים שמיועדים להיגזם אינם מניבים פרי תקופה ארוכה ואינם מטופלים כלל ועיקר". הוא התעלם במופגן מכך שהמצב הזה נוצר מלכתחילה, מכיוון שמורשד או פועלים אחרים אינם מורשים בפועל לגשת לחלקה. למרות טענות ויינברג שמדובר בכוונה לגזום את העצים, הצו עצמו לא תוקן ולא שונה והוא נמצא בתוקף. בעקבות עתירתו של שביטה הוציא בג"ץ צו מניעה זמני שאוסר לבצע את הכריתה עד לקבלת החלטה סופית בעניין.

מדובר צה"ל נמסר בתגובה: "לאור האיומים על חייו של שר הביטחון שהתחדדו במחצית השנה האחרונה בעקבות סיכולם של אחמד יאסין ועבד אל-עזיז רנטיסי, הוחלט לגזום כדונם וחצי של עצים יבשים. ההחלטה על הגיזום, שיאפשר לעצים לצמוח מחדש, התקבלה לאחר בחינת חלופות שונות וכדי לצמצם ככל שניתן את הפגיעה בבעלי הקרקע ולספק מענה אבטחה ראוי לבית השר וסביבתו. החלטה זו התקבלה מכוח סמכותו של מפקד הכוחות באזור יהודה ושמורון, שאושרה לא אחת על ידי בית המשפט העליון. למרות הערכת מומחי שמאות כי מדובר בעצים שלא טופלו מספר שנים ושאינם ברי שיקום, מוכנות רשויות הביטחון לפצות את בעלי הקרקע לפנים משורת הדין".


מורשד אתמול, בביתה. "כיוונו אלי אקדח ומאז לא נכנסתי לפרדס"



מתוך אתר "וואלה!":

בג"ץ מנע עקירת פרדס ליד ביתו של מופז

יום רביעי, 16 בפברואר 2005, 16:28

עקירת העצים בפרדסה של זוהרייה מורשד, פלסטינית בת 72, החלה לפני כ-5 חודשים משיקולי ביטחון. לאחר שמורשד עתרה לבג"ץ הוא עצר את העבודות, וקבע כי יתבצע גיזום בלבד

בג"ץ סירב היום להתיר לצה"ל לעקור 60 עצי הדר בפרדס של זוהרייה מורשד, פלסטינית בת 72, סמוך לביתו של שר הביטחון שאול מופז בכוכב יאיר. הפעולה שביקש צה"ל לבצע הוגדרה כנחוצה "מטעמי ביטחון."

עקירת העצים החלה בספטמבר, בעקבות צו שהוציא אלוף פיקוד המרכז, משה קפלינסקי, שבה נומקה הכריתה ב"צרכים צבאיים החלטיים ולנוכח הנסיבות הביטחוניות המיוחדות השוררות באזור כיום."

מורשד עתרה, ובג"ץ אסר על צה"ל לבצע פעולות כלשהן בחלקה שלה עד מתן החלטה בתיק. בית המשפט אף הורה לצה"ל לגבש תוך 30 יום אלטרנטיבות לכריתת העצים, שלא יפגעו ברכושה של מורשד.

בתשובה לעתירה טענה המדינה, כי "העצים המיועדים לגיזום מצויים בסמיכות ליישוב כוכב יאיר ולבית שר הביטחון ומהווים נקודת מסתור למפגעים פוטנציאליים שיכולים לעשות בהם שימוש לביצוע פיגועים."

בהחלטתו היום דחה בג"ץ את עמדת המדינה וצה"ל, וקבע כי יותר לכוחות הביטחון לגזום את העצים הסמוכים לביתו של מופז, על מנת למנוע ממחבלים להסתתר ביניהם, אולם אסר לעקור את העצים או לכרות את ענפיהם.

קישורים:

» צה"ל: לכרות פרדס של קשישה שגרה ליד מופז

עץ הזית והחורבן – סיפור עממי



פעם אחת, לפני שנים רבות, היה הזית עץ זקוף ויפה, בעל צבע ירוק רענן ופרחים גדולים. הזית היה ידוע ביופיו ובכך שהוא אחד משבעת המינים שנתברכה בהם ארץ ישראל. כל האנשים, מזקן ועד טף, אהבו לאכול זיתים ולטבול את פיתם בשמן הזית הצלול והטעים. גם את המאור הביא הזית לבתים כששמנו שימש למנורת השמן. אך יותר מכל התגאה הזית בתיתו שמן למנורת המקדש, שדלקה תמיד.

ומדוע ענפי עצי הזית שאנו רואים היום כה מחוספסים ומפותלים, אתם שואלים, מדוע פרחיו כה קטנים? מדוע גזעו מעוקם? מדוע החליף צבע הכסף את הירוק הרענן שבעליו?

כל זה קרה עם חורבן בית המקדש. כששמע הזית את הצעקות וראה את החורבות שח ראשו, שיבה זרקה בשערו, והעצב אכל את בשרו עד שהפך חלול מבפנים וענפיו הפכו מעוקמים ומפותלים. כל יסוריו של עם ישראל כמו נחקקו בו, והוא מספר את סיפור החורבן והגלות.

אך עדיין, למרות כאבו, ממשיך עץ הזית להצמיח את זיתיו: הוא נותן לנו אותם ואת שמנם, לאכול ולשבוע, ובליבו התקווה לשוב ולהביא את שמנו כתשורה למנורת המקדש. פרחי הזית הלבנים, אמנם הפכו קטנים יותר, אך הם ממשיכים לפרוח ולהבטיח ימים של גאולה.

הקהילה השומרונית בישראל

שומרונים (בעברית שומרונית :**שׁוֹמְרִים** ,במשמעות שומרי התורה או תורת משה) הם עם קדום וקבוצה אתנית-דתית הטוענת להיותה המשך ישיר של בני ישראל. השומרונים חיים רק בארץ ישראל: בעיקר בהר גריזים שבשומרון ובעיר חולון .שפתם של השומרונים דומה לעברית עתיקה ,ואורח חייהם מתבסס על נוסח ייחודי של התורה הכתוב בכתב שומרוני, שהוא קצת שונה מהכתב העברי הקדום ,וגם מכיל שינויים עלילתיים קלים. במהלך ההיסטוריה נתגלעו מחלוקות בעלות אופי דתי בין השומרונים לבני העם היהודי, ולאורך קיומם חוו השומרונים פרעות ומעשי טבח, בעיקר על ידי הביזנטים והצלבנים. מתוך כל השומרונים, שאוכלוסייתם מנתה יותר ממיליון נפש במאה ה-4 ,שרדו בתחילת המאה ה- 20 רק 150 אנשים.

הקהילה השומרונית היא נצר לבני ישראל מתקופת המדבר. השומרונים משתייכים לשבטים אפרים, מנשה ולוי.
השומרונים רואים את עצמם כשומרי הדת והתרבות העתיקה של עם ישראל. כותבים בכתב שונה מהיום, הכתב העברי הקדום; מתפללים בלשון ובמבטא העברי העתיק שבו דיברו גם אחיהם היהודים עד המאה השנייה לספירה; ואמונים על נוסח התורה הקדום ומסורת עתיקה מבריאת העולם ועד לימינו.

הפילוג בין היהודים לשומרונים, נוצר בעקבות וויכוח דתי בימי בית שני, או אפילו מוקדם יותר (על הסיבה לפילוג יש חוסר הסכמה בין היהודים לשומרונים). היהודים טענו כי השומרונים אינם משתייכים לבני ישראל. חל קרע בין שני העמים והשומרונים הקימו עותק של בית המקדש משלהם בראש הר-גריזים. לאורך כל ההיסטוריה של שתי עדות אלו, יהודים ושומרונים, גרעין הסכסוך ביניהן היה ונשאר עד היום - המקום הנבחר - הר גריזים וירושלים.



על בסיס ממצאים גנטיים ועל בסיס ההתייחסות המקראית לשומרונים חושבים החוקרים שרוב השומרונים הם צאצאים של קבוצת כוהנים מממלכת ישראל שלא גלו בגלות עשרת השבטים אלא נשאו נשים אשוריות ואחרות, שהוגלו לארץ ישראל בהתאם למדיניות האשורית.

קהילה – community
משמעות – meaning
קדום – ancient
טוענת, לטעון – to claim
שפה – language
אורח חיים - lifestyle
מתבסס, להתבסס – to be based upon
נוסח – version
ייחודי - unique
מכיל, להכיל – to include
עלילה – plot
נתגלעו, להתגלע – to erupt
אופי – character
חוו, לחוות – to experience
פרעות – pogroms
טבח – massacre
צלבנים – crusaders
מנתה, למנות – לספור
שרדו, לשרוד – to survive

נצר – heir
תקופה – period
מדבר – The fourth book of the Bible, Numbers (literal: Desert)
משתייכים – belong
שבט – tribe
מבטא – accent
אמונים – are practiced
מסורת – tradition

פילוג – split
בעקבות – following
סיבה – reason
חוסר – lack
טענו, לטעון – to claim
חל – היה
קרע – a tear, rip
עותק – replica
גרעין - kernel, core

בסיס – basis
ממצא – finding
צאצא – descendant
כוהן - priest
גלו, לגלות – to be exiled
נשאו, לשאת – to marry
בהתאם – according to
מדיניות - policy

הר גריזים (הרגריזים)

הר גריזים (ע"פ השומרונים "הרגריזים" ללא רווח) הינו המקום המקודש לקהילה השומרונית. הר גריזים הוא חלק מהרי שומרון.

חפירות ארכיאולוגית בהר גריזים החלו בשנת 1982 ונמשכו 22 שנים. מחודש יולי 2012 האתר פתוח לביקורי הקהל הרחב ואפשר לבקר בו עם כל המשפחה .

בחפירות נמצאו על ההר שני מקדשים: הראשון מהמאה ה-5 לפנה"ס והשני, גדול יותר, מראשית המאה ה-2 לפנה"ס. מסביב למקדש הוקמה עיר גדולה שהאוכלוסיה שלה היתה יותר מעשרת אלפים איש. בחפירות נתגלו כארבע מאות אלף עצמות קורבנות של בעלי החיים שהקריבו, על-פי התורה: כבשים, עזים, פרות וציפורים. בחפירות נתגלו כשבעה-עשר אלף מטבעות זהב, כסף וברונזה, אלפי כלי חרס, כלי אבן, כלי נחושת כסף וזהב.

היום, כמחצית מהקהילה השומרונית גרה בעיר חולון, והשאר בשכונת "קריית לוזה" אשר על הר גריזים. מכיוון שהר גריזים הוא המקום המקודש לשומרונים ישנם טקסי דת המתקיימים על ההר ובהם: טקס זבח הפסח והעלייה לרגל בשלושת הרגלים (פסח, סוכות ושבועות). כמו כן הכהן הגדול גר תמיד בהר גריזים ובית העלמין השומרוני נמצא בהר גריזים.

לכל השומרונים יש אזרחות ישראלית. לתושבי קריית לוזה שנכללת בתחום המוניציפלי של שכם יש גם אזרחות פלסטינית. השומרונים מוכרים כמיעוט ברשות הפלסטינית ויש להם נציג במועצה הלאומית הפלסטינית .כקהילה קטנה הנמצאת בין שתי קבוצות יריבות, השומרונים נמנעים מלתמוך בגלוי באחד מהצדדים.

חפירה – dig

מקדש – temple
אוכלוסיה – population
עצמות – bones
קורבן – sacrifice
כבשה – sheep
עז – goat
פרה – cow
כלים - pots
חרס – clay
נחושת – copper

שאר – the rest
טקס – ceremony
עלייה לרגל – pilgrimage
בית עלמין – cemetery

תושבים – residents
נכלל – included
תחום – area, zone
מוכר – recognized
מיעוט – minority
נציג – representative
מועצה – council
לאומית – national
יריב – opposing
נמנע, להמנע – to refrain
לתמוך – to support

http://www.shomronim.co.il/

https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A9%D7%95%D7%9E%D7%A8% D7%95%D7%A0%D7%99%D7%9D







איתמר לוי

אותיות השמש
אותיות הירח

צד השפר
סיפורת עברית



על גשר אבן ובזל צועדת היא היא
האחת והיחידה, היא היא הזמרת אום
כולת'ום أم كلثوم , שפיארה פעם
את קירי ואת הזיותי, לפני שבאו
האויב לרסק את הבית بيت. על גשר
אבן ובזל צועדת היא היא. מאחוריה
שמים לבנים וצמרות עצי ח'רוב
خروب. שערה משוך לאחור. משקפי
שמש אלכסוניים מסתירים את עיניה.
כְּפִיָּה צהובה יורדת מראשה, ומסתירה
את שומן סנטריה הנפלאים. חצאית
יהלומים מסתירה את ברכיה, והצל
שמטילה השמש, מראשה ומארנק העור
התלוי על מרפקה, צורתו כצורת נשר
פורש כנפיים, על כפות רגליה העבות.

עורך הסידרה: יגאל שוורץ

10-274724 דאנאקוד

בית הוצאה כתר • ירושלים

צועדת – הולכת
פיארה – glorified
הזיות – fantasies
לרסק – to pulverize
צמרת – treetop
משוך – pulled back
אלכסון – diagonal
מסתיר, להסתיר – to hide
סנטר – chin
יהלום – diamond
מטילה, להטיל – to cast
ארנק - purse

האות סִין, ס

העולם הזה, כל תחילתו באבן. כל תחילתו בסלע ענק. לקח אללה מין צוק בצורת כדור, שמצא בשמים. אמר אללה, מסלע זה אבנה את עולמי. עטף אותו בחומר חום, ובנוזל צהוב, ובחצץ ירוק, ובטיט לבן, ובבוץ אפור, ובאדמה שחורה, ובעפר אדמדם.

זהו העולם, ואלו שבע שכבותיו. את עומקו לא ניתן למדוד, אלא נאמר בסיפורי האגדה שאם יחפור בו האדם, יקדיש את סך כל מאה ועשרים שנותיו כדי לחפור את השכבה הראשונה בלבד, היא העפר האדמדם.

ציורים רבים צייר האדם את גרעינו של העולם במשך השנים. אמרו שתמציתו היא אבן חלקה ויקרה. אמרו, לא אבן היא אלא סלע, שעקר אללה מתוך הים. אמרו שהיא עגולה, אמרו שהיא משולשת. ספרים רבים, בשפות שונות, ניסו לקבוע את גודלה המדויק, ואת משקלה.

מועצות חכמים התקבצו לחקור את תפקיד האבן. אמרו שהיא מייצבת, ובלעדיה היה העולם מתנדנד לכאן ולכאן. אמרו, מה פתאום מייצבת! היא היא מקור החיים, ממנה נלקח החומר לעצמותיו של האדם הראשון, ולעצמותיה של החיה. אמרו, לא ולא! כל תפקידה לווסת את אקלימו של העולם. והיו שאמרו, אין לה שום תפקיד מלבד להיות במקום שקבע לה האלוהים. משל לחייל השומר על גבעה ריקנית, רק משום שציוו עליו לשמור על גבעה ריקנית.

יום אחד עמדתי בכיכר התחנה, וחיכיתי לאוטובוס. במרכז הכיכר שכב עיגול שאותו מקיפים מאמיניו של השליח שוב ושוב, בגלגליהם. ימים רבים שכב בשממה וביובש, עד שהחליט המוכתר לטפחו. שמו בו אדמה טרייה, וזרעים של פרחים, ומים. כעבור תקופות קצרות צמח שם ירק לתפארת. בקיץ הפריחה צהובה ואדומה, בחורף היא לבנה.

נחל מורעל של שפכים מקיף את עיגול הצמחים, וזורם אל רחוב החנויות הסגורות. מימיו של זה הנחל שחורים וכבדים. זרימתו חזקה הרבה יותר בימים האחרונים, משום העוצר והבכי, והאדמה ממאנת לספוג אותו לתוכה. אפילו שיחים וקוצים בורחים מפניו אל צדו האחר של הרחוב. ביוב פרטי זורם כאן, וביוב ציבורי. ביוב של בני אדם, וביוב של חיות. ביוב של גברים, וביוב של נשים. ביוב פנימי, וביוב חיצוני. ביוב של יום, וביוב של לילה. לאורו של יום אחד מן הימים הזדקרה לפתע אצבע ענק מתוך מעגל הירק. מין אצבע מתכת, שתרם אבי המכובד כדי לפרסם את גלידותיו ברבים. שעון של זמנים עמד בסופה.

90

כיכר – square
תחנה – bus stop
לשכב – to lie down
להקיף – to surround
שליח – messenger
שממה – desert
יובש – dryness
לטפח – to nourish, cultivate
זרעים – seeds
תקופה – period
לתפארת - splendor

מורעל – poisoned
שפכים – sewage
זורם, לזרום – to flow
כבד – heavy
עוצר – curfew
למאן, ממאנת – to refuse
לספוג – to absorb
קוצים – thorns
ביוב – sewage
הזדקרה, להזדקר – to be prominent , erect
מתכת – metal
תרם, לתרום – to donate

אלה שמות האנשים הגרים סביב הכיכר, וסביב מגדל השעות. ג'עפר חוסֵין חסין, שהיה פעם מורה ועכשיו הוא מוכר עיתונים ליד הצבא, הוא ובתו נסרין חסין חיים בכיכר. אחמד סעיד צ'רלס לטיף, החייט הכושי, ששמו אינו שם ערבי, והתנהגותו אינה התנהגות ערבית, הוא ובנו פאיז לטיף לנים בכיכר. זיאד חאפז אלח'טיב "הצל" היה מדלג על ארבע רגליו בכיכר לפני שהפך לאש מדורה. שתיים מרגליו היו כסופות ומתכתיות, ושתיים היו מתות ונגררו אחריו, מסוכסכות זו בזו, טופפות ומתופפות על המרצפות. הוא ואביו, סַיֵד אלח'טיב, חיים ומתים בכיכר. מוחמד מחמוד אלמג'יד שנוא נפשו של אבי, ובניו עלי עַבֵּד בעל הקפה, וח'אלד המשוגע, מתגוררים בכיכר. וכמובן אבי, סַיֵד זקות בעל הגלידות, שנרצח בגרזינו של שריף, הוא ואמו סועאד, שלועסת בימין וטוחנת בשמאל, הוא ואביו עִסאם חארֵב, העשוי מאתיים שלושים ליטרים של סיד, הוא ואהובי המת טהא, הוא ואחי שריף בעל הגרזן, הוא ואני, ג'עפר עוֹמַר אסמאעיל זקות, שוכנים בכיכר.

חמקתי אל הכיכר בין צללי החיילים היושבים על גגות הכפר, והמתנתי תחת צלו של תורן־הזמן שנידב אבי למכוניתו הציבורית של האפנדי סמיר אלקאדי, שיוביל אותי לירושלים, לשיעור נגינה.

לכבוד יום הולדתי שאל אותי אחי שריף, אדון הבית, איזו מתנה אני מבקש. אמרתי כלי נגינה, וקיבלתי כלי נגינה. ביד אחת אתה נוגע שם, ובאחרת אתה לוחץ פה, וקולותיהם של מלאכי גן עדן ונערות החוּרִיָה בוקעים מגרונו. כיוון שלא ידעתי כלל היכן להניח והיכן ללחוץ, יצא מהגיטרה רק קולו של אִבְּלִיס השטן. כדי לשמור על שלום הבית, ועל שלום הכפר, הגדיל אחי את מתנתו, ושלח אותי ללמוד מנגינות אצל מורה לגיטרה בירושלים.

עמדתי בכיכר ואמרתי לעצמי, אביט בה ואראה את יופייה. השענתי את ראשי על כתפי האחוריות, מיקדתי את עינַי בראשי הבתים, והתחלתי להסתובב. צעד ועוד צעד ועוד פסיעה ועוד סיבוב ועוד צעד. גלים עברו בחלונות, ובשערי העץ המגולפים. הפרחים והעצים והשיחים המקיפים עלו וירדו בתוך עינַי, בריקוד איטי. צעד ועוד צעד ועוד פסיעה ועוד סיבוב ועוד צעד. זרועותי התרוממו, והתנופפו משני צדי גופי. השמים עמדו על ראשם. זרימת הביוב הפכה לעננים. מגדל המסגד נהיה לתורן של אנייה טובעת בים הסוער. הקירות התקיפו אותי, הסיסמאות התקיפו אותי, האנטנות, ודודי השמש, וחוטי הכביסה, והחיילים, נפלו עלי, נפלו עלי. הסמטאות שקעו תחתי ועלו והתפתלו סביבי ונעלמו. עוד מעט אני אפול. עוד מעט אני אירדם מהסחרחורות. צעד ועוד צעד ועוד פסיעה

91

חמקתי, לחמוק – to slip away

צללים – shadows

להמתין – לחכות

להוביל - to drive, lead

כלי נגינה – instrument

לוחץ, ללחוץ – to push

בוקעים, לבקוע – to emerge

היכן – איפה

להניח - לשים

ועוד סיבוב ועוד צעד. כשפקחתי את עיני התנדנד כל העולם סביבי. ראיתי משהו מבצבץ תחת שיחי הכיכר. הצצתי, וראיתי גופת בובה מונחת לידי. בובת משחק בצורת צפרדע. קרצה לי הבובה, ופיתתה אותי להרימה. בלשתי לימין, ובלשתי לשמאל, שלא יתפוס אותי איש. התכופפתי לעבר הצפרדע בצורת צפרדע, משכתי אותה אלי, ונצנוצים נוספים משכו את סקרנותי אל בין השיחים. שלחתי אצבע מפשפשת, ואצבע מפשקת, ואצבע מקרבת, ושלפתי שרשרת כסף מתוך החול.

קראתי בה את האות אַלִף א, ואת האות בֵּא ב, ואת האות סִין ס, האחרונה באותיות שאני מכיר. קראתי וקראתי, עד שהבנתי מה קראתי. إِبْتِسَام نَسْرَ الله, היה כתוב שם. אִבְּתְסאם נַצרַללה. רק כך, רק אז, רק שם, הבנתי את הסימנים והאותות שנתן לי פעם החלום באוטובוס. הציורים שהציגה לפני הילדה אִבְּתְסאם בחלומי, רמזו לי בעצם את העתיד. "ציור יום ההולדת" התכוון ודאי למתנת הגיטרה של אחי שריף, שרק בגללה בכלל עמדתי כאן בכיכר בדרכי למורה לנגינה, וגיליתי את חפציה של האובדת. "ציור הבובות" ו"ציור הצפרדע" התכוונו לבובת הצפרדע שמצאתי בשיחים. "ציור האותיות" רמז על שרשרת הכסף שבה רשום שמה של הילדה אִבְּתְסאם נצרללה הנעדרת. נטלתי את מה שנטלתי, והלכתי לביתה.

כלבים, וחתולים, ותוכיים, ונחשים, ועכברי שעשועים, מילאו את ביתו של חאג' חמדי נצרללה, אביה של אִבְּתְסאם. יצורים ממינים שונים התאכסנו תמיד במכוניתו. עשרות גוזלי ברווז בצבע החרדל הציצו מתאו האחורי. כבשים היו שרועים על מושביו. עגל של פרה הבליט את זנבו בחלון זה, ואת ראשו באחר. כלב ישב ליד הנהג, מתווך החיות, ושפנים התעלסו בין רגליו. וכשהיה עוצר את מכוניתו בסמטה, היו היונים יורדות מהעץ ומהגג, לעמוד על מוט העץ שהניח בתוכו של הרכב, על משענות הספסלים.

כלבתה של אִבְּתְסאם נפלה עלי, והיא צועקת משמחה, ומסתובבת סביב עצמה, ומסתבכת ברצועה הקושרת, והיא חושפת את שיניה בחיוך אמיתי. אבי לימד אותי שהכלב ואדוניו יחסם אל האורח שווה. אם הכלב שונא ומתקיף ומאיים בבואך, גם אדוניו כך. אפילו אם הוא מסביר אליך את פניו ואת חיוכו. אם הכלב אוהב ומלקק ומכשכש לקראתך, גם אדוניו כך. אפילו אם הוא מזעיף את עיניו, וגוער בך. אמרתי, אם יטיל עלי הכלב את צואתו, והיא בצורת כדורים עגולים ויבשים, אדע שאכן אותות ורמזים הביא לי החלום. אך דבר מאלו לא קרה. המשיכה הכלבה לשמוח, ואני המשכתי להתקדם לעבר הכניסה. הרגשתי שמישהו עוקב אחרי

בחדרים. מאז נעלמה התינוקת אִבְּתְסאם, לאחר שהסתיימו החיפושים, הסתגרה משפחתה בבית. אין בא ואין יוצא.

חאג' חמדי נצרללה "גן חיות" פער את הדלת לפני, והוא זועף ומאיים. אפלולית רבצה שם על הרהיטים, ועל הדלתות המובילות, ועל החיות הרבות הרובצות, ועל הצללית השחורה של האם היושבת. אמרתי לו מי אני, ומה אני מבקש, והנחתי לפני יופיו הרב את חפציה של בתו. לבש שמלת בד לבנה על גופו הריחני, ומצנפת בד לבנה על ראשו. זקנו היה קצוץ, וציפורניו שקופות ומטופחות. כל יופיו בא בזכות היעלמותה של בתו, כי חשב האיש להציל אותה אפילו בעזרת מצוות החג'. נטל את כספו, ונסע למחוז חפץ מכה, אם הערים. שבע פעמים הקיף המוסלם את הפעבּה למזל, שבע פעמים נישק את קירות האבן השחורים של אלחַג'ר אלאַסְוַד. הוא עמד בהר הרחמים, וזרק שבע אבנים קטנות, ושחט את קרבנו, ושתה ממי הזַמְזַם הקדוש, וביקר את קברו של הנביא באלמדינה. אך אִבְּתְסאם לא נמצאה.

אמרתי לו מי אני, ומה אני מבקש, והנחתי לפניו את שרשרת הצוואר של בתו, ואת בובתה. ספק חמדי נצרללה את שתי ידיו, והרימן אל חזהו. אחר־כך הניח יד אחת על מצחו לזמן רב, ורק אז אזר אומץ לשלוח את אצבעותיו לאחוז בפריטים. צבט החאג' את הצפרדע, קירבה לעיניו, וקירבה לאפו, וקירבה לשפתיו. הרעיד אותה ליד אוזנו, והרעיד אותה תחת נחיריו. עוד הוא אוחז ביד אחת את הבובה, מישש אצבעותיו הימניות את אותיות הכסף. מישש אַלִף ובַּא ותַא וסין וְאַלִף ומים. הוא פתח את הדלת הפתוחה ברגלו, עמד בריבוע האור, והתכוון לזעוק אל העולם. מה גרם לו להתחרט, לא הספקתי לראות. נסוג בעל החיות לאחור, וסגר את הדלת הפתוחה ברגלו. אפלולית זינקה ותפסה את מקומה בכל החדר. עמד החאג' בכל יופיו, וזעק לעבר הדלת החוסמת: "רוצחים! פושעים! שודדים! חזירים! גנבים! סרסורים! בני זונות! כופרים! בריונים! שקרנים! רשעים! חיות!"

את ח'אלד אלמג'יד המשוגע כבר הזכרתי. עשרים וכמה שנים היו צעצועיו ובגדיו אטומים בתוך חדרו במצוות הצבא, על שהשליך בהם את אבניו. כאשר באו החיילים לפרוץ את הלבנים בברזיליהם, כבר היה ח'אלד גבר מגודל. הושיט האיש את אצבעו בת העשרים ושבע לעבר החפצים שהמתינו לו מעבר לקירות, והפך בשניות לזאטוט בן שבע. זאטוט בן שבע, גם חבריו זאטוטים. עמד ח'אלד והתאהב בדמותה של אִבְּתְסאם. היה נוהג בה כמלכה. היה מרכיב אותה על כתפיו החסונות, ונושא אותה כחמור לכל מקום. היה מגן עליה בגופו. היה אוסף לה מתנות

ודברי מזון בעוצר. כאשר סיפרו לו על היעלמותה, פרץ האיש אל הסמטאות, והחל להטיח להטיח את ראשו בעמוד של חשמל. האור החולני רעד בבתי־הכפר.

מחשבותיו של ח'אלד התערבבו והתבלבלו. תחילה סיפרו לו שידידתו נעלמה. אחר־כך אמרו לו כי האדמה בלעה אותה. וכעבור ימים טענו כי בובת הצפרדע שנתן לה מתנה ליום הולדתה, נמצאה ליד תחנת האוטובוס בכיכר. הלך הילד הגדול אחר מחשבותיו, ומחשבותיו הלכו אחר לבו, ולבו היה פצוע ומסוכסך ונבוך. אמר הזאטוט לעצמו, אם האדמה באמת בלעה אותה, כמו שאומרים, ודאי בלעה אותה ליד השיחים בכיכר. תחילה חפר בעזרת ידיו וציפורניו. תחילה חפר בעזרת קרשים שמצא, ובעזרת שברי זכוכית, עד שהגיע אל לב העולם.

זהו העולם שכל תחילתו באבן. כל תחילתו בסלע ענק. לקח אללה מין צוק בצורת כדור, שמצא בשמים. אמר אללה, מסלע זה אבנה את עולמי. עטף אותו בחומר חום, ובנוזל צהוב, ובחצץ ירוק, ובטיט לבן, ובבוץ אפור, ובאדמה שחורה, ובעפר אדמדם. זהו העולם, ואלו שבע שכבותיו. את עומקו לא ניתן למדוד, אלא נאמר בסיפורי האגדה שאם יחפור בו האדם, יקדיש את סך כל מאה ועשרים שנותיו כדי לחפור את השכבה הראשונה בלבד, היא העפר האדמדם. ציורים רבים צייר האדם את גרעינו של העולם במשך השנים. אמרו שתמציתו היא אבן חלקה ויקרה. אמרו, לא אבן היא אלא סלע, שעקר אללה מתוך הים. אמרו שהיא עגולה, אמרו שהיא משולשת. ספרים רבים, בשפות שונות, ניסו לקבוע את גודלה המדויק, ואת משקלה. מועצות חכמים התקבצו לחקור את תפקידה של האבן. אמרו שהיא מייצבת, ובלעדיה היה העולם מתנדנד לכאן ולכאן. אמרו, מה פתאום מייצבת! היא היא מקור החיים, ממנה נלקח החומר לעצמותיו של האדם הראשון, ולעצמותיה של החיה. אמרו, לא ולא! כל תפקידה לווסת את אקלימו של העולם. והיו שאמרו, אין לה שום תפקיד מלבד להיות במקום שקבע לה האלוהים. משל לחייל השומר על גבעה ריקנית, רק משום שציוו עליו לשמור על גבעה ריקנית.

ח'אלד אלמג'יד לעג לחוקיהם של הפיסיקאים, וחפר שכבה אחר שכבה בקרקעיתו של העולם. עד שחצה את הרובד הראשון, הוא העפר האדמדם, שעומקו לפי הספרים מאה ועשרים שנות חיים, עברו מחוגי פסל השעון מעליו שעה אחת בלבד. נקיק ארוך נוצר תחת רגליו, וגבעות האדמה והבוץ והטיט והחצץ והנוזלים הצהובים גלשו אל דרך האספלט והפריעו לתנועה. לבסוף, לאחר שלא מצא את ידידתו אִבְּתְסאם, לאחר שחפר את כל שבע שכבותיה של הארץ, עלה המשוגע וטיפס לעבר

הפנים הסקרניים המציצים אליו. "התהילה לאלוהים אשר ברא את השמים ואת הארץ, ויעש אפלה ואורה!" גמגם להם. "דעו לכם כי גרעינו של העולם עשוי בכלל מבדו!" כהוכחה מדעית פרש את ידו לפני הנוכחים, ופרש את אצבעותיו, ופרש את חתיכת אריג היוטה על כף ידו. הבד חלוד היה, והבד בוצי היה, ומסריח מעובש.

כיוון שסיימתי את משימתי, והשבתי את חפציה של הנעדרת למשפחתה, יצאתי חזרה לכיכר, ונסעתי ברכבו הציבורי של האפנדי סמיר אלקאדי, אל המורה הפרטי לנגינה בירושלים.

ירדתי בתחנה המרכזית של עיר הקודש, שבה הייתי פעם עם אחי שריף בשביל מזוודותיו של אהובי, ונסעתי באוטובוס אחר אל ביתו של המורה. מרוב הרעידות והקפיצות והטלטול, נרדמתי. לפעמים הייתי מניח את אפי על הזכוכית, לפעמים נפל ראשי קדימה ואחורה. כמה מתוקה היתה לי שנתי. אפילו שהזעתי. אפילו שוּלמתי על מותו של אחי טהא זקות. "תסגרו לו! תסגרו לו את השרוכים!" התנפלתי על החיילים הנושאים את גופתו אל הג'יפ. אולי היה עוד סיכוי להציל את חייו, אבל אני בטירופי התעניינתי אך ורק בשרוכי נעליו הפרומים והמטונפים ברם. "אתה מוכן אולי להפסיק!" הם אמרו לי. "אתה מוכן אולי להפסיק!" אמרו לי.

איך התנפלתי על החלון. אולי כבר עבר האוטובוס את ביתו של המורה. איפה היינו לא ידעתי. לידי ישבה נערה צעירה. הסתכלה עלי ואמרה: "אתה מוכן להפסיק!"

להפסיק מה? מה עשיתי? איפה אנחנו? הגענו כבר לרחוב שלומציון המלכה? מה השעה? איזה יום היום? מה את רוצה? מי את? איפה התיקים שלי? אולי נפלו לי המפתחות של הבית? איפה הארנק שלי? יש לי מספיק כסף לחזור? באיזו שעה מתחיל השיעור שלי? בת כמה את? איך קוראים לך? לאן את נוסעת? את מירושלים? מה אמרת לי להפסיק? מה עשיתי? למה את מחייכת? דיברתי בשינה? מה אמרתי? אולי טפטפתי ריר? את צוחקת? יש לי כתם במכנסיים? אולי אני מלוכלך בחולצה? אולי לא ירד לי כל קצף הגילוח? סליחה, כאן זה כיכר המכס? את יכולה לזוז קצת? אני צריך לרדת. מה את מסתכלת? את יודעת בן כמה אני? בן כמה את חושבת? אני בן שמונה־עשרה. אני בן שבע־עשרה. אני בן שש־עשרה. היית מאמינה שאני ערבי? נעים מאוד, קוראים לי ג'עפר עוֹמַר אסמאעיל זקות! איך קוראים לך?

האוטובוס נסע לאורך החנויות ובסיסי הבתים. אושר חם הציף אותי כאשר פנתה אלי הנהדרת ושאלה איך קוראים לי, ולאן אני ממהר. לבשה

רכב – מכונית

suitcase – מזוודה
rattling – רעידות
jumps – קפיצות
shaking – טלטול
glass – זכוכית
to sweat – הזעתי, להזיע
shoelaces – שרוכים
to attack – התנפלתי, להתנפל
to carry – נושאים, לשאת
body – גופה
madness – טירוף
untied – פרומים
filthy – מטונפים

keys – מפתחות

to drool – לטפטף ריר
stain – כתם
shaving foam – קצף גילוח
customs – מכס

אושר – שמחה
to flood – הציף, להציף
to rush – ממהר, למהר

מכנסיים שחורים, ולבשה חולצה כחולה, ושערותיה היו מתוחות לפנים ולצדדים ולאחור, כתסרוקתו של נער. מי יאמין לי, אם אני אספר מה קרה? כמו משוגעת הרגל שלה התחככה ברגל שלי. פתאום הסתכלה עלי וצחקה. היא נשענה עלי, והראתה לי באצבע קטנטנה מה רשום בשחור על הכיסא לפנינו. "אוהב מכל הלב..." וציורים של לבבות שחורים. הרגל שלה רתחה על הרגל שלי, וזזה. כמו משוגעת היא דיברה אלי. מי יאמין לי שחיכיתי לה בכיכר המכס, אחרי השיעור לנגינה. מיהרתי לחמוק בין הבתים, עד שעמדתי בתחנה שקבענו. עמדתי, וישבתי, והסתובבתי מכאן, והסתובבתי מכאן, ושוב ישבתי, ועמדתי. זיעה שטפה אותי מתחת לבגדים המפוארים. מי זוכר אותה בכלל. איך היא נראית. מי מסוגל לזהות אותה. אני זוכר חולצה לבנה ומכנסיים. אני זוכר רצועות צהובות של חזייה. מרוב בושה הסתכלתי על כל מי שעברה, התחלתי ללכת לקראתה ולהגיד לה שלום, כאילו אנחנו מכירים. אפילו למכוניות ולמוניות שעצרו לידי אמרתי שלום. אולי היא בפנים. למה לא שאלתי איך קוראים לה. כולם הסתכלו עלי כמו משוגע, ולחשו דברים. בסוף היא באה.

לא זוכר מה דיברנו. לא זוכר איך הלכנו. בחדר הצר, מאחורי דלת הזכוכית, מאחורי תמונות הזמרים, מאחורי קולותיהם של הוריה, שחשבו אותי לחבר מהכיתה, היא הרימה את חולצתה הכחולה, ונתנה לי את שני שדיה הענקים והמלאים, ואת פטמותיה הגבשושיות. נישקתי נישקתי נישקתי את השערות השקופות היורדות על בטנה כמו שביל של נמלים לבנות. אלוהים, אלוהים, רק שאני לא אתעורר.

96

- stretched – מתוחות
- hairstyle – תסרוקת
- to rub – התחככה, להתחכך against
- to lean - נשענה, להשען
- is scribbled – רשום
- to boil – רתחה, לרתוח
- to slip away – לחמוק
- to decide, determine – קבענו, לקבוע
- to wash – שטפה, לשטוף
- glorious – מפואר
- מסוגל – יכול
- straps – רצועות
- bra – חזייה
- shame – בושה
- to whisper – לחשו, ללחוש

- narrow – צר
- to lift, raise – הרימה, להרים
- nipples – פטמות
- lumpy, bumpy – גבשושי
- transparent – שקוף
- path – שביל
- ants – נמלים
- to wake up – אתעורר, להתעורר

אילת

אילת

אילת היא עיר בדרום ישראל, עיר נמל ותיירות. בעברה נקראה אילת **אום רשרש** (בערבית: أم الرشراش), ובעבר הרחוק יותר בשם **עציון גבר**. מאז שנכבשה בשנת 1949, שימשה כמחנה צבאי, נוסדה כישוב אזרחי בשנת 1952 והוכרזה כעיר בשנת 1959.

אילת סמוכה לטאבה שבשליטת מצרים, ולעקבה שבשליטת ירדן. היא העיר הרביעית בגודל שטחה בישראל. משנת 1985 מוגדרת אילת כ"אזור סחר חופשי", הפטור ממע"מ (פרט למוצרים בודדים) וממיסים נוספים. אילת היא העיר הדרומית ביותר במדינת ישראל.

אילת נזכרת כאחת התחנות במסע בני ישראל במדבר ביציאת מצרים. ראשיתו של היישוב בקצהו הצפוני של ים סוף, הייתה כנראה בעיר עציון-גבר, ששרידיה מצויים בתחומי ירדן, קרוב אל הגבול עמה.

דוד בן-גוריון, עוד לפני קום המדינה, בשנת 1934, הגיע לאום-רשרש והיה ראשון החולמים בעת החדשה על הפיכתה של אילת לעיר נמל בינלאומית. במסגרת מבצע עובדה, ב-10 במרץ 1949, נכבשה משטרת אום רַשְׁרַש שלחוף מפרץ אילת, והונפת דגל הדיו במקום ציינה את סיומה של מלחמת העצמאות. במקומה של אום רשרש הוקמה אילת. בשנת 1950 נפתח באילת שדה תעופה.

בתחילת שנת 1956 הגיעו 70 משפחות עולים לארץ כדי ליישב את אילת. הן הובאו לעיר במטוסי חיל האוויר.באותו זמן התחילה העיר להתפתח הן בזכות הנמל שלה, והן בזכות התחלת ניצול היופי התיירותי שבה. מלחמת ששת הימים, הפכה את אילת לעיר מעבר בדרך לסיני. הנסיגה הישראלית מסיני במסגרת הסכם השלום עם מצרים, החזירה את אילת למקומה התיירותי הבלעדי לחופי הים האדום בעיקר מבחינת הישראלים. בתי מלון חדשים נבנו בעיר לאורך שנות ה-80 וה-90, בהם בתי מלון מפוארים. למרות פיתוח תיירותי זה, הרי שהמחיר היחסית גבוה של הלינה בעיר, בהשוואה לטורקיה או סיני, הביאו ישראלים רבים להעדיף שלא לנפוש בעיר. גם הסכם השלום עם ירדן, היטיב בעיקר עם שכנתה הירדנית של אילת, עקבה, ופחות עם העיר הישראלית. במהלך שנות ה-90, החלו תיירים זרים לבכר את עקבה וחופי סיני על פני אילת, תופעה שהתעצמה בשנות האינתיפאדה השנייה, והעיר נאלצה "להסתפק" בעיקר בתיירות ישראלית או יהודית מחו"ל.

במהלך רוב שנות קיומה, נהנתה אילת משקט ביטחוני. עם זאת, בעשור הראשון של המאה ה-21, החלו גורמי טרור שונים להתבסס בסיני ומעט גם בירדן. גורמים אלו יזמו ירי קטיושות באוגוסט 2005 ופיגוע טרור של מחבל מתאבד, בו נרצחו שלושה מתושבי העיר. באפריל 2010 נורתה קטיושה לעבר אילת מסיני, אך פגעה בעקבה.

נמל אילת

נמל אילת קטן יותר מנמלי חיפה ואשדוד. חשיבותו בכך שהוא מקשר את ישראל עם מדינות אסיה, אפריקה והמזרח הרחוק בלי שיהיה צורך להשתמש בתעלת סואץ. עיקר הפעילות בנמל היא יבוא מכוניות מהמזרח הרחוק, ייצוא דשנים ומחצבים, ושינוע דלקים.



נכבשה was conquered
אזרחי civil
הוכרזה was declared

סמוכה close to
מוגדרת is defined
סחר commerce
פטור exempt
מע"מ VAT
מסים taxes

תחנות stops
קצהו, קצה edge
שרידיה, שרידים remains

מסגרת framework
מפרץ bay
הנפה raising (of a flag)
דיו ink
ציינה marked

בזכות thanks to
ניצול utilization
מעבר transit
נסיגה withdrawal
בלעדי exclusive
מפוארים fancy
להעדיף to prefer
לנפוש to vacation
לבכר – להעדיף
התעצמה, להתעצם to grow stronger
נאלצה was forced to
להסתפק to make due



עשור decade
גורם, גורמי factors
יזמו initiated
פיגוע attack

חשיבות importance
מקשר connects
יבוא import
ייצוא export
שינוע transportation
דשנים fertilizers
מחצבים minerals
דלקים oil

MODERN HEBREW AT HARVARD, Advanced Intermediate Level, Fall Semester

הסלע האדום - פטרה

"**הסלע האדום** "הוא פזמון ישראלי שנכתב בשנות ה-50 על ידי חיים חפר. בפזמון מתואר מסעם של צעירים ישראלים אל "הסלע האדום" - אתר פטרה ובו מקדש החצוב בסלע, באבני החול של הרי אדום. פטרה ממוקמת בדרום ירדן, כ-100 ק"מ צפונית לאילת. בשל הקרבה לישראל ויופיו הקסום והמרהיב של המקום, ולאור האתגר שבכך, ניסו במשך השנים מספר צעירים לחצות את הגבול לירדן, כדי לראותו במו עיניהם. הראשונים שעשו זאת היו ככל הנראה מאיר הר ציון ורחל סבוראי, מאנשי הפלמ"ח. המסע לפטרה, המתואר בשיר, היה לא פשוט: רבים מאלו שהגיעו נתפסו, רבים כלל לא הצליחו להגיע, ומרבית אלו שנתפסו לא חזרו בחיים לישראל.

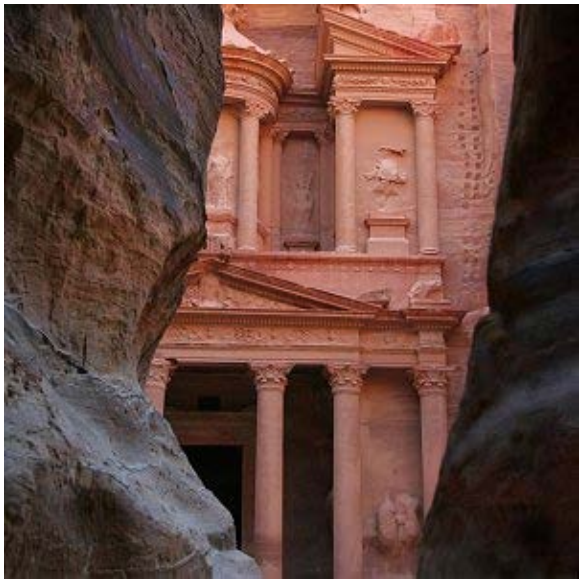
כל מי שנולד לאחר קום המדינה בודאי לא יבין מאיפה הגיע הדחף הזה לעבור את הגבול לארץ עויינת, אבל מי שהיה בפלמ"ח במלחמת השחרור, למד בצעירותו גיאוגרפיה של ארץ ולא של מדינה, ערך טיולים בעבר הירדן המזרחי, מזרח ירושלים ומדבר יהודה, החרמון והליטני... היה בעל תפישת מרחב של ארץ ללא גבולות, כמו בימי התנ"ך. הטיילים הרציניים, בני תנועות הנוער והלוחמים לשעבר, כבר גמעו את כל שבילי הארץ וחיפשו להם אתגרים חדשים. אלילי הנוער של פעם היו אלו שהגיעו רחוק ברגל, וכבשו חלקים שלא היו מטיילים קודם לכן, ולאו דווקא זמרים מפורסמים או כוכבים נולדים למיניהם.

לאחר שרחל סבוראי ומאיר הר ציון חזרו וסיפרו את סיפורם, ניסו עוד 5 צעירים לצאת אל העיר האדומה. ההליכה הזאת היתה בשבילם מין יציאה משגרת הטיולים הרגילה, הם הרגישו שהם היו כבר בכל מקום ורצו לראות מה יש מעבר להר, להגיע, לגעת ולחזור. סיפור ההליכה שלהם אינו ברור, כיוון שאף אחד מהם לא חזר. כנראה נתקלו בדרך במארב של המשמר הירדני או של בדואים ונורו. אלו שהלכו לפטרה אחריהם כבר היו מודעים לסכנת המוות המאיימת, הם כבר ידעו שהירדנים לא עוצרים לחקירות אלא יורים. ובכל זאת עשו את ההליכה הזאת. עצם ההליכה לפטרה היתה כהוכחה לאהבת הארץ, כחיזוק לזהות הלאומית והיהודית שלהם. ההולכים ניסו לקשור את עצמם לארץ ואת הארץ לרגלים, העובדות בשטח הונחו בעזרת מסלולי הטיולים.

ואני? אני מטיילת בפטרה, בטוחה שאחזור ואדריך במקום הזה, המופלא. בין הסלעים העגולים משנים, מרוח וממים מציצות מחשבות על עצמנו היום. מהן מטרות המצויינות שלנו? את מי מעריצים עכשיו? האם הטיולים שלנו למזרח ולדרום אמריקה הם אותם טיולים של הליכה מעבר לגבולות? נדמה לי שהגבולות של פעם נשאו אופי ציבורי, שכל חוצה גבול נשא עימו את דגל המדינה. והיום, אם אני מסתכלת סביבי, על המטיילים ומעשיהם, נראה שכולם התבדלו ונושאים את הדגל של עצמם. קשה לשים את האצבע על ההבדלים, קשה לשפוט אותנו ואותם, אבל בדבר אחד אין ספק, ההליכה לפטרה תהיה תמיד אגדה, גם עכשיו כשפטרה מושגת ונגישה.

מעובד מדבריה של אפרת המר, מדריכת מטיילים, "למטייל", 2008

פזמון	song
חצוב	carved, etched
חול	sand
מרהיב	spectacular
אתגר	challenge
לחצות	to cross
דחף	urge
עויינת	hostile
תפישה	apprehension
מרחב	space
גמעו, לגמוע	to swallow
אליל	idol
שגרה	routine
מארב	ambush
מודעים	aware
מאיים, מאיימת	threatening
הוכחה	proof
הונחו	were guided
מציצות, להציץ	to peek, glance
מצויינות	excellence
מעריצים, להעריץ	to admire
נשאו, לשאת	to carry
אופי	character
התבדלו, להתבדל	to differentiate oneself





הסלע האדום

מילים: חיים חפר לחן: יוחנן זראי ביצוע: אריק לביא

מעבר להרים ולמדבר ,
אומרות האגדות, ישנו מקום ,
שאיש ממנו חי עוד לא חזר ,
והוא נקרא הסלע האדום .
הו, הסלע - האדום - האדום .

שלשה יצאו לדרך עם שקיעה,
מנגד להטו הרי אדום ,
חלום ישן, מפה ומימיה ,
לקחו הם אל הסלע האדום .
הו, הסלע האדום - האדום .

ראשון הלך גשש, מרים פניו ,
מביט בכוכבים שבמרום ,
אך המראה אשר ראו עיניו -
היה מראה הסלע האדום
הו, הסלע האדום - האדום .

בואדי, עת חנו בין אבנים ,
אמר אחד, כמו מֻכֶּה חלום :
רואה אני - פניה לבנים .
ענו רעיו: הסלע האדום .
הו, הסלע האדום - האדום .

גלגל השמש על ראשם הלם
והם נושמים אבק מדבר וחם
ולפתע - כמו קפא בהם דמם -
ראו הם את הסלע האדום .
הו, הסלע האדום - האדום .

מטח היריות היה קצר .
גנח אחד: נפצעתי - וידום .
ענו רעיו בפה מלא עפר :
הגענו אל הסלע האדום .
הו, הסלע האדום - האדום .

מעבר להרים ולמדבר ,
אומרות האגדות, ישנו מקום ,
שאיש ממנו חי עוד לא חזר ,
והוא נקרא: הסלע האדום .
הו, הסלע האדום - האדום.

https://www.youtube.com/watch?v=CkqizurLmhA

שקיעה	sunset
מנגד	across
להטו, ללהוט	to blaze
מימיה	canteen
גשש	scout
מרום	שמיים
חנו, לחנות	to park
מֻכֶּה	struck
רעיו	חבריו
גלגל	wheel
הלם, להלום	to strike
אבק	dust
לפתע	פתאום
קפא, לקפוא	to freeze
מטח	barrage
גנח, לגנוח	to moan
ידום	was silent
עפר	אדמה

אילת – מסלולי טיול באיזור





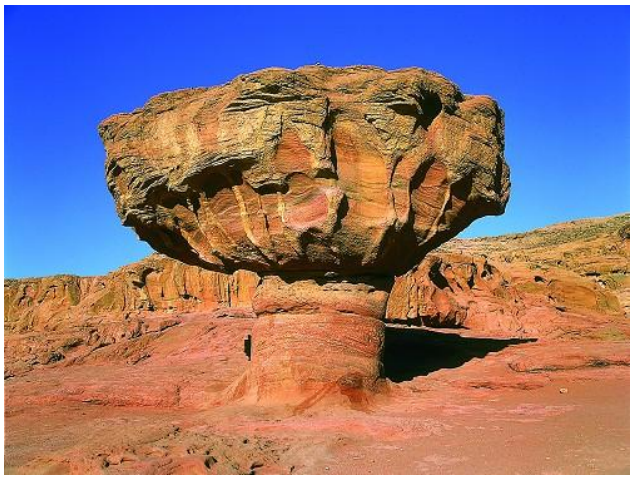
שמורת טבע חוף האלמוגים

אין כמעט אדם המכניס ראשו (עם מסכת צלילה כמובן) לתוך מימי שמורת האלמוגים שבחוף מפרץ אילת, ואינו הולך שבי אחר המראות הנפלאים הנגלים לעיניו. יש כאן שילוב מרהיב של אלמוגים שונים ומשונים היוצרים "גנים" צבעוניים וביניהם שפע של דגים טרופיים ססגוניים. על השונית מצויים חסרי חוליות רבים כמו שושנות ים למיניהן, צדפות ענק ואחיותיהן הקטנות מהן, וכן כל דגי הלילה המופיעים עם רדת הערב...

מסכת צלילה	diving gear
שמורה	nature preservation
אלמוגים	corals
הולך שבי	is captivated by (expression)
נגלים, להגלות	to appear
שילוב	integration
מרהיב	spectacular
שפע	abundance
ססגוניים	colorful
שונית	reef
חסרי חוליות	invertebrates
שושנות ים	water lilies
צדפות	mollusks







מסלולים בתוך פארק תמנע

פארק תמנע (כ-25 ק"מ צפונית לאילת) נמצא במרכזו של העמק האדום בשולי הערבה ובשטח המועצה האזורית חבל אילות. הפארק משתרע על שטח של כ- 60 ק"מ רבועים ובנוי בצורת פרסה. הוא נוצר מפעילות טקטונית לפני עשרות מליוני שנים כחלק מהשבר הסורי-אפריקני. הפארק פותח בפני המבקרים "חלון גיאולוגי" יוצא דופן ובו נחשפות תצורות סלע מרהיבות...

עמק	valley
שולי, שוליים	edge, margin
מועצה	council
חבל	geographic region
משתרע, להשתרע	to sprawl
פרסה	horseshoe
שבר	rift
נחשפות, להחשף	to be unraveled
תצורות	formations
סלע	rock
מרהיבות	spectacular







קניון נחל שחורת

בחלקו התחתון של נחל שחורת, לפני המפגש עם נחל אמיר והערבה, נמצא קניון חתור בסלעי יסוד כהים ובו מגוון תופעות ייחודיות לסלעים אלו. דרך המתאימה לכל רכב מובילה מכביש הערבה אל פתח הקניון. משם מתחיל מסלול מעגלי מתאים למשפחות (עם מעט עזרה הדדית בשתי מדרגות סלע).

נחל	stream
חתור	dug up
סלעי יסוד	foundation rock
כהים, כהה	dark
מגוון	variety
תופעות	phenomena
רכב	vehicle
מסלול	track
מעגלי	round
הדדי	mutual







הצפרות באילת – טיול משפחות

מינים רבים של ציפורים נודדות, החוצות את ישראל במסען לאזורי הקינון שלהן, תלויות במלחות אילת כתחנות "תדלוק" לפני המשך המסע הארוך, אך מלחות אלה הולכות ונעלמות עקב קצב הפיתוח המואץ לצורכי האדם (בעיקר לתיירות) בעשורים האחרונים. האתר היחיד שעדיין יכול לשמש את הציפורים כמקור למזון ומנוחה הוא פארק הצפרות, שהוקם ע"י "המרכז הבינלאומי לצפרות באילת", ששם לו למטרה להמשיך ולמחזר את האדמות ולהחזירן לתפקודן המקורי עבור הציפורים הנודדות - כדי שאלה תוכלנה להשלים את מסען.

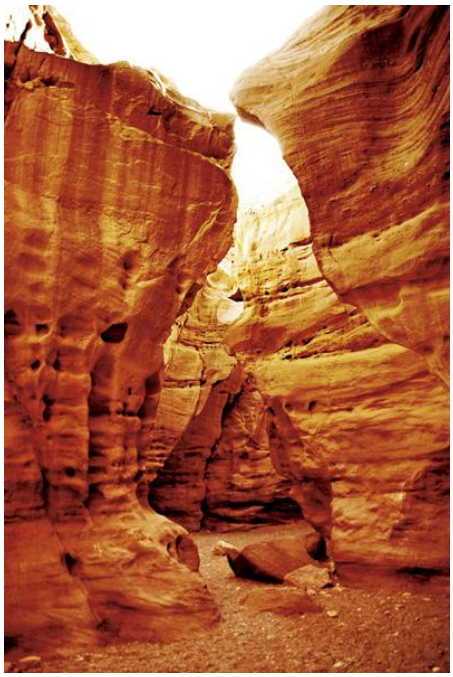
מינים	species
נודדות	migratory
חוצות, לחצות	to cross
קינון	nesting
מלחות	salt flats
תדלוק	refueling
קצב	rate
מואץ	accelerated
עשור, עשורים	decades
צפרות	bird watching
מטרה	goal
למחזר	to recycle
תפקוד	functionality







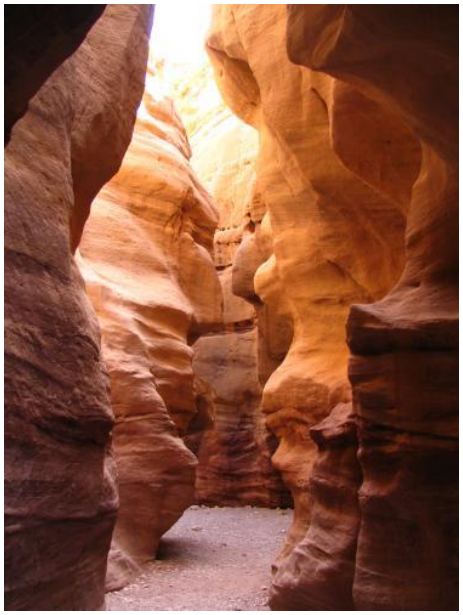




הקניון האדום

אחד ממסלולי הטיול הקצרים היפים באזור אילת. ירידה חוויתית בקניון בעזרת סולמות. הקניון האדום הינו חלק מנחל שני הבנוי בקטע זה מאבן חול אדומה. השיטפונות שעברו בנחל חתרו באבן החול ויצרו נקיק צר ונהדר בצבע אדום עז שאורכו כ- 200 מטר ועומקו כמה עשרות מטרים.

מסלול	track
חוויתית	experiential
סולמות	ladders
קטע	segment
שיטפונות	floods
חתרו	dug
נקיק	crevice
צר	narrow
עז – חזק	
עומק	depth



צבי ים באילת

בים סוף חיו בעבר כארבעה סוגים של צבי ים: צב ים גלדי, צב ים חום, צב ים קרני, וצב ים ירוק. כיום אפשר למצוא רק שניים מהם (הקרני והירוק) וגם בכדי להפגש איתם צריך מזל. לפגוש צב ים בטבע זו חוויה מרגשת ומיוחדת. הצב נראה אציל, חכם ורגוע מתחת למים.

צבי הים נמצאים בסכנת הכחדה בים סוף ובעולם כולו, מכמה סיבות: צבי הים הינם זוחלים בעלי ריאות והם צריכים לעלות לנשום על פני המים. צבים שנלכדים ברשתות דייגים אינם יכולים לעלות לנשום וטובעים. סיבה נוספת ועיקרית היא שקיות הניילון. צבי הים מסוג קרני ,הנפוצים ביותר בים סוף, ניזונים בעיקר מרכיכות וספוגיים. מדוזות נכללות בתפריט זה וכל שקית ניילון שנסחפת בים נראית לצבים הקרניים כמו מדוזה. הם אוכלים אותה ונחנקים. חלק בולעים את השקית אשר מתנפחת להם בקיבה. הם מרגישים תחושת שובע ומתים מרעב על בטן מלאה.

סוגים types
צב ים גלדי leatherback sea turtle
צב ים קרני Hawksbill sea turtle
אציל noble
רגוע calm
הכחדה extinction
זוחלים reptiles
ריאות lungs
נלכדים to be trapped
רשתות דייגים fishing nets
טובעים, לטבוע to drown
נפוצים common
ניזונים- אוכלים
רכיכות mollusk
ספוגיים sponges
מדוזות jellyfish
תפריט menu
נסחפת is washed away
נחנקים choke
מתנפחת swells up





לאור הנתונים האלה פארק המצפה התת ימי לא היה יכול לשבת בחיבוק ידיים והחל בפרויקט רבית צבים והשבתם לטבע: במרכזה של בריכת הצבים יש אי חול המשמש משטח להטלת ביצים. על משטח זה עולות הצבות הקרניות בתום עונת הרביה, חופרות בור בעזרת גפיהם האחוריות תהליך שלוקח להן המון זמן ודורש מהן מאמץ גדול ובסופו יגיעו לבור בעומק של כחצי מטר, בו יטילו בין 30-ל- 80 ביצים לבנות ועגולות לגמרי. בסוף ההטלה הנקבות יכסו את הבור בחול, יטשטשו את העקבות באזור כולו ויחזרו אל הים. השמש נשארת לדגור על הביצים. לאחר חודשיים הצבונים הקטנים בוקעים מהביצים. הם מאוד קטנים - בגודל של קופסת גפרורים. כמעט כל בעל חיים יכול לאכול אותם בשלב הזה בדרכם מהחוף אל הים, וכמובן בים עצמו. בשלב זה הם גם מאוד רגישים למחלות. רק אחד מתוך אלף צבים בטבע יגיע לבגרות. אצלנו לפני מועד בקיעת הביצים אנחנו מגדרים את האי וברגע הבקיעה אוספים אלינו את הצבים ומגדלים אותם בברכות מיוחדות. כל צב מקבל שלוש ארוחות ביום עם פינצטה לתוך הפה ואת כל הטיפול הנדרש. כך אנו מגדלים אותם עד לגיל שנה או שנתיים ואז כשהם גדולים יותר, חזקים יותר, פחות רגישים למחלות ועם פחות אויבים, אנחנו משחררים אותם לים. עד כה שוחררו כמאה ועשרים צבים קרנים ע"י פארק המצפה התת ימי למפרץ אילת. זה המקום הראשון בעולם בו הצליחו להרבות מין זה בתנאי שבי. ההצלחה נובעת מלמידת התנאים הסביבתיים ויישומם בכל שלבי הרבייה והגידול של צבים אלו.

נתונים data
מצפה observatory
חיבוק ידיים idly
רבייה reproduction
משטח surface
הטלה laying
חופרות, לחפור to dig
בור pit
גפיים limbs
דורש, לדרוש to require
מאמץ strain, struggle
יטשטשו, לטשטש to hide, cover up
עקבות traces
לדגור to incubate
בוקעים, לבקוע to hatch
גפרורים matches
רגישים susceptible
מחלות disease
מגדרים, לגדר to fence
פינצטה forceps
נדרש required
אויבים enemies
להרבות to reproduce
מין species
שבי captivity
יישום implementation
שלב stage









עברית מודרנית לרמת הביניים – 130a

אוצר מילים: אילת

אזרחי civil

הכרזה declaration

הגדרה definition

להגדיר to define

פטור exempt

מסים taxes

תחנה stop

קצה edge

מסגרת framework

מעבר transit

עשור decade

פיגוע attack

מקשר connects

יבוא import

ייצוא export

שמורה nature preservation

שילוב integration

תופעה, תופעות phenomena

רכב vehicle

בבקשה לתרגם את המשפטים הבאים:

1. We took a nice trip with integration of walking and riding a vehicle in the nature preservation and saw some beautiful natural phenomena.
2. How do you define tax exemption? Does it help with importing or exporting?
3. The transit station at the edge of the road is operating for the last decade, and connects the two countries.
4. There is civil protest in Europe because of the terror attacks there.
5. The President declared his government will act in the framework of the law.

נתן אלתרמן:

"זה היה בחנוכה"



נתן אלתרמן - תולדות חייו

נתן אלתרמן נולד בוורשה בשנת תר"ע - 1910 להוריו בלה ויצחק. אביו היה איש חינוך משכיל, שייסד בוורשה גן ילדים עברי. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה ברחה המשפחה - תחילה לקייב ואחר כך לקישניוב - ושם עסק האב בחינוך עברי ובפעילות ציונית, ואלתרמן למד בגימנסיה העברית "מגן דויד". כשהיה בן 15, עלתה המשפחה ארצה והתיישבה בתל אביב. אלתרמן למד בגימנסיה הרצליה, ולאחר מכן נסע ללמוד בצרפת - באוניברסיטת סורבון שבפריז ובאוניברסיטה בנאנסי, שם למד אגרונומיה. עוד בהיותו בנאנסי החל לכתוב שירה, ושנה לאחר שחזר ארצה נטש את הארגונומיה והקדיש את כל זמנו לכתיבת שירה. במקביל החל לפרסם טור שירי קבוע בעיתונות: תחילה בעיתון "הארץ" - בטור "סקיצות תל אביביות" (קיץ תרצ"ד - 1934) ובטור שירי סטירי - "רגעים" - ואחר כך בעיתון "דבר". שני ספריו הראשונים - "כוכבים בחוץ" (תרצ"ח - 1938) ו"שמחת עניים" (תש"א - 1941) - היו ציון דרך חשוב בתולדות השירה העברית וקבעו את מעמדו של אלתרמן כאחד היוצרים העבריים החשובים בדורו. ספר שיריו האחרון של אלתרמן, "חגיגת קיץ", יצא לאור חמש שנים לפני מותו. לצד שירה אמנותית כתב אלתרמן שירים ופזמונים, בין השאר לתיאטרונים הסאטיריים של תל אביב ("המטאטא" ו"לִי-לָה-לוֹ"). כמו כן כתב שירים וסיפורים מחורזים לילדים ובהם "ספר התיבה המזמרת". בעשור האחרון לחייו כתב מחזות, ובמהלך שנות פעילותו עסק בתרגומים לעברית ממיטב ספרות העולם - מיצירות שייקספיר, מולייר וכן מספרות היידיש לילדים. במקביל לכל אלו פרסם במשך יותר מעשרים שנה מדור שירי שבועי קבוע בעיתון "דבר" - "הטור השביעי" - שבו עסק גם בשאלות מוסר וחברה ובגורלו של העם היהודי. טור שבועי זה הקנה לו תפקיד מרכזי בעיצוב דעת הקהל בימי משבר ומלחמה. אלתרמן היה מזוהה עם תנועת העבודה וערכיה, ובעקבות מלחמת ששת הימים הצטרף לקבוצה של אנשי ציבור ורוח שהקימו את התנועה למען ארץ ישראל השלמה. על שירתו ויצירתו זכה אלתרמן בפרס ישראל לשירה בשנת תשכ"ח - 1968.

אלתרמן היה דמות בולטת בחוג הסופרים והמשוררים של זמנו, שנהגו להתכנס לדיונים ספרותיים - רוויים בכוסות יין רבות - בקפה "כסית" שבתל אביב. הוא עצמו הסתפק במועט וחי בצניעות, אך היה ידוע בחיבתו לקוניאק ולטיפה המרה בכלל. אלתרמן היה נשוי לשחקנית התיאטרון רחל מרכוס, ולבתם היחידה, המשוררת תרצה אתר, הקדיש את "שיר משמר", שהתפרסם בספר שיריו האחרון. נתן אלתרמן נפטר בתאריך כ באדר ב תש"ל - 1970 בגיל 60, ונקבר בבית הקברות הישן ברחוב טרומפלדור בתל אביב.

educated משכיל
eruption פרוץ
to escape ברחה, לברוח
to work עסק, לעסוק
agriculture אגרונומיה
poetry שירה
to abandon נטש, לנטוש
to devote הקדיש, להקדיש
in parallel במקביל
column טור
steady קבוע
journalism עיתונות
sketches סקיצות
stars כוכבים
poor עניים
milestone ציון דרך
history תולדות
to determine קבעו, לקבוע
position מעמדו, מעמד
was published יצא לאור
artistic אמנותית
rhymed מחורז
music box תיבה מזמרת
decade עשור
play מחזות, מחזה
translation תרגום
the best מיטב
section מדור
to deal with עסק, לעסוק
moral מוסר
destiny גורלו, גורל
to instilled הקנה, להקנות
formation, design עיצוב
public opinion דעת קהל
crisis משבר
identified מזוהה
values ערכיה, ערכים
following בעקבות
public figures אנשי ציבור
prominent בולטת, בולט
circle חוג
to assemble להתכנס
discussion דיונים, דיון
saturated רווים, רווי
to be satisfied with הסתפק, להסתפק
modesty צניעות
חיבתו – אהבתו
alcohol טיפה המרה
passed away נפטר


נָתָן אַלְתֶּרמַן
דָּנִי קָרמַן
זֶה הָיָה בַּחֲנֻכָּה
אוֹ: נֵס גָּדוֹל הָיָה פֹּה

נָתָן אַלְתֶּרמַן

זֶה הָיָה בַּחֲנֻכָּה
אוֹ
נֵס גָּדוֹל הָיָה פֹּה



אִיּוּרִים: דָּנִי קַרְמָן

זֶה הָיָה בַּחֲנֻכָּה,
הַיְלָדִים שָׁכְבוּ לִישׁוֹן,
הַכְּתָּה הָיְתָה רֵיקָה,
רַק הַבְּהֵב עוֹד נֵר רִאשׁוֹן.
שֶׁקֶט, חֹשֶׁךְ, אֵין אָדָם...
כְּלֵי הַבַּיִת לְבַדָּם –
רָעֲדוּ כֻּלָּם בְּיַחַד
קְצָת מִקֹּר וּקְצָת מִפַּחַד...

הבהב, להבהב to flicker
כלי בית household utensils





כָּל אֶחָד חָשַׁב לוֹ: מָה,
מָה הָרוּחַ נָהֲמָה?
לָמָּה הָרִצְפָּה חוֹרֶקֶת?
מִי זוֹחֵל אֵלַי מִנֶּגֶד?
מִי צִפְצֵף? זֶה לֹא צְרָצַר!
הַצִּפְצוּף כָּל־כָּךְ מוּזָר!..
אוֹיָה, מַשֶּׁהוּ אָיֹם
פֹּה יִקֶּרֶה עַד אוֹר הַיּוֹם.

נהמה, לנהום to howl
חורקת, לחרוק to screech
זוחל, לזחול to crawl
צפצף, לצפצף to chirp
צרצר cricket

זה היה בחנוכה / נתן אלתרמן

זֶה הָיָה בַּחֲנֻכָּה,
הַיְלָדִים שָׁכְבוּ לִישׁוֹן,
הַכַּתָּה הָיְתָה רֵיקָה,
רַק הַבְהַב עוֹד נֵר רִאשׁוֹן.
שֶׁקֶט, חֹשֶׁךְ, אֵין אָדָם...
כְּלֵי הַבַּיִת לְבַדָּם –
רָעֲדוּ כֻּלָּם בְּיַחַד
קְצָת מִקֹּר וּקְצָת מִפַּחַד...

כָּל אֶחָד חָשַׁב לוֹ: מָה,
מָה הָרוּחַ נֶהֱמָה?
לָמָּה הָרִצְפָּה חוֹרֶקֶת?
מִי זוֹחֵל אֵלַי מִנֶּגֶד?
מִי צִפְצֵף? זֶה לֹא צְרָצַר!
הַצִּפָּצוּף כָּל־כָּךְ מוּזָר!...
אוֹיָה, מַשֶּׁהוּ אָיֹם
פֹּה יִקְרֶה עַד אוֹר הַיּוֹם.



הַשֻּׁלְחָן פֶּחַד כָּהֳגֵן,
הַכִּסֵּא לָחַשׁ: "הַצִּילוּ!"
מַטְאֲטֵא בָּלֶה מִזִּקְנָן
כְּבָר פָּחַד לִפְחֹד אֲפִלּוּ...
וּבֵין אֵלֶּה – הַכְּלַבְלָב
עוֹד מְעַט וְהִתְעַלֵּף.

עַד אֲשֶׁר הִגִּיעַ קֵץ –
הַשָּׁעוֹן לִבּוֹ אָמַץ
וְקָרָא בְּקוֹל בַּרְזֶל:
– מַה זֶּה פֹּה, לַעֲזָאזֵל!?
זֶה רוֹעֵד וְזֶה מָתוֹחַ
וְלָזֶה יֵשׁ מַצַּב־רוּחַ...
מִי אַתֶּם? כֵּלִים כְּבוּדִים
אוֹ סְחָבוֹת וּסְמַרְטוּטִים?!



הבהב, להבהב to flicker
כלי בית household utensils



נהמה, לנהום to howl
חורקת, לחרוק to screech
זוחל, לזחול to crawl
צפצף, לצפצף to chirp
צרצר cricket

כהוגן to a great extent
מטאטא broom
בלה worn out
זוקן old age
התעלף, להתעלף to faint

קץ – סוף
אמץ, אומץ bravery
ברזל iron
רועד shivering
מתוח nervous
מצב –רוח bad mood
סחבות , סחבה = סמרטוט rag, dustrag



וַיִּתְעוֹרְרוּ כֻּלָּם
וַיָּרִיעוּ בְּקוֹל רָם:
"שְׁתֹק טִפֵּשׁ, אָמַרְתָּ שְׁטוּת,
בְּעַצְמְךָ אַתָּה סְמַרְטוּט!
רְאֵה, לֹא פַּחְדָנִים אֲנַחְנוּ,
וְלִשְׁמֹחַ לֹא שָׂכַחְנוּ
נְסַדֵּר מִשְׂחָק עָלֵינוּ,
דַּוְקָא, דַּוְקָא, לְהַרְגִּיז!"

אָז אָמַר הַמַּטְאֲטֵא:
– נַעֲרֹךְ נָא חֲגִיגָה
וְנַרְאֶה לוֹ לַשּׁוֹטֶה,
אֶת מִשְׂחַק הַחֲנֻכָּה!

אֲנִי כְּבָר זָקֵן נָאֶה,
מַטְאֲטֵא אֲנִי!.. עַל כֵּן,
בִּרְשׁוּתְכֶם, הָיָה אֶהְיֶה
מַתְיָהוּ הַזָּקֵן!



יריעו, להריע to cheer
שטות silliness
פחדנים, פחדן coward
דוקא specifically
להרגיז to annoy

נערוך, לערוך to conduct
חגיגה – מסיבה
שוטה – טיפש

זקני, זקן beard
נאה – יפה
ברשותכם with your permission



וְאַתָּה הַפְּרִימוּס – דַּע,
יְהוּדָה תִּהְיֶה אַתָּה!
קוּם וְצֵא לַמִּלְחָמָה
בְּשַׁלְהֶבֶתְיָה חַמָּה!

וְאַתֶּם הַצַּבָּרִים,
עֲצִיצֵי הַגִּבּוֹרִים,
רַק אֶתְכֶם בָּחַר לִבִּי
לְאַחֵי הַמַּכַּבִּי.
חַדְּדוּ אֶת הַקּוֹצִים,
כִּי לַקְּרָב אָנוּ יוֹצְאִים!

גַּם אַתָּה, מַשְׁפֵּךְ בַּכְיָן,
תַּפְקִידְךָ הוּא מְצֻיָּן,
שֹׁב וּשְׁפֹךְ דְּמָעוֹת כַּמַּיִם
עַל חָרְבַּן יְרוּשָׁלַיִם!

כָּךְ הוֹסִיף הַמַּטְאֲטֵא
אֶת הַתַּפְקִיד לָתֵת,
אַךְ סוֹף סוֹף הִגִּיעַ עַד
הַיְוָנִים... וּפָה עָמַד!



Primus Stove (as small cooking apparatus that uses kerosene as fuel)	פרימוס
שלהבתיה, שלהבת ה' אש אלוהים	
plants	עציצי, עציצים
brave	גיבורים, גיבור
to sharpen	חדדו, לחדד
thorns	קוצים
battle	קרב
funnel	משפך
pour	שפוך
tears	דמעות
destruction	חורבן
Greeks	יוונים

אַף אֶחָד אֵינוֹ חוֹטֵף,
כָּל אֶחָד רוֹצֶה לִבְכּוֹת...
כִּי כֻּלָּם יוֹדְעִים הֵיטֵב –
הַיְוָנִים קִבְּלוּ מַכּוֹת...

עַד שֶׁבִּין הַכִּסְאוֹת
בָּאָה הַחְלָטָה כָּזֹאת:
אָנוּ גִּבּוֹרִים כְּפְלַיִם,
לָנוּ יֵשׁ אַרְבַּע רַגְלַיִם,
הַאֻמָּנָם נִבְהָל
מִצִּבְאוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל?
שְׂמֹאל יָמִין, יָמִין וּשְׂמֹאל,
לְהַרְבִּיץ וְלֹא לְחַמֵּל!

אָז נָשְׂאוּ הַקְּמְקוּמִים
אַפֵּיהֶם הָעֲקֻמִּים
וְהַכִּסְאוֹת הֵרִיעוּ:
הֵי, הֵידָד! פִּילִים הִגִּיעוּ!
מֵעַכְשָׁו אִישׁ לֹא יַכֵּנוּ,
עַד עוֹלָם יְחִי מַלְכֵּנוּ!...



מִי הַמֶּלֶךְ,
מִי?
דְּמָמָה!
עַל כֻּלָּם נָפְלָה אֵימָה
וְכֻלָּם רֹאשָׁם הֵנִיעוּ:
– אַנְטִיוֹכוּס לֹא אֲנִי הוּא!

הַמִּשְׁחָק כְּמַעַט הוּפַר,
כִּי בְּלִי מֶלֶךְ רַע וָמָר!
אַךְ הַפִּיל פִּתְאֹם נִתְקַל
בְּכַלְבָּלָב בְּקֻצֵּה הַחֶדֶר,
הֵרִימוֹ אֶל עַל חִישׁ קַל
וְקָרָא: הַכֹּל בְּסֵדֶר!



חוטף, לחטוף to grab
מכות a beating



החלטה decision
כפלים twice
נבהל, להבהל to be afraid of
צבאות, צבא army
להרביץ to beat, to hit
לחמול to have mercy

קומקומים, קומקום kettle
עקום crooked
הידד Hooray

דממה – שקט
אימה great fear
הניעו, להניע to shake

הופר, להפר to break, breach
נתקל, להיתקל to stumble
אל על – למעלה
חיש קל – מהר

הַכְּלַבְלָב בָּכָה, יִלֵּל,
הִתְחַמֵּק וְהִתְפַּתֵּל,
גַּם נִסָּה לִשְׂרֹט, לִנְשֹׁךְ,
אַךְ מְאוּמָה לֹא הוֹעִיל.
– שְׁתֹק פַּחְדָן, עֲלֵה וּמְלֹךְ!
הִתְרַגֵּז עָלָיו הַפִּיל –
אִם לִבְרֹחַ תְּנַסֶּה
יִקְשְׁרוּךְ לַכִּסֵּא!...



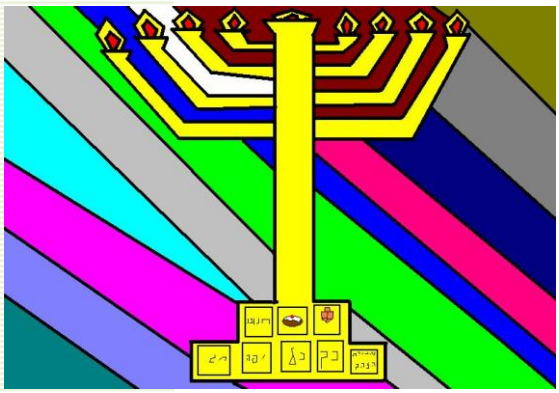
כַּאֲשֶׁר הוּכַן הַכֹּל
יְהוּדָה קָרָא בְּקוֹל:
אַנְטִיוֹכוּס הַזָּהֳרוּ,
זַעֲמִי כָּאֵשׁ בּוֹעֵר,
אִם תּוֹסִיף עוֹד לְהָצִיק
לְעִירִי, לִירוּשָׁלַיִם,
אֶת נִבְלַת גּוּפְךָ אַצִּיג
לַחַיָּה וּלְעוֹף שָׁמַיִם!

יילל, ליילל to whine
התחמק, להתחמק to avoid
התפתל, להתפתל to squirm
לשרוט to scratch
לנשוך to bite
מאומה – שום דבר
הועיל – עזר
התרגז, להתרגז to be upset with
לברוח to run away
יקשרוך, לקשור to tie

זעמי, זעם – כעס
תוסיף – תמשיך
להציק to annoy
נבלת, נבלה carcass
אציג, להציג to display

אָז בָּכָה הַכֶּלֶב: – אִמָּא,
מֶה עָשִׂיתִי לוֹ לַפְּרִימוּס?
הֵן כְּלַבְלָב קָטָן אֲנִי
וְלֹא מֶלֶךְ יְוָנִי!

הַכְּלַבְלָב בָּכָה לַשָּׁוְא,
כִּי פִּתְאֹם הִתְחִיל הַקְּרָב
וּבֶן רֶגַע הִתְהַפֵּךְ
הַכִּסֵּא עַל הַמּוֹלֵךְ.



לשווא for nothing
בין רגע in a moment
התהפך, להתהפך to turn over



כָּל הַבַּיִת הִתְמַלֵּא
מִן הַיְסוֹד עַד הַטְּפָחוֹת,
קוֹל שִׂמְחָה וְקוֹל יְלֵל,
קוֹל רִנָּה וַאֲנָחוֹת!

יְהוּדָה חַרְבּוֹ מוֹרִיד
וְגוֹזֵר כְּשֵׁד מְשַׁחַת.
מִתְעוֹפֶפֶת הַבְּלוֹרִית
וְלוֹהֶטֶת וְרוֹתַחַת...

גַּם הַמַּטְאֲטֵא מַרְעִים:
– בְּנִי, אַתָּה גִּבּוֹר אַמִּיץ!
בּוֹאוּ, בּוֹאוּ, בַּחוּרִים,
עַל הַמֶּלֶךְ לְהַרְבִּיץ!
כָּכָה, כָּכָה, הָבוּ רֶוַח,
הַפִּילִים פָּרְצוּ לַטֶּבַח,
עוּרוּ, עוּרוּ, מִי יַפִּיל
מִי יַכְרִיעַ אֶת הַפִּיל?

יסוד foundation
תפחות rafters, roof beams
רינה – שירה
אנחות sighs

חרבו, חרב sword
גוזר cuts
שד משחת demon (expression meaning cunning)
בלורית forelock
לוהטת burning
רותחת boiling

מרעים – צועק
אמיץ fearless
הבו רווח make space
פרצו, לפרוץ to burst into
טבח massacre
יפיל, להפיל to overthrow
יכריע, להכריע to subdue



וַתָּקוּם עֵרְבוּבְיָה,
מִין בִּלְבּוּל שֶׁכָּזֶה,
רֹאשׁ בְּרֹאשׁ, יָד בְּיָד,
וְחָזֶה מוּל חָזֶה!

רַק אֶחָד – הַסְּבִיבוֹן
הִסְתּוֹבֵב כֹּה וְכֹה,
וּבָחַן כְּנָבוֹן
מַחֲנֶה וְכֹחוֹ...
כִּי חָשַׁב לוֹ הַפְּקֵחַ:
מִי הַלַּיְלָה יְנַצֵּחַ?
אֲחַכֶּה נָא עַד הַסּוֹף,
אָז אֵדַע לִבְחֹר בַּטּוֹב!

אַךְ הִנֵּה, מַחֲנֵה
הַיְוָנִים נָס לְאָחוֹר...
יְהוּדָה קָרָא: הֵידָד,
חֹפֶשׁ לָנוּ, אוֹר וּדְרוֹר!

אָז עָמַד הַסְּבִיבוֹן,
הִתְפָּרְקֵד עַל גַּבּוֹ
וְקָרָא: נִצָּחוֹן!
גַּס גָּדוֹל הָיָה פֹּה!



ערבוביה mess
בילבול confusion
חזה chest

נבון smart
מחנה camp
פיקח – נבון, חכם

נס – ברח retreated
דרור – חופש

התפרקד, להתפרקד reclined, laid
נצחון victory



נֵס גָּדוֹל הָיָה פֹּה / נָתָן אַלְתֶּרמַן



מְסַפֵּר: זֶה הָיָה בַּחֲנוּכָּה, הַיְלָדִים שָׂכְבוּ לִישׁוֹן
הַכִּיתָּה הָיְתָה רֵיקָה, רַק הִבְהֵב עוֹד נֵר רִאשׁוֹן.
שֶׁקֶט, חוֹשֶׁךְ, אֵין אָדָם... כְּלִי הַבַּיִת לְבַדָּם -
רָעֵדוּ כּוּלָּם בְּיַחַד קָצָת מִקּוֹר וּקְצָת מִפַּחַד...



מַשְׁפֵּךְ: מָה הָרוּחַ נָהֲמָה?
שׁוּלְחָן: לָמָּה הָרִיצָּפָה חוֹרֶקֶת?
צָבָר1: מִי זוֹחֵל אֵלַי מִנֶּגֶד?
מִי צִפָּצֵף?
כִּיסֵּא1: זֶה לֹא צָרָצַר! הַצִּפָּצוּף כָּל כָּךְ מוּזָר!...
קוּמְקוּם: אוֹיָה, מַשֶּׁהוּ אָיוֹם פֹּה יִקְרֶה עַד אוֹר הַיּוֹם.





מְסַפֵּר: הַשּׁוּלְחָן פַּחַד כַּהוֹגֶן, הַכִּיסֵּא לַחַשׁ:
כִּיסֵּא 2: "הַצִּילוּ!"
מְסַפֵּר: מַטְאָטֵא בַּלֵּה מִזּוֹקֶן כְּבָר פַּחַד לִפְחוֹד אֲפִילוּ.....
וּבֵין אֵלֶּה – הַכְּלַלְבֵּלֵב עוֹד מְעַט וְהִתְעַלֵּף.
עַד אֲשֶׁר הִגִּיעַ קֵץ - הַשָּׁעוֹן לִיבּוֹ אִימֵּץ
וְקָרָא בְּקוֹל בַּרְזֶל:



שָׁעוֹן: מָה זֶה פֹּה לַעֲזָאזֵל?!
זֶה רוֹעֵד וְזֶה מָתוֹחַ וּלְזֶה יֵשׁ מַצָּב רוּחַ...
מִי אַתֶּם? כֵּלִים כְּבוּדִים אוֹ סְחָבוֹת וּסְמַרְטוּטִים!?



מְסַפֵּר: וַיִּתְעוֹרְרוּ כּוּלָּם וַיָּרִיעוּ בְּקוֹל רָם:
כּוּלָּם: "שְׁתוֹק טִיפֵּשׁ אָמַרְתָּ שְׁטוּת,
בְּעַצְמְךָ אַתָּה סְמַרְטוּט!
רְאֵה, לֹא פַּחְדָנִים אֲנַחְנוּ, וְלִשְׁמוֹחַ לֹא שָׁכַחְנוּ
נְסַדֵּר מַעְגָּל עָלֶיךָ, דְּוָקָא, לְהַרְגִּיזְךָ!"



מְסַפֵּר: אָז אָמַר הַמַּטְאָטֵא:
מַטְאָטֵא: נַעֲרוֹךְ נָא חֲגִיגָה וְנַרְאֶה לוֹ לַשּׁוֹטֶה,
אֶת מִשְׁחָק הַחֲנוּכָּה!
אָנוֹכִי זָקֵנִי נָאֶה, מַטְאָטֵא אֲנִי!... עַל כֵּן,
בְּרִשׁוּתְכֶם הָיִיתִי אֶהְיֶה מַתִּיתְיָהוּ הַזָּקֵן!

וְאַתָּה הַפְּרִימוּס - דַּע:
יְהוּדָה תִּהְיֶה אַתָּה!
קוּם וְצֵא לַמִּלְחָמָה בְּשַׁלְהֶבְתָּיָה חַמָּה!
וְאַתֶּם הַצַּבָּרִים, עֲצִיצֵי הַגִּיבּוֹרִים,



רַק אֶתְכֶם בָּחַר לִבִּי לְאַחַי הַמַּכַּבִּי.
חַזְּקוּ אֶת הַקּוֹצִים, כִּי לִקְרָב אָנוּ יוֹצְאִים!
גַּם אַתָּה, מַשְׁפִּךְ בַּכְּיָן, תַּפְקִידְךָ הוּא מְצוּיָן,
שֵׁב וּשְׁפוֹךְ דְּמָעוֹת כַּמַּיִם עַל חוּרְבָּן יְרוּשָׁלַיִם!

מְסַפֵּר: כָּךְ הוֹסִיף הַמַּטְאֲטֵא אֶת הַתַּפְקִידִים לָתֵת,
אַךְ סוֹף סוֹף הִגִּיעַ עַד הַיְוָונִים... וּפֹה עָמַד!

מְסַפֵּר: אַף אֶחָד אֵינוֹ חוֹטֵף, כָּל אֶחָד רוֹצֶה לִבְכּוֹת..
כִּי כּוּלָּם יוֹדְעִים הֵיטֵב - הַיְוָונִים קִיבְּלוּ מַכּוֹת...
עַד שֶׁבֵּין הַכִּיסְאוֹת בָּאָה הַחֲלָטָה כָּזֹאת:



כִּיסְאוֹת: אָנוּ גִּיבּוֹרִים כְּפָלַיִם,
לָנוּ יֵשׁ אַרְבַּע רַגְלַיִם, הָאֲנַחְנוּ נִבָּהֵל מִצִּבְאוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל?
שְׂמֹאל יָמִין, שְׂמֹאל יָמִין, לְהַרְבִּיץ וְלֹא לְהֵחָמֵל!

מְסַפֵּר: אָז נָשְׂאוּ הַקּוּמְקוּמִים אַפֵּיהֶם הָעֲקוּמִים
וְהַכִּיסְאוֹת הֵרִיעוּ:

כִּיסְאוֹת: הֵי הַיָּדָד! פִּילִים הִגִּיעוּ!
מֵעַכְשָׁיו אִישׁ לֹא יַכֵּנוּ, עַד עוֹלָם יְחִי מַלְכֵּנוּ!...

מְסַפֵּר: מִי הַמֶּלֶךְ,
מָי?
דְּמָמָה! עַל כּוּלָּם נָפְלָה אֵימָה
וְכוּלָּם רֹאשָׁם הֵנִיעוּ:



כּוּלָּם: אַנְטִיוֹכוּס? לֹא אֲנִי הוּא!

מְסַפֵּר: הַמִּשְׁחָק כְּמַעַט הוּפַר, כִּי בְּלִי מֶלֶךְ רַע וָמָר!
אַךְ הַפִּיל פִּתְאוֹם נִתְקַל בִּכְלַבְלַב בְּקֹצֶה הַחֶדֶר,
הֵרִימוֹ אֶל עַל חִישׁ קַל וָקָרָא:

קוּמְקוּם: הַכֹּל בְּסֵדֶר!

מְסַפֵּר: הַכְּלַבְלַב בָּכָה, יִלֵּל, הִתְחַמֵּק וְהִתְפַּתֵּל
גַּם נִיסָּה לִשְׁרוֹט, לִנְשׁוֹךְ,
אַךְ מְאוּמָה לֹא הוֹעִיל.
קוּמְקוּם: שְׁתוֹק פַּחְדָן, עָלָה וּמְלוֹךְ!
מְסַפֵּר: הִתְרַגֵּז עָלָיו הַפִּיל:
קוּמְקוּם: אִם לִבְרוֹחַ תְּנַסֶּה יִקְשְׁרוּךָ לַכִּיסֵּא!...

מְסַפֵּר: כַּאֲשֶׁר הוּכַן הַכֹּל יְהוּדָה קָרָא בְּקוֹל:
פְּרִימוּס: אַנְטִיוֹכוּס הַזָּהֵר,
זַעֲמִי כָּאֵשׁ בּוֹעֵר, אִם תּוֹסִיף עוֹד לְהָצִיק
לְעִירִי, לִירוּשָׁלַיִם, אֶת נִבְלַת גּוּפְךָ אַצִּיג
לַחַיָּה וּלְעוֹף שָׁמַיִם!



מְסַפֵּר: אָז בָּכָה הַכֶּלֶב:
כְּלַבְלַב: אִמָּא, מָה עָשִׂיתִי לוֹ לַפְּרִימוּס?
הֵן כְּלַבְלַב קָטָן אֲנִי וְלֹא מֶלֶךְ יְוָונִי!

מְסַפֵּר: הַכְּלַבְלַב בָּכָה לִשָּׁוְא,
כִּי פִּתְאוֹם הִתְחִיל הַקֶּרֶב וּבֵן רֶגַע הִתְהַפֵּךְ
הַכִּיסֵּא עַל הַמּוֹלֵךְ.

כָּל הַבַּיִת הִתְמַלֵּא מִן הַיְסוֹד עַד הַטְּפָחוֹת
קוֹל שִׂמְחָה וְקוֹל יְלֵל, קוֹל רִינָּה וַאֲנָחוֹת!



יְהוּדָה חָרְבּוֹ מוֹרִיד וְגוֹזֵר כְּשֵׁד מְשַׁסַּת.
מִתְעוֹפֶפֶת הַבְּלוֹרִית וְלוֹהֶטֶת וְרוֹתַחַת..
גַּם הַמַּטְאֲטֵא מַרְעִים:
מַטְאֲטֵא: בְּנִי, אַתָּה גִּיבּוֹר אַמִּיץ!
בּוֹאוּ, בּוֹאוּ, בַּחוּרִים, עַל הַמֶּלֶךְ לְהַרְבִּיץ!
כָּכָה, כָּכָה, הָבוּ רָווח, הַפִּילִים פָּרְצוּ לַטֶּבַח
עוּרוּ, עוּרוּ, מִי יַפִּיל? מִי יַכְרִיעַ אֶת הַפִּיל?!

מְסַפֵּר: וַתָּקוּם עַרְבוּבְיָה, מִן בִּלְבּוּל שֶׁכָּזֶה,
רֹאשׁ בְּרֹאשׁ, יַד בְּיַד, וְחָזֶה מוּל חָזֶה!
רַק אֶחָד – הַסְּבִיבוֹן הִסְתּוֹבֵב כֹּה וָכֹה
וּבָחַן כְּנָבוֹן מַחֲנֶה וְכוֹחוֹ..
כִּי חָשַׁב לוֹ הַפִּיקֵחַ:
סְבִיבוֹן: מִי הַלַּיְלָה יְנַצֵּחַ?
אֲחַכֶּה נָא עַד הַסּוֹף, אָז אֵדַע לִבְחוֹר בַּטּוֹב!

מְסַפֵּר: אַךְ הִנֵּה, מַחֲנֶה הַיְוָונִים נָס לְאָחוֹר.....
יְהוּדָה קָרָא:
פְּרִימוּס: הֵידָד, חוֹפֶשׁ לָנוּ, אוֹר וּדְרוֹר!



מְסַפֵּר: אָז עָמַד הַסְּבִיבוֹן, הִתְפָּרְקֵד עַל גַּבּוֹ
וְקָרָא:
סְבִיבוֹן: נִיצָחוֹן!
נַס גָּדוֹל הָיָה פֹּה!

נספח: תחביר

מילים לקריאה וכתיבה אקדמית

Academic reading and writing glossary

מילות קישור הן מילים שתפקידן לחבר בין משפטים. (conjunctions)

כאשר רוצים:	מילות קישור
לְתָאֵר To illustrate, describe	לְמָשָׁל, לְדוּגְמָא, כְּגוֹן
לְהַסְבִּיר To explain	לְמַעֲשֶׂה, כֵּיוָון שְׁ..., מִשּׁוּם שְׁ..., כְּדֵי, כְּלוֹמַר, מִפְּנֵי שְׁ.., בִּגְלַל הַ..., זֹאת אוֹמֶרֶת, בְּעֶצֶם
לְצַיֵּין דֵּעָה To express an opinion	לְדַעַת .., לְדַעְתִּי, יֵשׁ דֵּעוֹת לְכָאן וּלְכָאן, מְקוּבָּל לַחֲשׁוֹב שְׁ..., ___ חוֹשֵׁב שְׁ..., ___ טוֹעֵן שְׁ...
לְתֵת דוּגְמָה Give an Example	לְדוּגְמָה, לְמָשָׁל, כְּמוֹ, כְּגוֹן
לְהוֹסִיף To add	גַּם, בְּנוֹסָף, בְּנוֹסָף לְכָךְ, כְּמוֹ כֵּן, נוֹסַף עַל זֹאת, מֵעֵבֶר לְכָךְ, שׁוּב
לִשְׁאוֹל שְׁאֵלָה To ask a question	נִשְׁאֶלֶת הַשְׁאֵלָה, אִם כֵּן,
לְצַיֵּין מַטָּרָה (מִשְׁפְּטֵי תַּכְלִית) Show intent	כְּדֵי, עַל מְנַת
לְתֵת סִיבָּה (מִשְׁפְּטֵי סִיבָּה) Show cause	לָכֵן, מִסִּיבָּה זוֹ, בְּשֶׁל כָּךְ
לָתֵת תוֹצָאָה (מִשְׁפְּטֵי תוֹצָאָה) Consequence	בְּהֶתְאֵם, כְּתוֹצָאָה, הֱיוֹת ש, אָז, לָכֵן, מִכֵּיוָון ש
לְהַכְלִיל To Generalize	בְּדֶרֶךְ כְּלָל, בְּאוֹפֶן כְּלָלִי, כָּרָגִיל, כְּמִקּוּבָּל
לְהַדְגִּישׁ, לְחַזֵּק To emphasize	בְּמִילִים אֲחֵרוֹת, זֹאת אוֹמֶרֶת, כְּלוֹמַר, בְּקִיצוּר, בְּקָצָרָה, לוֹמַר זֹאת אַחֶרֶת
לְוַותֵּר (מִשְׁפְּטֵי וִיתוּר) To concede	לַמְרוֹת זֹאת, לַמְרוֹת שְׁ..., אַף עַל פִּי שְׁ..., בְּכָל זֹאת, אִם כִּי
לְהַרְאוֹת זְמַן (מִשְׁפְּטֵי זְמַן) To show time	לִפְנֵי כֵּן, לִפְנֵי קוֹדֶם, רֹאשִׁית, בְּשָׁעָה שְׁ... מְאוּחָר יוֹתֵר, אַחַר כָּךְ, אַחַר, אַחֲרֵי, לְאַחַר, לְסִיכּוּם
לְהַרְאוֹת כִּיוּוּן To give direction	כָּאן, שָׁם, מֵעֵבֶר ל-, קָרוֹב, הָפוּךְ, מָתַחַת, מֵעַל, יָמִינָה, שְׂמֹאלָה
לְסַדֵּר To create a series, organize	רֹאשִׁית, רִאשִׁית כָּל, בַּתְּחִילָה, בְּמָקוֹם רִאשׁוֹן, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, לְעֵת עַתָּה, בֵּינְתַיִים, הַשָּׁלָב הַבָּא, הַצַּעַד הַבָּא, יוֹתֵר מְאוּחָר, אַחַר כָּךְ, הַבָּא, אָז, בְּקָרוֹב, מוּקְדָם יוֹתֵר, מְאוּחָר יוֹתֵר, אַחַר כָּךְ, לְאַחַר מִכָּן, לְסִיכּוּם
לְסָטוֹת To deviate	דֶּרֶךְ אַגַּב, בְּמִקְרֶה
לְהַשְׁווֹת (מִשְׁפְּטֵי הַשְׁוָואָה) To compare	בְּדוֹמֶה, בְּדוֹמֶה לְכָךְ, כְּמוֹ, כְּמוֹ כֵּן, בְּהֶתְאֵם, בְּהַשְׁוָואָה לְ-, כְּגוֹן, מֵעֵבֶר לְכָךְ
לְהִתְנַגֵּד (מִשְׁפְּטֵי נִיגּוּד) To contradict	לְעוּמַת זֹאת, לְעוּמָתוֹ, לְעוּמָתָם, בְּנִיגּוּד לְכָךְ, אוּלָם, בְּמָקוֹם, אֲמָנָם, לַמְרוֹת
לְהַבְהִיר To Clarify	בְּרוּר שְׁ..., כָּמוּבָן, אֲכֵן
לְהַבִּיעַ צַעַר To express sadness, remorse	לְמַרְבָּה הַצַּעַר, לְצַעֲרִי, לְרֹעַ הַמַּזָּל
לְהַבִּיעַ שִׂמְחָה To express good fortune	לְמַרְבָּה הַמַּזָּל, לְמַזָּלִי, לְשִׂמְחָתִי

דוגמאות

- **למעשה, בעצם** **actually, in fact, as a matter of fact**

היום הגשתי את עבודת הגמר בהיסטוריה. **למעשה**, הייתי צריכה להגיש אותה כבר אתמול.

תמיד חשבתי שהם חברים טובים, אבל **בעצם** הם ממש לא אוהבים זה את זה.

- **כיוון ש...** **because, since**

כיוון שאת תלמידה מצויינת, את יכולה ללמוד ששה קורסים בסמסטר הזה.

- **כלומר** **that is, in other words**

הסמסטר מתחיל בסוף ינואר, **כלומר** באמצע החורף.

- **לכן, מסיבה זו** **therefore, for this reason**

אתמול לא הרגשתי טוב, **לכן** לא הגעתי לפגישה.

הרצל היה עיתונאי. **מסיבה זו** הוא הכיר בחשיבות הפרסום.

- **לדוגמה (לדוגמא), למשל** **for example**

סדרת הטלוויזיה "סרוגים" עוסקת בנושאים שחשובים לצעירים דתיים. **לדוגמה**, כל הדמויות בסדרה רוצות להתחתן.

בית הספר "אביב" מאד יפה. במסדרון, **למשל**, תלויים ציורים ועבודות אמנות של ילדי כיתות א'.

- **לדעת, לדעתי** **in my opinion**

לדעתי, הסרט "ילדי סטאלין" הוא סרט מצויין על תקופת הפילוג בקיבוצים.

מדוע **לדעתך** אתה האדם המתאים לתפקיד שאנחנו מציעים?

- **לעומת זאת** **however**

סדרת הטלוויזיה "רמזור" היא קומדיית מצבים. **לעומת זאת**, "מרחק נגיעה" היא סדרת דרמה.

- **בניגוד לכך** **contrary to**

תל אביב היא עיר ללא הפסקה, **בניגוד לכך** בירושלים כל מקומות הבילוי סגורים בשבת.

- **למרות (זאת)** **despite**

התלמידים התכוננו למבחן במשך שבוע. **למרות זאת**, הציונים שלהם היו נמוכים.

- **אף על פי ש...** **although**

השארתי את העוגה בתנור, **אף על פי ש**זמן האפייה כבר הסתיים.

- **בגלל + noun** **because of the..**

בגלל המצב הבטחוני כבישי הצפון נסגרו לתנועה.

ההצגה נדחתה **בגלל מזג האוויר** הסוער.

- **מפני ש... (משפט מורכב), כי (משפט פשוט)** **because**

לא הלכתי איתם לסרט **מפני ש**כאב לי הראש.

היום אני עובדת בבית **כי** האוניברסיטה סגורה.

או: היום אני עובדת מהבית **כי** סגרו את האוניברסיטה.

- **קודם כל, ראשית** **first of all** **(אין שנית, שלישית...)**

ראשית, ברצוני לומר שאתם תלמידים מצויינים.

קודם כל, צריך לומר שהרצל היה אבי הציונות המדינית.

- **אחר, אחרי, אחר כך** **afterwards, after**

אחרי הצהריים בא הערב.

אחר הגשם, יצאה השמש וקשת הופיעה בשמיים.

בתחילת ההרצאה הוא מאד התרגש, **ואחר כך** הוא נרגע והשתחרר.

- **לסיכום** **in summation**

לסיכום, ברור שהקיבוצים תרמו רבות להתפתחות הכלכלה הישראלית.

לפתיחת עבודה/מאמר:

- **בעבודה** זו אדבר על **במחקר** זה אדבר על...
- בעבודה זו **אדון ב**... בסיבה/סיבות ל... בגורם/גורמים ל...
- מחקר זה ידון ב... בסיבה/סיבות ל... בגורם/גורמים ל...
- עבודה זו תעסוק ב... מחקר זה יעסוק ב...
- בעבודה זו (במחקר זה) ברצוני לתאר את / להציג את / לבדוק את / לשאול את / לברר את...
- בהמשך אדבר על.../ נעסוק ב.../ אתאר את....

לסיום פסקה:

- אסיים ב...
- לסיכום...
- לבסוף,
- בסך הכל...
- בקיצור,/ בקצרה...
- המסקנה...

לעבודת מחקר:

- it is a fact that ...עובדה (ש)
- this data/ information מידע זה
- discussion of דיון ב...
- proof הוכחה
- (as) a result of תוצאה של, כתוצאה מ...
- conclusion מסקנה

הרבה או מאוד?

הרבה and מאוד , despite both having the translation of “a lot” or “much/very much”, are mutually exclusive, and cannot replace each other (however, they can sometimes be used together.) הרבה is used as a **quantifier**, while מאוד is used as an **intensifier**.

הרבה

Harbe can have several different grammatical uses:

1. As a quantifier of nouns, indicating a number of times or an amount an action is taken:

הרבה + **שם פעולה gerund/שם עצם noun**

הוא רואה הרבה סרטים

הם עשו הרבה עבודה בקורס לעברית.

2. As an adverb, referring to the intensity of an action:

פועל verb + **הרבה**

הם בישלו הרבה בסוף השבוע.

הוא למד הרבה למבחן.

*Extra intensity can be added to *Harbe* by attaching *Meod* (see below): הוא למד **הרבה מאוד** למבחן

3. As part of a comparison conjunction:

יותר מאשר / פחות מאשר + **הרבה**

הפוליטיקאי דיבר הרבה יותר מאשר הוא עשה.
השנה, הוא לומד הרבה פחות מבשנה שעברה.

מאוד

1. As an adverb describing/intensifying an adjective:

שם תואר/adjective + **מאוד**

או

שם תואר/adjective + **מאוד**

השמלה שלה מאוד יפה (אבל **לא**: השמלה שלה ~~הרבה יפה~~)
החומר למבחן השבוע קשה מאוד
היא היתה עצובה מאוד אתמול.

2. As an adverb, intensifying a verb of feeling: לרצות, לקוות, לאהוב, לשנוא

פועל / verb + **מאוד**

או

מאוד + **פועל / verb**

הם מאוד אוהבים עברית

הוא רוצה מאוד לבקר בישראל (אבל לא: הוא רוצה הרבה לבקר בישראל)

3. As an adverb of degree, modifying another adverb that describes the intensity of an action:

תואר הפועל /adverb + **מאוד** + **פועל / verb**

או

מאוד + **תואר הפועל /adverb** + **פועל / verb**

הוא ישן מעט מאוד בלילה (אבל לא: הוא ישן מעט הרבה בלילה)

היא אוכלת מאוד לאט

הם לומדים הרבה מאוד

Adapted from:
"A Reference Grammar of Modern Hebrew"
Edna Amir Coffin and Shmuel Bolotzky,
Cambridge University Press,2007
ISBN-13 978-0-521-52733-0

הרבה או מאוד

Please translate the following sentences:

1. They speak much too much and don't listen enough.
2. They ate a lot of turkey at thanksgiving dinner and then they slept (very) a lot.
3. He speaks with a lot of pathos about things that are very important. She loves him very much. He loves her a lot less.
4. This apartment is very nice, but it is much smaller than the apartment I rented last year.
5. The woman was very sad, and she cried a lot. The movie was probably very good…
6. They are very smart! They read (very) a lot and write much better than I do…
7. He travels abroad a lot for his work. He is very good at his job and earns a lot of money.
8. She is very scared of the dark, and she drives very little in the evening.
9. We hope very much that very many people will come to our wedding.
10. I very much want to go to the party tomorrow. It will be much more fun than last week's party.

syntax – תחביר

Sentence classification: Structure

➢ Simple Sentence משפט פשוט

This is a single sentence, and can be one of several types:

1. Verbal Sentence **משפט פעלי**: This sentence will include one verb.

הם **נסעו** לירושלים.

לכו הביתה! (imperative, no subject)

ביום שבת **הולכים** לבית הכנסת. (impersonal, no subject)

2. Nominal Sentence **משפט שמני**: This sentence will **not** include a verb, but can include “has” or a helping verb” to be” .

המזכירה במשרד.

יש לו כרטיס אשראי.

אריק רוצה להיות רופא. האם הוא יהיה רופא מפורסם?

➢ Compound Sentence משפט מחובר

This is a sentence composed of two simple sentences, and between them a comma and a connecting particle:

משפט פשוט Simple sentence + **מילית קישור connecting particle** + **,** + **משפט פשוט Simple sentence**

כל התלמידים נסעו לטיול, **אבל** אני נשארתי בבית.

➢ Complex Sentence משפט מורכב

מילית קישור + משפט תלוי dependant sentence/clause + connecting particle + **,** + **משפט פשוט Simple sentence**

OR

משפט פשוט Simple sentence + **,** + **מילית קישור + משפט תלוי dependant sentence/clause + connecting particle**

This sentence is composed of two or sentences (or clauses) connected by a particle showing dependency. The dependent clause or sentence cannot be separated from the main sentence. The dependent sentence or clause can come at the beginning or at the end of the complex sentence.

היא תיסע לחו"ל, **כאשר** תסיים את הלימודים באוניברסיטה.

או: **כאשר** היא תסיים את הלימודים באוניברסיטה, היא תיסע לחו"ל.

Sentence classification: Context

Sentences can also be classified according to their context. The particles used will be related to the type of sentence composed: Simple, compound, or complex.

We will study the following types of sentences/ clauses and the appropriate connecting particles:

1. Time Sentences – משפטי זמן
2. Cause sentences – משפטי סיבה
3. Consequence Sentences – משפטי תוצאה
4. Intent Sentences – משפטי תכלית
5. Contradiction/opposition Sentences – משפטי ניגוד
6. Comparison Sentences – משפטי השוואה
7. Conditional Sentences – משפטי תנאי
8. Concession Sentences – משפטי ויתור

Time sentences and clauses משפטי זמן

These sentences will answer questions like:

When? מתי?

Until when? עד מתי?

Since when? ממתי?

How long? כמה זמן?

For how long? לכמה זמן?

simple sentence משפט פשוט

משלב register	מילית זמן	Time Particle	דוגמה
lower	ב	in	מדינת ישראל נוסדה בשנת 1948
	ל	for	הוא נוסע לחו"ל לחודשיים.
	מ	from	היא לומדת בהארוורד מחודש ספטמבר.
	עד	till	הם לומדים כל יום עד 11 בלילה
	מ... עד...	from… to…	הוא עובד מהבוקר עד הלילה.
	אחרי/לאחר	after	לאחר/אחרי ההצגה הם נסעו הביתה
	לפני ה...	before	אני צריכה להתכוננן לפני המבחן.
	בזמן ה...	during	היה הרבה רעש בזמן השיעור.
	במשך	for the duration of	הוא לא נסע הביתה במשך כל הסמסטר.
Higher	כעבור	after (a certain amount of time)	מזג האוויר השתפר כעבור יומיים.
	בתחילת	at the beginning of	הטלוויזיה הומצאה בתחילת שנות העשרים.
	עם גמר/עם סיום	at the end of	הם יסעו לחו"ל עם סיום הלימודים.
	בתקופת	in the time/era/period of	המצב בברית המועצות היה קשה בתקופת השלטון הקומוניסטי.
	בעוד	in (a certain amount of time)	הוא יסיים לקרוא את הספר בעוד יומיים.
	טרם	not yet	טרם הספקתי לבדוק את העבודות שלכם.

משפט מחובר compound sentence

משפט + , + מילית + משפט

*The time particle must come between the two independent sentences

מילית זמן	Time Particle	דוגמה
לפני כן	before that	ביום הוא עובד באוניברסיטה, **לפני כן** הוא היה מובטל.
אחרי כן	afterwards	היא למדה בבוסטון, **אחרי כן** היא עברה לניו יורק.
קודם... אחר כך....	earlier… later…	**קודם** אוכלים ארוחת ערב, **אחר כך** אוכלים קינוח.
קודם... אחרי כן...		**קודם** הוא למד באוניברסיטה, **אחר כך** הוא עסק במחקר.
לאחר מכן	afterwards	הם חזרו לישראל בקיץ, **לאחר מכן** הוא מצא עבודה.
אחר כך	afterwards	הוא היה בחור ישיבה, **אחר כך** הוא התגייס לצבא.

משפט מורכב complex sentence

משפט + , + מילית זמן ומשפט תלוי

או:

מילית זמן ומשפט תלוי + , + משפט

משלב register	מילית זמן	Time Particle	דוגמה
lower	לפני ש...	before	לפני שתתחיל ההצגה, אקנה לי שתייה. או: אקנה לי שתייה, לפני שתתחיל ההצגה
	אחרי ש...	after	אחרי שהוא סיים לקרוא, הוא עשה הפסקה.
	כש.../ כאשר	when	• הוא התעורר בבהלה, כאשר האמבולנס השמיע את הסירנה. • כשהאמבולנס השמיע את הסירנה, הוא התעורר בבהלה.
	בזמן ש...	while	בזמן שאתן אוכלות, הקשיבו לי!
	ברגע ש...	at the moment that	הוא מתכנן לנסוע לחו"ל, ברגע שיסיים את הצבא.
	כל זמן ש...	as long as	כל זמן שאתם יכולים, כדאי לכם ללמוד.
	עד ש...	until	הוא לא יכול לעבוד, עד שיסיים את הלימודים.
Higher	בשעה ש...	at the time of, when	בשעה שהתותחים מדברים, המוזות שותקות.
	בטרם	before	בטרם תענה על השאלה, חשוב היטב על התשובה.
	בתקופה ש...	during the time that	היא היתה צעירה, בתקופה שנשים לא הצביעו
	לכש...	when	לכשתגדל, תהיה אדם עצמאי.

תרגילים Exercises

בבקשה לענות על השאלות:

1. מתי אתם תטוסו לאירופה? _____
2. עד מתי תלמד/י בהרווארד? _____
3. כמה זמן עבדת בקיץ שעבר? _____
4. ממתי את/ה יודע/ת את האלף-בית העברי? _____

בבקשה לכתוב שאלות מתאימות לתשובות:

1. _____

אני עובדת בהרווארד חמש שנים.

2. _____

אנחנו נוסעים לניו יורק לשבועיים.

3. _____

הוא עבד בבוסטון אחרי הלימודים.

4. _____

הם יתחתנו בסתיו בשנה הבאה.

בבקשה להשלים את המשפטים:

1. הם למדו עברית **עד ש** _____
2. **כאשר** נסיים את שיעורי הבית, _____
3. **בזמן ש**עבדתי על הפרוייקט, _____
4. **לפני ש**אתם הולכים לסרט, _____
5. היא תוכל לקבל את התואר, **ברגע ש** _____
6. **כש**נסעתי לטיול בדרום אמריקה, _____
7. **אחרי ש**הכוס נשברה, _____
8. **קודם** הייתי מורה לחשבון, **ואחר כך** _____
9. **קודם** _____, **אחרי כן** היא קראה ספר.
10. הם יצאו מהכיתה, **ואחר כך** _____

בבקשה לבחור את מילת הזמן המתאימה:

1. העובדים חזרו לעבודתם **(בתחילת/ עם גמר/ טרם)** השביתה.
2. הרבה סטודנטים מקבלים מלגות **(בשעה ש, אחרי כן, בזמן)** הלימודים באוניברסיטה.
3. החבר שלי יבוא לביקור בקיימברידג' **(עד ש/ במשך/ בעוד)** חמישה ימים.
4. הרבה סטודנטים לא יודעים איפה הכיתות שלהם **(אחרי ש/ בתחילת/ בזמן)** השנה.
5. אני עסוקה עכשיו, אל תפריע לי **(עד ש/ אחרי ש/ בתקופת)** אסיים!
6. הוא גר עכשיו בישראל, **(לפני כן/ עד ש/ בתחילת)** הוא גר בארה"ב.
7. **(כעבור / עד/ בתחילת)** המאה העשרים לא היו טלפונים סלולרים.
8. **(בזמן ש/ לפני ש/ במשך)** שנת הלימודים אין לי זמן לבילויים וקניות.
9. **(לפני/ בתקופת/ בזמן ש)** המלחמה היו הרבה נפגעים משני הצדדים.

בבקשה להשתמש במילים הבאות ולכתוב משפטים: בטרם, בתקופה ש..., כל עוד, בשעה ש..., לכש...

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Cause sentences and clauses משפטי סיבה

These sentences or clauses give the reason for the situation stated in the sentence.

These sentences will answer questions like:

Why? למה, מדוע?

For what reason? מאיזה סיבה?

Because of what? בגלל/בשל מה?

Thanks to what/who? בזכות מה/מי?

The sentences usually refer to past events or to present conditions.

There is a variety of particles, and the register will influence which one is used.

In a cause sentence, the reason for the situation will appear following the cause particle.

הילד בכה בגלל הסרט המפחיד.

situation — cause particle and reason

משפט פשוט simple sentence

משפט + מילית סיבה +שם

או:

מילית סיבה +שם + משפט

משלב Register	מילית סיבה	Cause Particle	דוגמה
Lower ↓ higher	בגלל	because of	לא יצאנו לטיול **בגלל ה**גשם.
	בשל	as a result of	**בשל** מזג האוויר הסוער חל עיכוב בטיסה.
	עקב	following, due to, as a result of	ההצגה נדחתה **עקב** מחלת אחד השחקנים.
	בעטיו של (בעטיה של, בעטים של...)	following, due to, as a result of (negative connotation)	הטיול בוטל **בעטיו של** המצב הבטחוני המתוח
	לרגל	in honor of	**לרגל** פתיחת החנות קיבלנו הנחה גדולה.
	בזכות ה..	thanks to	הוא קיבל מלגה **בזכות ה**ציונים הטובים שלו.
	הודות ל...	thanks to	**הודות ל**ציוניו הטובים, הוא קיבל מלגה.

משפט מחובר compound sentence

משפט + , + מילית סיבה ומשפט תלוי

משלב register	מילית סיבה	Cause Particle	דוגמה
	כי	because	לא הלכנו לסרט, **כי** לא היו כרטיסים.

משפט מורכב complex sentence

משפט + , + מילית סיבה ומשפט תלוי

או:

מילית סיבה ומשפט תלוי + , + משפט

משלב register	מילית סיבה	Cause Particle	דוגמה
Lower ↓ higher	מפני ש...	since, because	לא הלכנו לסרט, **מפני ש**לא היו כרטיסים.
	מכיוון ש../ כיוון ש...	since, because	**מכיוון ש**השעה מאוחרת, החנויות סגורות.
	מאחר ש...	since, because	הרופאים שבתו, **מאחר ש**לא קיבלו משכורת החודש.
	הואיל ו...	since, whereas	**הואיל ו**לא הגעת, קיבלנו החלטה בלעדיך.
	היות ו.../ש...	since, whereas	החוזה בוטל **היות ו**לא עמדת בתשלומים.

Consequence sentences and clauses משפטי תוצאה

The result clause or sentence adds information about a situation or action described in the sentence.

Consequence sentences address the same questions as cause sentences. However, in these sentences the situation follows the consequence particle.

הסרט הפחיד את הילד, לכן הוא בכה.

reason — Consequence particle and situation

compound sentence משפט מחובר

משפט + מילית תוצאה + , + משפט

*The cause particle must come between the two independent sentences

דוגמה	Consequence Particle	מילית תוצאה	משלב register
היום יום שבת, **לכן** החנויות סגורות.	so, therefore	**לכן**	Lower
ירד גשם, **כתוצאה מכך** הכביש חלק	as a result of this, the outcome of	**כתוצאה מכך**	↓
העובדים שובתים, **בשל כך** הבנק סגור.	therefore, because of this	**בשל כך**	
העובדים שובתים, **משום כך** הבנק סגור.	therefore, because of this	**משום כך**	
מכוניתו נגנבה, **בעקבות זאת** הוא אחר לפגישה.	following this	**בעקבות זאת**	
אתמול היתה סופה, **על כן** לא התקיימו לימודים באוניברסיטה.	therefore, for this reason	**על כן**	↓
אתמול היתה סופה, **לפיכך** לא התקיימו לימודים באוניברסיטה	therefore, for this reason	**לפיכך**	
מכוניתו נגנבה, **עקב כך** הוא אחר לפגישה.	consequently	**עקב כך**	higher

➢ The relation between cause and consequence sentences:

The particle that connects the two parts of the sentence determines its type. In both there are two sentences describing a situation, one is of cause, the other of effect:

Example:

Cause sentence משפט סיבה

- הבנקים סגורים, **מפני ש**היום יום שבת.

Consequence sentence משפט תוצאה

- היום יום שבת, **לכן** הבנקים סגורים.

תרגילים

משפטי סיבה:

בבקשה להקיף (to circle) את מילת הסיבה הנכונה:

1. המורה לא הגיעה לשיעור **(בגלל/ מפני ש/ בזכות ה)** סופת השלג.
2. היא הלכה לסרט **(בגלל/ בעטיה של/ כי)** היא סיימה את כל העבודה שלה.
3. העובדים במשרד ראש הממשלה שבתו **(בגלל/ עקב/ כי)** הם לא קיבלו את המשכורת החודש.
4. הוא אכל רק במסעדות **(בגלל/ מפני ש/ כי)** לא היה לו מטבח בדירה.
5. השיעור התבטל **(בגלל/ לרגל/ כי)** מזג האוויר הקשה.
6. ההצגה נדחתה **(בגלל/ עקב/ כי)** מחלת אחד השחקנים.

בבקשה להשתמש במילים הבאות כדי להשלים את המשפטים:

בשל, בזכות ה.., הודות ל.., לרגל, בעטיו של

1. הם קיבלו פרס כספי _____ העבודה החשובה שכתבו.
2. הבנקים סגורים היום _____ יום העצמאות.
3. משחק הכדורגל בוטל _____ הגשם.
4. _____ חגיגות יום העצמאות, תלו הרבה דגלים ברחובות.
5. _____ מזג האוויר הגרוע הם החליטו לדחות את הטיול לאביב.
6. החולה הִבְרִיא _____ טיפול המצוין של רופאיו.
7. כל המסעדות בעיר סגורות היום _____ יום הזיכרון.

בבקשה להשלים את המשפטים עם מילת סיבה מתאימה:

1. אני מדברת ספרדית טוב מאוד _____ המורים בבית הספר התיכון שלי.
2. אי אפשר להגיע להרווארד במכונית היום _____ השלג.
3. _____ העובדים חתמו על ההסכם, השביתה נגמרה.
4. אין היום שיעור, _____ המורה שלנו חולה.
5. מחר לא לומדים בבתי הספר, _____ שביתת המורים.
6. לא היה להם מה לאכול, _____ לא היה להם זמן ללכת לסופר.
7. היא נפלה, _____ היא לא הסתכלה לאן היא הולכת.
8. הם הצליחו בחיים _____ החינוך המצוין שהם קיבלו בבית.
9. לא נטוס הקיץ לחופשה, _____ המחירים גבוהים מאוד.
10. הן לא יבואו לבקר אותנו, _____ אנחנו לא נהיה בבית.
11. הוא בלחץ _____ הבחינות.

12. _____ החלטת הממשלה ירדו מחירי הדירות.
13. הוא עייף _____ לא ישן בלילה.
14. _____ לא הצלחת במבחן, תצטרך לחזור על הקורס.
15. הלכנו למסעדה _____ חברה שלנו חגגה יום הולדת.

משפטי תוצאה: בבקשה להשלים את משפטי התוצאה הבאים:

1. ירד הרבה שלג, **בשל כך** _____.
2. היום חג, **משום כך** _____.
3. הם היו חולים, **משום כך** _____.
4. המצב בעירק מתוח, **על כן** _____.
5. היום אני צריכה להגיש את התיזה שלי, **לכן** _____.

משפטי סיבה ותוצאה: בבקשה לבנות משני המשפטים הפשוטים משפט סיבה ומשפט תוצאה:

1. אני עייף. אני הולך לישון
   משפט סיבה: _____
   משפט תוצאה: _____
2. הבנק סגור. אין לי כסף לסרט
   משפט סיבה: _____
   משפט תוצאה: _____
3. היה רעש במסיבה. כואב לי הראש.
   משפט סיבה: _____
   משפט תוצאה: _____

Intent sentences and clauses משפטי תכלית

These sentences are made up of two parts: A main clause and a purpose relative clause. The main clause provides information about the action, while the secondary clause adds information as to the purpose for which the action is about to be taken.

Usually answers the questions: For what purpose? For what?

simple sentence משפט פשוט

א. משפט + מילית תכלית + שם הפועל infinitive

מילית תכלית	Intent Particle	דוגמה
כדי	in order to, so that	התלמידים באו לכיתה **כדי ללמוד**.
על מנת	in order to, for the sake of	הם עמדו בתור **על מנת לקנות** כרטיסים.
בשביל	for, to, for the sake of	**בשביל להצליח** במבחנים צריך להתאמץ.
במטרה	with the goal of, in order to achieve	הוא הגיע לארה"ב **במטרה למצוא** עבודה

דוגמה: משפט: **אני עובדת** + מילית תכלית **כדי** + שם הפועל infinitive **להרוויח כסף**

ב. משפט + מילית תכלית +שם פעולה gerund

מילית תכלית	Intent Particle	דוגמה
ל	in order to, for, for the sake of	**להנפת הדגל** המסדר יעבור לדום.
לשם	in order to, for, for the sake of	הוא בא **לשם הנחיית** הטקס.

ג. משפט + מילית תכלית +שם פעולה gerund/שם עצם noun

מילית תכלית	Intent Particle	דוגמה
למען	in order to, so that, for the sake of (literary)	1. **למען ציון** לא אחשה **ולמען ירושלים** לא אשקוט. 2. הצבא מגייס חיילים **למען שירות** סדיר. 3. הייתי מוכנה לעשות הכל **למענו**.

➢ משפט מורכב complex sentence

משפט + **,** + **מילית תכלית ומשפט בעתיד**

או:

מילית תכלית ומשפט בעתיד + **,** + **משפט**

מילית תכלית	Intent Particle	דוגמה
כדי ש...	so that	הלכתי לישון, **כדי שיהיה** לי כוח מחר.
על מנת ש...	in order to	**על מנת שיבינו** את החומר, הם נפגשו עם המורה.

תרגילים:

בבקשה להשלים את המשפטים:

1. הם הלכו למשרד **כדי**_____.
2. הדוגמנית הגיעה לפאריז **לשם** _____.
3. ההורים שלו יעשו הכל **למען** _____.
4. התלמידים נפגשו **על מנת** _____.
5. הוא למד שפות **כדי ש**_____.
6. היא למדה הרבה מאוד, **על מנת ש** _____.
7. הוא נסע לניו יורק **במטרה** _____.
8. היא שילמה הרבה כסף **בשביל** _____.

בבקשה להשלים את המשפטים עם מיליות תכלית:

1. היא צריכה שש ביצים _____ הכנת העוגה.
2. הם באו לאמריקה _____ למצוא עבודה.
3. החיילים יעשו הכל _____ המולדת.
4. הסטודנט עבד קשה _____ הוא יצליח בבחינות.
5. הממשלה תתכנס _____ החוק החדש יועבר.

בבקשה לתרגם את המשפטים הבאים:

1. They eat a big breakfast every morning in order to be strong.
2. Please take this medicine, so that you will feel well.
3. She is willing to travel to the end of the world for him!
4. In order to fix this computer, we need a specialist.
5. He raised his voice so that they will hear him.
6. The Prime Minister spoke on television, so that he would be heard by the people.
7. He studies in order to succeed.
8. This is a school for driving cars and trucks.

Comparison sentences and clauses – advantage, exaggeration and resemblance

משפטי השוואה – יתרון, הפלגה ודמיון

In these sentences a comparison is made between the two parts of the sentence.

משפט פשוט simple sentence ➢

מילית השוואה	Comparison Participle	דוגמה
כ...	as	בני ישראל ירבו **כ**חול אשר על שפת הים.
כמו	like	האפרסק הזה קשה **כמו** אבן.
יותר מ.../ יותר מאשר	more than	מי אוהב אותך **יותר מ**ממני?
לא יותר מ.../ מש... לא יותר מאשר	not more than	אנחנו רואים סרט **לא יותר מ**פעם בשבוע
פחות מ.../ מש... פחות מאשר	less than	היא אוהבת אותו **פחות מאשר** הוא אוהב אותה.
לא פחות מ.../ מש.. לא פחות מאשר	no less than	הם אוהבים מתמתיקה **לא פחות מ**כל מקצוע אחר.
(לא) פחות (adj/adv) מ...	(not) less (adj/adv) than	בישראל **לא פחות גשום מ**באנגליה.
(לא) יותר (adj/adv) מ...	(not) more (adj/adv) than	הוא רץ **יותר מהר מ**ממני.
*שווה ל...	equal to	השטח של הדירה שלו **שווה ל**שטח של הדירה שלי.
דומה ל...	similar to	הסרט הזה **דומה ל**סרט שראיתי שלשום.
שונה מ...	different than	האוניברסיטה כאן **שונה מ**האוניברסיטה בארץ.
גדול מ...	bigger/larger than	היד שלך **גדולה מ**היד שלי.
קטן מ...	smaller than	החדר הזה **קטן מ**החדר השני.
הכי =ביותר הכי X ה-X ביותר	the most	זו המתנה **הכי** יפה שקיבלתי! זו המתנה **היפה ביותר** שקיבלתי

*במקום **שווה ל...** אפשר להשתמש במילית (preposition) **אותו, אותה, אותם, אותן**.

דוגמאות:

לשניהם יש **אותו** הסוודר.

הן נולדו **באותה** השנה.

שנינו קנינו **אותם** הספרים.

לשני הסטודנטים יש **אותן** הנעליים.

➢ משפט מורכב complex sentence

מילית + **משפט** + **,** + **מילית** + **משפט**

מילית השוואה+	משפט,	מילית השוואה+	משפט=	דוגמה
כמו ש...		כך		**כמו ש**אתה רוצה ללמוד, **כך** אני רוצה ללמוד.
כשם ש...		כך גם		**כשם ש**אתה רוצה ללמוד, **כך גם** אני רוצה ללמוד.
כפי ש...		כך גם		**כפי ש**אתה רוצה ללמוד, **כך גם** אני רוצה ללמוד.
as, in the same manner that		so, also		

תרגילים:

בבקשה להשלים את המשפטים עם מילות השוואה:

1. זה הבית _____ גדול בבוסטון!
2. זה הבית הגדול _____ בבוסטון!
3. הבית הזה הוא הבית היפה _____ בשכונה שלנו.
4. יונתן בן 21 ותמר בת 26. תמר _____ מיונתן בחמש שנים. הוא _____ ממנה בחמש שנים.
5. טלפונים סלולרים היום עולים _____ הם עלו לפני חמש שנים.
6. היא אוכלת לא _____ ממני, אבל היא הרבה יותר רזה....
7. היום אנשים הולכים לקולנוע _____ הם הלכו בעבר.
8. אנחנו טסים לאירופה לא _____ מפעמיים בשנה, כי זה מאוד יקר.
9. אני אוהבת אותו _____ שאמא אוהבת את בנה.
10. הקיץ בישראל _____ לקיץ בקליפורניה: חם!!!
11. החורף בישראל _____ מהחורף בבוסטון: כמעט שלא יורד שלג!
12. מדינת ישראל _____ מצרפת.
13. הדירה הזאת יקרה _____ הדירה ששכרתי בשנה שעברה.
14. הם תאומים, והם דומים זה לזה _____ שתי טיפות מים.
15. מי רוצה את חתיכת העוגה הגדולה _____?
16. _____ אתה בן 21 השנה, _____ היא בת 21 השנה.

בבקשה לתרגם את המשפטים הבאים:

1. You are as pretty as the rising sun.
2. You and I have the same pants.
3. They are reading the same book.
4. I would like to learn to swim like a fish.
5. He is older than his brother.
6. These students are much smarter than last year's class.
7. I eat pizza not more than once a week.
8. We have the same Hebrew teacher (f.)
9. This kid showers not less than twice a day, so he is really clean…
10. He works not less hard than you do.
11. In the same way that you like to succed, so do I like to succed.
12. The size of this room is equal to the size of my whole house!
13. His shirt is similar to your shirt… did you buy them together?
14. Their children are much smaller (=younger) in comparison to your children.
15. The Western Wall is the most sacred place in the world for the Jews.

Contradiction or Opposition sentences and clauses

משפטי ניגוד

These sentences state two opposing pieces of information.

משפט פשוט simple sentence

משפט + מילית ניגוד +שם noun

או:

משפט + מילית ניגוד +שם

מילית ניגוד	Contradiction Participle	דוגמה
לעומת ה...	in opposition to, relative to	הטמפרטורות בקיץ גבוהות **לעומת ה**טמפרטורות בחורף.
בניגוד ל...	contrary to	**בניגוד ל**חורף הישראלי החורף כאן קפוא.

משפט מחובר compound sentence

משפט + , + מילית ניגוד + משפט

*The cause particle must come between the two independent sentences

מילית ניגוד	Contradiction Participle	דוגמה
אבל = אך = אולם	but	המורה רצתה ללכת הביתה, **אך** נאלצה להישאר בכיתה
לעומת זאת	as opposed to this, on the other hand, whereas	מחירי המכוניות עלו, **לעומת זאת** מחירי הירקות ירדו.
בניגוד לכך	in contradiction to this	החורף הישראלי נעים, **בניגוד לכך** החורף בבוסטון גרוע.
ואילו	whereas, on the other hand	הילדים רצו להמשיך לשחק, **ואילו** ההורים רצו לחזור הביתה.

תרגילים:

בבקשה להשלים את המשפטים הבאים:

1. מספר המכוניות החדשות ירד _____ לציפיות מוכרי המכוניות.
2. אנשים רבים אוהבים סרטי פעולה, _____ היא אוהבת סרטים רומנטיים.
3. רציתי לקנות חליפה חדשה, _____ לא היה לי כסף...
4. השמיים כחולים היום, _____ אתמול הם היו אפורים.
5. מחירי הדירות להשכרה ירדו השנה, _____ מחירי הדירות למכירה עלו.
6. בישראל יש תפוזים וקלמנטינות טריים וטעימים, _____ בארה"ב יש בננות ותפוחי עץ מעולים.
7. היא נסעה לחופשה בחו"ל, _____ אני נשארתי לנוח בבית.
8. ראש הממשלה תמך במועמד לנשיאות, _____ שר ההגנה התנגד לו.

בבקשה לתרגם את המשפטים הבאים:

1. She likes to swim in the ocean, on the other hand, he likes to go to the pool.
2. This year Rosh Hashanah is on a Friday, but last year it was in the middle of the week.
3. He works all year, on the other hand his wife only works in the summer.
4. The boys wanted to play cards at the party, whereas the girls wanted to dance.
5. Contrary to Biblical Hebrew, Modern Hebrew includes many English words.
6. The interest in soccer in the USA is rising, whereas the interest in volleyball is declining.
7. The sheep in New Zealand are fat relative to the sheep in Africa.
8. The boss wanted to fire him, but he quit.

משפטי תנאי

Conditional sentences always include 2 parts:

1. The **"If"** clause, using particles such as **אם ,...כש** or **לו, אילו**, stating the condition.
2. The **result** clause, which specifies the consequences.
3. In all conditional sentences, either a hyphen or a comma may be used to separate the two parts of the sentence.

Real (Valid) Conditional sentences משפטי תנאי קיים

This structure is used for stating possibilities in the present or future, having a fair chance of realization**. (Note: only אם and כש are used for real conditionals, not לו, אילו)**

.1 **Result verb in the future tense** + **Verb in the future tense** + **אם**

(Used for the statement of future possibilities)

אם אֶלְמַד ברצינות – אצליח במבחן.

If I study seriously, I'll succeed in the test.

.2 **Result verb in the present tense** + **Verb in the present tense** + **אם**

(Used for describing general or scientific facts/truths).

כשלומדים ברצינות – מצליחים במבחנים.

When (if) you study seriously, you succeed in the test.

כשאני לומד ברצינות – אני מצליח.

When I study seriously, I succeed

3. Result verb in the future tense + Verb in the past tense + אם

(Used for indicating future/possible outcome based on an action that already took place).

אם למדת ברצינות – אתה תצליח במבחן.

If you studied seriously, you will succeed.

4. Result verb in imperative + Verb in the present tense + אם

אם אתה רוצה להצליח במבחן – למד הרבה!!!

If you want to succeed in the test, study seriously!

5. Result verb in the future tense + Verb in the present tense + אם

אם אתה לומד ברצינות – תצליח במבחן.

If you are studying seriously, you will succeed in the test.

6. Result verb in the future tense + nominal 1st part of sentence + אם

אם אתה חכם – תצליח במבחן.

If you are smart, you will succeed in the test.

אם יש לך השכלה, תצליח בחיים.

If you have education, you will succeed in life.

Hypothetical Conditional Sentences משפטי תנאי בטל

This structure is used for stating possibilities that are no longer realizable, or have no likelihood of being realized.

A. Hypothetical (or counterfactual) conditional sentences

1. לו / אילו + verb in the past + Result with past tense of the verb to be + main verb in the present tense.

אילו למדתי למבחן ברצינות – הייתי מצליח.
Had I studied seriously for the test, I would succeed. (or: If only I had studied…)
***וגם: אילו למדתי לבחינה, לא הייתי נכשלת.**

2. לו / אילו + Condition with to be in the past + verb in the present + Result with to be in the past + verb in the present.

אילו הייתי לומד למבחן ברצינות – הייתי מצליח
Had I studied seriously for the test, I would have succeeded.
***וגם: אילו הייתי לומדת לבחינה, לא הייתי נכשלת.**

B. Negative hypothetical conditional clauses

1. לולא /אילולא + Verb in the past tense + Result with to be in the past + verb in the present.

אילולא/לולא למדתי למבחן ברצינות – לא הייתי מצליח.

Had I not studied seriously for the test, I would not succeed.

***וגם: אילולא למדתי לבחינה, הייתי נכשלת.**

2. לולא /אילולא + Condition with to be in the past + verb in the present + Result with to be in the past + verb in the present.

אילולא/לולא הייתי לומד למבחן ברצינות – לא הייתי מצליח.

Had I not studied seriously for the test I would not have succeeded.

***וגם: אילולא הייתי לומדת לבחינה, הייתי נכשלת.**

תנאי קיים - Valid condition

אם +	פועל בעתיד +	פועל בעתיד =	אם תלמד - תצליח
אם +	פועל בהווה +	פועל בהווה =	אם אתה לומד – אתה מצליח
אם +	פועל בעבר +	פועל בעתיד =	אם למדת - תצליח
אם +	פועל בהווה +	ציווי =	אם אתה רוצה להצליח – למד!
אם +	פועל בהווה +	פועל בעתיד =	אם אתה לומד – תצליח
אם +	חלק ראשון נומינלי	פועל בעתיד =	אם אתה חכם – תצליח

תנאי בטל, כן - Positive Hypothetical

לו/אילו +	פועל בעבר +		(לא) היה בעבר +	פועל בהווה =	1. לו/אילו למדת – היית מצליח (אבל לא למדת....) 2. לו/אילו התעצלת – לא היית מצליח
לו/אילו +	היה בעבר +	פועל בהווה +	(לא) היה בעבר +	פועל בהווה =	1. לו/אילו היית לומד – היית מצליח (אבל לא למדת....) 2. לו/אילו היית מתעצל – לא היית מצליח

תנאי בטל , לא - Negative Hypothetical

לולא/אילולא +	פועל בעבר +		(לא) +היה בעבר +	פועל בהווה =	1. לולא למדת – לא היית מצליח 2. לולא התעצלת – היית מצליח
לולא/אילולא +	היה בעבר +	פועל בהווה +	(לא) +היה בעבר +	פועל בהווה =	1. לולא היית לומד – לא היית מצליח 2. לולא היית מתעצל – היית מצליח

תרגיל – משפטי תנאי

בבקשה להשלים את המשפטים:

1. אילו הייתי נוסע לטייל בעולם, _____.
2. אילולא ראיתי אותה בכיתה, _____.
3. אם אלך איתך למסעדה _____.
4. אילו היו לי נעליים נגד מים _____
5. אילו הייתי עשיר_____.
6. אם שותים אלכוהול - _____.
7. אם את רוצה להצליח - _____!
8. אילולא קראתי את המאמר בעיתון,_____.
9. אם תהיו אצלנו בחג החנוכה _____.
10. לו הייתי פוגש אותך ברחוב _____.
11. לולא קניתי את המתנה אתמול _____.
12. אם מישהו אומר לך "בתיאבון" _____.
13. כשיהיה שלום _____.
14. אם בא לך לשמוח - _____!
15. אילו הם למדו מתמטיקה _____

בבקשה לתרגם את המשפטים:

1. Had he been hungry he would have eaten.
2. Had he not loved her he would not have kissed her.
3. When you eat breakfast, you have energy all day long.
4. If you studied Hebrew, you will have to take the exam.
5. When Rami sleeps well at night he feels well all day.
6. If I will come to the party, I will dance with you.
7. If you want to succeed, you have to work hard.
8. Had they won the battle they would have won the war.
9. When spring comes there is love in the air.
10. If you drink – You don't drive!
11. Had he not worn a good coat he would have been cold.
12. If you liked "Game of Thrones" – You will like this new TV series.
13. Had they not been rich, they would not have bought this boat.
14. Had I not given him my credit card number, I would have money in my bank account…
15. Had I seen you, I would have said goodbye…

בבקשה להשלים את המשפטים:

1. _____ הייתי יודעת לנהוג, הייתי קונה אוטו.
2. _____ יהיה לי אוטו אסע לניו יורק.
3. _____ היה לי אוטו הייתי נוסעת לניו יורק.
4. _____ היה לי אוטו לא הייתי נוסעת לניו יורק.
5. _____ היה לי אוטו, הייתי נוסעת באוטובוס.

6. _____הייתי פוגשת אותו ברחוב, הייתי אומרת לו שלום.

7._____אפגוש אותו –אומר לו שלום.

8. _____ תראי אותו – אמרי לו שלום!

9. _____הקשבת למורה היית מצליחה בבחינה.

10._____ אתם למדתם למבחן לא הייתם מצליחים.

11. _____ הם היו לומדים למבחן הם היו מצליחים.

12. _____ למדתי למבחן הייתי מצליח.

13. _____לא תקראו את הספר לא תבינו את הסרט.

14. _____ הייתם קוראים את הספר הייתם מבינים את הסרט.

Concession sentences and clauses משפטי ויתור

These sentences combine two clauses: The main clause provides information about a situation. The concession clause adds information that goes against expectations.

simple sentence משפט פשוט

משפט + מילית ויתור + שם פעולה gerund/שם עצם noun

משלב register	מילית ויתור	Concession Particle	דוגמה
Lower ↓ Higher	למרות (ה...)	despite	הם קנו את הדירה **למרות ה**מחיר הגבוה.
	על אף	despite, in spite of	היא הצליחה בבחינה **על אף** הקשיים.
	חרף	despite, in spite of, notwithstanding	**חרף ה**שמירה המחבלים הצליחו להיכנס ליישוב.

compound sentence משפט מחובר

משפט + מילית ויתור + , + משפט

*The time particle must come between the two independent sentences

מילית ויתור	Concession Particle	דוגמה
בכל זאת	nevertheless, in spite of this	הסנדוויץ' היה יבש, **בכל זאת** אכלתי אותו.
אף על פי כן	nevertheless	הקורס היה קשה, **אף על פי כן** היא הצליחה בבחינה.
למרות זאת	nevertheless, despite this, in spite of that	מחירי הדלק עלו, **למרות זאת** אנשים ממשיכים לנסוע במכוניות פרטיות.

משפט מורכב complex sentence

משפט + , + **מילית ויתור ומשפט תלוי**

או:

מילית ויתור ומשפט + , + **משפט**

משלב register	מילית ויתור	Concession Particle	דוגמה
	למרות ש...	even though	לא סיימתי את הארוחה, **למרות ש**הייתי רעב.
Lower	**אף על פי ש...**	even though, although	לא סיימתי את הארוחה, **אף על פי ש**הייתי רעב.
	אף ש.../ על אף ש...	even though	לא סיימתי את הארוחה, **אף ש**הייתי רעב.
	אם כי	however, nevertheless, although	לא סיימתי את הארוחה, **אם כי** הייתי רעב
Higher	**אף אם**	even if	לא אוכל כלום הערב, **אף אם** אהיה רעב.
	אף כי	even though, although	לא אכלתי דבר הערב, **אף כי** הייתי רעב.

תרגילים:

בבקשה להשלים עם מיליות ויתור מתאימות:

1. היא לא הלכה למסיבה, _____ הזמינו אותה.
2. היא קנתה את השמלה _____ המחיר הגבוה שלה.
3. הם יצאו לטיול _____ מזג האוויר הסוער.
4. באילת מאוד חם בקיץ, _____ הרבה אנשים נוסעים לשם.
5. _____ היה מאוחר, הם החליטו לצאת לבלות.
6. _____ הקור העז, האנשים לבשו מכנסיים קצרים.
7. הנשיא חתם על החוק החדש _____ הביקורת הציבורית.
8. היא אוהבת קפה, _____ ביקשה לשתות תה.
9. _____ שיש להם הרבה עבודה, הם הלכו למסיבה.
10. _____ ראיתי כבר את הסרט הזה, אראה אותו שוב איתך.

בבקשה להשלים את המשפטים:

1. הוא אוהב תרנגול הודו, **למרות זאת** _____.
2. **למרות ש**הוא היה עצוב, _____.
3. הם אוהבים ללכת להצגות, **אף על פי כן** _____.
4. הוא לא רצה ללכת, **אף כי** _____.
5. אני אוהבת סיפורים קצרים, **אם כי** _____.
6. **למרות** הסופה, _____.
7. הוא מדבר עברית כל יום, **על אף** _____.
8. הספר היה מאוד משעמם, **בכל זאת** _____.
9. **על אף** המצב המתוח, _____.
10. הם אוהבים ללכת להצגות, **אף על פי ש**_____.